РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект

ЗАКОН

за хората с увреждания

Глава първа
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Законът урежда обществените отношения, свързани с гарантиране на правата на хората с увреждания в Република България.

Чл. 2. Законът има за цел:

1. да насърчава, защитава и гарантира пълноценното и равноправно упражняване на правата и свободите на хората с увреждания;

2. да създаде условия за социално приобщаване;

3. да способства за зачитане на вътрешно присъщото им човешко достойнство;

4. да предоставя подкрепа на хората с увреждания и техните семейства.

Чл. 3. Гарантирането на правата на хората с увреждания се осъществява по начин, който осигурява зачитане на човешкото им достойнство и равенството им в личния и в обществения живот, като се прилага индивидуален подход и оценка на потребностите на хората с увреждания.

Чл. 4. Основните принципи на закона са:

1. личен избор и независимост на хората с увреждания и техните семейства;

2. равнопоставеност и недискриминация;

3. социално приобщаване и пълноценно и ефективно участие в обществото на хората с увреждания и техните семейства;

4. достъпност.

Чл. 5. (1) Областите на подкрепа за хората с увреждания са:

1. здравеопазване;

2. образование;

3. заетост;

4. жилищно осигуряване;

5. достъпна среда в урбанизираните територии и обществени сгради;

6. транспорт;

7. култура;

8. спорт;

9. личен живот;

10. политически живот;

11. правосъдие;

12. други области.

(2) Средствата за оказване на подкрепа за хората с увреждания с цел социално приобщаване включват:

1. медицинска, професионална, социална, трудова и психологическа рехабилитация;

2. образование и професионално обучение;

3. услуги, подпомагащи намиране и започване на работа;

4. достъпност и разумни улеснения;

5. социални услуги;

6. финансова подкрепа;

7. достъпна информация;

8. достъп до правосъдие и правна защита;

9. осигуряване на лична мобилност с максимална степен на независимост;

10. лична помощ;

11. универсален дизайн.

Чл. 6. Чужденци с увреждания, които имат разрешение за дългосрочно или постоянно пребиваване в Република България, чужденци с увреждания, на които е предоставено убежище, статут на бежанец или хуманитарен статут, чужденци с увреждания, ползващи се от временна закрила, и лица, за които това е предвидено в международен договор, по който Република България е страна, се ползват със същите права, както българските граждани с увреждания, при условие че видът и степента на увреждане и степента на трайно намалена работоспособност са определени по реда на действащото законодателство в Република България.

Глава втора

ОРГАНИ НА УПРАВЛЕНИЕ, НАБЛЮДЕНИЕ, СЪТРУДНИЧЕСТВО И КОНСУЛТАЦИИ

Чл. 7. Министерският съвет определя държавната политика за правата на хората с увреждания.

Чл. 8. (1) Държавната политика за правата на хората с увреждания се осъществява от държавните органи, областните управители и органите на местното самоуправление в сътрудничество с национално представителните организации на и за хората с увреждания, национално представителните организации на работодателите и национално представителните организации на работниците и служителите, които създават условия и съдействат за реализирането на програми и проекти в тази област.

(2) Държавните органи и органите на местното самоуправление съобразно своите правомощия приемат нормативни актове, стратегии, програми, стандарти и други документи, свързани с гарантиране правата на хората с увреждания.

Чл. 9. (1) За осъществяване на държавната политика за правата на хората с увреждания министърът на труда и социалната политика:

1. координира дейностите на държавните органи с цел реализиране правата на хората с увреждания;

2. ръководи консултативния процес в прилагането на хоризонталния подход в политиката за хора с увреждания и защита на техните права и/или интереси в секторните политики;

3. разработва, участва в обсъждането и предлага приемането и/или изменението на нормативни актове, стратегически документи, програми и планове, засягащи правата на хората с увреждания;

4. организира дейността на Националния съвет за интеграция на хората с увреждания;

5. организира дейността по предоставянето на статут на национално представителните организации на и за хората с увреждания;

6. оказва методическа помощ на органите на изпълнителната власт за провеждането на държавната политика за правата на хората с увреждания;

7. координира събирането на данни и статистика от различните институции и организации, на базата на които изготвя анализи и годишен доклад за прилагането на правата на хората с увреждания в секторните политики;

8. координира и отговаря за изпълнението на националните ангажименти по прилагане на Конвенцията за правата на хората с увреждания, както и за международното законодателство във връзка с правата на хората с увреждания;

9. предоставя информация на държавните органи и гражданското общество по прилагането на Конвенцията за правата на хората с увреждания и националните политики;

10. представлява държавата в международни организации и програми, засягащи хората с увреждания;

11. ръководи и координира участието в национални и международни програми и проекти за хората с увреждания, включително и съвместно с други органи на държавната власт и организации;

12. поддържа контакти със сродни специализирани държавни органи в други държави, както и с международни организации с предмет на дейност в подкрепа на хората с увреждания.

(2) За изпълнение на своите функции по ал. 1 министърът на труда и социалната политика се подпомага от дирекция в специализираната администрация на Министерството на труда и социалната политика и от Агенцията за хората с увреждания.

Чл. 10. (1) Създава се Агенция за хората с увреждания към министъра на труда и социалната политика.

(2) Агенцията за хората с увреждания е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище София и има статут на изпълнителна агенция.

(3) Агенцията за хората с увреждания се представлява и ръководи от изпълнителен директор.

(4) Агенцията за хората с увреждания:

1. участва в механизма по координация в областта на политиката за правата на хората с увреждания и при установяване на нарушение докладва на компетентните институции за предприемане на действия;

2. поддържа информационна система за хората с трайни увреждания;

3. изготвя шестмесечни и годишни отчети за изпълнението на политиката за правата на хората с увреждания, които предоставя на министъра на труда и социалната политика;

4. регистрира лица, които осъществяват дейности по предоставяне на помощни средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания и медицински изделия, посочени в списъците по чл. 63, ал. 1;

5. осъществява контрол на дейностите по предоставяне на помощни средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания и медицински изделия, посочени в списъците по чл. 63, ал. 1;

6. води регистър на специализираните предприятия и кооперации на хората с увреждания;

7. разработва програми и финансира мерки за стимулиране на стопанската инициатива в интерес на хората с увреждания;

8. разработва програми и финансира проекти за рехабилитация, интеграция и за изграждане на достъпна среда за хората с увреждания;

9. участва и задължително дава становища при изготвянето на проекти на нормативни актове, свързани с правата на хората с увреждания;

10. публикува на официалната си интернет страница информация за насоките и достъпа за реализиране на правата за хората с увреждания;

11. извършва и други дейности, определени с акт на Министерския съвет.

(5) Дейността, структурата и числеността на персонала на Агенцията за хората с увреждания се определят с устройствен правилник, приет от Министерския съвет по предложение на министъра на труда и социалната политика.

Чл. 11. (1) За осъществяване на функциите по насърчаване, защита и наблюдение на прилагането на Конвенцията за правата на хората с увреждания се създава Съвет за наблюдение, който е с четиригодишен мандат.

(2) В Съвета за наблюдение участват представители на омбудсмана на Република България и на Комисията за защита от дискриминация.

(3) За гарантиране на пълноценното включване по смисъла на чл. 33, т. 3 от Конвенцията за правата на хората с увреждания, в Съвета за наблюдение участват представители на организациите на и за хора с увреждания.

(4) Съветът за наблюдение осъществява дейността си на основата на принципите:

1. защита и гарантиране на правата на хората с увреждания;

2. независимост и публичност;

3. сътрудничество и взаимодействие с органите на публичната власт;

4. равенство в третирането и във възможностите за участие в обществения живот на хората с увреждания.

Чл. 12. (1) Членовете на Съвета за наблюдение са девет – двама представители, определени от омбудсмана на Република България, двама представители, определени от председателя на Комисията за защита от дискриминация, четирима представители на организациите на и за хората с увреждания, определени от тях, и един представител на академичната общност, определен от Българската академия на науките.

(2) Организациите на и за хората с увреждания определят своите представители по ред, уреден в правилника за прилагане на закона.

(3) Дейността на Съвета за наблюдение се администрира чрез администрацията на омбудсмана на Република България и на Комисията за защита от дискриминация на ротационен принцип за срок от две години.

(4) Съветът за наблюдение се представлява от председател и заместник-председател.

(5) Председател на Съвета за наблюдение е представител на институцията, която администрира дейността на Съвета за наблюдение по ал. 3.

(6) Заместник-председател на Съвета за наблюдение е представител на организациите на и за хората с увреждания, избран от тях, на ротационен принцип за срок една година.

(7) При отсъствие на председателя неговите функции се изпълняват от заместник-председателя.

(8) В заседанията на Съвета за наблюдение могат да бъдат поканени и представители на други институции, организации, независими експерти, работодатели, синдикати и др.

Чл. 13. (1) Член на Съвета за наблюдение не може да е лице, което е:

1. ненавършило пълнолетие;

2. поставено под запрещение;

3. народен представител или общински съветник;

4. лице по чл. 19, ал. 1-4 и чл. 19а от Закона за администрацията;

5. държавен служител или лице, което работи по трудово правоотношение в държавната администрация;

6. лице, осъждано за умишлено престъпление от общ характер, освен ако е реабилитирано.

(2) Ограниченията по ал. 1, т. 4 и 5 не се прилагат по отношение на представителите на омбудсмана на Република България и на Комисията за защита от дискриминация.

(3) Липсата на обстоятелствата по ал. 1 се декларира писмено по ред, определен в правилника по ал. 4.

(4) Организацията и дейността на Съвета за наблюдение се определят с правилник, приет от него.

Чл. 14. Съветът за наблюдение извършва следните дейности:

1. консултации по прилагане на Конвенцията за правата на хората с увреждания, наричана по нататък „Конвенцията";

2. организиране и участие в кръгли маси, дебати, публични изслушвания, консултации за правата на хората с увреждания;

3. изготвяне на становища, препоръки и предложения до отговорните институции за предотвратяване и преустановяване на нарушенията на правата на хората с увреждания, включително гарантиране равенство в третирането;

4. осъществяване на периодичен преглед и оценка на националното законодателство, практики, проекти на нормативни актове в съответствие с разпоредбите на Конвенцията;

5. изготвяне на ежегодни доклади по предприетите действия за прилагане на Конвенцията;

6. други дейности, свързани с насърчаване, защита и мониторинг на прилагането на Конвенцията.

Чл. 15. (1) Съветът за наблюдение провежда заседанията си най-малко веднъж на три месеца.

(2) Заседанията са редовни, ако в тях участват повече от половината от членовете на Съвета за наблюдение.

(3) Решенията на Съвета за наблюдение се взимат с обикновено мнозинство.

(4) Редът за свикването на заседанията, тяхната организация и процедурата по вземане на решения се определят с правилника по чл. 13, ал. 4.

Чл. 16. (1) Членовете на Съвета за наблюдение не получават възнаграждение за участието си.

(2) Съветът за наблюдение работи въз основа на приета от него годишна програма.

(3) Съветът за наблюдение ежегодно представя доклад за дейността си пред Народното събрание.

Чл. 17. (1) За осъществяване на сътрудничество при разработване и провеждане на политиката за правата на хората с увреждания към Министерския съвет се създава Национален съвет за интеграция на хората с увреждания, наричан по-нататък „Националния съвет".

(2) Председател на Националния съвет е ресорният заместник министър-председател.

(3) Националният съвет е консултативен орган, в който участват представители на държавата, определени от Министерския съвет, национално представителните организации на и за хората с увреждания, национално представителните организации на работниците и служителите, национално представителните организации на работодателите и Националното сдружение на общините в Република България.

(4) Националният съвет дава задължително становища по всички проекти на нормативни актове, стратегии, програми, планове и др., които засягат правата на хората с увреждания.

(5) Националният съвет си сътрудничи с органите по координация и мониторинг съгласно изискванията на Конвенцията.

(6) Структурата, организацията и дейността на Националния съвет се определят с правилник, приет от Министерския съвет.

Чл. 18. (1) Централните и териториалните органи на изпълнителната власт определят служители на ръководни длъжности, на които се възлагат функции на координатори по правата на хората с увреждания.

(2) Координаторите по ал. 1:

1. участват в разработването на политики и програми от гледна точка на политиката за правата на хората с увреждания;

2. участват в изготвянето, изпълнението и отчитането на нормативните актове, стратегически документи, планове, проекти, анализи и доклади в областта на правата на хората с увреждания съобразно компетентността на съответния орган на изпълнителната власт;

3. координират изпълнението на мерките от компетентността на органа на изпълнителната власт и участват в изготвянето на доклади по правата на хората с увреждания;

4. координират събирането и разпространението на информация и добри практики в областта на правата на хората с увреждания от компетентността на органа на изпълнителната власт;

5. изпълняват и други функции в областта на правата на хората с увреждания, възложени от съответния орган на изпълнителната власт.

(3) В изпълнение на функциите на координатори по правата на хората с увреждания служителите по ал. 1 си сътрудничат със:

1. Министерството на труда и социалната политика и с Агенцията за хората с увреждания;

2. Съвета за наблюдение;

3. други органи и организации.

(4) Функциите и отговорностите на служителите, заемащи ръководни длъжности, определени за координатори по правата на хората с увреждания, се определят в длъжностните им характеристики или чрез заповед на органа по назначаването на държавна служба.

Чл. 19. (1) За провеждане на политиката за правата на хората с увреждания се създават областни съвети на регионално ниво.

(2) В състава на областните съвети се включват представители на областната администрация, органите на местното самоуправление, териториалните звена на министерствата, държавните и изпълнителните агенции и другите органи, създадени със закон, национално представителните организации на и за хората с увреждания, национално представителните организации на работниците и служителите и на работодателите, юридически лица с нестопанска цел в обществена полза, работещи в областта на правата на хората с увреждания, както и други организации и граждани.

(3) Областните съвети съдействат и подпомагат областните управители при осъществяване, анализиране, разработване на стратегии, планове, мерки и други дейности, свързани с изпълнението на политиката в областта на правата на хората с увреждания на областно ниво.

(4) Членовете на областните съвети по ал. 2 не получават възнаграждение за участието си в заседанията.

(5) Редът и условията за изпълнение на дейностите по провеждане на политиката за правата на хората с увреждания на регионално ниво се определят с правилника за прилагане на закона.

Глава трета

ИНДИВИДУАЛНА ОЦЕНКА НА ПОТРЕБНОСТИТЕ

Чл. 20. (1) Хората с трайни увреждания съобразно индивидуалната оценка на потребностите им имат право на подкрепа по реда на този закон за:

1. осигуряване на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия;

2. покупка и/или приспособяване на лично моторно превозно средство;

3. приспособяване на жилище;

4. балнеолечение и/или рехабилитационни услуги;

5. наем на общинско жилище;

6. месечна финансова подкрепа.

(2) Хората с трайни увреждания имат право да ползват социални услуги съобразно индивидуалните им потребности, установени в оценката.

(3) Условията и редът за ползване на социални услуги се уреждат със Закона за социално подпомагане.

(4) Хората с трайни увреждания имат право на лична помощ съобразно индивидуалните им потребности, установени в оценката.

(5) Условията, редът и обхватът за ползването на лична помощ се уреждат в отделен закон.

Чл. 21. (1) Индивидуалната оценка на потребностите изследва свързаните със здравословното състояние на човека с увреждане функционални затруднения и наличието на бариери при изпълнението на ежедневните и други дейности, както и вида на необходимата подкрепа.

(2) Оценката по ал. 1 е комплексна и е съобразена с индивидуалните потребности на хората с увреждания.

Чл. 22. Индивидуалната оценка на потребностите се изготвя по настоящ адрес на човека с увреждане от специализиран отдел в дирекциите „Социално подпомагане" към Агенцията за социално подпомагане.

Чл. 23. Индивидуална оценка на потребностите се извършва по искане на:

1. човека с увреждане или упълномощено от него лице;

2. родителя (осиновителя), настойника или попечителя на човек с увреждане;

3. член на семейството, при когото е настанено дете с увреждане по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето;

4. ръководителя на специализирана институция или социална услуга - резидентен тип, в които са настанени деца с увреждания;

5. специализирания отдел за изготвяне на индивидуалната оценка на потребностите в случаите на самосезиране.

Чл. 24. (1) За изготвяне на индивидуална оценка на потребностите в дирекции „Социално подпомагане" се подават следните документи:

1. заявление-декларация;

2. формуляр за самооценка на човека с увреждане;

3. медицински документи и/или експертно решение на Териториално-експертната лекарска комисия (ТЕЛК)/Национална експертна лекарска комисия (НЕЛК).

(2) Документите по ал. 1 се подават:

1. на място в дирекции „Социално подпомагане" по настоящ адрес;

2. чрез лицензиран пощенски оператор с обратна разписка;

3. по електронен път съгласно действащото законодателство.

(3) При необходимост документите по ал. 1 могат да се приемат в дома на човека с увреждане.

(4) За изготвянето на индивидуална оценка на потребностите Агенцията за социално подпомагане чрез своите органи има право на безвъзмезден достъп до данни, обработвани и администрирани от други публични органи или структури, в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (ОВ, L 119 от 4 май 2016 г.; попр., ОВ, L 127 от 23 май 2018 г.).

Чл. 25. (1) Индивидуалната оценка на потребностите се изготвя на базата на наличната информация за:

1. човека с увреждане;

2. самооценката на човека с увреждане;

3. увреждането/здравословното състояние;

4. наличните затруднения във функционирането на човека с увреждане;

5. жилищните условия и мобилността на човека с увреждане;

6. обкръжението на човека с увреждане;

7. наличието на други обстоятелства.

(2) Въз основа на предоставената информация по ал. 1 и съгласно изготвената индивидуалната оценка на потребностите се определя необходимостта от:

1. ползване на лична помощ;

2. осигуряване на помощни средства, приспособления и съоръжения и медицински изделия;

3. балнеолечение и/или рехабилитационни услуги;

4. ползване на социални услуги;

5. приспособяване на жилище и на лично моторно превозно средство.

Чл. 26. (1) Индивидуалната оценка на потребностите включва три компонента:

1. информация за човека с увреждане;

2. констатации за наличните функционални дефицити на човека с увреждане на базата на събраната информация по чл. 25, ал. 1 и поставяне на цел/цели;

3. заключения и направления, свързани с конкретни подкрепящи мерки.

(2) Заключенията и направленията в индивидуалната оценка на потребностите се базират на самооценката на човека с увреждане и констатираните обстоятелства за наличните функционални затруднения и бариери при изпълнението на ежедневните и други дейности съобразно представените документи по чл. 24, ал. 1.

(3) В заключенията се определят видовете подкрепа, определени по реда на този закон.

(4) Въз основа на направленията в оценката по чл. 21 специализираният отдел насочва човека с увреждане към компетентните институции и организации.

(5) Заключенията и направленията, определени в оценката по чл. 21, са задължителни за всички органи и организации, отговорни за реализиране на правата на хората с увреждания.

(6) Индивидуалната оценка на потребностите се издава за срока, посочен в експертното решение за определяне процента на трайно намалената работоспособност или вида и степента на увреждане.

(7) Лицата с определени вид и степен на увреждане 50 и над 50 на сто, установени след навършване на възрастта за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 от Кодекса за социално осигуряване, както и лицата с намалена работоспособност, навършили възраст за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 от Кодекса за социално осигуряване в срока на решението на ТЕЛК (НЕЛК), ползват правата по този закон пожизнено независимо от определения в експертното решение срок.

(8) Срокът на действие на индивидуалната оценка на потребностите, издадена въз основа на пожизнено експертно решение, както и в случаите по ал. 7 е 5 години от датата на издаването ѝ.

(9) Нова индивидуална оценка на потребностите може да бъде извършена преди изтичането на срока на действащата при:

1. издаване на ново експертно решение от ТЕЛК/НЕЛК преди изтичането на срока на действащото експертно решение;

2. промяна в потребностите на човека с увреждане и заявено желание от лицата по чл. 23, т. 1-4.

Чл. 27. Условията и редът за изготвяне на индивидуалната оценка на потребностите, както и съставът и дейността на специализираните отдели се определят с правилника за прилагане на закона.

Чл. 28. Индивидуалната оценка на потребностите, включително критериите и оценката на броя часове за ползването на лична помощ и необходимостта от ползване на социални услуги, се изготвя по Методика за извършване на индивидуална оценка на потребностите от подкрепа на хората с увреждания, утвърдена от министъра на труда и социалната политика.

Глава четвърта

ПОДКРЕПА ЗА СОЦИАЛНО ПРИОБЩАВАНЕ

Раздел I

Медицинска, професионална, социална, трудова и психологическа рехабилитация

Чл. 29. (1) Министерският съвет приема програми за профилактика и рехабилитация, в които се определят целите, мерките и средствата за превенция на увреждането, както и органите, които провеждат

мерките и са отговорни за оценяване на възможностите на хората с увреждания.

(2) Министерският съвет по предложение на министъра на здравеопазването приема програма за ранна диагностика и профилактика на генетичните и пренаталните заболявания и придобити състояния.

Чл. 30. (1) Хората с трайни увреждания имат право на рехабилитация, която е комплексна дейност и включва:

1. медицинска;

2. професионална;

3. социална;

4. трудова;

5. психологическа.

(2) Медицинската рехабилитация е лечебна дейност, осъществявана от мултидисциплинарни екипи при условията и по реда на Закона за лечебните заведения и на Закона за здравното осигуряване, която включва дейности по:

1. идентификация на увреждането;

2. медицинска и функционална диагностика;

3. физикална терапия;

4. говорна и зрителна терапия;

5. кинезитерапия;

6. хидротерапия;

7. ерготерапия;

8. психотерапия;

9. поддържаща медикаментозна терапия;

10. назначаване на медицински изделия, помощни средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания.

(3) Медицинската рехабилитация е насочена към:

1. постигане на максимална функционална годност и успешна ресоциализация;

2. подпомагане на медико-биологичното възстановяване и профилактика на усложненията;

3. поддържане на функционалното състояние и ограничаване на патологичните последствия;

4. компенсиране по различни начини и чрез различни средства на загубата на функционална годност на увредените органи и системи.

(4) Професионалната рехабилитация е процес, който дава възможност на хората с увреждания за преодоляване на бариерите на достъп и връщането на работа към определена професия.

(5) Професионалната рехабилитация има за цел развитие на знанията и уменията на хората с увреждания за полагане на труд, подготовка за работа и осигуряване на работа, съответстваща на здравословното им състояние, образование и квалификация.

(6) В процеса на професионална рехабилитация се извършват следните дейности:

1. оценка на професионалната пригодност на хората с увреждания;

2. професионални консултации, които се основават на комплексна оценка на професионалната пригодност (или способност за работа и възможност за реализация на пазара на труда);

3. професионално обучение;

4. осигуряване на услуги за подкрепа и трудова асистенция;

5. осигуряване на подходяща подкрепа за преодоляване бариерите на функционалните ограничения за упражняване на усвоена професия, пригодено работно място и условия на труд съобразно потребностите на лицето с увреждане и др.

(7) Социалната рехабилитация е създаване на умения за водене на независим живот в обществото чрез рехабилитация на зрението, слуха и говора, двигателна рехабилитация, психологична помощ, психо-социално консултиране, трудова и професионална дейност, предоставяне на социални и рехабилитационни услуги и други дейности.

(8) Дейностите, които се извършват в областта на социалната рехабилитация, са свързани със:

1. изграждане на умения и способности за справяне при осъществяването на дейностите в живота;

2. изграждане на подкрепяща среда за човека за водене на независим живот;

3. създаването на условия за социални контакти, творчество и художествено-творчески изяви, рекреационни дейности, информация и др.

(9) Трудовата рехабилитация насърчава правото на заетост на хората с увреждане чрез:

1. трудова терапия;

2. социално приобщаване чрез трудова дейност;

3. осигуряване на услуги за насочване към заетост в специализирана, защитена или обичайна работна среда;

4. обучение в специализирана, защитена или обичайна работна среда;

5. осигуряване на подходяща форма на заетост в специализирана, защитена или обичайна работна среда;

6. адаптиране на трудовата среда за осигуряване на заетост на хората с увреждания.

(10) Психологическата рехабилитация е насочена към възстановяване и поддържане на психическото равновесие и възможности за дейност.

(11) Участие в различните видове рехабилитация по чл. 30 могат да вземат и семействата на хората с трайни увреждания съобразно идентифицирани потребности.

Раздел II

Образование и професионално обучение

Чл. 31. (1) Министерството на образованието и науката осигурява предоставянето на подкрепа за личностно развитие – обща и допълнителна, на децата и учениците с увреждания, включително на деца и ученици със специални образователни потребности, в системата на предучилищното и училищното образование, която осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им.

(2) Подкрепата за личностно развитие се прилага в съответствие с индивидуалната оценка на всяко дете и на всеки ученик с увреждане.

Чл. 32. (1) Институциите в системата на предучилищното и училищното образование осигуряват подкрепа за личностно развитие на

децата и учениците съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги.

(2) Допълнителната подкрепа за личностно развитие се реализира чрез план за подкрепа по чл. 187, ал. 3 от Закона за предучилищното и училищното образование, изготвен за дете или ученик въз основа на оценката на индивидуалните му потребности, извършена от екип за подкрепа за личностно развитие на детето или ученика в детската градина или в училището.

(3) Институциите в системата на предучилищното и училищното образование предоставят условия за равен достъп до образование за децата и учениците и чрез осигуряване на достъпна архитектурна и физическа среда, достъпност на информацията и комуникацията, достъп до учебните програми и учебното съдържание, разумни улеснения, технически средства, специализирано оборудване и специализирана подкрепяща среда, дидактически материали, методики и специалисти.

(4) Институциите в системата на предучилищното и училищното образование осигуряват достъп и присъствие на асистентите на деца/ученици с увреждания, когато в плана за подкрепа е посочено, че детето/ученикът се нуждае от подкрепата на асистент.

Чл. 33. (1) Регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование осъществяват супервизия и методически подпомагат предоставянето на ресурсното подпомагане в детските градини, училищата и в центровете за подкрепа за личностно развитие.

(2) Към регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование се създават регионални екипи за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности.

Чл. 34. Условията и редът за осигуряване на общата и на допълнителната подкрепа за личностно развитие се определят с държавния образователен стандарт за приобщаващото образование.

Чл. 35. Висшите училища осигуряват:

1. подкрепяща среда, специални приспособления, подходящи учебни материали и допълнителна преподавателска помощ, подпомагащи процеса на обучение и оценяване на хората с увреждания;

2. подготовка на специалисти за работа с хора с увреждания.

Чл. 36. Професионалното обучение на хората с увреждания се осъществява от:

1. професионални гимназии и професионални колежи;

2. центрове за професионално обучение;

3. работодатели;

4. юридически лица по чл. 18, ал. 1, т. 3 и 4 от Закона за социално подпомагане, които предоставят социални услуги за хора с увреждания;

5. предприятия и кооперации.

Раздел III

Заетост

Чл. 37. Заетостта на хората с увреждания се осъществява в обичайна, специализирана и защитена работна среда.

Чл. 38. (1) Министерството на труда и социалната политика и Агенцията по заетостта осъществяват политиката по заетостта на хората с трайни увреждания, като съвместно с други заинтересовани страни разработват и предлагат за финансиране и реализиране програми и мерки за насърчаване на заетостта, осигуряващи равни възможности чрез социално-икономическа интеграция на хората с трайни увреждания, съгласно Закона за насърчаване на заетостта.

(2) По програмите и мерките по ал. 1 се предоставят средства за стимулиране на работодателите, които разкриват работни места за наемане на хора с трайни увреждания, по реда на Закона за насърчаване на заетостта.

(3) Работодателите могат да получават средства по програми и мерки за насърчаване на заетостта по реда на Закона за насърчаване на заетостта само когато удостоверят изпълнение на задълженията по чл. 40.

(4) Трудовите и осигурителните отношения на наетите безработни лица с трайни увреждания от работодател, получил преференции по реализацията на програми и мерки за насърчаване на заетостта, се уреждат при условията на българското трудово и осигурително законодателство. Лицата се наемат по трудово правоотношение.

Чл. 39. (1) Хората с увреждания, регистрирани в териториалните поделения на Агенцията по заетостта, имат право да ползват посредничество по информиране и намиране на работа и професионално ориентиране по реда на Закона за насърчаване на заетостта.

(2) Териториалните поделения на Агенцията по заетостта предоставят специализирано трудово посредничество на хората с увреждания, търсещи работа, което включва:

1. оценка на професионалните умения на хората с увреждания;

2. оценка на желанията и възможностите за придобиване на професионални умения с оглед на изискванията на пазара на труда;

3. включване в програма/ проект за придобиване на професионални умения;

4. подпомагане чрез трудови наставници в процеса на обучение и започване на работа;

5. насочване на лицата с увреждания към потенциални работодатели в изпълнение на изискванията по чл. 40 и посредничество при преговорите на хората с трайни увреждания и работодателите.

Чл. 40. (1) С цел гарантиране на заетостта на хората с трайни увреждания в обичайна работна среда се въвежда квота на работната сила, която регламентира отговорностите на всички работодатели да заделят от работните си места за назначаване на хора с трайни увреждания.

(2) За реализиране на разпоредбата по ал. 1 работодателите се задължават да назначават работници и служители, както следва:

1. работодатели с 50 до 99 работници и служители – 2 лица с трайни увреждания;

2. работодатели със 100 и над 100 работници и служители – 2 на сто от средносписъчния си състав.

(3) Работните места, определени по реда на чл. 315 от Кодекса на труда, не се взимат предвид при отчитане на изпълнението на квотата по ал. 2.

(4) Работодателите се освобождават от задължението по ал. 2 в следните случаи:

1. при наличие на специфични фактори с производствен характер, възпрепятстващи наемане на хора с трайни увреждания;

2. при липса на хора с трайни увреждания, насочени от дирекции „Бюро по труда" или от трудови посредници с издадено удостоверение за регистрация за извършване на посредническа дейност по наемане на работа.

(5) Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда" удостоверява обстоятелствата по ал. 4.

(6) Работодателите, извън случаите по ал. 4, които не изпълняват задължението по ал. 1, са длъжни да прилагат алтернативни мерки.

(7) При неизпълнение на задължението по ал. 2 и 6 работодателят дължи ежемесечно компенсационна вноска в размер на 30 на сто от минималната работна заплата за страната за всяко незает работно място за човек с трайно увреждане.

(8) Сумите, събрани по ал. 7, се внасят по бюджета на Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда".

Чл. 41. Хората с трайни увреждания се наемат на работни места, които позволяват използване и развиване на уменията и знанията им.

Чл. 42. Работодателят е длъжен да пригоди работното място към нуждите на лицето с увреждане при неговото наемане, при необходимост, в зависимост от вида и степента на увреждането.

Чл. 43. (1) Работодателят уведомява териториалните поделения на Агенцията по заетостта за свободните работни места и за необходимите му работници и служители, тяхната квалификация и професионални умения, за изпълнение на квотата по чл. 40, ал. 2.

(2) В тримесечен срок от уведомяването по ал. 1 работодателят е длъжен да назначи на работа хора с трайни увреждания, които отговарят на изискванията на заемане на работното място.

(3) Работодателят уведомява съответното териториално поделение на Агенцията по заетостта, че е назначил лице/лица с трайни увреждания съобразно квотата по чл. 40, ал. 2.

(4) Работодателите имат право да ползват посредничество за наемане на работна сила по реда на Закона за насърчаване на заетостта в изпълнение на квотните задължения съгласно 40, ал. 2.

(5) Условията и редът за изпълнение на квотните задължения за работодателите и алтернативните мерки по чл. 40, ал. 6 се определят с правилника за прилагане на закона.

Чл. 44. Работодател, който създаде производствено звено или сектор, в който работят 5 и повече хора с увреждания, може да ползва правата по чл. 50 и чл. 52, ал. 1 за тези производствени структури и за работещите в тях хора с увреждания.

Чл. 45. (1) Хората с увреждания, които търсят работа, имат право да ползват безплатно посреднически услуги по заетостта, предоставяни от трудови посредници с издадено удостоверение за регистрация за извършване на посредническа дейност по наемане на работа съобразно изискванията на Закона за насърчаване на заетостта и Наредбата за условията и реда за извършване на посредническа дейност по наемане на работа, приета с Постановление № 107 на Министерския съвет от 2003 г. (обн., ДВ, бр. 49 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 52 от 2006 г., бр. 22 от 2010 т.; Решение № 12614 на Върховния административен съд от 2010 г. - бр. 88 от 2010 г.; изм. и доп., бр. 50 от 2011 г., бр. 83 от 2013 т., бр. 82 от 2014 г., бр. 101 от 2016 г. и бр. 78 от 2017 г.) .

(2) Посредническата дейност по ал. 1 се изразява в оказване на съдействие на търсещите работа лица и на работодателите, предлагащи работни места, с цел сключване на договор за наемане на работа.

Чл. 46. (1) Работодателят, съответно органът по назначаване, може да кандидатства за финансиране пред Агенцията за хората с увреждания по реда на национална програма в подкрепа на работодателите за следните дейности:

1. осигуряване на достъп до работното място за лице с трайно увреждане;

2. приспособяване на работното място за лице с трайно увреждане;

3. оборудване на работното място за лице с трайно увреждане.

(2) Работодателят наема на работа хора с трайни увреждания за срок, не по-кратък от три години след осигуряването на финансирането по ал. 1.

(3) Работодателят, който не е усвоил средствата ал. 1 или не е назначил хора с трайни увреждания, възстановява получените суми със законната лихва.

(4) Редът за кандидатстване и отпускане на средствата за финансиране по ал. 1 се определя в правилника за прилагане на закона.

Чл. 47. (1) Работодател, на който е осигурено финансиране по чл. 46, ползва следните преференции, при условие че не ползва такива по реда на Закона за насърчаване на заетостта:

1. средства от държавния бюджет за 30 на сто от внесените от работодателя осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване, задължителното здравно осигуряване и допълнителното задължително пенсионно осигуряване за наетите хора с увреждания по ред, определен с правилника за прилагане на закона;

2. средствата, изразходвани за целите по чл. 46, ал. 1, се отчитат по реда на действащото счетоводно законодателство и при данъчното облагане се прилага общият ред на Закона за корпоративното подоходно облагане.

(2) Агенцията за хората с увреждания извършва контрол относно разходването на средствата по ал. 1.

Чл. 48. Изпълнителният директор на Агенцията за хората с увреждания утвърждава програми и проекти за започване и развитие на самостоятелна стопанска дейност на хората с увреждания при условия и по ред, определени в правилника за прилагане на закона.

Чл. 49. (1) Специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания са тези, които отговарят на следните условия:

1. регистрирани са по Търговския закон или по Закона за кооперациите;

2. имат относителен дял на лицата с трайни увреждания, както следва:

а) за специализирани предприятия и кооперации за слепи и слабовиждащи лица - не по-малко от 20 на сто от списъчния брой на персонала;

б) за специализирани предприятия и кооперации на лица с увреден слух - не по-малко от 30 на сто от списъчния брой на персонала;

в) за специализирани предприятия и кооперации на лица с други увреждания - не по-малко от 30 на сто от списъчния брой на персонала;

г) за специализирани предприятия и кооперации на лица с интелектуални затруднения или психични разстройства - не по-малко от 20 на сто от списъчния брой на персонала;

3. вписани са в регистъра по чл. 88.

(2) Работещите по трудово правоотношение лица в специализираните предприятия, трудово-лечебни бази и кооперации на хора с увреждания подпомагат хората с увреждания в трудовия им процес и са подкрепящ персонал.

Чл. 50. Специализираните предприятия и кооперации на хора с увреждания могат да бъдат финансирани от Агенцията за хората с увреждания по целеви проекти и програми по ред, определен в правилника за прилагане на закона.

Чл. 51. (1) Държавните органи и органите на местно самоуправление подпомагат и насърчават трудовата заетост на хората с увреждания, като създават условия за осъществяване на дейността на специализираните предприятия, трудово-лечебни бази и кооперации на хора с увреждания чрез подходящи икономически стимули, финансови облекчения съобразно действащото законодателство и други подкрепящи насърчителни мерки.

(2) Мерките по ал. 1 включват осигуряване на възможности за изпълнение на местни инициативи в подкрепа на специализираните предприятия, трудово-лечебни бази и кооперации на хора с увреждания с цел повишаване на тяхната производителност и конкурентоспособност, мерки за повишаване на пригодността за заетост на хората с увреждания в специализирана работна среда и подобряване на тяхната професионална подготовка и трудова реализация, мерки за преодоляване на финансовите и икономическите ограничения на предприятията и кооперациите.

Чл. 52. (1) На специализираните предприятия, трудово-лечебни бази и кооперациите на хората с увреждания се преотстъпват 50 на сто от дължимите осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване, задължително здравно осигуряване и допълнително задължително пенсионно осигуряване на работещите по трудово правоотношение лица.

(2) Средствата по ал. 1 се използват за инвестиции, рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания и подкрепящия ги персонал.

(3) Контролът относно използването на преотстъпените средства се осъществява от Агенцията за хора с увреждания по реда на наредба, утвърдена от министъра на труда и социалната политика.

(4) Специализираните предприятия и кооперации на хора с увреждания, трудово-лечебни бази и обособените производствени единици ползват данъчни преференции, уредени в Закона за корпоративното подоходно облагане и в Закона за данъците върху доходите на физическите лица.

(5) Хората с трайни увреждания, които получават доходи от трудова дейност, ползват данъчни облекчения при условия и по ред, определени в Закона за данъците върху доходите на физическите лица.

Чл. 53. За осигуряване на заетост за хора с трайни и множество увреждания могат да се създават центрове за защитена заетост.

Чл. 54. (1) Центровете за защитена заетост са механизъм в подкрепа на трудовата интеграция на хора с трайни и множество увреждания с цел осигуряване на условия за извършване на продуктивна дейност, платена работа и предоставяне на персонални подкрепящи услуги.

(2) Центровете за защитена заетост имат следните функции:

1. идентифициране на възможност за трудова реализация на хората с трайни и множествени увреждания;

2. изграждане на адаптирана среда за реализиране на трудовите възможности по т. 1;

3. формиране на трудови навици за работа в обичайна или специализирана работна среда;

4. осъществяване на посредничество между хората с трайни и множество увреждания и работодателите, в това число с трудови наставници при започване на работа и в процеса на работа, при необходимост.

(3) Центрове за защитена заетост могат да се създават към специализираните предприятия и кооперации на хора с увреждания и трудово-лечебни бази по ред, определен с правилника за прилагане на закона.

Раздел IV

Достъпна среда и разумни улеснения, достъпна информация и осигуряване на лична мобилност

Чл. 55. (1) Хората с увреждания имат право на равен достъп до физическата среда на живеене, труд и отдих, лична мобилност, транспорт, информация и комуникации, включително до информационни и комуникационни системи и технологии, както и до всички останали удобства и услуги за обществено обслужване в урбанизираните територии.

(2) Достъпът се осъществява чрез идентифициране и премахване на всякакви пречки и прегради пред достъпността, които се отнасят към:

1. елементите на достъпната среда в урбанизираната територия: пешеходни пространства; кръстовища и пешеходни пътеки; достъпни места за паркиране; спирки на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници; елементи на обзавеждането на градската среда и др.;

2. сгради и съоръжения за обществено обслужване в областите на: образованието, здравеопазването, културата и изкуствата, транспорта, вероизповеданията, административното обслужване, търговията, общественото хранене и услугите, спорта, озеленените площи за обществено ползване и др. области за обществено обслужване, включително достъп до помещенията и пространствата за общо ползване и до достъпните работни места в производствени сгради с технология на производство, която позволява да се предвиждат работни места за хора с увреждания;

3. нови многофамилни жилищни сгради или сгради със смесено предназначение;

4. транспортни средства за извършване на градски и междуселищен транспорт;

5. информационни, комуникационни и други услуги, включително информационни системи и услуги за спешна помощ;

6. предоставяне на информация в достъпни формати за хора с различни видове увреждания, включително на български жестов език, на Брайл и лесна за четене версия.

(3) Правилата, нормите и нормативите (минималните стандарти) за достъпност и универсален дизайн на елементите на достъпната среда в урбанизираната територия и на сградите и съоръженията по ал. 2, т. 1, 2 и 3 се определят с наредба на министъра на регионалното развитие и благоустройството.

(4) Изискванията за достъпна среда по ал. 1-3 са задължителни при изработване и одобряване на подробни устройствени планове и техни изменения, както и при изработване и одобряване на инвестиционни проекти за изграждане на нови или при реконструкция, основно обновяване, основен ремонт, преустройство, пристрояване и надстрояване на елементите на урбанизираната територия и на сградите и съоръженията.

(5) Централните и териториалните органи на изпълнителната власт предприемат мерки за:

1. привеждане на предоставената им за управление държавна собственост (елементите на достъпната среда в урбанизираната територия,

сградите и съоръженията) в съответствие с правилата, нормите и нормативите, определени с наредбата по ал. 3 като ежегодно разработват програми с необходимите за това мерки, финансови средства и срокове за изпълнение;

2. съобразяването с всички изисквания за достъпност за хора с увреждания по отношение на предоставената им за управление собственост относно елементите на достъпната среда в урбанизираната територия, сградите и съоръженията по ал. 2, т. 1 и 2;

3. обучаване на своите служители, които отговарят за елементите на достъпната среда в урбанизираната територия, сградите и съоръженията, тяхна собственост, по проблемите на достъпността, засягащи хората с увреждания;

4. поставяне на релефни изображения, надписи на Брайл, лесна за четене версия за обозначаване на достъпността на елементите в урбанизираната територия;

5. насърчаване прилагането на други подходящи форми на подкрепа за хора с увреждания с оглед на улесняване достъпа им до информация;

6. подпомагане достъпа на хората с увреждания до нови информационни и комуникационни технологии и системи;

7. подпомагане достъпа на хората с увреждания до нови технологии и обучения, подпомагащи личната мобилност в максимална степен на независимост.

Чл. 56. Собствениците на елементите на достъпната среда в урбанизираната територия, сградите и съоръженията за обществено обслужване по чл. 55, ал. 2, т. 1 и 2 с цел осигуряване на информация за изградената достъпност в сградите, а именно, при изпълнени всички изисквания за достъпност, се задължават да поставят международния символ за достъпност на видно място на входа на сградата, както и да обявяват изградената достъпна архитектурна среда на електронната си страница - при наличие на такава страница.

Чл. 57. Собствениците на елементи на достъпната среда, сгради и съоръжения по чл. 55, ал. 2, т. 1 и 2, собственост на физически и юридически лица, планират мерки, финансови средства и срокове за привеждането им в съответствие с наредбата по чл. 55, ал. 3.

Чл. 58. Физическите и юридически лица, собственици на елементи на достъпната среда, сгради и съоръжения могат да кандидатстват за финансиране на дейности за изграждане на достъпна среда за хора с увреждания по реда на национална програма за достъпна жилищна среда и лична мобилност.

Чл. 59. (1) Проектирането и изграждането на елементите на достъпната среда в урбанизираната територия и на достъпната среда на сградите и съоръженията се извършват при спазване на наредбата по чл. 55, ал. 3 при условия и по ред, определени в Закона за устройство на територията.

(2) За съществуващи елементи на достъпната среда в урбанизираната територия и достъпната среда на съществуващи сгради и съоръжения, при които не може да се спазят изцяло изискванията за достъпност на наредбата по чл. 55, ал. 3 към отделни строителни елементи или това обременява излишно и непропорционално околните, достъпността се осигурява чрез прилагане на технически и/или организационни мерки и/или чрез спомагателни средства и пособия за определени групи хора с увреждания, когато това се налага. Прилагането на тази възможност се определя и доказва мотивирано в инвестиционния проект, изготвен по реда на Закона за устройството на територията, или в доклада за резултатите от обследването при извършване на обследване по реда на наредбата по чл. 176а, ал. 6 от Закона за устройството на територията.

Чл. 60. Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията е длъжно да създава условия за достъп на хората с увреждания до транспортни, информационни и комуникационни услуги, като разработва нормативни актове за:

1. осигуряване на достъпен транспорт за обществено ползване;

2. внедряване на технически приспособления за адаптиране на автомобилите, управлявани от хора с увреждания, с цел компенсиране на техните дефицити и разработване на стандарти за обществения транспорт с цел улесняване придвижването на хората с увреждания;

3. осигуряване на специални условия за движение, спиране, паркиране и престой на пътни превозни средства, управлявани от хора с увреждания или превозващи хора с увреждания;

4. осигуряване на безпрепятствен достъп в обществения транспорт на хора с увреждания, придружени от кучета - водачи на слепи, или от кучета - асистенти на хора с увреждания.

Чл. 61. Министерството на младежта и спорта в сътрудничество с общините и спортните организации са длъжни да създават условия за социално приобщаване на хората с увреждания чрез:

1. популяризиране на ползите от физическа активност и практикуването на спорт от хора с увреждания;

2. осигуряване на възможност за адаптирана физическа активност, практикуване на спорт и участие в спортни прояви и състезания на хора с увреждания, в т. ч. деца и ученици;

3. подпомагане на подготовката и участието на спортисти с увреждания в спортни състезания;

4. подпомагане на младежки дейности.

Чл. 62. Министерството на културата в сътрудничество с общините са длъжни да осигуряват условия за интеграция на хората с увреждания чрез:

1. предоставяне на специализирана информация за използване на услуги, маршрути, архитектурно-транспортни и други облекчения в места за обществено ползване, предназначени за отдих и култура;

2. подкрепа за развитие на таланта и насърчаване творческите изяви на хората с увреждания.

Чл. 63. (1) Министърът на труда и социалната политика съгласувано с министъра на здравеопазването утвърждава ежегодно списъци на:

1. помощните средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания;

2. медицинските изделия, предназначени за хората с увреждания.

(2) В случай на съмнение дали един продукт е медицинско изделие или помощно средство, приспособление или съоръжение за хора с увреждания, окончателно становище дава компетентният орган по Закона за медицинските изделия.

Чл. 64. Областните управители провеждат държавната политика за хората с увреждания на териториално ниво, като контролират изпълнената достъпна архитектурна среда на територията на областта по отношение на елементите на достъпната среда в урбанизираната територия, сградите и съоръженията - държавна собственост.

Чл. 65. Органите на местното самоуправление задължително осигуряват в рамките на предоставената им компетентност:

1. изграждането и поддържането на елементите на достъпната среда в урбанизираната територия и на достъпната среда в сградите и съоръженията по чл. 55, ал. 2, т. 1 и 2 - общинска собственост, и ежегодно разработват програми, одобрени от съответните общински съвети, с необходимите за това мерки, финансови средства и срокове за изпълнение;

2. достъпен обществен превоз на пътници чрез приспособяване на съществуващите масови транспортни средства и въвеждане в експлоатация на технически пригодени за използване от лица с увреждания транспортни средства;

3. достъп на хората с увреждания, придружени от кучета, водачи на слепи или кучета, асистенти на хора с увреждания до местата за обществено ползване;

4. специални транспортни услуги за хората с увреждания;

5. необходимите материални условия и средства за осъществяване на социални контакти на хората с увреждания;

6. условия за подпомагане на извънучилищни детски и младежки дейности.

Чл. 66. (1) Българската национална телевизия, Българското национално радио и Българската телеграфна агенция осигуряват информация, достъпна за хората с увреждания.

(2) Медиите по ал. 1 включват в своите програми предавания и информация, свързани с хората с увреждания.

Раздел V

Достъп до правосъдие и правна защита

Чл. 67. (1) Всеки човек с увреждане, който изпитва сериозни затруднения да упражнява самостоятелно правата си при извършване на конкретни правни действия, има право на подкрепено вземане на решение, което се определя по реда на този закон, чрез предоставяне на мерки за подкрепа.

(2) Подкрепеното вземане на решение е съчетание на социални интервенции, които целят подкрепа за вземане на решения, които имат правни последици и водят до конкретни резултати за човека с увреждане.

(3) Сериозни затруднения са случаите, в които човекът с увреждане:

1. не разбира информацията, на която се основава решението за извършване на конкретното правно действие;

2. не оценява характера и последиците на възможните решения за конкретното правно действие;

3. не може да направи връзка на информацията по т. 1 и оценката по т. 2 в процеса на вземане на конкретно решение.

(4) Не се счита за сериозно затруднение невъзможността на човека да изразява самостоятелно желанията и предпочитанията си чрез обичайно приетите средства за комуникация, ако той използва подходящи за неговото състояние начини и средства, включително невербални форми на комуникация, визуално представяне и други.

Чл. 68. (1) Мерките за подкрепа са предназначени да улеснят личното упражняване на отделните права на човека, който търси подкрепа.

(2) Подкрепата по ал.1 изключва всяко неправомерно влияние на подкрепящия, както и подмяната на волята на подкрепения с волята на подкрепящия.

(3) Мерките за подкрепа са социални интервенции и включват:

1. консултации с обучен специалист;

2. предоставяне на специализирани услуги за подкрепено вземане на решение;

3. осигуряване на наставник за подкрепа при вземане на решение;

4. подготовка на антикризисен план;

5. подкрепено вземане на решение чрез подкрепящи мрежи;

6. прилагане на защитни мерки.

(4) Мерките за подкрепа се състоят в:

1. разясняване на смисъла на правното действие и неговите последици;

2. подпомагане на подкрепения да разбере другите участници в извършването на правното действие или засегнатите от него;

3. подпомагане на подкрепения да изрази желанията и предпочитанията си по разбираем за другите начин;

4. оказване на друго съдействие, свързано с извършването на правното действие.

(5) Мерките за подкрепя се определят при спазване на следните принципи:

1. необходимост на всяка мярка;

2. зачитане на желанията и предпочитанията на подкрепения;

3. пропорционалност, срочност и гъвкавост;

4. избягване на конфликт на интереси и неправомерно влияние;

5. изчерпателност на мерките за подкрепа спрямо прилагането на защитните мерки.

(6) За подкрепящо лице може да бъде избрано само лице, с което подкрепеният има доверителна връзка.

Чл. 69. (1) Пълнолетните лица, поставени под запрещение, имат право да ползват социални услуги по реда на Закона за социално подпомагане.

(2) Социалните услуги се предоставят съобразно желанието на лицето и становището на неговия настойник или попечител, като в случай на противоречие, водещо е желанието на лицето, нуждаещо се от социална услуга.

(3) Органите на съдебната власт, както и всички държавни институции осигуряват на хората с увреждания ефективен достъп до правосъдие наравно с всички останали, включително чрез предоставяне на процедурни и подходящи за възрастта им мерки за подкрепа с оглед на ефективното изпълняване на тяхната роля като преки и непреки участници, като свидетели във всякакви процесуални действия, включително в следствената и предварителната фаза, при спазване на специалните закони.

(4) В програмите на Националния институт на правосъдието и Академията на Министерството на вътрешните работи се включват обучителни програми за работа с хора с увреждания.

Раздел VI

Финансова подкрепа

Чл. 70. (1) Хората с трайни увреждания имат право на финансова подкрепа в зависимост от потребностите им, установени в индивидуалната оценка по чл. 21.

(2) Подкрепата по ал. 1 е предназначена за компенсиране на разходите, свързани с преодоляване на затрудненията, предизвикани от вида и степента на увреждане.

Чл. 71. Финансовата подкрепа за хората с увреждания се състои от два компонента:

1. месечна финансова подкрепа съобразно степента на увреждането;

2. целеви помощи съобразно вида на увреждането.

Чл. 72. Право на месечна финансова подкрепа по чл. 71, т. 1 имат хората с трайни увреждания над 18-годишна възраст, както следва:

1. от 50 до 70,99 на сто степен на увреждането - в размер 7 на сто от линията на бедност;

2. от 71 до 90 на сто степен на увреждането - в размер 15 на сто от линията на бедност;

3. над 90 на сто степен на увреждането - в размер 25 на сто от линията на бедност;

4. над 90 на сто степен на увреждането с определена чужда помощ, които получават пенсия за инвалидност поради общо заболяване или поради трудова злополука или професионална болест - в размер 30 на сто от линията на бедност;

5. над 90 на сто степен на увреждането с определена чужда помощ, които получават социална пенсия за инвалидност - в размер 57 на сто от линията на бедност.

Чл. 73. Хората с трайни увреждания от 18- до 20-годишна възраст имат право на месечна финансова подкрепа по реда на чл. 71, т. 1, в случай че не получават месечна помощ по чл. 8д от Закона за семейни помощи за деца.

Чл. 74. Целевите помощи по чл. 71, т. 2 са в зависимост от потребностите на човека с увреждане съобразно индивидуалната оценка и се предоставят за:

1. осигуряване на медицински изделия по утвърдени стандарти за качество и за помощни средства, приспособления и съоръжения;

2. покупка и/или приспособяване на лично моторно превозно средство;

4. приспособяване на жилище;

5. балнеолечение и/или рехабилитационни услуги;

6. наем на общинско жилище.

Чл. 75. (1) Хората с увреждания с установена потребност от помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия, посочени в списъците по чл. 63, ал. 1, получават целева помощ за изработване, покупка и/или ремонт по чл. 74, т. 1, с изключение на медицинските изделия, които се заплащат напълно или частично от Националната здравноосигурителна каса.

(2) Целева помощ по ал. 1 се получава при представяне на медицински документ, издаден от лекарските консултативни комисии, ТЕЛК или НЕЛК, удостоверяващ необходимостта от помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия и техния вид, съобразно конкретните нужди на човека с увреждане.

(3) Максималните размери на целевите помощи за изработване, покупка и ремонт на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия се определят и актуализират със заповед на министъра на труда и социалната политика съгласувано с министъра на финансите и с министъра на здравеопазването.

(4) Хората с увреждания, неизползвали целевата помощ по предназначение възстановяват пълната й стойност заедно с лихвата по реда за събиране на държавните вземания.

Чл. 76. (1) Хората с трайни увреждания, чието придвижване е затруднено, имат право на целева помощ за покупка и/или приспособяване на лично моторно превозно средство до четирикратния размер от линията на бедност за съответната година, ако средномесечният доход на член от семейството за последните 12 месеца е равен или по-нисък от 70 на сто от линията на бедност.

(2) Хората с трайни увреждания получават целевата помощ по ал. 1, ако отговарят и на следните допълнителни условия:

1. да имат определена от ТЕЛК/НЕЛК над 90 на сто трайно намалена работоспособност или вид и степен на увреждане;

2. да са работещи или учащи.

(3) Помощта по ал. 1 може да се ползва повторно след изтичането на 5-годишен срок от предишното й получаване, при установена потребност от това.

Чл. 77. (1) Хората с трайни увреждания с над 90 на сто трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане и децата с определени вид и степен на увреждане, които се придвижват с инвалидна количка, имат право на еднократна целева помощ до двукратния размер от линията на бедност за съответната година за преустройство на жилище, ако средномесечният доход на член от семейството за последните 12 месеца е равен или по-нисък от линията на бедност.

(2) Помощта по ал. 1 може да се ползва повторно след изтичането на 10-годишен срок от предишното й получаване, при установена потребност от това.

Чл. 78. (1) Лицата с над 90 на сто намалена работоспособност, децата с трайни увреждания и военноинвалидите имат право на целева помощ по чл. 74, т. 5, която се предоставя веднъж годишно при наличие на медицинско предписание от лекар специалист за необходимостта от провеждане на балнеолечение и/или рехабилитационни услуги, съобразно конкретните им нужди.

(2) Целевата помощ по ал. 1 е в размер до 80 на сто от линията на бедност за съответната година, но не повече от действително направения разход съгласно представените документи.

(3) Лицата по ал. 1 с определена потребност от чужда помощ имат право на помощта за покриване на разходите за един придружител, ако ползват такъв, в размер до 80 на сто от линията на бедност за съответната година, но не повече от действително направения разход съгласно представените документи.

(4) Целевата помощ се отпуска, когато за същия период услугите по ал. 1 не са ползвани на друго правно основание.

(5) Целевата помощ се изплаща на лицата по ал. 1 след представяне на разходооправдателни документи за извършено балнеолечение и/или рехабилитационни услуги.

(6) При извършено балнеолечение и/или рехабилитационни услуги в обекти на дружества, в които едноличен собственик на капитала е Националният осигурителен институт или Министерството на здравеопазването, както и в специализирани болници за рехабилитация, които имат разрешение от министъра на здравеопазването за дейности по чл. 22 от Закона за лечебните заведения, целевата помощ се изплаща на съответния обект или специализирана болница за рехабилитация след представен от тях разходооправдателен документ.

Чл. 79. (1) Хората с трайни увреждания имат право на целева помощ по чл. 74, т. 6, ако са самотни и договорът за наем е сключен с тях, както и в случаи, при които хората с увреждания са поставени под пълно запрещение и договорите за наем са сключени с техните законни представители, или със семейства, в които има деца/лица с трайни увреждания.

(2) Целевата помощ по ал. 1 е в размер на нормативно определения наем по реда на Закона за общинската собственост и се превежда от дирекции „Социално подпомагане" на съответната община след представяне на разходооправдателен документ.

Чл. 80. Финансовата подкрепа и/или насочване за ползване на социалните услуги и личната помощ се отпуска по предложение на специализирания отдел по чл. 22 въз основа на заключенията и/или направленията от индивидуалната оценка на потребностите за подкрепа.

Чл. 81. (1) Въз основа на заключенията в индивидуалната оценка на потребностите директорът на дирекция „Социално подпомагане" или упълномощено от него длъжностно лице издава заповед за отпускане или отказ за отпускане на финансова подкрепа и/или ползване на лична помощ и социални услуги на човека с увреждане.

(2) Заповедта за отпускане или за отказ за отпускане се съобщава писмено на лицето, подало заявление-декларация, в 7-дневен срок от издаването ѝ заедно с изготвената индивидуална оценка на потребностите.

(3) Отказът за отпускане на финансовата подкрепа по чл. 70, ползването на социални услуги и лична помощ задължително се мотивира.

(4) Заповедта по ал. 1 може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(5) Вземанията на лицата за финансова подкрепа се погасяват в срок три месеца считано от края на месеца, за който се отнасят.

Чл. 82. Хората с трайни увреждания, настанени на пълна държавна издръжка в специализирани институции или социални услуги от резидентен тип за срок, по-дълъг от един месец, нямат право да получават месечна финансова подкрепа за периода на престоя си в тях.

Чл. 83. Условията и редът за отпускане, изменяне, спиране, прекратяване и възобновяване на финансовата подкрепа се уреждат с правилника за прилагане на закона.

Чл. 84. (1) Финансова подкрепа се освобождава от данъци и такси.

(2) Правото на финансова подкрепа е лично. Отказът от това право, както и прехвърлянето му са недействителни.

(3) От финансова подкрепа не могат да се правят удръжки, освен за:

1. надвзети средства за финансова подкрепа в резултат на счетоводно-техническа грешка;

2. недобросъвестно получени суми.

(4) Недобросъвестно получени средства за финансова подкрепа се възстановяват с лихвата по реда за събиране на държавните вземания.

(5) Лицата, недобросъвестно получили финансова подкрепа, се лишават от тази социална подкрепа за срок една година.

Чл. 85. (1) При писмен сигнал или по преценка на директора на съответната дирекция „Социално подпомагане" за недобросъвестно получена месечна финансова подкрепа и/или целева помощ, както и за неизползвана по предназначение целева помощ се извършва проверка от длъжностно лице на дирекцията.

(2) За резултатите от проверката длъжностното лице по ал. 1 съставя констативен протокол, който предоставя в 3-дневен срок на директора на дирекция „Социално подпомагане".

(3) В случай на установена недобросъвестност при получаване на месечна финансова подкрепа и/или целева помощ и/или неизползвана по предназначение целева помощ директорът на дирекция „Социално подпомагане" издава мотивирана заповед за възстановяване на получената месечна финансова подкрепа и/или целева помощ заедно със законната лихва.

(4) Лицата, неизползвани по предназначение целева помощ, се лишават от тези помощи до възстановяване на дължимите суми.

(5) Заповедта по ал. 3 подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс в 14-дневен срок от деня на получаването ѝ. Обжалването спира изпълнението, като не се допуска предварително изпълнение.

(6) Принудителното изпълнение на заповедта по ал. 3 се допуска по искане на дирекция „Социално подпомагане" по реда на Гражданския процесуален кодекс.

Чл. 86. Общините предоставят жилищно настаняване на хората с трайни увреждания чрез общинския жилищен фонд при условия и по ред, определени в Закона за общинската собственост.

Раздел VII

Информационна система и регистри

Чл. 87. (1) Агенцията за хората с увреждания създава и поддържа информационна система за хората с трайни увреждания, съдържаща данни относно тяхното здравословно състояние, квалификация, образователна степен, лични възможности за социално приобщаване, професионална реализация, социално-икономически статус, демографски данни и др.

(2) Данните по ал. 1 служат за наблюдение и анализ на социално-икономическия статус на хората с трайни увреждания за планиране на дейности, свързани със задоволяване на индивидуалните им потребности, и за разработване на секторни политики.

(3) Всички министерства, агенции, областните администрации, органите на местното самоуправление, Националната експертна лекарска комисия, териториалните експертни лекарски комисии, Националният осигурителен институт, Националният статистически институт, Националният център по обществено здраве и анализи, Държавната агенция за закрила на

детето, Националната агенция за приходите и други органи, работещи в областта на правата на хората с увреждания, събират, поддържат и предоставят актуални данни, необходими за работата на информационната система по ал. 1.

(4) Данните в информационната система се обменят от органите по ал. 3 съгласно Закона за електронното управление и се използват за целите по ал. 2.

(5) Информационната система на Агенцията за хората с увреждания поддържа профил на всеки човек с трайно увреждане с възможност за индивидуален достъп до персоналните данни за лицето чрез идентификация по реда на Закона за електронната идентификация.

(6) Данните се събират и обработват при спазване на Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО.

(7) Редът за воденето, поддържането и ползването на данните в информационната система по ал. 1 се определя в правилника за прилагане на закона.

Чл. 88. (1) Агенцията за хората с увреждания води регистър на специализираните предприятия и кооперации на хората с увреждания. Регистърът е публичен и се поддържа в електронен вид.

(2) В регистъра по ал. 1 се вписват и поддържат данни за всички специализирани предприятия и кооперации за хората с увреждания, които отговарят на изискванията на чл. 49, ал. 1.

(3) За вписване в регистъра по ал. 1 лицата, представляващи специализираните предприятия и кооперации за хората с увреждания, или упълномощени от тях лица подават заявление по образец, утвърден от изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания.

(4) Към заявлението по ал. 3 се прилагат следните документи:

1. декларация за обстоятелствата по чл. 49, ал. 1 по образец, утвърден от изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания;

2. документ, удостоверяващ правото на лицата да извършват дейност, подлежаща на регистрационен, разрешителен или лицензионен режим по специален закон.

(5) Заявлението по ал. 3 заедно с документите по ал. 4 се подават лично, по пощата с обратна разписка или по електронен път, подписани с усъвършенстван електронен подпис, усъвършенстван електронен подпис, основан на квалифицирано удостоверение за електронни подписи, или квалифициран електронен подпис, съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 910/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар и за отмяна на Директива 1999/93/ЕО (ОВ, L 257/73 от 28 август 2014 г.), наричан по-нататък „Регламент (ЕС) № 910/2014", и на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги.

Чл. 89. (1) В 10-дневен срок от датата на подаване на заявлението и документите по чл. 88, ал. 3 и 4 изпълнителният директор на Агенцията за хората с увреждания или упълномощено от него длъжностно лице извършва проверка на изискуемите документи и на условията по чл. 49, ал. 1.

(2) При констатиране на пропуски в изискуемите документи Агенцията за хората с увреждания дава на заявителя 10-дневен срок за отстраняването им. В този случай срокът по ал. 1 се удължава със срока за отстраняване на нередностите, но не повече от 20 дни от датата на подаване на заявлението за вписване.

(3) В срок до три дни след изтичане на сроковете по ал. 1 и 2 изпълнителният директор на Агенцията за хората с увреждания или упълномощено от него длъжностно лице издава заповед за вписване в регистъра по чл. 88 или мотивирана заповед, с която се отказва вписване.

(4) Изпълнителният директор на Агенцията за хората с увреждания или упълномощено от него длъжностно лице в 3-дневен срок от издаване на заповедта извършва вписване в регистъра по чл. 88 и издава удостоверение за регистрация.

(5) Заповедта по ал. 3 подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(6) Обжалването на заповедта по ал. 3 не спира изпълнението ѝ.

Чл. 90. (1) В регистъра на специализираните предприятия и кооперации на хората с увреждания се вписват следните обстоятелства:

1. данни за специализираното предприятие или кооперация на хората с увреждания - ЕИК, име и адрес на осъществяване на дейността;

2. данни за представителство на специализираното предприятие или кооперация на хората с увреждания по регистрация от компетентен орган - име, постоянен и/или настоящ адрес;

3. предмет на дейност на специализираното предприятие или кооперация на хората с увреждания;

4. данни по чл. 49, ал. 1, т. 2;

5. дата на заличаване на регистрацията и основанието за това;

6. промени в обстоятелствата по т. 1-5;

7. забележки по вписаните обстоятелства.

(2) Регистрираните специализирани предприятия и кооперации на хората с увреждания са длъжни да уведомяват писмено или по електронен път Агенцията за хората с увреждания за всички промени в обстоятелствата, вписани в регистъра, в 14-дневен срок от настъпването им, като прилагат и съответните документи, които ги доказват.

Чл. 91. (1) Регистрацията в регистъра на специализираните предприятия и кооперации на хората с увреждания се заличава:

1. по искане на специализираното предприятие или кооперация на хората с увреждания;

2. при прекратяване на дейността на специализираното предприятие или кооперация на хората с увреждания и при заличаване от търговския регистър или от Регистъра по чл. 3 от Закона за кооперациите;

3. при неспазване изискванията на чл. 49, ал. 1, т. 2;

4. при извършване на две или повече нарушения в рамките на една година на разпоредбите на чл. 90, ал. 2.

(2) Заличаването на регистрацията се извършва със заповед на изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания или на упълномощено от него длъжностно лице.

(3) Заповедта по ал. 2 подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(4) Обжалването на заповедта по ал. 2 не спира изпълнението й.

(5) В случаите по ал. 1, т. 3-4 подновяването на регистрацията на специализираното предприятие или кооперация може да се извърши в срок, не по-малък от 12 месеца от датата на заличаване. Подновяването на регистрацията се извършва по реда на чл. 88.

(6) Искането по ал. 1, т. 1 се подава лично, по пощата с обратна разписка или по електронен път, подписани с усъвършенстван електронен подпис, усъвършенстван електронен подпис, основан на квалифицирано удостоверение за електронни подписи, или квалифициран електронен подпис, съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 910/2014 и на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги.

Чл. 92. Регистърът по чл. 88, ал. 1 се използва за наблюдение и контрол на специализираните предприятия и кооперации на хората с увреждания, включително на дейността, извършвана от тях при изпълнението на целеви проекти и програми по чл. 50. Наблюдението и контролът се извършват от Агенцията за хората с увреждания и се уреждат с правилника за прилагане на закона.

Чл. 93. (1) Агенцията за хора с увреждания води регистър на лицата, осъществяващи дейности по предоставяне и ремонт на помощни средства, приспособления и съоръжения, и медицински изделия, предназначени за хора с увреждания. Регистърът е публичен и се поддържа в електронен вид.

(2) Дейностите по предоставяне на помощни средства, приспособления и съоръжения, и медицински изделия, предназначени за хора с увреждания, се извършват от лица, които са регистрирани като търговци по националното законодателство на държава - членка на Европейския съюз, на друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или на Конфедерация Швейцария и нямат публични задължения.

(3) В регистъра по ал. 1 се вписват и поддържат данни за лицата, осъществяващи дейности по предоставяне и ремонт на помощни средства, приспособления и съоръжения, и медицински изделия, предназначени за хората с увреждания.

(4) За вписване в регистъра по ал. 1 лицата или упълномощени от тях лица подават заявление по образец, утвърден от изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания, в което задължително се вписват единният идентификационен код на лицето и липсата на задължения към Националната агенция по приходите, и прилагат следните документи:

1. списък на медицинските изделия и помощни средства, приспособления и съоръжения, предназначени за хората с увреждания, за които ще се осъществява дейността, с описание на моделите от съответния вид, на електронен носител;

2. списък на обектите, в които ще се осъществяват дейности по предоставяне на медицински изделия, помощни средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания, с посочени адрес, телефон, факс/електронна поща и лице - отговорник за обекта;

3. декларация, че помещенията, в които ще се извършва дейност по предоставяне и ремонт на медицински изделия, отговарят на изискванията за съхранение на производителя, определени в инструкцията за употреба, както и на изискванията на наредбата по чл. 94, ал. 9;

4. списък на сервизните бази, в които ще се осигурява гаранционен и извънгаранционен сервиз, когато такъв се изисква, с посочени адрес, телефон, факс/електронна поща и лице - отговорник за базата.

(5) Към документите по ал. 4 лицата, които желаят да се регистрират за осъществяване на дейност по предоставяне на слухови апарати, предоставят и списък на центровете по слухопротезиране с посочени адрес, телефон, факс/електронна поща и лице - отговорник за центъра, както и декларация за осигурен минимум двугодишен гаранционен срок на изделията.

(6) Заявлението и документите по ал. 4 и 5 се подават лично, по пощата с обратна разписка или по електронен път, подписани с усъвършенстван електронен подпис, усъвършенстван електронен подпис, основан на квалифицирано удостоверение за електронни подписи, или квалифициран електронен подпис, съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 910/2014 и на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги.

(7) Лицата по ал. 2, които не са регистрирани по реда на българското законодателство, подават в Агенцията за хората с увреждания и легализиран превод на документите, удостоверяващи търговската регистрация по националното им законодателство.

(8) Изпълнителният директор на Агенцията за хората с увреждания или упълномощено от него длъжностно лице може да проверява за достоверността на заявените данни и обстоятелства служебно, като компетентните държавни органи и администрации и заявителите са длъжни да оказват необходимото съдействие.

Чл. 94. (1) Подадените заявления по чл. 93, ал. 4 се разглеждат от комисия, определена със заповед на изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания.

(2) В 14-дневен срок от датата на постъпване на документите по чл. 93, ал. 4 комисията прави мотивирано предложение за вписване или за отказ до изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания, с което приключва своята работа.

(3) При констатиране на нередности в документите по чл. 93, ал. 4 на лицето се предоставя 10-дневен срок за отстраняването им. В този случай срокът по ал. 2 се удължава със срока за отстраняване на нередностите, но не повече от 20 дни от датата на подаване на заявлението за вписване.

(4) По преценка на комисията по ал. 1 могат да бъдат извършвани проверки за достоверността на представените документи и декларираните обстоятелства. В този случай срокът по ал. 2 се удължава със срока на проверката, но не повече от 20 дни от датата на подаване на заявлението за вписване.

(5) Изпълнителният директор на Агенцията за хората с увреждания или упълномощено от него длъжностно лице в тридневен срок от датата на приключване на работата на комисията издава заповед за вписване в регистъра по чл. 93, ал. 1 или мотивирана заповед, с която се отказва вписване.

(6) Изпълнителният директор на Агенцията за хората с увреждания или упълномощено от него длъжностно лице в тридневен срок от издаването на заповедта извършва вписване в регистъра по чл. 93, ал. 1 и издава удостоверение за регистрация.

(7) Заповедта по ал. 5 подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(8) Обжалването на заповедта по ал. 5 не спира изпълнението й.

(9) Условията и редът за осъществяване и контрол на дейностите по предоставяне и ремонт на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия, предназначени за хора с увреждания, се определят с наредба на министъра на труда и социалната политика.

Чл. 95. В регистъра на лицата, осъществяващи дейности по предоставяне и ремонт на помощни средства, приспособления и съоръжения, и медицински изделия, предназначени за хората с увреждания, се вписват следните обстоятелства:

1. единен идентификационен код, име, седалище и адрес на осъществяване на дейността;

2. вид и обхват на дейността;

3. вид и модел на помощните средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия за хора с увреждания;

4. номер и дата на удостоверението за регистрация;

5. други обстоятелства.

Чл. 96. (1) Регистрацията на лицата, осъществяващи дейности по предоставяне и ремонт на помощни средства, приспособления и съоръжения, и медицински изделия за хората с увреждания, се заличава:

1. по искане на лицето;

2. при прекратяване регистрацията на лицето като търговец;

3. при установени две или повече нарушения на разпоредбите на наредбата по чл. 94, ал. 9 в рамките на една година.

(2) Заличаването на регистрацията се извършва със заповед на изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания или на упълномощено от него длъжностно лице.

(3) Заповедта по ал. 2 подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(4) Обжалването на заповедта по ал. 2 не спира изпълнението й.

(5) В случаите по ал. 1, т. 3 подновяването на регистрацията на лицето, осъществяващо дейност по предоставяне и ремонт на помощни средства, приспособления и съоръжения, и медицински изделия, предназначени за хората с увреждания, може да се извърши в срок, не по-кратък от 6 месеца от датата на заличаването. Подновяването на регистрацията се извършва по реда на чл. 93 и 94.

Глава пета

КРИТЕРИИ ЗА НАЦИОНАЛНА ПРЕДСТАВИТЕЛНОСТ

Чл. 97. (1) Организациите на и за хората с увреждания, които желаят да бъдат признати за национално представителни, трябва да отговарят на следните общи критерии за национална представителност:

1. да са вписани като юридически лица в обществена полза по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или по Закона за

кооперациите най-малко пет години преди подаване на искането за признаване на национална представителност;

2. да имат уставни цели, задачи и дейности в областта на социалното приобщаване на хората с увреждания не по-малко от пет години считано от датата на вписването им като юридическо лице по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или по Закона за кооперациите;

3. да имат най-малко 5-годишен доказан опит в областта на социалното приобщаване на хората с увреждания;

4. да имат членове в не по-малко от 25 на сто от общините в страната.

(2) Освен на общите критерии по ал. 1 кандидатите за национално представителни организации трябва да отговарят и на следните специфични критерии:

1. организациите на хора с увреждания да имат не по-малко от 1800 членове, от които не по-малко от 70 на сто да са хора с трайни увреждания, и да бъдат регистрирани като юридически лица с нестопанска цел за извършване на обществено полезна дейност;

2. организациите на сляпо-глухи хора да имат не по-малко от 400 членове, от които не по-малко от 55 на сто да са хора с трайни увреждания, независимо от териториалното им покритие;

3. организациите на малките хора да имат не по-малко от 150 членове, от които не по-малко от 50 на сто да са хора с трайни увреждания, независимо от териториалното им покритие;

4. организациите на работодателите да имат не по-малко от 10 работодатели и не по-малко от 800 трудоустроени лица с увреждания и подкрепящ персонал съгласно чл. 49, ал. 1;

5. организациите за хора с увреждания, предлагащи социални услуги за хора с увреждания, да обслужват не по-малко от 4500 лица годишно и да имат назначени не по-малко от 50 души специализиран персонал за обслужване на хора с увреждания;

6. родителските и професионалните организации за хора с увреждания да имат не по-малко от 500 членове за организация и не по-малко от 1500 членове за асоциация на организации.

(3) В случаите, когато едно физическо или юридическо лице членува в две или повече национално представителни организации или в организации, кандидатстващи за признаване на национална представителност, с изключение на организациите по ал. 2, т. 2, 3, 4 и 6 и Съюза на военноинвалидите и военнопострадалите, за установяване наличието на критериите за представителност по ал. 2 това лице не се отчита при установяване на числения състав на нито една организация.

(4) Организациите на и за хората с увреждания, които не отговарят поотделно на критериите за национална представителност по ал. 1 и 2, могат да се сдружават и да участват в Националния съвет за интеграция на хората с увреждания като асоциации с обща представителност.

(5) Условията и редът за признаване на национална представителност, както и контролът за спазването на критериите се уреждат с правилник, приет от Министерския съвет.

Глава шеста

ФИНАНСИРАНЕ

Чл. 98. Финансирането на дейностите по този закон се извършва със средства от:

1. държавния бюджет;

2. общинските бюджети;

3. национални, европейски и международни програми;

4. дарения от местни и чуждестранни физически и юридически лица;

5. собствени приходи;

6. други източници.

Чл. 99. Средствата на Агенцията за хората с увреждания по чл. 46, ал. 3 се разходват за реализиране на дейностите, заложени в националната програма в подкрепа на работодателите.

Чл. 100. (1) Държавата осигурява финансова подкрепа на организациите на и за хората с увреждания с призната национална представителност съгласно чл. 97 под формата на субсидия от държавния бюджет.

(2) Условията и редът за предоставяне на субсидията се уреждат с правилника за прилагане на закона.

(3) Изпълнението на дейностите, субсидирани от държавния бюджет, подлежат на контрол от Министерството на труда и социалната политика по ред, определен в правилника за прилагане на закона.

Чл. 101. Юридическите лица с нестопанска цел, осъществяващи дейности в обществена полза в областта на правата за хората с увреждания, могат да кандидатстват за осигуряване от държавния бюджет на финансова подкрепа на проекти по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

Глава седма

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 102. (1) На работодател, който не е изпълнил задължението си по чл. 40, ал. 7, се налага глоба от 1000 до 2000 лв. или имуществена санкция от 2000 до 5000 лв.

(2) За повторно нарушение глобата, съответно имуществената санкция, е от 4000 до 10 000 лв.

Чл. 103. (1) Работодател, който не изпълни задълженията си по чл. 46, ал. 3, или длъжностно лице, което не изпълни задълженията си по този закон, се наказва с глоба от 500 до 1000 лв. или с имуществена санкция от 1000 до 2000 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.

(2) За повторно нарушение глобата, съответно имуществената санкция, е от 2000 до 4000 лв.

(3) Нарушението е повторно, когато е извършено в срок до една година от влизането в сила на наказателното постановление.

Чл. 104. (1) На лице, което осъществява дейност по предоставяне на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия за хора с увреждания в нарушение на разпоредбите на този закон и на наредбата по чл. 94, ал. 9, се налага глоба, съответно имуществена санкция, в размер от 500 до 1000 лв. за всеки отделен случай.

(2) Сумите, събрани по ал. 1, се внасят в приход на Агенцията за хората с увреждания и се разходват за програми и проекти за рехабилитация, интеграция и за изграждане на достъпна среда за хората с увреждания.

Чл. 105. (1) За извършени нарушения по чл. 55 при изработването на проектите, съгласуването, одобряването и издаването на строителните книжа, изпълнението на строежите в съответствие с издадените строителни книжа и неизпълнение на разпорежданията на компетентните органи при проектирането и строителството се прилагат административно-наказателните разпоредби и се издават актове за съставяне на нарушения по реда на Закона за устройство на територията.

(2) Актовете за установяване на административните нарушения по ал. 1 и наказателните постановления се съставят и издават по реда на Закона за устройство на територията.

Чл. 106. (1) Актовете, с които се установяват административните нарушения по този закон, се издават от:

1. длъжностни лица от Агенцията за държавна финансова инспекция - за финансовите нарушения;

2. длъжностни лица от Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда" - за нарушения на задълженията, свързани с трудовата заетост;

3. длъжностни лица от Министерството на образованието и науката - за нарушения в областта на образованието;

5. длъжностни лица от Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация", съответно от изпълнителния директор на Изпълнителна агенция „Железопътна администрация" - за нарушения в областта на достъпния транспорт;

6. длъжностни лица от Агенцията за социално подпомагане - за нарушения в областта на целевите помощи по чл. 74;

7. длъжностни лица от Агенцията за хората с увреждания - за нарушения, свързани с предоставянето на целеви помощи по чл. 74.

(2) Наказателните постановления се издават от:

1. директора на Агенцията за държавна финансова инспекция или упълномощено от него длъжностно лице;

2. изпълнителния директор на Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда" или упълномощено от него длъжностно лице;

3. министъра на образованието и науката или упълномощено от него длъжностно лице;

4. изпълнителния директор на Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация" или упълномощено от него длъжностно лице;

5. изпълнителния директор на Изпълнителна агенция „Железопътна администрация" или упълномощено от него длъжностно лице;

6. изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане или упълномощено от него длъжностно лице;

7. изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания или упълномощено от него длъжностно лице.

(3) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

(4) Влезлите в сила наказателни постановления подлежат на събиране по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

(5) Органите по ал. 1 предоставят ежегодно до 31 декември в Агенцията за хората с увреждания информация за направените проверки и за наложените глоби.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на този закон:

1. „Хора с увреждания" са лица с трайна физическа, психическа, интелектуална и сетивна недостатъчност, която при взаимодействие с обкръжаващата ги среда би могла да възпрепятства тяхното пълноценно и ефективно участие в обществения живот.

2. „Хора с трайни увреждания" са лица с трайна физическа, психическа, интелектуална и сетивна недостатъчност, която при взаимодействие с обкръжаващата ги среда би могла да възпрепятства тяхното пълноценно и ефективно участие в обществения живот, и на които медицинската експертиза е установила вид и степен на увреждане 50 и над 50 на сто.

3. „Дискриминация по признак на увреждане" е всякакво правене на разлика, всякакви ограничения или изключения, основаващи се на увреждане, имащи за цел или последица нарушаване или отменяне на зачитането, признаването или равноправното упражняване на всички права на човека и на основни свободи в политическата, икономическата, социалната, културната, гражданската или всяка друга област. Това включва всякакви форми на дискриминация, включително отказ за предоставяне на разумни улеснения.

4. „Комуникация" включва всякакви езици, зрително представяне на текст, Брайлова азбука, тактилна комуникация, уголемени шрифтове, достъпни мултимедии, както и всякакви писмени, звукови, опростен език, дикторски, допълващи и алтернативни способи, средства и форми на комуникация, включително достъпни информационни и съобщителни технологии.

5. „Език" включва говоримите и знакови езици, както и всякакви други форми на неговорим език.

6. „Разумни улеснения" са всякакви необходими и подходящи модификации и приспособления, които не водят до непропорционално или неоправдано обременяване на околните, когато такива са необходими във всеки конкретен случай, за да се осигури на човека с увреждане признаването или упражняването на всички права и основни свободи наравно с всички останали по смисъла на Конвенцията за правата на хората с увреждания.

7. „Универсален дизайн" е дизайн на изделия, жизнена среда, програми и услуги, които да се ползват в максимална степен от всички хора, без да се налага тяхното адаптиране или специализиран дизайн. Понятието „универсален дизайн" не изключва наличието на спомагателни уреди и пособия за определени групи лица с увреждания, когато това се налага.

8. „Рехабилитация" е последователен и непрекъснат възстановителен процес, който подпомага човека с увреждане да достигне оптимално физическо, интелектуално, психическо и социално равнище на дейност, като му се осигуряват възможности за промяна на живота към по-висока степен на независимост.

9. „Профилактика" са действията, предприети за предотвратяване на физически, интелектуални, психически или сензорни увреждания или за предотвратяване на увреждания вследствие на продължителна дисфункция или увреждане, както и адаптиране на средата.

10. „Помощни средства, приспособления и съоръжения“ са пособия, предназначени от производителя да компенсират загубена или увредена функция на човешки орган с цел увеличаване на възможностите за самообслужване, за извършване на трудова и друга дейност на хората с увреждания.

11. „Трудово-лечебни бази“ са звена, откривани в специализирани институции за социални услуги, за осъществяване на трудова терапия и рехабилитация на хора със степен на увреждане над 70 на сто.

12. „Обособена производствена единица” е стопанско звено, в което работят хора с трайни увреждания.

13. „Национално представителни организации на и за хора с увреждания“ са тези организации, които представляват хора с увреждания, отговарят на критериите за национална представителност и са признати като такива при условия и по ред, установени с акт на Министерския съвет.

14. „Организации на хора с увреждания“ са организации, в които повече от половината членове са хора с увреждания и се ръководят от хора с увреждания.

15. „Организации за хора с увреждания“ са организации, създадени да предоставят услуги на и за хора с увреждания и които поемат застъпническа роля от името на хора с увреждания.

16. „Работно място” е помещение, цех, стая, нахождение на машина, съоръжение или друго подобно териториално определено място в предприятието, където работникът или служителят по указание на работодателя полага труда си в изпълнение на задълженията по трудовото правоотношение, както и място, определено от предприятие ползвател. При извършване на надомна работа и работа от разстояние работно място е домът на работника или служителя или друго помещение по негов избор извън предприятието.

17. „Обичайна работна среда” е работна среда във всяко предприятие от националната икономика.

18. „Специализирана работна среда” е работната среда в специализираните предприятия, приспособена за хора със съответни увреждания.

19. „Кучета, водачи на слепи" или „Кучета, асистенти на хора с увреждания" са кучета, обучени в специализирани училища, което се доказва със сертификат за преминато обучение, отличителна служебна екипировка и знаци.

20. „Лица със затруднения в придвижването" са лица, които имат трайно оформен дефицит на стоежа, придвижването и издръжливостта.

21. „Линия на бедност" е монетарен показател за идентифициране на бедните в обществото, определен с постановление на Министерския съвет.

22. „Индивидуални потребности" е индивидуализирана нужда от подкрепа, която допълва възможностите на лицето и/или дава насока за конкретни дейности за подкрепа съобразно отчетените проблемни области.

23. „Доход" са всички брутни доходи на семейството, които са облагаеми по Закона за данъците върху доходите на физическите лица, както и получаваните пенсии, обезщетения, помощи и стипендии, с изключение на добавката за чужда помощ по чл. 103 от Кодекса за социално осигуряване, стипендиите на учащите се до завършване на средно образование, но не по-късно от навършване на 20-годишна възраст, както и помощите и средствата, получени по този закон и по Закона за закрила на детето и Закона за социално подпомагане.

24. „Доходи за отпускане на целеви помощи" са всички приходи, произхождащи от:

а) трудова дейност;

б) дейности в областта на селското, горското и водното стопанство;

в) продажба и/или замяна на движимо или недвижимо имущество;

г) продажба на акции, дялове и други участия в търговски дружества и други форми на съвместна дейност;

д) наем, рента и аренда;

е) авторски и лицензионни възнаграждения;

ж) дивиденти и доходи от дялово участие;

з) премии и награди от спортни състезания;

и) обезщетения и помощи;

к) пенсии;

л) стипендии;

м) месечни добавки и целеви помощи за деца;

н) присъдени издръжки;

о) други.

25. Не се считат за доходи при отпускане на целевите помощи:

а) помощите и добавките, отпуснати по реда на правилника;

б) добавката към пенсиите за чужда помощ на инвалидите с намалена работоспособност над 90 на сто с определена чужда помощ;

в) еднократната помощ при раждане по чл. 1 от Указа за насърчаване на раждаемостта до 31 март 2002 г., включително и по чл. 6 от Закона за семейните помощи за деца;

г) хуманитарните помощи;

д) еднократните компенсации към пенсиите или извънредните пенсии;

е) добавките към пенсията на ветераните, доброволците и пострадалите, взели участие в Отечествената война, и на пострадалите при изпълнение на мисиите във военни контингенти на Организацията на обединените нации;

ж) допълнителната месечна компенсация към пенсиите на навършилите 75- или 80-годишна възраст;

з) помощите, определени с акт на Министерския съвет;

и) сумите, които настанените в специализирани институции за предоставяне на социални услуги получават като възнаграждение за участие в трудовотерапевтичен процес;

к) финансовите средства и помощи, отпускани по реда на Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето, приет с Постановление № 153 на Министерския съвет от 2003 г. (обн., ДВ, бр. 66 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 24 от 2004 г., бр. 31 от 2005 г., бр. 93 от 2006 г., бр. 84 от 2007 г., бр. 57 от 2009 г., бр. 68 от 2012 г., бр. 89 от 2016 г. и бр. 34 и 79 от 2017 г.).

26. „Подкрепящ персонал“ са работещите лица по трудово правоотношение в специализираните предприятия, трудово-лечебни бази и кооперации на хора с увреждания, които подпомагат хората с увреждания в трудовия им процес и извършват работа, непосилна по обем и тежест да бъде изпълнявана от тях.

27. „Защитена заетост" е форма на заетост за хора с трайни и множествени увреждания в центрове за защитена заетост, съпроводена с пакет от подкрепящи услуги.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 2. Законът влиза в сила 6 месеца след обнародването му в „Държавен вестник", с изключение на:

1. Член 71, т. 1, който влиза в сила от 1 януари 2019 г.

2. Параграф 12, ал. 3 - относно отпускането на месечна финансова подкрепа по определените в чл. 72 размери, която влиза в сила от 1 януари 2019 г. и ще се извършва до изготвяне на индивидуалните оценки на потребностите по реда на този закон.

3. Параграф 13, който влиза в сила от 1 януари 2020 г.

4. Параграф 18, който влиза в сила от 1 януари 2021 г.

5. Параграф 19, който влиза в сила от 1 януари 2021 г.

§ 3. Този закон отменя Закона за интеграция на хората с увреждания (обн., ДВ, бр. 81 от 2004 г.; изм. и доп., бр. 28, 88, 94, 103 и 105 от 2005 г., бр. 18, 30, 33, 37, 63, 95, 97 и 108 от 2006 г., бр. 31, 46 и 108 от 2007 г., бр. 41 и 74 от 2009 г., бр. 24, 62 и 98 от 2010 г., бр. 15, 66 и 68 от 2013 г., бр. 27, 40 и 98 от 2014 г., бр. 14 и 79 от 2015 г., бр. 13 и 98 от 2016 г., бр. 85 и 91 от 2017 г. и бр. 60 от 2018 г.).

§ 4. По предложение на министъра на труда и социалната политика Министерският съвет приема Правилник за прилагането на Закона за хората с увреждания в тримесечен срок от обнародването на закона в „Държавен вестник".

§ 5. (1) Създаденият с този закон Национален съвет за интеграция на хората с увреждания е правоприемник на архива, правата и задълженията на Националния съвет за интеграция на хората с увреждания по отменения закон по § 3.

(2) По предложение на министъра на труда и социалната политика в тримесечен срок от влизането в сила на закона Министерският съвет привежда в съответствие Правилника за устройството и дейността на Националния съвет за интеграция на хората с увреждания и критериите за

национална представителност на организациите на и за хора с увреждания към Министерския съвет, приет с Постановление № 346 на Министерския съвет от 2004 г. (обн., ДВ, бр. 114 от 2004 г.; изм. и доп., бр. 96 от 2005 г., бр. 101 от 2007 г., бр. 93 от 2009 г., бр. 23 от 2014 г., бр. 10 и 81 от 2015 г. и бр. 27 от 2018 г.).

§ 6. В тримесечен срок от обнародването на закона в „Държавен вестник" министърът на труда и социалната политика утвърждава Методика за извършване на индивидуалната оценка на потребностите от подкрепа на хората с увреждания, която се разработва от представители на Министерството на здравеопазването, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на образованието и науката, Агенцията за социално подпомагане, Агенцията за хората с увреждания, национално представителните организации на и за хората с увреждания и на други заинтересовани страни.

§ 7. В четиримесечен срок от обнародването на закона в „Държавен вестник" изпълнителният директор на Агенцията за социално подпомагане сформира специализирани отдели за извършване на индивидуална оценка на потребностите, организира и провежда обучения на експертите, извършващи индивидуална оценка на потребностите.

§ 8. До влизането в сила на закона оценката на потребностите се извършва по досегашния ред.

§ 9. От влизането в сила на закона индивидуалната оценка на потребностите се извършва при условията и по реда на утвърдената методика по чл. 28.

§ 10. Агенцията за социално подпомагане синхронизира Интегрираната информационна система към новата нормативна уредба в петмесечен срок от обнародването на закона, но не по-късно от влизането му в сила.

§ 11. (1) Отпуснатите с начална дата до 31 декември 2014 г. и изплащани на лицата на основание § 22т от Преходните и заключителните разпоредби от Кодекса за социално осигуряване социални пенсии за инвалидност считано от 1 януари 2019 г. се прекратяват и на същите лица започва да се изплаща сума в размера на прекратената пенсия под формата на месечна финансова подкрепа по чл. 71, т. 1. Пенсиите по изречение първо се прекратяват служебно на основание чл. 96, ал. 1, т. 4 от Кодекса за социално осигуряване.

(2) За целите на изпълнението на ал. 1 Министерският съвет одобрява допълнителни разходи по бюджета на Министерството на труда и социалната политика по реда на чл. 109, ал. 3 от Закона за публичните финанси за сметка на намаление на размера на утвърдените със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2019 г. получени трансфери от централния бюджет за държавното обществено осигуряване.

(3) Управителят на Националния осигурителен институт отразява произтичащите от ал. 2 промени по бюджета на държавното обществено осигуряване, без да се нарушава балансът по бюджета на държавното обществено осигуряване.

(4) В едномесечен срок от обнародването на този закон Националният осигурителен институт предоставя на Агенцията за социално подпомагане информация за лицата, чиито социални пенсии за инвалидност подлежат на прекратяване по ал. 1 по ред, определен със споразумение между двете институции.

(5) Лицата по ал. 1 имат право да подадат заявление за отпускане на месечна финансова подкрепа пред Агенцията за социално подпомагане, като финансовата подкрепа се отпуска считано от 1 януари 2019 г., в случай че заявлението е подадено до 1 юни 2019 г., а в останалите случаи - от 1-о число на месеца на подаване на заявлението.

§ 12. (1) До изготвянето на индивидуалните оценки на потребностите по реда на този закон, отпускането на месечната финансова подкрепа ще се извършва по определените в чл. 72 размери.

(2) Правото на месечна финансова подкрепа по чл. 71, т. 1 възниква от 1 януари 2019 г., при условие че заявлението е подадено до 1 юни 2019 г., а в останалите случаи - от 1-о число на месеца на подаване на заявлението за месечна финансова подкрепа.

(3) Всички издадени и влезли в сила индивидуални административни актове до 1 януари 2019 г. за отпускане на месечни добавки за социална интеграция за транспортни услуги, за информационни и телекомуникационни услуги, за обучение, за диетично хранене и лекарствени продукти и за достъпна информация и отпусната с начална дата до 31 декември 2014 г. и изплащана на основание § 22т от Преходните и заключителните разпоредби от Кодекса за социално осигуряване социална пенсия за инвалидност считано от 1 януари 2019 г. се трансформират във вид на месечна финансова подкрепа.

(4) В случай че трансформираната месечна финансова подкрепа е в по-малък размер от досегашната, се отпуска по-благоприятната за лицето.

§ 13. (1) Финансирането и предоставянето на медицинските изделия и помощните средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания се осъществява от Министерството на здравеопазването и/или от Националната здравноосигурителна каса и се въвежда нов механизъм за тяхното отпускане (в натурално измерение) и стандарти за качество.

(2) В тримесечен срок от влизането в сила на закона министърът на здравеопазването и управителят на Националната здравноосигурителна каса изработват и утвърждават нов механизъм и стандарти за качество на медицинските изделия и помощните средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания.

§ 14. Всички плащания по издадени и влезли в сила индивидуални административни актове, свързани с отпускане на целеви помощи, до изготвянето на индивидуалните оценки на потребностите по реда на този закон се изплащат по досегашния ред.

§ 15. Хората с увреждания, получили месечна добавка за социална интеграция за балнеолечение и/или рехабилитационни услуги за съответната година, не могат да ползват правото на целева помощ за балнеолечение и рехабилитационни услуги по реда на чл. 74, т. 5 за същата година.

§ 16. (1) Неприключилите до влизането в сила на този закон производства, с изключение на месечните добавки за социална интеграция, във връзка с отменените разпоредби на Закона за интеграция на хората с увреждания се довършват по досегашния ред.

(2) В едномесечен срок от обнародването на този закон Националният осигурителен институт предоставя на Агенцията за социално подпомагане информация за лицата, чиито социални пенсии за инвалидност подлежат на прекратяване по ал. 1, по ред определен със споразумение между двете институции.

§ 17. Организациите, признати за национално представителни до влизането в сила на този закон, запазват представителността си до изтичането на срока, за който са признати.

§ 18. (1) Агенцията за хората с увреждания се преобразува в държавна агенция.

(2) Държавната агенция за хората с увреждания е юридическо лице на бюджетна издръжка към Министерския съвет със седалище в София.

(3) Държавната агенция по ал. 2 организира дейността по извършване на индивидуална оценка на потребностите за хората с увреждания и координира осъществяването на политиката за правата на хората с увреждания.

(4) Държавната агенция за хората с увреждания е правоприемник на активите, пасивите, архива, правата и задълженията на Агенцията за хората с увреждания.

(5) Трудовите и служебните правоотношения на служителите в Агенцията за хората с увреждания се уреждат при условията на чл. 123 от Кодекса на труда и чл. 87а от Закона за държавния служител.

(6) Движимото и недвижимо имущество на Агенцията за хората с увреждания, използвано за осъществяване на дейността й, се предоставя на Държавната агенция за хората с увреждания със заповед на министъра на труда и социалната политика.

§ 19. (1) За функционирането на Държавната агенция за хората с увреждания по § 18 се сформират екипи, чийто състави се осигуряват чрез трансформиране на определен брой щатни длъжности от Агенцията за социално подпомагане.

(2) Трудовите и служебните правоотношения на служителите в екипите по ал. 1 се уреждат при условията на чл. 123 от Кодекса на труда и чл. 87а от Закона за държавния служител.

§ 20. В тримесечен срок от влизането в сила на закона се определят членовете на Съвета за наблюдение.

§ 21. В шестмесечен срок от влизането в сила на закона Съветът за наблюдение приема правилник за своята дейност.

§ 22. В Кодекса за социално осигуряване (обн., ДВ, бр. 110 от 1999 г.; Решение № 5 на Конституционния съд от 2000 г. - бр. 55 от 2000 г.; изм. и доп., бр. 64 от 2000 г., бр. 1, 35 и 41 от 2001 г., бр. 1, 10, 45, 74, 112, 119 и 120 от 2002 г., бр. 8, 42, 67, 95, 112 и 114 от 2003 г., бр. 12, 21, 38, 52, 53, 69, 70, 112 и 115 от 2004 г., бр. 38, 39, 76, 102, 103, 104 и 105 от 2005 г., бр. 17, 30, 34, 56, 57, 59 и 68 от 2006 г.; попр., бр. 76 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 80, 82, 95, 102 и 105 от 2006 г., бр. 41, 52, 53, 64, 77, 97, 100, 109 и 113 от 2007 г., бр. 33, 43, 67, 69, 89, 102 и 109 от 2008 г., бр. 23, 25, 35, 41, 42, 93, 95, 99 и 103 от 2009 г., бр. 16, 19, 43, 49, 58, 59, 88, 97, 98 и 100 от 2010 г.; Решение № 7 на Конституционния съд от 2011 г. - бр. 45 от 2011 г.; изм. и доп., бр. 60, 77 и 100 от 2011 г., бр. 7, 21, 38, 40, 44, 58, 81, 89, 94 и 99 от 2012 г., бр. 15, 20, 70, 98, 104, 106, 109 и 111 от 2013 г., бр. 1, 18, 27, 35, 53 и

107 от 2014 г., бр. 12, 14, 22, 54, 61, 79, 95, 98 и 102 от 2015 г., бр. 62, 95, 98 и 105 от 2016 г. бр. 62, 92, 99 и 103 от 2017 г., бр. 7 и 15 от 2018 г.; попр., бр. 16 от 2018 г.; изм. и доп., бр. 17, 30, 46, 53, 64 и 77 от 2018 г.), в чл. 9 ал. 6 се изменя така:

„(6) За осигурителен стаж при пенсиониране се зачита времето, през което са полагани грижи за лице с определена чужда помощ. Стажът се зачита на едно от следните лица: съпруг (съпруга), родител (осиновител) или един от родителите на майката или бащата на лицето с увреждане. Осигурителен стаж се зачита, при условие че за това време лицето, полагало грижите, не е било осигурено и не е получавало лична пенсия. При пенсиониране, за периода, който се зачита за осигурителен стаж, се внасят осигурителни вноски в размера за Фонд „Пенсии" върху минималната работна заплата към датата на отпускането на пенсия, които са за сметка на държавния бюджет."

§ 23. В Закона за социално подпомагане (обн., ДВ, бр. 56 от 1998 г.; изм. и доп., бр. 45 и 120 от 2002 г., бр. 18, 30 и 105 от 2006 г., бр. 52 и 59 от 2007 г., бр. 58 от 2008 г., бр. 14, 41 и 74 от 2009 г., бр. 15 от 2010 г., бр. 9 и 51 от 2011 г., бр. 32 от 2012 г., бр. 15 и 66 от 2013 г., бр. 98 от 2014 г., бр. 8 от 2016 г., бр. 85 от 2017 г. и бр. 7, 17 и 77 от 2018 г.), в чл. 6, ал. 1 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова т. 11:

„11. усъвършенства критериите и индикаторите за извършване на индивидуална оценка на потребностите на хората с увреждания;".

2. Създават се т. 12-15:

„12. организира дейността по извършване на индивидуална оценка на потребностите на хората с увреждания;

13. предоставя анализ и обобщени данни от всички оценки и резултатите от тях на министъра на труда и социалната политика за определен период, в определен регион или за страната;

14. публикува на официалната си интернет страница информация за насоките и достъпа за реализиране на правата за хората с увреждания;

15. участва и задължително дава становища при изготвянето на проекти на нормативни актове, свързани с правата на хората с увреждания;".

3. Досегашната т. 11 става т. 16.

§ 24. Изпълнението на закона се възлага на министъра на труда и социалната политика.

Законът е приет от 44-ото Народно събрание на …… 2018 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:

(Цвета Караянчева)

М О Т И В И

към проекта на Закон за хората с увреждания

Действащият Закон за интеграция на хората с увреждания е в сила от 2005 г. и досега е допълван и изменян над 30 пъти. Този факт доказва, че действащата правна уредба в значителна степен е изчерпала своя потенциал и е необходим нов закон, който да бъде съобразен с ратифицираната Конвенция за правата на хората с увреждания на ООН, с приоритетите на националните стратегически документи и с очакваните от обществото реформи в тази област. Направените констатации на слабостите на сега действащия модел на организиране, предоставяне, финансиране, контрол и наблюдение на правата и интересите на хората с увреждания налагат необходимостта от нов закон, който ясно да постави фокуса върху защитата и гарантирането на правата на хората с увреждания. Действащата нормативна уредба в недостатъчна степен урежда областите и средствата за оказване на подкрепа. Моделът на изготвяне на социалната оценка не отговори на очакванията на обществото за създаване на условия и гаранции за равнопоставеност на хората с увреждания и осигуряване на социална подкрепа за постигане на независим живот и пълноценна интеграция.

Законопроектът е разработен в изпълнение на Програмата за управление на правителството на Република България за периода 2017–2021 г., в която са заложени мерки, свързани с усъвършенстване на законодателството в областта на политиката за интеграция на хората с увреждания - Мярка 137 „Изготвяне на нов вид социална оценка на хората с увреждания с отчитане на индивидуалните потребности" и Мярка 140 „Модернизиране на системата на интеграционни добавки за хора с увреждания", и е съобразен с изискванията на Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН, ратифицирана със закон на 26 януари 2012 г.

Законопроектът има за предмет да уреди обществените отношения, свързани с насърчаване, защита и гарантиране на правата на хората с увреждания, и тяхната подкрепа за социално приобщаване.

Стратегическата цел, която се постига с проекта на Закон за хората с увреждания, е предоставяне от държавата на необходимата и адекватна социално-икономическа подкрепа за хората с увреждания, чрез която да бъдат максимално приобщени в обществото.

С предлаганата нормативна уредба се гарантира равноправното и пълноценното упражняване на правата на хората с увреждания.

По нов начин се дефинират областите и средствата за подкрепа за социално приобщаване и се въвеждат принципи, които определят личния избор, независимост, равнопоставеност, достъпност, пълноценно и ефективно участие в обществения живот на хората с увреждания и техните семейства.

Проектът на Закон за хората с увреждания предлага нова цялостна правна рамка за уреждане на обществените отношения, свързани с гарантиране на правата на хората с увреждания в Република България. Правата на хората с увреждания се гарантират по начин, който осигурява зачитане на човешкото им достойнство чрез прилагане на индивидуален подход и оценка на потребностите им.

Законопроектът предвижда предоставянето на всички мерки на подкрепа да се осъществява от една структура, която да подпомага адекватно хората с увреждания и да създава възможност държавата по-ефективно да организира и координира политиката по приобщаването им. Механизмът за координация предполага комуникация между различните държавни органи в секторните политики, така че да се гарантира достъпът на хората с увреждания до публичния ресурс.

Със законопроекта се предвижда създаването на нова структура към Министерския съвет със статут на държавна агенция. Предвижда се Държавната агенция за хората с увреждания да осъществява дейности, свързани с изготвяне на индивидуалната оценка на потребностите и координиране на политиката за правата на хората с увреждания. Целта е единната структура да координира изпълнението на цялостната държавна политика за правата на хората с увреждания. Новосъздадената държавна агенция ще има водеща роля при координацията между отделните институции и организации и ще започне да функционира от 1 януари 2021 г.

Държавната агенция ще бъде универсален правоприемник на Агенцията за хората с увреждания. Агенцията за хората с увреждания ще осигури обезпечаване на новосъздадената структура с наличния си кадрови ресурс и материално-техническа база.

За създаването и функционирането на Държавната агенция за хората с увреждания се предвижда сформирането на екипи, които да извършват индивидуалната оценка на потребностите на хората с увреждания. За сформиране на екипите, от Агенцията за социално подпомагане към държавната агенция ще бъдат пренасочени и трансформирани служители, които до настоящия момент изпълняват политиките по социално-икономическа защита на хората с увреждания.

С преобразуването на Агенция за хората с увреждания и преминаването на част от служителите на Агенция за социално подпомагане в Държавната агенция за хората с увреждания ще се създадат по-добри условия за предоставяне на адекватна и целенасочена подкрепа за социалното им приобщаване.

За осъществяване на функциите по насърчаване, защита и наблюдение на прилагането на Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН се създава Съвет за наблюдение, който да гарантира защитата на правата на хората с увреждания. Съветът осъществява дейността си на основата на принципите за независимост, равенство в третирането и пълноправно участие в обществения живот. Членове на Съвета за наблюдение са:

1. двама представители, определени от омбудсмана на Република България;

2. двама представители, определени от председателя на Комисията за защита от дискриминация;

3. четирима представители на организациите на и за хората с увреждания, определени от тях;

4. един представител на академичната общност, определен от Българската академия на науките.

Съветът за наблюдение ще извършва дейности по насърчаване, защита и наблюдение на прилагането на Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН и ще провежда периодични консултации с широко представителство от гражданското общество, включително с организации на и за хора с увреждания, чрез създаване на комисии, които да работят по конкретно поставен проблем в изпълнение на разработена годишна програма на Съвета за наблюдение или когато конкретен случай налага това. Съветът за наблюдение провежда, организира и участва в кръгли маси, дебати, публични изслушвания, консултации лице в лице и по интернет и в други форми, допълващи регламентираните форми за диалог с хората с увреждания.

С § 20 и 21 на Преходните и заключителните разпоредби от законопроекта е предвидено определянето на членовете на Съвета за наблюдение да се извърши в тримесечен срок от влизането в сила на закона, а в шестмесечен срок Съветът за наблюдение да приеме правилник за дейността си.

Регламентират се специфични функции на централната власт и органите на местното самоуправление, като се разширят отговорностите им при координирането на политиката за правата на хората с увреждания. Координацията на органите, имащи отношение към реализацията на правата на хората с увреждания, на национално, регионално и местно равнище се налага поради необходимостта от повишаване на ефективността както на отделните структури при постигане на общите цели, така и за ефективното използване на ограничените ресурси, с които разполага държавата.

Очертава се хоризонталният характер на политиката за правата на хората с увреждания и на всички секторни политики, които следва да бъдат ангажирани при оказване на подкрепата за хората с увреждания.

Определят се нови форми на подкрепа, които да бъдат идентифицирани чрез индивидуална оценка на потребностите.

Законопроектът въвежда нов подход за социално приобщаване чрез оценка, която да отчита индивидуалните потребности на хората с увреждания. Извършва се промяна на механизма за предоставяне на вида подкрепа с цел постигане на индивидуален подход при оценяването, адекватна преценка на най-подходящия вид подкрепа, съобразен с индивидуалните потребности на лицето с увреждане, който да осигури възможност за приобщаване и независим живот в общността. Механизмът цели ефективно насочване на бюджетните разходи за предоставяне на финансова подкрепа на хората с увреждания съобразено и с възможностите на държавния бюджет.

Индивидуалната оценка е комплексна и отразява потребностите на човека с увреждане. Тя изследва свързаните със здравословното състояние на човека с увреждания функционални затруднения и наличието на бариери при изпълнението на ежедневните и други дейности, както и вида на необходимата подкрепа. Чрез установяване на вида подкрепа човекът с увреждане се насочва към компетентните институции и организации за реализиране на съответните му права.

Предвидено е индивидуалната оценка на потребностите да се изготвя по настоящ адрес на човека с увреждане от специализиран отдел в дирекции „Социално подпомагане" към Агенцията за социално подпомагане, с което се отговаря на критиките от заинтересованите страни спрямо липсата на достатъчна ефективност, ангажираност и последващ контрол от страна на досега действащата консултативна комисия, съставена от представители на отделни институции.

Действащата нормативна уредба урежда препоръчителния характер на социалната оценка единствено за отпускане на месечна добавка за социална интеграция за хората с увреждания. Социалната оценка се изготвя от консултативна комисия, сформирана от служители на различни институции, при което са установени трудности при провеждане на редовните им заседания поради системни отсъствия на нейните членове. Често в по-малките населени места липсват лекари, психолози, педагози или експерти от дирекции „Бюро по труда", които да бъдат включени в състава на комисиите.

С оглед на гореизложеното се налага промяна в механизма за определяне на индивидуалните потребности, което да създаде необходимата основа за промяна в цялостния подход за приобщаване на хората с трайни увреждания и преценка на потребностите и възможностите им. Към настоящия момент реалните възможности на хората с трайни увреждания на базата на образование, квалификация и професионална реализация във връзка с условията на труд, както и другите възможности за тяхното социално включване не са водещ фактор при извършване на оценката. Този модел на оценка не стимулира активността на хората с трайни увреждания и не създава необходимите условия за ефективност в процеса за социално приобщаване.

Новият подход при изготвяне на индивидуалната оценка предвижда оценката да се извършва от специализирани отдели в дирекции „Социално подпомагане", в чиито функции ще бъде заложено основно да осъществяват тази дейност. Специализираните отдели ще бъдат сформирани от квалифицирани експерти, обучени за работа с хора с увреждания.

С § 24 на Преходните и заключителните разпоредби от законопроекта се предвижда промяна в Закона за социално подпомагане с регламентиране на нови функции и дейности на Агенцията за социално подпомагане:

- усъвършенстване на критериите и индикаторите за извършване на индивидуална оценка на потребностите на хората с увреждания;

- организиране на дейността по извършване на индивидуална оценка на потребностите на хората с увреждания;

- предоставяне на анализ и обобщени данни от всички оценки и резултатите от тях на министъра на труда и социалната политика за определен период, в определен регион или за страната;

- публикуване на официалната интернет страница на информация за насоките и достъпа за реализиране на правата за хората с увреждания;

- участие и задължително даване на становища при изготвянето на проекти на нормативни актове, свързани с правата на хората с увреждания.

На законово ниво се предвижда определянето на конкретните видове и размер на финансова подкрепа, която се състои от два компонента:

Първият компонент е месечна финансова подкрепа, която компенсира разходите, породени от увреждането, и представлява определена сума в зависимост от степента на увреждане. Базата за изчисляване на размера на подкрепата е линията на бедност за съответната година. Новият подход гарантира индексиране на финансовата подкрепа ежегодно. В действащия Закон за интеграция на хората с увреждания размерът на месечната добавка за социална интеграция се определя като процент от гарантирания минимален доход, който към настоящия момент е в размер 75 лв. Предлаганият нов подход отговаря на динамично променящата се икономическа среда и безспорно поставя правоимащите в по-добро финансово положение.

Съгласно § 2 от Преходните и заключителните разпоредби на законопроекта месечната финансова подкрепа ще бъде отпусната от 1 януари 2019 г., за да предостави възможност на хората с трайни увреждания да получат в кратки срокове по-високия размер на финансовата подкрепа.

Всички издадени и влезли в сила индивидуални административни актове до 1 януари 2019 г. за отпускане на месечни добавки за социална интеграция за транспортни услуги, за информационни и телекомуникационни услуги, за обучение, за диетично хранене и лекарствени продукти и за достъпна информация и отпуснатата с начална дата до 31 декември 2014 г. и изплащана на основание § 22т от Преходните и заключителните разпоредби от Кодекса за социално осигуряване социална пенсия за инвалидност считано от 1 януари 2019 г. се трансформират във вид на месечна финансова подкрепа. В случай че трансформираната месечна финансова подкрепа е в по-малък размер от досегашната, се отпуска по-благоприятната за лицето.

Вторият компонент се състои от целеви помощи съобразно вида на увреждането и в зависимост от потребностите на оценяваното лице, установени в индивидуалната оценка. Целевите помощи се предоставят за осигуряване на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия (ПСПСМИ), покупка и/или приспособяване на лично моторно превозно средство, приспособяване на жилище, балнеолечение и/или рехабилитационни услуги и наем на общинско жилище.

В § 13 от Преходните и заключителните разпоредби на законопроекта е предвидено от 1 януари 2020 г. финансирането и предоставянето на ПСПСМИ за хората с увреждания да се осъществява от системата на здравеопазването. Същите ще се предоставят в натурално измерение и в съответствие с нов механизъм и утвърдени стандарти за качество. В тримесечен срок от влизането в сила на закона министърът на здравеопазването и управителят на Националната здравноосигурителна каса изработват и утвърждават новия механизъм и стандартите за качество на ПСПСМИ за хората с увреждания.

Предлаганата промяна е обусловена от обстоятелството, че предназначението на медицинските изделия е процес, който е изцяло от компетентността на органите на здравеопазването. В тази връзка е обосновано предоставянето на ПСПСМИ да се реализира в рамките на Министерството на здравеопазването. Този модел улеснява нуждаещите се хора с увреждания да не посещават няколко различни институции и създава възможност за осъществяване на по-ефективен контрол по отношение на качеството и действителната необходимост от предоставяните ПСПСМИ съобразно здравословното състояние на лицата.

Действията на Министерството на труда и социалната политика относно политиката за хората с увреждания са и в съответствие с Националната стратегия за хората с увреждания 2016 – 2020. Националната стратегия за хората с увреждания е основният политически документ, който формулира приоритетните цели и мерки и е насочена към подобряване качеството на живот на хората с увреждания, недопускане на дискриминация по признак „увреждане", гарантиране на тяхното пълноценно и активно участие във всички области на обществения живот и насърчаване зачитането на техните права във всички политики.

Понастоящем едно от най-големите предизвикателства в политиката за хора с увреждания е гарантиране на възможностите за заетостта им и в тази връзка - осигуряването на рационални условия, което е един от приоритетите, заложени в Националната стратегия.

С проекта на Закон за хората с увреждания се създават възможности за гарантиране на условия за равен достъп до образование и професионално обучение, осигуряване на заетост в обичайна, специализирана и защитена работна среда, както и предоставяне на адекватна подкрепа за работещите хора с увреждания и за техните работодатели.

Реализацията на пазара на труда на хората с увреждания е ключов инструмент за приобщаването им във всички области на обществения живот. Заетостта в обичайна работна среда предполага най-бърза социализация на хората с трайни увреждания и същевременно е най-трудно приложима.

В рамките на законопроекта се въвежда „квота на работната сила", която да гарантира и увеличи заетостта на хората с трайни увреждания в обичайна работна среда. Законовите разпореждания се отнасят за публичната и за частната сфера. По този начин се създават по-добри условия и мотивация за хората с увреждания за включването им на пазара на труда с оглед на получаване на доходи от трудова дейност, наличие на осигурителен принос, социални контакти и др. с цел реалното им и пълноценно социално-икономическо приобщаване. Целта е да се създадат възможности за устойчива заетост.

Предложените разпоредби са в съответствие с чл. 27 „Работа и заетост", както и с чл. 28 „Подходящ жизнен стандарт и социална закрила", прокламиращ правото на подходящ жизнен стандарт и социална закрила от Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН.

Квотата е синхронизирана с чл. 9а от Закона за държавния служител, където са регламентирани квоти за заемане на длъжности в държавната администрация от хора с трайни увреждания. С квотата за работна сила се въвеждат същите регламенти и за частния сектор, като неспазването на квотните задължения води до изплащане на компенсационни вноски от работодателите. Квотният принцип ще се отнася за работодатели с численост на персонала от 50 и повече работници и служители. Взети са под внимание диференциацията в отделните отрасли, специфичните фактори с производствен или икономически характер, особеностите на регионалните пазари на труда, различията в демографския профил на отделните населени места и др., възпрепятстващи наемането на работници и служители с трайни увреждания, както и обективната невъзможност при ползване на посреднически услуги в бюрата по труда или частни трудови посредници да бъдат намерени кандидати за работа от тази уязвима група. В тези случаи разпоредбата позволява да не бъде нает необходимият брой хора с трайни увреждания съобразно квотата. Регламентирано е прилагане на алтернативни мерки от страна на работодателите при неизпълнение на квотните задължения.

На подзаконово ниво ще бъдат уредени условията, редът, процедурата за изпълнението на квотните задължения за работодателите, както и прилагането на алтернативните мерки, вследствие на активен диалог с всички заинтересовани страни за постигане на рационални решения и прецизност в тази област.

Със законопроекта се предлага Министерството на труда и социалната политика и Агенцията по заетостта съвместно с други заинтересовани страни да разработват и предлагат за финансиране и реализиране програми и мерки за насърчаване на заетостта. По програмите и мерките ще се предоставят средства за стимулиране на работодателите, които разкриват работни места за наемане на хора с трайни увреждания, с оглед на осигуряване на равни възможности чрез социално-икономическа интеграция на хората с трайни увреждания, съгласно Закона за насърчаване на заетостта.

Законопроектът предлага обвързване на публичното изразходване на средства под формата на субсидии за наемане на хора с трайни увреждания с изпълнените ангажименти по отношение на квотния принцип. Заложената промяна цели да подобри корпоративната социална отговорност.

В тази връзка работодателите ще могат да получават средства по програми и мерки за насърчаване на заетостта по реда на Закона за насърчаване на заетостта само когато удостоверят изпълнение на квотните задължения.

С отделна разпоредба се предвиждат преференции за всеки работодател, който създаде производствено звено или сектор, в който работят 5 и повече хора с увреждания.

Предвижда се териториалните поделения на Агенцията по заетостта да предоставят специализирано трудово посредничество, насочено към хората с увреждания, което ще включва:

1. оценка на професионалните умения на хората с увреждания;

2. оценка на желанията и възможностите за придобиване на професионални умения с оглед на изискванията на пазара на труда;

3. включване в програма/ проект за придобиване на професионални умения;

4. подпомагане чрез трудови наставници в процеса на обучение и започване на работа;

5. насочване на лицата с увреждания към потенциални работодатели - в изпълнение на изискванията на квотата на работната сила, и посредничество при преговорите на хората с трайни увреждания и работодателите.

В законопроекта е посочено правото от страна на хората с увреждания, които търсят работа, на ползване на посреднически услуги по заетостта, предоставяни от трудови посредници с издадено удостоверение за регистрация за извършване на посредническа дейност по наемане на работа, съобразно изискванията на Закона за насърчаване на заетостта и Наредбата за условията и реда за извършване на посредническа дейност по наемане на работа,.

С предложения законопроект Агенцията за хора с увреждания (АХУ) продължава да финансира целеви програми и проекти на специализираните предприятия и кооперации за хора с увреждания с цел подобряване на тяхната производителност и конкурентоспособност.

Предвидено е изпълнителният директор на АХУ да утвърждава програми и проекти за започване и развитие на самостоятелна стопанска дейност на хората с увреждания с оглед на стимулиране на тяхната мотивация и активност за реализиране правото им на труд.

С проекта на Закон за хората с увреждания се регламентира нова форма на заетост - защитена заетост за хора с трайни и множество увреждания. Предвижда се създаване на центрове за защитена заетост към специализираните предприятия и кооперации на хора с увреждания и трудово-лечебни бази като механизъм в подкрепа на трудовата интеграция на хора с трайни и множество увреждания с основна цел - осигуряване на условия за извършване на продуктивна дейност, платена работа и предоставяне на персонални подкрепящи услуги.

Предвижда се разработване и изпълнение на Национална програма в подкрепа на работодателите, съответно на органите по назначаване, за финансиране на дейности по приспособяване и/или оборудване на работни места и осигуряване при необходимост на достъп до тях с цел стимулиране и подпомагане на работодателите за наемане на хора с трайни увреждания.

В законопроекта са включени финансови стимули, данъчни преференции и облекчения за работодателите, особено в подкрепа за специализираните предприятия и кооперациите на хора с увреждания.

Със законопроекта е предвидено изменение в Кодекса за социално осигуряване във връзка със зачитане за осигурителен стаж при пенсиониране на времето, през което са полагани грижи за лице с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 90 на сто, както и за дете с определена чужда помощ, което се нуждае постоянно от чужда помощ.

С проекта на Закон за хората с увреждания се регламентира осигуряването на равен достъп до физическа среда, труд и отдих, лична мобилност, транспорт, информация и комуникации, включително до информационни и комуникационни системи и технологии, и до всички останали услуги за обществено обслужване в урбанизираните територии.

Заложените изисквания за достъпна среда са задължителни при изработване и одобряване на подробни устройствени планове и при техните изменения, както и при изработване и одобряване на инвестиционни проекти за изграждане на нови или при реконструкция, основно обновяване, основен ремонт, преустройство, пристрояване и надстрояване на елементите на урбанизираната територия и на сградите и съоръженията.

Със законопроекта се предвижда създаване на възможности за публично финансиране на проектен принцип на дейности за изграждане на достъпна среда с цел премахване на съществуващи пречки и прегради пред достъпността и в подкрепа на мобилността на хората с увреждания по реда на Национална програма за достъпна жилищна среда и лична мобилност.

Промяната в модела на социалната подкрепа и разширяването на средствата за социално приобщаване е предпоставка за засилен диалог и комуникация между представителите на държавните институции и всички заинтересовани страни за информиране и обсъждане на новите възможности за хората с увреждания. Липсата на систематизирана информация относно тяхното здравословно състояние, квалификация, образователна степен, лични възможности за социално приобщаване, професионална реализация, социално-икономически статус, демографски данни и др. е причина да се предвиди създаване на информационна система за хората с увреждания, която ще служи за наблюдение и анализ на социално-икономическия статус на хората с трайни увреждания, за планиране на дейности, свързани със задоволяване на индивидуалните им потребности, и за разработване на секторни политики. Информационната система ще поддържа профил на всеки човек с трайно увреждане с възможност за индивидуален достъп до персоналните данни за лицето чрез идентификация по реда на Закона за електронната идентификация.

Предвиждат се допълнителни финансови разходи за създаване и функциониране на новосъздадената структура и внедряването на информационна система.

Съгласно § 2 от Преходните и заключителните разпоредби законът влиза в сила шест месеца след обнародването му в „Държавен вестник" с изключение на § 2, т. 1-5.

По предложение на министъра на труда и социалната политика Министерският съвет приема Правилник за прилагането на Закона за хората с увреждания в тримесечен срок от обнародването на закона в „Държавен вестник". Разходите за осъществяване на дейностите по новия закон ще доведат до необходимост от допълнителни финансови средства за държавния бюджет по смисъла на чл. 35, ал. 1, т. 4, буква „а" от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, приет с Постановление № 229 на Министерския съвет от 2009 г.

С материята, която регламентира законопроектът, не се хармонизират актове на Европейския съюз, поради което не е необходимо да се изготвя справка за съответствието с правото на Европейския съюз.

ЗА МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Томислав Дончев)

На законово ниво се въвеждат общите и специфични критерии за национална представителност на организациите на и за хората с увреждания и се дефинират по-облекчени условия за признаването им за национално представителни. Регламентират се финансовата подкрепа за национално представителните организации на и за хората с увреждания, осигурена под формата на субсидия от държавния бюджет, както и контролът по отношение на изпълнението на субсидираните от държавата дейности.

Посочена е възможността юридическите лица с нестопанска цел, осъществяващи дейности в обществена полза в областта на правата за хората с увреждания, да кандидатстват по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел за осигуряване на финансиране от държавния бюджет на проекти.

По този начин е налице предпоставка да се избегне неравнопоставеността между организациите и да се спомогне за насърчаване на сътрудничеството между тях и обединяване на усилията им за защита на правата на хората с увреждания.

Приемането на нов Закон за хората с увреждания следва да отрази настъпилите промени в общественото развитие и да отговори на очакванията на обществото за реформи в тази област.

С гарантиране на правата на хората с увреждания в Република България се създават условия за активното им участие във всички области на обществения живот, съобразяване с изискванията на Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН, с приоритетите на националните стратегически документи, както и обединяване на действията на ангажираните органи и институции за подобряване на качеството на живот на хората с увреждания и облекчаване на съществуващите административни процедури.

От друга страна, законопроектът допринася за повишаване на общественото съзнание и за промяна в стереотипите с оглед на преодоляване на установилите се практики по отношение на хората с увреждания и насърчаване на социалното им приобщаване.

Прилагането на законопроекта ще бъде свързано с допълнителни разходи и административен ресурс за надграждане на капацитета на Агенцията за социално подпомагане и на Агенцията за хората с увреждания, както и на всички отговорни държавни и общински администрации за адаптиране към новата нормативна уредба.

МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА
И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА
№ 03-1638
СОФИЯ 28.08.2018

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
АДМИНИСТРАЦИЯ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
№ 04.10-181
28.08. 2018 г.

ДО
Г-Н АНГЕЛ ПЕТРОВ
ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСТВОТО НА ТРУДА И
СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

На Изх. № 03-1649/27.08.2018 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПЕТРОВ,

Приложено Ви изпращам становището на дирекция „Модернизация на администрацията“ относно съгласуването на цялостната предварителна оценка на въздействието на проекта на Закон за хората с увреждания.

Съгласуването се извършва на основание чл. 30г от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

Приложение: становище на дирекция „Модернизация на администрацията“

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР
НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

/ВЕСЕЛИН ДАКОВ/

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
АДМИНИСТРАЦИЯ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

СТАНОВИЩЕ

на дирекция „Модернизация на администрацията“

На основание чл. 30в, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация дирекция „Модернизация на администрацията“ съгласува без препоръки постъпилата с **Ваш изх. № 03-1649 от 27 август 2018 г.** цялостна предварителна оценка на въздействието на проекта на Закон за хората с увреждания.

Напомняме, че съгласно чл. 23 от Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието изводите и относимата информация от извършената цялостна предварителна оценка на въздействието се включват във финансовата обосновка по чл. 35, ал. 1, т. 4 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

На основание чл. 85, ал. 1 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация е необходимо това становище да бъде публикувано заедно с оценката на въздействието и проекта на акт при обществените консултации, провеждани в изпълнение на Закона за нормативните актове.

ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ
„МОДЕРНИЗАЦИЯ НА АДМИНИСТРАЦИЯТА“

/ВАНЯ НОВАКОВА/

/Съгласно Заповед № Н-595/16.07.2018 г./

БАЛКАНСКИ ИНСТИТУТ ПО ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

София, бул."Цариградско шосе" бл.22, вх.А,партер; тел. 9712558;
e-mail: institute@bilsp.org; www.bilsp.org

изх. № 07-РД-04-215/22.08.18

МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА
№ 33-377
СОФИЯ 22. 08. 2018

ДО

Г-н АНГЕЛ ПЕТРОВ

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА

МИНИСТЕРСТВОТО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

СОФИЯ

Относно: Изпълнение на Договор №РД 04-215/10.08.2018

Уважаеми г-н Петров,

В изпълнение на задълженията на Балканския институт по труда и социалната политика по Договор № РД 04-215/10.08.2018 г. с МТСП, Приложено Ви изпращам Доклад на тема „ЦЯЛСТНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА ХОРАТА С УВРЕЖДАНЕ" и РЕЗЮМЕ НА ЦЯЛОСТНАТА ОЦЕНКА – на хартиен е;и електронен носител.

Приложение : съгласно текста

С уважение:

Иван Нейков – Председател на УС на БИТСП

СЪДЪРЖАНИЕ

ВСТЪПЛЕНИЕ

А. ИЗПОЛЗВАНА МЕТОДОЛОГИЯ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ЦЯЛОСТНАТА ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

I. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОБХВАТА НА НАСТОЯЩАТА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО
II. НИВО НА АНАЛИЗ В ОЦЕНКАТА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ
III. МЕТОДИ И ИЗТОЧНИЦИ ЗА СЪБИРАНЕ И АНАЛИЗ НА ИНФОРМАЦИЯ

Б. ЦЯЛОСТНА ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

Раздел I

Описание на проблемите и въпросите, които се уреждат с проекта на нормативен акт

Раздел II

Заинтересовани страни

Раздел III

Целите, които се поставят при регулирането на обществените отношения с проекта на нормативен акт, по конкретен и измерим начин, с времеви график за постигането им

- СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ
- ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ:

Раздел IV

Възможните варианти за постигане на заложените цели, както и описание на варианта „Без действие"

Раздел V

Количествено и качествено измерение на всички значителни икономически и/или социални, и/или екологични въздействия най-малко за следващите три години, водещи до разходи, включително директни, за заинтересованите страни, за отделни икономически и социални сектори и/или групи предприятия - за една година, в левове и/или в други мерни единици, позволяващи съпоставяне за всеки вариант по Раздел IV

Раздел VI

Количествено и качествено измерение на всички значителни икономически и/или социални, и/или екологични въздействия най-малко за следващите три години, водещи до ползи, включително директни, за заинтересованите страни, за отделни икономически и социални сектори и/или групи предприятия - за една година, в левове и/или в други мерни единици, позволяващи съпоставяне за всеки от вариантите по Раздел IV

Раздел VII

Промяна на административната тежест по отношение на заинтересованите страни за всеки от вариантите по Раздел IV, включително в случай на нови регулаторни режими и регистри.

Раздел VIII

Описание на негативните (разходите) и положителните (ползите) въздействия за всяка от заинтересованите страни, за всеки от вариантите по Раздел IV

Раздел IX

Сравнение на вариантите въз основа на изчисленията и данните по Раздел V-VIII

Раздел X

Обобщение на резултатите от проведените консултации по раздел V, включително на основните въпроси, приетите предложения и обосновка за неприетите становища и предложения на заинтересованите страни.

Раздел XI

Препоръчителен вариант и обосновка към него въз основа на сравнението на вариантите

Раздел XII

Препоръчителен срок за извършване на последваща оценка на въздействието.

ВСТЪПЛЕНИЕ

Във връзка с изпълнението на управленската програма на Министерския съвет, както и Програмата и целите на Българското председателство на Съвета на Европейския съюз, екип на Министерството на труда и социалната политика (МТСП) разработи проект на Закон за хората с увреждания (ЗХУ). Като взе предвид необходимостта от обективни анализи и ясни предварителни оценки на въздействието на разработения законопроект, екипът на МТСП разработи настоящата цялостна предварителна оценка на въздействието на посочения ЗХУ.

За да бъде постигната тази цел, бяха извършени следните дейности:

Първа група дейности - разработена бе методология за изготвянето на цялостна предварителна оценка на въздействието на посочения ЗХУ.

При разработването на методологията бяха съобразени принципите на Закона за нормативните актове, изискванията на Наредба за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието, Ръководството за изготвяне на оценка на въздействието на законодателството (РМС № 549/2014), както и от установените добри практики при подготовката на предварителни оценки на въздействие на законодателството.

Втора група дейности - при изготвянето на предварителната оценка на въздействие бяха следвани посочените процедурни етапи:

- Определяне на обхвата на оценката на въздействието.
- Събиране на информация и консултиране със заинтересованите страни.
- Идентифициране на икономическите и социални последици от оценяваните законодателни решения.
- Изготвяне на доклад с оценката на въздействието и резюме на доклада с оценката на въздействието.

При изпълнението на тази група дейности бяха взети предвид :

- Националната стратегия за хората с увреждания 2016-2020 г., приета с Решение № 549 на Министерския съвет от 07.07.2016 г.
- Европейската стратегия за хората с увреждания за периода 2010 – 2020.
- План за действие за периода 2016-2018 г. за изпълнение на Националната стратегия за хората с увреждания 2016-2020 г., приет с Решение № 1027 на Министерския съвет от 2 декември 2016 г.

- Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН.
- Плана за действие на Република България за прилагане на Конвенцията за правата на хората с увреждания (2015 – 2020), както и редица други нормативни и управленски актове.

Трета група дейности - проведени срещи и разговори, изследване на становищата относно очакването и разбирането на представители на заинтересованите групи към предлаганите законодателни решения.

А. ИЗПОЛЗВАНА МЕТОДОЛОГИЯ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ЦЯЛОСТНАТА ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

I. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОБХВАТА НА НАСТОЯЩАТА ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

Настоящата предварителна оценка на въздействието представлява механизъм за изследване на ефектите от посочения по-горе проект на ЗХУ от гледна точка на разходите, ползите и рисковете, свързани с тази нова нормативна уредба.

Заедно с това оценката на въздействието има за цел да изследва влиянието на посочения законопроект:

- върху интересите на огромен брой български граждани, които могат да придобият или вече имат статут на хора с увреждания;
- върху средата, в която ще бъдат реализирани правата на хората с увреждания;
- върху пълноценното взаимодействие между централната и местните изпълнителни власти и организациите на и за хората с увреждания.

Настоящата оценка на въздействието е фокусирана върху търсенето на отговори на следните проблеми:

- Същност и мащаб на темата.
- Най-силно заинтересовани страни от темата.
- Основни цели, които трябва да се поставят, за да се реши въпроса с реализиране на правата на хората с увреждания.
- Основните варианти на действие за постигане на тези цели.
- Вероятните икономически, социални и екологични въздействия на всеки от вариантите.

II. НИВО НА АНАЛИЗ В ОЦЕНКАТА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

При изготвянето на настоящата оценка на въздействие са взети предвид следните аспекти на политическата значимост на анализирания законопроект:

- Предложението отнася ли се до стратегически и/или годишни приоритети на държавата?
- Има ли пресечни точки между няколко области на обществения живот?
- Има ли нещо особено спорно или противоречиво в предложения законопроект и кой може да го оспори?
- Има ли предложението особена важност в междуинституционален контекст?

При изготвяне на настоящата оценка бяха определени следните най-значими въздействия на законодателните изменения, на които бе обърнато специално внимание:

- Въздействия в икономическата област.
- Въздействия в социалната област.
- Въздействия върху основни права на гражданите.
- Въздействия върху определени сектори на икономиката.
- Въздействия върху бизнеса.
- Въздействия върху определени социални групи от населението.

III. МЕТОДИ И ИЗТОЧНИЦИ ЗА СЪБИРАНЕ И АНАЛИЗ НА ИНФОРМАЦИЯ

При изготвяне на настоящата оценка, бяха идентифицирани и анализирани значителни обеми от информация от следните източници:

- Народно събрание (декларации, протоколи от заседания в пленарна зала; протоколи от заседания на постоянни комисии).
- Съветът на Европейския съюз (препоръки).
- Европейска комисия (регламенти, становища, анализи).
- Европейски парламент (резолюции, становища).
- Европейски комитет на регионите (резолюции, становища).
- Европейски икономически и социален комитет (становища, предложения).
- Организация на обединените нации (конвенция, доклади, становища).
- Министерски съвет (нормативни актове, стратегии, програми, протоколи от заседания).

- Министерства (проекти на нормативни актове, мотиви, доклади, становища, анализи).
- Икономически и социален съвет (становища).
- Представителни работодателски и синдикални организации (анализи, становища, позиции, предложения).
- Неправителствени организации и съюзи на такива организации на и за хората с увреждания (становища, позиции, предложения).
- Общности, изразяващи интереси на отделни групи на хора с увреждания (становища, предложения).
- Доставчици, предоставящи социални услуги.

По време на изготвянето на настоящата предварителна оценка на въздействието, бяха обработени и анализирани следните видове информационни източници - научни становища, информация от съществуващите електронни бази данни, електронни платформи и мрежи, дигитални библиотеки, становища и интервюта на представители на държавни органи, на заинтересованите страни и на признати външни експерти.

В хода на изготвянето на настоящата оценка на въздействието, бяха изследвани становищата на 42 различни заинтересовани страни. Същевременно бяха проведени и консултации под формата на работни групи и интервюта с цел проучване мнението на представители на някои от заинтересованите страни. С провеждането на тези консултации се целеше идентифицирането на целите и вариантите на действие, на доизясняване на становищата на заинтересованите страни, сравнение на вариантите, оценката на разходите и ползите и т.н.

Б. ЦЯЛОСТНА ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

Раздел I

Описание на проблемите и въпросите, които се уреждат с проекта на нормативен акт

В Европейския съюз (ЕС) един на всеки шест души е с увреждане[1], вариращо от леко до тежко, като това прави общо около 80 милиона души, които често нямат възможност да участват пълноценно в обществения и икономическия живот поради наличието на бариери, свързани с жизнената среда и с нагласите на хората.

Според статистиката на ЕС за доходите и условията на живот (EU-SILC) от 2011 година около 26 % от лицата на възраст между 16 и повече години декларират ограничение в техните способности, термин, който изразява взаимодействието с бариерите, към които е насочен социалния модел. Около 28 % от жените на възраст 16 и повече години декларират ограничения, а при мъжете процентът е 23 %. Разпространението на увреждания сред жените е в по-голяма степен поради факта, че те живеят по-дълго, но не бива да се пропускат и други личностни фактори и социално-икономически характеристики. Увреждания се срещат по-често с напредване на възрастта, т.е. по-често се среща при лица, навършили 65 годишна възраст (54 % в сравнение с 18 % от лицата на възраст между 16 и 64). На Европейско ниво около 8 % от лицата навършили 16 години декларират тежка степен на увреждане, с други думи сериозни ограничения и около 18 % декларират средна степен на увреждане.

Как изглежда тази статистика в България? .

Общият брой на лицата с трайни увреждания в страната с трайно намалена работоспособност 50% и над 50% към м. юли 2018 год. е 739219 души, от които 27131 деца.

През последните месеци броят на хората с увреждания, които получават различни форми на месечна помощ и подкрепа, се стабилизира около 497 000 души. Общият финансов размер на тази подкрепа постоянно и трайно нараства и вече надхвърля 13 милиона лв. месечно.

Броят на потребителите на социални услуги „Личен асистент“, „Социален асистент“, „Домашен помощник“ през м. юни 2018 год. достигна 23 999 деца и възрастни с увреждания, за които е осигурено финансиране в размер над 32 милиона лв.

[1]Проучване на ЕС относно работната сила, *ad hoc* модул относно заетостта на хората с увреждания (LFS AHM), 2002 г.

Какви са основните аргументи за изчерпване на потенциала на действащата нормативна уредба за защита на правата на хората с увреждания?

Нормативните разпоредби за определяне на индивидуалните потребности на хората с увреждания за отпускане на месечна добавка за социална интеграция, влязоха в сила от 01.01.2005 г. със Закона за интеграция на хората с увреждания (ЗИХУ). В глава трета на ЗИХУ и Правилника за прилагането му е регламентиран реда за оценяване на увреждането и на възможностите за интеграция. Въведената социалната оценка трябваше да създаде условия и гаранции за равнопоставеност на хората с увреждания при предоставяне и упражняване на правата им, визирани в ЗИХУ и да им осигури социална подкрепа за постигане на независим живот и пълноценна интеграция в обществения живот.

Социалната оценка се изготвя на база медицинската експертиза по методика, утвърдена от министъра на труда и социалната политика. Тя включва:

- мотивирано предложение за отпускане на месечна добавка за социална интеграция по чл. 42, ако се установи, че е необходимо отпускането й;
- мотивирано предложение за отпускане на финансова подкрепа по чл. 41а, което не се прилага, поради липсата на финансов ресурс, условия и ред за отпускането на помощта.

Социалната оценка има препоръчителен, а не задължителен характер, но е необходима за отпускане на месечна добавка за социална интеграция за хората с увреждания.

По информация от дирекциите „Социално подпомагане“, съществуват трудности при провеждане на редовни заседания на Консултативната комисия поради системни отсъствия на експерти от други институции. В някой от по-малките населени места липсват лекари, психолози, педагози или експерти от дирекциите "Бюро по труда", които да бъдат включени в състава на комисиите.

От 2005 г. до момента изготвянето на социална оценка на хората с увреждания не допринася за повишаване ефективността на процеса по социална подкрепа на хората с увреждания, тъй като тя практически се свежда до преценка на правото за отпускане на месечната добавка за социална интеграция.

С оглед на гореизложеното се налага промяна в механизма за определяне на индивидуалните потребности, което да създаде необходимата основа за промяна в цялостния подход за приобщаване на хората с трайни увреждания и преценка на потребностите и възможностите им. Към настоящия момент, реалните възможности на лицата на база образование, квалификация и професионална реализация, във връзка с условията на труд, и другите възможности за тяхното социално включване не са водещ фактор при извършване на оценката. От една страна това се дължи на конкретно регламентираното право на месечна добавка за социална интеграция в чл. чл. 42а, 42б, 42в, 42г, 42е и 42ж от Закона за интеграция на хората с увреждания, на база установените им от медицинска експертиза вид и степен на увреждане. От друга страна този модел на подпомагане не стимулира активността лицата с трайни увреждания в процеса на тяхната интеграция, което не създава необходимите условия за ефективност на процеса на оценка.

Идентифициран е проблем в процеса по отпускане на целева помощ за изработване и/или покупка на помощни средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания и медицински изделия (ПСПС и/или МИ), тъй като предложението за ПСПСМИ в социалната оценка няма реални последици. Нуждата от ПСПС и/или МИ е изцяло от компетентността на органите на медицинската експертиза и водеща роля има медицинският документ, но проблема е че правото се реализира на база подадено заявление-декларация, придружено с комплект документи.

Установяването на необходимостта от ПСПСМИ на лицата с увреждане е основополагащо за достъпа им до целеви помощи. Практиката показва, че контролът, осъществяван над дейността на органите по назначаване на ПСПСМИ не е достатъчно ефективен. Това оказва пряко въздействие върху целесъобразното разходване на финансовите средства от държавния бюджет.

Последващият контрол, осъществяван от страна на служителите на Агенция за социално подпомагане, съгласно чл. 112 от Закона за здравето, води до утежняване на процедурата по предоставяне на целевите помощи и до недоволството на нуждаещите се лица. Причината за това се корени в компетенциите на социалните работници, които не са медицински лица, за да преценят нуждата от конкретно ПСПСМИ, съобразявайки го с реалното състояние на лицето с увреждане. Резултатите от предприемането на този вид последващ контрол е показателен за необходимостта от засилване на контрола по

назначаване на медицинските изделия, тъй като по-голямата част от оспорените медицински документи са отменени от горестоящия орган.

Наблюдава се и тенденция за потвърждаване на все по-голям процент от обжалваните решения на ЛКК от ТЕЛК, което намалява ефикасността на този вид последващ контрол от страна на ДСП. От друга страна подобна тенденция говори за вероятна обвързаност на органите по експертиза с фирми доставчици на ПСПСМИ. Това предполага по-засилен контрол от страна на Министерство на здравеопазването, по-конкретно на Регионалните здравни инспекции към ЛКК.

Друга слаба страна на действащия механизъм е липсата на координация между всички участващи в процеса институции за осъществяване на контрол над целия процес. Това потвърждава необходимостта от разработване на механизъм за координация.

В него следва ясно да бъдат разграничени съответните отговорности между отделните институции като МТСП, МЗ, АСП, АХУ и да бъдат описани стъпка по стъпка дейностите, които институциите трябва да предприемат при неговото изпълнение.

От момента на влизането в сила от 2005 г. досега действащия Закон за интеграция на хората с увреждания е допълван и изменян над 30 пъти. Сам по себе си този факт доказва, че действащата правна уредба в значителна степен е изчерпила своя потенциал и е необходим нов закон, който да бъде съобразен с изискванията на Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН и с необходимите и очакваните от обществото реформи в тази област.

Как изглеждат основните несъответствия между действащото законодателство за хората с увреждания и Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН (КПХУ)?

Политиката за хора с увреждания следва да бъде същностна част, а не изключение от дейността на отрасловите ведомства – здравни, образователни, културни, социални и т.н. Съгласно чл. 33, ал. 1 от КПХУ „ Държавите – страни по настоящата Конвенция, всяка в съответствие със своето държавно устройство, се задължават да определят едно или две звена в държавната администрация по въпроси, свързани с прилагането на настоящата Конвенция, като обърнат подобаващо внимание на създаването или определянето на координиращ механизъм в държавната администрация за улесняване провеждането на свързани дейности в различни сектори и

на различни равнища.“, координацията на органите, имащи отношение към реализацията на правата на хората с увреждания, на национално, регионално и местно равнище се налага, поради необходимостта от повишаване на ефективността, както на отделните структури при постигане на общите цели, така и за ефективното използване на ограничените ресурси, с които разполага държавата.

В сега действащото законодателство липсва механизъм, който да предполага комуникация между различните държавни ведомства, агенции и структури в секторните политики, така че да се гарантира достъпа на хора с увреждания до публичния ресурс за всички граждани. Механизмът предвижда създаване на отделна структура, която да реализира и координира политиката за правата на хората с увреждания.

Конвенцията в чл. 33, т. 2 и 3 предвижда следните задължения за всяка страна, която я е ратифицирала: „2. Държавите - страни по настоящата конвенция, всяка в съответствие със своята правна и административна система, поддържат, укрепват, определят или създават в рамките на съответната държава - страна по конвенцията, мрежа, включваща според нуждите един или повече независими механизми, които да насърчават, защитават и наблюдават прилагането на настоящата конвенция. При определяне или създаване на такива механизми държавите - страни по Конвенцията, се съобразяват с принципите, отнасящи се до статута и функционирането на националните институции за защита и гарантиране на правата на човека. 3. Гражданското общество, по-конкретно хората с увреждания и организациите, които ги представят, трябва да бъдат включени и пълноценно да участват в процеса на мониторинг.“

В момента действащото ни законодателство не съдържа подобна уредба.

Изискванията на чл. 33, ал. 2 и ал. 3 биха могли да се реализират като се изгради Мониторингов комитет или съвет.

Законът за интеграция на хората с увреждания съдържа две дефиниции: за „увреждане“ и за „човек с трайно увреждане“. Конвенцията дава дефиниция за хората с увреждания - „хора с увреждания“ са лица с трайна физическа, психическа, интелектуална и сетивна недостатъчност, която при взаимодействие с обкръжаващата ги среда би могла да възпрепятства тяхното пълноценно и ефективно участие в обществото равноправно с останалите, което не кореспондира с втората "човек с трайно увреждане".

Конвенцията изисква при оценяване на увреждането и на възможностите за социално приобщаване да се прилага индивидуален подход, което налага промени върху регулацията за провеждане на оценката, издаване на решение за предоставяне на подкрепа, възможности за обжалване и процедури за получаване на необходимата подкрепа. По обща оценка на заинтересованите страни, на управленските структури, отговорни за решаването на тези въпроси, както и на независимите експерти, сега действащият модел не съответства на очакванията за постигане на целите за приобщаване и социално включване на хората с увреждания, чиито специфични потребности, произтичащи от тяхното състояние и съществуващи бариери не се отчитат. Не е достатъчно застъпен, а в не малко случаи липсва индивидуалният подход при предоставянето на необходимата подкрепа.

От направения анализ на цялостния процес на планиране и финансиране на дейностите за хора с увреждания на преден план излиза потребността от ясно, точно и конкретно определяне на координиращ център на процеса. В действащия закон за интеграция на хората с увреждания за такъв център практически отсъства. Но тъй като работата с хората с увреждания има хоризонтален (функционален) характер, в нейното планиране и осъществяване трябва да участват различни функционално обособени субекти, разполагащи със собствени бюджети, ролята на координиращия център е от изключителна важност за недопускането на разпиляването на средства, за дублиране на дейности и най-важното - за насочване на ограничените публични ресурси в най-неотложните области, за задоволяване на приоритетните потребности на хората с увреждания.

Направените в обществото ни констатации на слабостите на сега действащия модел на организиране, предоставяне, финансиране, контрол и мониторинг на правата и интересите на хората с увреждания налагат той да бъде усъвършенстван, съобразно индивидуалните потребности на нуждаещите се.

Пълноценното и равноправно упражняване на всички права от хората с увреждания е национален приоритет, изискващ провеждане на активна, целенасочена и последователна политика, както и обединяване действията на ангажираните органи на властта, институции и с активното участие на гражданското общество.

Отчитайки комплексния и многостранен характер на мерките за гарантиране и признаване на пълноценното упражняване на всички права и основни свободи за хората с увреждания, Правителството, в изпълнение на своята управленска програма, и в отговор на предложенията на представителните организации на и за хората с

увреждания, както и на общности, изразяващи интересите на различни групи на хора с увреждания, прие за необходимо и целесъобразно разработването на нов основен нормативен документ, който да формулира приоритетните цели и мерки за насърчаване зачитането на техните права във всички публични политики, и е насочен към подобряване качеството на живот на хората с увреждания, недопускане на дискриминация по признак „увреждане", гарантиране на тяхното пълноценно и активно участие във всички области на обществения живот.

Сложността на проблема със защитата на хората с увреждания се увеличава и от големия брой действащи нормативни актове, които регламентират отделни права и институции, които прилагат съответните мерки. Например **Законът за защита от дискриминация** въвежда механизми за прилагане на практика на забраната за дискриминация. Той има за цел да се осигури на всички лица, включително и хората с увреждания правото на равенство пред закона, равенство в третирането и във възможностите за участие в обществения живот.

Право на обезщетения и пенсии имат съответните категории осигурени лица, предвидени в **Кодекса за социално осигуряване.** По отношение на социалното осигуряване, Националния осигурителен институт предоставя обезщетения в случаите на временно намалена работоспособност и трудоустрояване и пенсии в случаите на трайно намалена работоспособност.

В **Кодекса на труда, Закона за държавния служител** са предвидени различни форми на закрила на лица с увреждания, която се изразява в предвидено задължение за работодателите за определяне на процент работни места за трудоустрояване, въвеждане на облекчен режим на работното време, забрана за полагане на нощен и извънреден труд, установяване на намалено работно време, предварителна закрила при уволнение, предоставяне на обезщетение при трудоустрояване от момента на получаване на предписанието за трудоустрояване, до неговото изпълнение.

В **Закона за насърчаване на заетостта** са предвидени мерки за безработни лица и за насърчаване и запазване на заетостта, предоставяне на услуги за посредничество при намиране на работа, за обучение на възрастни, за професионално ориентиране, включително и за хората с трайни увреждания.

Законът за корпоративното подоходно облагане предвижда преотстъпване на корпоративния данък на юридическите лица със статут на специализирани предприятия, кооперации и обособени производствени единици, членуващи в национално представените организации на хора с увреждания и организации за хора с

увреждания. Преотстъпените средства се използват за рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания.

Хората с трайни увреждания, които получават доходи от трудова дейност, ползват данъчни облекчения при условия и по ред, определени в **Закона за данъците върху доходите на физическите лица,** както и по реда на **Закона за местни данъци и такси.**

Общините в рамките на предоставената им компетентност имат ангажимент да осигуряват изграждането на достъпна архитектурна среда в детските градини и училищата, достъпен обществен превоз на пътници чрез приспособяване на съществуващите масови транспортни средства и въвеждане в експлоатация на технически пригодени за използване от лица с увреждания транспортни средства, специални транспортни услуги за хората с увреждания, необходимите материални условия и средства за осъществяване на социални контакти на хората с увреждания и др.

Съгласно **Закона за пътищата** лицата с 50 и над 50 на сто намалена работоспособност или вид и степен на увреждане се освобождава от заплащане на винетна такса.

В **Закона за закрила на детето** са регламентирани мерките за закрила на детето, като една от тях е осигуряване на специални грижи за децата с увреждания.

Подобна сложна ситуация с регулациите на правата на хората с увреждания има и в сферата на образованието, на здравеопазването на достъпната околна среда и т.н.

С разработването на настоящия глобален по обхват проект на ЗХУ и в съответствие с философията на Закона за нормативните актове (ЗНА) (обществени отношения от една и съща област се уреждат с един, а не с няколко нормативни актове от същата степен – чл.10, ал.1 от ЗНА), се слага началото на кодификационен процес, чиято крайна цел е трайно и всеобхватно да бъдат решени въпросите, свързани с правата на хората с увреждания.

Анализите на действащата управленска практика в страната сочат, че преобладава тенденцията на централизирано решаване на проблемите на хората с увреждания. Това в значителна степен демотивира местните власти и общностите активно да се включат в решаването на проблемите. С приемането на ЗХУ се разширява процеса на децентрализация на инструментите и на ресурсите, използвани за реализиране на правата на хората с увреждания.

Какви са идентифицираните слабости на централизирания подход при решаване на проблемите на хората с увреждания?

- Липса на достатъчна индивидуализация на извършваните в момента социални оценки на хората с увреждания.
- Често проявяваща се формалност при определяне на конкретните мерки за подкрепа.
- Необходимост хората с увреждания и техните семейства да изразходват значителни усилия и немалки финансови средства за да преминат през етапите на действащата социална оценка и да достигнат до адекватните мерки за подкрепа.
- Разглеждане и решаване на изключително голям брой конкретни казуси от сравнително ограничен кръг от експерти, което води до забавяне във времето на предприемането на конкретните мерки, както и до намаляване на качеството на извършваните услуги.
- Липса на необходимата мотивация в местните власти за активно включване в решаването на проблемите на хората с увреждания.
- Неизползване на възможностите за широко привличане на организациите на и за хора с увреждания, както и на самите общности, включващи представители на тази целева група и на техните семейства.

Имайки предвид опита на водещи страни в ЕС, както и генералния принцип на развитие на ЕС чрез развитие на регионите, в проекта на ЗХУ се регулира и насърчава развитието на капацитета на общините и областите в тази проблемна сфера.

Тук особено внимание заслужава практиката, установена в Кралство Холандия, която доведе до следните резултати:

- Създадени предпоставки на системно ниво, всеки гражданин, който има нужда от подкрепа, да я получи „по мярка“ - при максимално съобразяване с конкретните му нужди.
- От гледна точка на държавата индивидуализираното предлагане на социална подкрепа е условие за качество и ефективност на социалната подкрепа, защото се предоставя точно това, което е нужно и точно толкова, колкото е

нужно, за да се гарантира на гражданите с увреждания добро качество на живот.

Това е успешна практика, защото:

- Достъпът до социална подкрепа чрез социални услуги в максимална степен се организира съобразно индивидуалната спецификата на потребностите от подкрепа.
- Процедурата и методиката за изготвяне на оценка са ориентирани към компенсиране на ограниченията, които са предизвикани от състоянието или увреждането, така че да се осигури равноправен на останалите граждани живот.
- Избегнато е класифицирането на човека като увреден, а се оценяват потребностите от подкрепа, които състоянието му налага. Така се прилага Конвенцията, която отхвърля представата за увреждането като характеристика на личността, а го разбира като резултат от срещата на човека със социални бариери.
- Този модел за организация на достъпа до социална подкрепа гарантира равнопоставеността на заявителите чрез обективността на процедурите и методиката за оценка на потребностите. Правото на хората с увреждания да получат подкрепа е гарантирано независимо от мястото, където живеят.
- Гарантира се обществената справедливост, че всяко лице ще получава подкрепата, от която се нуждае, за да се компенсират ограниченията, свързани с увреждането или състоянието му, без да получава повече от колкото му е необходимо.
- Правото на избор на лицето е зачетено както по отношение на вида, интензивността и формата на подкрепа, която да ползва, така и по отношение на доставчика, който да я предоставя.

Тази визия на новия ЗХУ безспорно ще увеличи ангажираността на управленските субекти извън централната власт, и ще даде отражение при формирането на техните бюджети. Така новата уредба поетапно ще даде приоритет на принципа на децентрализацията, което помага за идентифицирането и решаването на регионалните измерения на проблемите.

Какви са основните предимства на предлагания в проекта децентрализиран подход?

Първо. Възприемането на този нов подход от проекта на ЗХУ дава възможност новосъздадените териториални структури да бъдат по–достъпни и близкостоящи до конкретните хора с увреждания.

Второ. Постигането на по-голяма прецизност при извършването на индивидуална оценка на потребностите при определяне и изпълнение на конкретни мерки за изследване на потребността на всеки човек с увреждане.

Трето. Определянето на адекватни мерки за подкрепа във всеки конкретен случай на индивидуална оценка.

Четвърто. Упражняването на по-ефективни и фокусирани инструменти при контролиране изпълнението на избраните мерки.

Пето. Постигане на значително по-добър ефект при консултиране и насочване относно трудовата заетост, образование, обучение, квалификация и професионално ориентиране.

Шесто. Този подход определено ще доведе до намаляване на публичните и личните финансови, времеви и други ресурсни разходи, за извършване на оценките, изпълнение на избраните мерки и упражняването на контрола.

Седмо. Този подход ще даде възможност рационално да се използва наличния по общини експертен потенциал на съответните институции, НПО и доставчици на услуги. От своя страна, това ще даде допълнителна възможност за бърза и адекватна реакция, когато е необходимо замяна или промяна на вече препоръчани мерки за подкрепа. Същевременно експертите, които пряко са отговорни за изготвянето на индивидуалната оценка, ще имат реална възможност да се запознават с битовите условия на кандидатстващите лица, което, от друга страна, е важен елемент от оценката на потребностите.

Проекта на ЗХУ адаптира към националната правна и управленска среда утвърдените добри практики на страните с многогодишен опит в разширяване на правата и възможностите на хората с увреждания, които сочат,че колкото повече се разширява участието на НПО и на предприемачите-доставчици на социални услуги и защитени работни места в този процес, толкова повече са трайните положителни резултати. Възприемането на този принцип е не само израз на политическа воля, но и

гаранция за осигуряване на така необходимата конкуренция при предоставяне на необходимите услуги за реализиране правата на хората с увреждане.

Какви са основните характеристики на партньорството и диалога между структурите на изпълнителната власт и заинтересованите групи в хода на разработването на проекта на ЗХУ?

- Една от причините за възникналото в последно време сериозно социално напрежение е усещането сред част от хората с увреждания , че са изолирани от процеса на правенето на политика за тях.

- Създадено е впечатление в обществото, че съществуващите в момента възможности за институционален диалог между изпълнителната власт и хората с увреждания се реализират формално и не водят до решаване на натрупани проблеми.

Защо е важно да се задълбочи партньорството при решаването на проблемите на хората с увреждания?

а. Описаната по-горе ситуация, както и близо 15-годишния период на прилагане на действащото сега национално законодателство относно правата на хората с увреждане, по безспорен начин доказва необходимостта от активен диалог и партньорство между органите на изпълнителната власт и организациите и общностите на и за хората с увреждания, за да бъде преодоляно натрупаното взаимно недоверие в заинтересованите страни.

б. Промяната в качеството на партньорството изисква не просто увеличаване на броя на работните групи и на срещите за консултации, а намирането на нови форми на ефективно партньорство. Възприемайки тази добра практика, новия ЗХУ си поставя за цел постигането на ново разширяване на възможностите за привличане и насърчаване включването на широк кръг юридически и физически лица в реализирането на правата и интересите на хората с увреждания. Основен аргумент за надграждането на тази практика е, че това е най-бързия и икономически най-ефективния способ за рязко увеличаване на националния капацитет за осигуряване на нови възможности за реализация и ново качество на живот на хората с увреждания.

в. Постигането на максимален ефект от прилагането на този подход изисква наличието на достатъчен административен и експертен капацитет в съответните НПО. Това налага продължаване на утвърдената традиция организациите на и за хората с увреждания, които желаят да бъдат признати за представителни по този закон, да отговарят на определени от закона общи и специфични критерии за представителност.

г. Друг допълнителен принос за разширяване на партньорството отчитаме и с оглед изключителното многообразие и специфика на увреждванията. В този случай проекта на ЗХУ дава благоприятни възможности на организациите на и за хората с увреждания, които не отговарят поотделно на критериите за представителност, да могат да се сдружават и да участват в процеса на формиране и реализиране на политиките за хора с увреждания като асоциации с обща национална представителност. Натрупания опит сочи, че това е верният път, чрез който ще се избегне субективизъм и неравнопоставеност между организациите и ще спомогне за насърчаване на сътрудничество между тях и обединяване на усилията за защита на правата на хората с увреждания.

Този нов подход на задълбочаване на партньорството се превръща в гаранция на предотвратяване на други случаи на нарастване на напрежението и недоверието между заинтересованите страни, подобни на наблюдаваните процеси в обществото пред последните месеци.

Натрупаният опит пред последните години в разработването на политики и реализирането на правата на хората с увреждания показва наличието за осезаем недостиг на специализирана и статистическа информация, отнасяща се до техните проблеми.

Какво недостига сега в информационната система?

Действащата в момента уредба и управленски практики не дават достатъчно възможности :

(а) за детайлен анализ на извършваните оценки на потребностите;

(б) за пълна информация по видове увреждания, по териториално разположение, по възрастово разпределение на предоставените мерки за подкрепа съобразно индивидуалните потребности на всеки – в т.ч. подкрепа поради увреждане,

технически помощни средства, лична помощ, адаптиране на жилище и/или автомобил, насочване към специализирани социални услуги;

(в) за поддържане на наличности от технически помощни средства, вкл. и такива, които следва да не бъдат собственост на човека с увреждане, а да бъдат предоставяни за ползване;

(г) за мащабите и темите на предоставяните консултации;

д) за издаваните предписания за осигуряване на достъпна среда и разумни улеснения за хората с увреждания в публичната среда (образование, транспорт, инфраструктура и др.).

Недостатъчният обем на леснодостъпна и систематизирана информация по разглежданите проблеми е сериозна слабост, която често възпрепятства постигането на добри резултати при решаването на проблемите на хората с увреждания. Тази реалност често се явява непреодолима бариера пред голяма част от тези граждани и допълнително ограничава възможностите за тяхната реализация. Практически всички заинтересовани страни в хода на разработване на проекта на ЗХУ препоръчваха разработването на нов модел на информационно обслужване и статистика за процесите, свързани с идентифицирането, управлението и решаването на проблемите на хората с увреждания. Като отчита важността и основателността на тези предложения, проекта на ЗХУ регламентира надграждането на съществуващия информационен капацитет чрез разработването и поддържаните но глобална единна информационна система, нейните параметри, начин на управление и на финансиране. Такава система е изградена в АХУ, но проекта на ЗХУ предвижда да се повиши аналитичният й капацитет с цел пълноценно използване на постъпващата информация за анализиране и формиране на провежданите политики.

Като се отчитат специфичните трудности, пред които са изправени хората с увреждания, трябва да се посочи, че ефектът от създаването на такава информационна система ще бъде още по-голям, ако на хората с увреждания се осигури максимално свободен достъп до нея чрез всички достъпни комуникационни канали.

Очакванията на обществото към обявената реформа в реализиране на правата на хората с увреждания са свързани преди всичко с персонализация на мерките и действията, насочени в подкрепа на нуждаещите се. В това отношение фундаменталния въпрос, на който трябва да отговори проекта на ЗХУ е какъв подход да бъде избран,

така че осигуряването на конкретната помощ да има за цел постигане на реална независимост на хората с увреждания и намаляване на тяхната бедност. Единият подход е подпомагане чрез насърчаване и подкрепа на нова инициативност и активност на хората с увреждания, отчитайки техните специфични потребности. Другият подход е чрез парите, чрез директни и индиректни плащания.

Практиката в редица страни от ЕС показва, че е необходимо да се насърчава реалната конкуренция между моделите. В страните с традиции в централизирането на дейността и даването на приоритет на преките и косвени парични плащания (по условията на действащото законодателство, България може да се причисли към групата държави, които дават приоритет на този модел), се наблюдава настойчивост, упоритост, дори и агресивност от страна на бенефициентите в изискванията им държавата да им осигурява „техните" парични помощи и други услуги. Почти без изключения те приемат затягането на системата като лишаване от техните права. Същевременно сме длъжни да признаем, че внедряването на система, която насърчава инициативността да си търсиш работа, е много деликатна задача.

Това е една от най-важните задачи, които проектът на ЗХУ трябва да реши, което налага разширяване и детайлизиране на областите на подкрепа, при максимално възможно съхранение на вече предоставени права. Поради тази причина проектът на ЗХУ предоставя на нуждаещите се паралелно съществуващи възможности, както за финансова подкрепа, предназначена за компенсиране на разходите, свързани с преодоляване на затрудненията, предизвикани от вида и степента на увреждане, така и институционална подкрепа чрез въвеждане и използване на инструменти, които позволяват максимална персонализация на подкрепата към конкретен бенефициент. Проектът на ЗХУ групира тези инструменти в следните шест големи групи, за които е предвидена подробна нормативна регулация: медицинска, професионална, социална, трудова и психологическа рехабилитация; образование и професионално обучение; заетост, достъпна среда и разумни улеснения; достъпна информация, осигуряване на лична мобилност; достъп до правосъдие и правна защита.

Добрите практики в редица страни на ЕС сочат , че извеждането на преден план на рехабилитацията и разширяването на нейните формите е медицински и финансово обоснован и необходим етап от индивидуалния пакет от подкрепящи мерки. Регламентирането в ЗХУ на правото на хората с увреждане на рехабилитация, като

многообразна комплексна дейност, създава условия за осигуряване на възможност за самостоятелен живот, както и за изграждане на подкрепяща среда за това.

Тази философия заложена в проектозакона ще има допълнителен положителен ефект в средносрочен план, насочвайки вниманието към :

- насърчаване на бизнеса да инвестира в създаването на клиники за рехабилитация;

- разширяване на предоставяне в домашна среда на услуги за рехабилитация;

- насърчаване на работодателя да играе все по-активна роля при рехабилитация на неговия работник.

Как може да бъдат описани проблемите в координацията при прилагането на текущото законодателство?

Съгласно действащото законодателство, дейността за подкрепа на лицата с увреждания и намалена работоспособност се осъществява основно от: Министерството на труда и социалната политика (МТСП), Министерство на здравеопазването (МЗ), Националния осигурителен институт (НОИ); Агенцията за социално подпомагане (АСП); Агенцията за хората с увреждания (АХУ); Агенцията по заетостта (АЗ); ИА „Главна инспекция по труда“ (ИА ГИТ); компетентните здравни органи; работодателите; службите по трудова медицина (СТМ) и представители на работниците и служителите.

Правната уредба на дейността по подпомагане на лица с увреждания и намалена работоспособност се съдържа основно в Кодекса за социално осигуряване (КСО); Закона за интеграция на хората с увреждания (ЗИХУ) и Правилника за прилагане на Закона за интеграция на хората с увреждания (ППЗИХУ); Закона за социално подпомагане (ЗСП) и Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане (ППЗСП), Кодекса на труда (КТ); Закона за държавния служител (ЗДСл); Закона за здравословни и безопасни условия на труд (ЗЗБУТ); Закона за насърчаване на заетостта (ЗНЗ) и Правилника за прилагане на Закона за насърчаване на заетостта (ППЗНЗ); Закон за военноинвалидите и военнопострадалите (ЗВВ); Наредбата за трудоустрояване (НТ); Наредба № РД-07-1 от 2.02.2012 г. за определяне на работните места, подходящи за трудоустрояване на лица с намалена работоспособност (НОРМПТЛНР); Наредба № 5 от 20.02.1987 г. за болестите, при които работниците, боледуващи от тях, имат

особена закрила съгласно чл. 333, ал. 1 от Кодекса на труда (НБРБОЗКТ); Наредбата за определяне на видовете работи, за които се установява намалено работно време (НОВРУНРВ); Наредба № 5 от 11.05.1999 г. за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска ОР (НРНПИОР); Наредба № 3 от 28.02.1987 г. за задължителните предварителни и периодични медицински прегледи на работниците (НЗППМПР), Наредба №РД07-5 от 2008 г. за условията и реда за отпускане на целева помощ за отопление и др.

Тази изключително сложна правна и организационна рамка, съчетана с недостатъчна информираност води до усещането у хората с увреждания и техните семейства за създаване на изкуствени бариери пред реализиране на техните права.

Проектът на ЗХУ създава сериозни предпоставки за формиране на политиката за правата на хората с увреждания по нов начин. Въз основа на него се реализира по-устойчива координация между министерствата, общините и неправителствения сектор и други заинтересовани институции.

В зависимост от вида и степента на увреждането различните хора с увреждания имат дефицити, които по обективни причини не могат да бъдат избегнати, а това създава често сериозни прегради пред техните носители за личностната им и обществена реализация. Преодоляването на дефицитите е специфична дейност, която следва да ангажира всички нива на държавното управление и в не-малка степен неправителствения сектор.

Проектът на ЗХУ превръща политиката за хора с увреждания в същностна част, а не изключение от дейността на отрасловите ведомства – здравни, образователни, културни, социални и т.н. Нещо повече, съгласно чл. 33, ал. 1 от Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН „Държавите – страни по настоящата Конвенция, всяка в съответствие със своето държавно устройство, се задължават да определят едно или две звена в държавната администрация по въпроси, свързани с прилагането на настоящата Конвенция, като обърнат подобаващо внимание на създаването или определянето на координиращ механизъм в държавната администрация за улесняване провеждането на свързани дейности в различни сектори и на различни равнища.“

Координацията на органите, имащи отношение към реализацията на правата на хората с увреждания на национално, регионално и местно равнище се налага, поради необходимостта от повишаване на ефективността, както на отделните структури при постигане на общите цели, така и за ефективното използване на ограничените ресурси, с които разполага държавата. Основният проблем, свързан с правата на хората с увреждания се свежда до това как отделните секторни политики да бъдат адаптирани към очакванията, изискванията и потребностите на хората с увреждания. Формирането на определена секторна политика за хора с увреждания е сложен процес, свързан с прилагането на специфични изисквания и умения от съответната администрация, координация на различни по своята същност и направления секторни политики и формиране на краен продукт, който като правило е процес, надхвърлящ компетенциите и възможностите на едно отделно ведомство. Ако вземем за пример образователния процес, то той за децата с увреждания далеч надхвърля чисто образователната проблематика. В него са включени архитектурни, транспортни, комуникационни, здравни и други проблеми, които следва да бъдат решени преди да стартира реализирането на образователен процес. За същинското му осъществяване са необходими, както специфични помощни средства и медицински изделия, така и специфични педагогически умения за работа с деца със сензорни, двигателни или ментални увреждания, а често и комбинация от тях. Очевидно описаният процес надхвърля компетенциите на образователното министерство, а липсата само на един от описаните елементи може да го дискредитира. Този пример, който доказва мултидисциплинарния характер на политиката за интеграция на хората с увреждания, може да бъде отнесен към всяка една област свързана с този процес – заетост, медицинска и социална рехабилитация, професионално обучение и др.

МТСП определя хората с увреждания като приоритетна рискова група, към която насочва значителни финансови и човешки ресурси. За развитието на адекватни политики в този сектор и адаптирането им спрямо променящата се социална среда, появяващите се нови възможности за рехабилитация, приобщаване, намаляване на социалното изключване на хората с увреждания и техните семейства се полагат дългогодишни усилия. Приети са или внесени промени в редица закони, нормативни актове, разработени са национални програми/ проекти, а в последните години – и мерки по ОПРЧР. Въпреки полаганите усилия и вложените ресурси, МТСП преценява, че не е постигната очакваната ефективност, не са удовлетворени редица очаквания и искания,

поставени от хората с увреждания, което провокира напрежение и недоволство сред тях.

Същевременно, налице е разбирането, че изработването на цялостна, системно обвързана, социално-икономически ефективна и целенасочена политика, която да обхваща възможно най-пълно всички страни в социалното приобщаване на хората с увреждания не е от компетентностите единствено на МТСП. Отношение към този проблем имат Министерство на здравеопазването (по такъв ключов въпрос например, какъвто е оценката за степента на увреждане, извършваща се в ТЕЛК), Министерство на образованието и науката (по въпросите за образование и квалификация), Министерство на регионалното развитие и благоустройството (въпросите, свързани с достъпната среда), Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията (въпроси по отношение на транспортни, информационни и комуникационни услуги), Министерството на младежта и спорта (спорт и физическа активност), Министерство на културата (предоставяне на услуги, маршрути, архитектурно-транспортни и други облекчения в места за обществено ползване, предназначени за отдих и култура, подкрепа за развитие на таланта и насърчаване творческите изяви), областните управители, които следва да провеждат държавната политика за правата на хората с увреждания на териториално ниво, общините по компетентност, държавни органи, институции и организации, които осигуряват средствата за оказване на подкрепа за хората с увреждания с цел социално приобщаване и др. Не рядко съществува прекъсната комуникация, конфликтни точки между задълженията на отделните институции, както и отсъствие на координационен механизъм в този аспект. Всичко това, от една страна, поражда разбираеми проблеми и тревоги у хората с увреждания и техните семейства, от друга, създава пречки пред решаването както на конкретни казуси, така и пред цялостната оценка на това кои механизми, подходи, програми, форми на плащания и др. са ефективни, къде има възможности за злоупотреби и как те трябва да бъдат прекъснати така, че да бъдат защитени правата на хората с увреждания и по какъв начин и от кого да се гарантират. Необходими са системно нови решения за социално приобщаване на хората с уреждания и гарантиране на техните права, а не козметични промени на съществуващата законова рамка.

Синхронизирането на цялостната грижа и предоставянето ѝ от едни орган се очертава като един от основните проблеми, чието решаване не само ще подпомогне по-

адекватно хората с увреждания, но и ще даде възможност на държавата да организира и координира своята политика, плащания и ефективността на политиката по приобщаването на хората с увреждания в обществото.

Тук е важно да се отбележи, че така очерталата се ситуация изисква в кратък период след приемане на ЗХУ, да бъде направено съответно изменение и допълнение в специализираните закони и в устройствените правилници на участващите в процеса министерства, агенции и други ведомства.

Именно тази характеристика на управленските процеси, свързани с правата на хората с увреждания наложи в редица страни от ЕС, развивайки своите модели за координация, да се създават координиращи органи, които имат административна самостоятелност по отношение на останалите заинтересовани административни структури и обикновено се отчитат на най-високо правителствено ниво.

При формирането и осъществяването на политиката за хора с увреждания с оглед прилагането на Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН и добрите практики на ЕС в тази област и Конституцията на Република България, проектът на ЗХУ възприема няколко основни принципа:

На първо място това е принципът „Нищо за хората с увреждане без хората с увреждания.", което означава включване на организациите на и за хората с увреждания при формирането и осъществяването на политиката за тях.

В тази връзка ЗХУ утвърждава и разширява правомощията на Националния съвет за интеграция на хората с увреждания. Неговият статут е на консултативен орган, в който участват представители на държавата, определени от Министерския съвет, представителните организации на и за хората с увреждания, национално представителните организации на работниците и служителите, национално представителните организации на работодателите и Националното сдружение на общините в Република България. Националният съвет дава задължително становища по всички проекти на нормативни актове, стратегии, програми, планове и др., които засягат правата на хората с увреждания.

На второ място, без да се снемат отговорности на МТСП за провеждане и реализиране на политиките за правата на хората с увреждания, проектът на ЗХУ регулира създаването на нов орган на изпълнителната власт - Специализиран орган за

хората с увреждания, който е юридическо лице на бюджетна издръжка към Министерския съвет. Една от най-важните функции на този нов орган е изграждането на децентрализирани териториални структури. Създадените със ЗХУ териториални звена работят в сътрудничество и координация с държавните органи, физическите и юридически лица с нестопанска цел в обществена полза, които имат за предмет на дейност правата на хората с увреждания. Структурата, статутът, функциите и финансирането ще бъдат доразвити на по-късен етап с подзаконов нормативен акт.

Натрупаният европейски опит сочи, че адаптиран индивидуален пакет от мерки за подкрепа може да бъде подготвен от експертни структури, които работят на територията и в средата, в която живее човека с увреждания, за когото се отнасят тези мерки. Следвайки тази логика, проекта на ЗХУ възлага именно на експертите в териториалните звена на Специализирания орган да:

- извършват индивидуална оценка на потребностите;
- определят и провеждат конкретни мерки за изследване на потребността на всеки човек с увреждане и контролират изпълнението им;
- консултират и насочват по въпросите относно трудовата реализация, образование, обучение и професионално ориентиране.

На трето място, проектът на ЗХУ изпълнява и друго важно изискване на Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН. За осъществяване на функциите по насърчаване, защита и мониторинг на прилагането на Конвенцията за правата на хората с увреждания се създава независим Съвет за наблюдение.

В Съвета за наблюдение по право участват Омбудсманът на Република България и Комисията за защита от дискриминация. В изпълнение на чл. 33, т. 3 от Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН, в независимия мониторинг участват представители на представителните организации на и за хора с увреждания.

Една от най-значимите новости в проекта на ЗХУ е предложения нов модел за оценяване на потребностите и на възможностите на хората с увреждане чрез изготвяне на **индивидуална оценка**.

Текущият процес по изготвяне на социална оценка включва:

Хората с увреждания или техни законни представители подават заявление-декларация по образец, утвърден от министъра на труда и социалната политика, за извършване на социална оценка и отпускане на месечна добавка за социална интеграция до директора на дирекция "Социално подпомагане" по настоящ адрес.

Социалната оценка се изготвя до края на месеца, следващ месеца на подаване на заявление-декларацията.

В срок 20 дни от подаването на заявление-декларацията, социален работник от дирекция "Социално подпомагане" изготвя социален доклад по образец, утвърден от министъра на труда и социалната политика.

Социалните работници извършват посещение на лицето с увреждане, за което е подадено заявление-декларация за извършване на социална оценка и отпускане на месечна добавка за социална интеграция, с цел установяване на обстоятелства от социален, семеен, битов и здравен характер, свързани с възможността за интеграция на лицето.

Социалната оценка се изготвя на база медицинската експертиза по методика, утвърдена от министъра на труда и социалната политика.

Срокът на действие на социалната оценка е съобразно срока на експертното решение на ТЕЛК, а при експертни решения с пожизнен срок - пет години. Социалната оценка се връчва на лицето в 14-дневен срок от изготвянето й.

По желание на лицето може да се изготви индивидуален план за интеграция.

В срок до десет дни от изготвянето на социалната оценка и предложението от консултативна комисия, социален работник изготвя предложение до директора на дирекция "Социално подпомагане" за отпускане или за отказ за отпускане на добавка за социална интеграция.

В 7-дневен срок от изготвянето на предложението, директорът на дирекция "Социално подпомагане" или упълномощено от него длъжностно лице издава заповед за отпускане или за отказ за отпускане на добавка за социална интеграция.

Отказът за отпускане на добавка за социална интеграция задължително се мотивира.

Социалната оценка има **препоръчителен**, а не **задължителен характер**, но е необходима за отпускане на месечна добавка за социална интеграция за хората с увреждания.

От 2005 г. до момента изготвянето на социална оценка на хората с увреждания не допринася за повишаване ефективността на процеса по социална подкрепа на хората с увреждания, тъй като тя практически се свежда до преценка на правото за отпускане на месечната добавка за социална интеграция.

С оглед на гореизложеното се налага промяна в механизма за определяне на индивидуалните потребности, което да създаде необходимата основа за промяна в цялостния подход за приобщаване на хората с трайни увреждания и преценка на потребностите и възможностите им. Към настоящия момент, реалните възможности на лицата на база образование, квалификация и професионална реализация, във връзка с условията на труд, и другите възможности за тяхното социално включване не са водещ фактор при извършване на оценката. От една страна това се дължи на конкретно регламентираното право на месечна добавка за социална интеграция в чл.чл. 42а, 42б, 42в, 42г, 42е и 42ж от Закона за интеграция на хората с увреждания, на база установените им от медицинска експертиза вид и степен на увреждане. От друга страна този модел на подпомагане не стимулира активността лицата с трайни увреждания в процеса на тяхната интеграция, което не създава необходимите условия за ефективност на процеса на оценка.

Според становищата на всички представителни организации на и за хората с увреждания, както и многобройните общности и неформални групи, работещи в сферата на правата на хората с увреждания, преобладаващата част от техните членове считат, че досега социалната оценка се извършва формално и не води до реални промени в качеството на техния живот.

По преценка на тези организации и общности основните причините за това са две:

А) Хората с увреждания възлагат неоснователно големи надежди на съществуващия модел на социалната оценка за промяна на жизнения си стандарт , а се оказва, че тя им осигурява недостатъчни доходи и ограничен вид услуги, част от които

със спорно качество. Подценява се ролята на личната мотивация и активност в процеса на интеграцията.

Б) В сегашния си вид социалната оценка направена от АСП, изисква изготвянето на индивидуален план за действия. Значима част от тези мерки и действия се извършват в други управленчески системи като - Министерството на образованието и науката и Агенцията по заетостта. Невъзможността АСП да нормира, управлява и контролира процесите в тях водят до ниска ефективност на дадените предписания, формализират оценката и ангажиментите на държавата.

Тази ситуация на загубено доверие от страна на заинтересованите участници към действащия модел на защита на правата на хората с увреждане, стои в основата на възникналото напрежение в обществото през последните месеци. Сред водещите инструменти, с които новия ЗХУ се стреми да отговори на очакванията и на нетърпението на обществото е предвидения нов модел на оценка.

Поради изключителната важност на индивидуалната оценка на потребностите, чрез която държавата ще оказва подкрепа на хората с увреждания, на база определени критерии, както и нейната значимост в бъдеще поради разширяване на обхвата и искаме да отбележим някои от основните предизвикателства, на които този нов модел трябва да отговори.

Първо. Регулираните обществени отношения относно индивидуалната оценка са със висока степен на сложност и обективно налагат специализация на административните системи, техните компетенции и вземаните от тях решения. Например, практиката сочи, че решаването на проблемите на образованието, професионалното обучение, трудовото посредничество, трудовата заетост и кариерното развитие на хората с увреждания ще изискват в следващите години друго, по-високо ниво експертиза, друг мащаб на координация, други форми на подкрепа, включително и финансови ангажименти на държавата, работодателите а даже и на обществото. Считаме за невъзможно бъдещото съчетаване на тези функции в една комисия, колкото и мултидисциплинарна да е тя.

Второ. Общата позиция на всички заинтересовани страни е, че наличният финансов ресурс за подкрепа на хората с увреждане не трябва да се разпределя „на калпак" или за ненужни на бенефициента скъпо струващи услуги. Тази философия е

ясно защитена в новия ЗХУ. Но въпреки публично изразената подкрепа на този управленски разумен и икономически ефективен подход, трябва да вземем под внимание и онези отделни ранни предупредителни сигнали за отхвърляне на новия подход, когато той бъде приложен на индивидуално ниво и не доведе до сбъдване на нереалистични свръхочаквания. Това налага доброто управление на процесите да се реализира чрез възлагане на реално изпълними правомощия, ефективна контролна система, обратна връзка за оценка на ефективността на въздействието и постигнатите резултати, осигуряване на необходимия качествен човешки ресурс и необходимите публични средства.

Новият закон се стреми да даде отговор на тези предизвикателства, като създава условия ясно да бъдат определени критериите, които да гарантират индивидуалният подход на социалната оценка и предписаната от нея подкрепа

Дълбоката реформа, която трябва да бъде реализирана от новия ЗХУ означава, че изпълнителната власт, общностите на хората с увреждания, както и цялото общество имат волята да не спрем до поредната частична промяна, а наистина да променим модела на защита на правата на хората с увреждания.

Промяната в модела на социалните плащания и разширяването на средствата за подкрепа за социално приобщаване създаде предпоставки и провокира засилен диалог и комуникация между представителите на държавните институции и всички заинтересовани страни за информиране и обсъждане на новите възможности, тъй като голяма част от тях все още остават непознати.

Липсва систематизирана информация за хората с трайни увреждания, относно тяхното здравословно състояние, квалификация, образователна степен, лични възможности за социално приобщаване, професионална реализация, социално-икономически статус, демографски данни и др.: както на макро равнище, така и на микро равнище. На макро равнище няма прецизни данни за хората с увреждания. На микро равнище, няма определен отдел/звено, което да може да даде пълна информация броят и социално-икономическия статус на хората с увреждания. Липсата на единна система, която да организира, координира и контролира оценката на потребностите на хората с увреждания и нейното изпълнение за постигане на пълноценното и ефективно участие в обществото.

Липсва единна публично оповестена и достъпна информация за информационни и таблични справки за националните/регионалните/областните/общинските и други стратегически документи за приобщаване на хора с трайни увреждания; демографски анализ на динамиката на уврежданията, миграцията и социално-икономическия анализ на хората с трайни увреждания и техните семейства, както анализ на напредъка, ефективността, ефикасността и въздействието от предоставяните услуги, което се явява системен проблем.

Налице са необходимост и усилия от радикална промяна в подхода на предоставяне на информация. Висока степен на недоверие, а понякога и враждебност между отделните субекти, въвлечени в системата, възпрепятстващи търсенето на взаимно приемливи решения – риск от отварянето на институционални разломи и политизиране на проблемите вместо търсене на дългосрочни устойчиви решения. Риск от слаба информираност и респективно, слабо възползване от социалните плащания и услуги. Поради висока чувствителност към тези проблеми, както на засегнатите семейства, така и на общественото мнение е налице трудно постигане на баланс между позициите на отделните социални групи – семействата на деца с увреждания, другите групи в риск и социалната цена, която обществото може да плати.

Водената към настоящия момент политика на информиране на обществото по проблемите на правата на хората с увреждания създава впечатление на публичност, формирана под натиск. Свидетели сме на съчетаване на две големи групи фактори, които оказват негативно влияние върху формата и ефекта на тази публичност:

- обективни фактори – като значителната правна и същностна сложност на проблемите с правата на хората с увреждания, което увеличава значително времето, необходимо за създаване на нов модел; последващ ефект от продължителната финансова криза, което не позволяваше в продължение на няколко последователни години да се осигурява достатъчен бюджетен ресурс за адекватна подкрепа на хората с увреждания; честата смяна на изпълнителната власт през последните 7-8 години, което води до смяна на приоритети и задълбочаване на проблемите поради забавяне на вземането на необходимите решения и др.;

- субективни фактори – липсата на достатъчно сътрудничество между различните нива на изпълнителната власт, както и между структурите, отговорни за съответните отраслови политики; честите кадрови промени в отговорните административни структури, които води до намаляване на експертния им капацитет и др. подобни.

Какви проблеми произтичат от политиката за публичност, която се води към момента?

Отговорът на този въпрос се съдържа в предизвикателствата, които поставят системите на здравеопазването, на образованието, на пазара на труда, на архитектурната, транспортната и работната среда пред нуждите на хората с увреждания. Като се добави към всичко това и голямата чувствителност на обществото към гарантиране на правата на хората с увреждания, в т.ч. и на лицата в трудоспособна възраст с определени вид и степен на увреждания възниква ситуация, чиито последици не следва да бъде подценявани - социално напрежение, предизвикано от страх да не се загубят придобити права.

Допълнителен негативен ефект от тази ситуация, е продължаващия натиск върху институциите за намиране на „светкавично" политическо решение на натрупаните проблеми, което след това се трансформира вторичен натиск върху експертите да намерят при всички обстоятелства (въпреки лимитите, които се налагат от други закони, напр. в бюджетната сфера) правната форма в която да облекат тези решения.

Това ражда нуждата от два нови типа публичност.

Първата е свързана със задълбочена обществена дискусия по време на промените в нормативната уредба и планираните процеси. В тази дискусия е задължително да се продължи и дори да се разшири участието на директните потребители, експерти, доставчици, представители н хората с увреждания, държавни и осигурителни институции и др.

Вторият вид публичност е необходимо да съпроводи тестването и въвеждането на новите процеси, правила и нормативна база. Целта е да информира и подготви всички участници в процесите за новия модел и за новите правила. Особено полезно и управленски оправдано в това отношение би било възприемането на подхода на „пилотно въвеждане".

Тук искаме да представим основните характеристики на едно бъдещо пилотно въвеждане на модела. Тази пилотна фаза би могла да изглежда по следния начин:

- Разработване на проектна организация на управление и прилагане;
- Избор на изпълнител на проекта - например МТСП, АСП и АХУ;

- Определяне на групи от потребители – например хора с различни видове и степени на увреждания, вкл. деца, възрастни и т.н.
- Определяне на мерки, действия, услуги, предвидени в новия ЗХУ;
- Пилотиране в три административни области (вкл. всички общини в тях) в България с високо, средно и слабо развито предлагане на социални услуги. Пилотирането на областно ниво ще даде възможност да се тества взаимодействието между общини и доставчици от различни общини;
- Проектен бюджет на основата на заявено планирано търсене и предлагане, което да бъде извършено или в рамките на пилотния проект, или на основата на налични данни от друг процес на планиране;
- Текущ мониторинг, междинна и последваща оценка на проекта.

На основата на пилотното тестване на модела ще могат да бъдат извършени необходимите и неизбежни настройки във всички, описани до момента действия, включващи: адаптиране на нормативната база и процесите на управление и предоставяне на необходимата подкрепа; структуриране на системата от институции, звена и организации; изграждане и подобряване на необходимия капацитет; обществена дискусия и информационна кампания;

Раздел II

Заинтересовани страни

Съобразно представеният до тук анализ на обществените отношения във връзка със защита на правата на хората с увреждания се идентифицират следните заинтересовани страни:

БЕНЕФИЦИЕНТИ - преди всичко това са самите хора с увреждания и техните семейства.

Въвеждането на новия модел ще даде възможност за много по-бърза и адекватна подкрепа.

ПУБЛИЧНИ ИНСТИТУЦИИ:

- всички държавни и недържавни органи, организации и институции, които имат пряко или косвено отношение към разглежданата проблематика. Най-пряко

заинтересовани от проекта на ЗХУ са МТСП, МОН, МЗ, МРРБ, МФ, МТИСТ, МИ, ММС, МК, МП както и второстепенните им разпоредители с бюджет;

- областните и общински администрации;
- Националният статистически институт;
- Други.

Техният интерес от въвеждане на новия модел е че той ще създаде условия на посочените публични институции да планират, финансират и провеждат по–ефективна и ефикасна защита на правата и интересите на хората с увреждания.

ОСИГУРИТЕЛНИ ИНСТИТУЦИИ

- НОИ, НЗОК, капиталовите пенсионни и здравни фондове;

Техният интерес от въвеждането на новия модел е, че принципите и подходите на проекта на ЗХУ ще създадат ясна картина за необходимите мерки за подкрепа, които следва да бъдат покривани при настъпване от осигурителните рискове, за които се акумулират средства в осигурителните институции.

НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ И СОЦИАЛНИ ПАРТНЬОРИ

- Гражданският сектор чрез неправителствените организации, развиващи бизнес модели, доставчиците на социални услуги, заинтересовани по отношение развитието на социално предприемачество;
- Социалните партньори , които участват в разработването на политиката за защита на правата на хората с увреждания;
- Национални и европейски управленски структури с отговорност по разработването на политики в областта на хората с увреждания;
- Европейски и международни организации и асоциации на и за хората с увреждания;
- Предприемачи;
-

Техният интерес от въвеждането на новия модел, е че чрез него ще се осигурят значителни възможности както за гражданския сектор, така и за бизнес структурите да участват активно както във формирането на политики за защита на правата на хората с

увреждане, така и в осигуряването на конкурентни условия за предоставяне на много по-широк кръг от услуги и дейности за подкрепа.

ДРУГИ

- обучаващи и образователни институции като учебните заведения в средното и висшето образование, ИПА, други научни институции и организации, които следва да провеждат обучения и да разработват образователни програми с цел повишаване капацитета, осведомеността и образоваността относно защитата на правата на хората с увреждания.
-
- всички граждани и организации, които могат да бъдат пряко или косвено заинтересовани доколкото имат досег с дейността на и за хората с увреждания.
-

Техният интерес от въвеждането на новия модел е, че прилагането на модела ще изисква усвояването на нови знания и умения, изграждането на много по-широк и адекватен капацитет , както в централната и местната изпълнителна власт, така и в стотиците организации от гражданския сектор, които извършват широк кръг от дейности в подкрепа на хората с увреждания.

В заключение е необходимо да отбележим, че е практически невъзможно да се посочат всички конкретни заинтересовани страни, тъй като се касае за широк кръг от физически и юридически лица, чието изброяване е обективно невъзможно с оглед на това, че не може да се предвиди възникването на едно правоотношение и взаимоотношение, директно или косвено с човек с увреждания, вследствие на което ще бъдат ангажирани компетентните държавни органи и съответно лицата, които ще бъдат обект на тези взаимоотношения.

Раздел III

Целите, които се поставят при регулирането на обществените отношения с проекта на нормативен акт, по конкретен и измерим начин, с времеви график за постигането им

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:

Стратегическата цел, която се постига с проекта на Закон за хората с увреждане:

- създаване на необходимите условия за решаване на основния проблем в тази чувствителна обществена сфера – как хората с увреждания и техните семейства да получат необходимата и адекватна социално-икономическа подкрепа от държавата и да бъдат максимално интегрирани в обществото.
- осигуряване на пълноценното участие в социалния и обществен живот на хората с увреждания, чрез признаване и удовлетворяване на потребностите им, чрез промяна в средата в която те живеят, учат и работят.

Освен това с приемането на новия закон ще се постигне и реализирането на националните приоритети на Националната стратегия за хората с увреждания, които са формулирани в съответствие с Европейската стратегия за хората с увреждания за периода 2010 – 2020 г. „Подновен ангажимент за Европа без бариери", а именно – да урежда обществените отношения, свързани с гарантиране на правата на хората с увреждания в Република България. Целта е да се гарантира социална подкрепа на лицата с увреждания, да се осигури по-добра целенасоченост на помощите за хората с увреждания, повишаване на ефективността на програмите за интеграция.

Целите и приоритетите на проектозакона отговарят и на Националната здравна стратегия 2020, в която се отделя особено внимание на тази значима част от обществото ни (Политика 1.6 „Възможно най-добро здраве за хората с увреждания").

ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ:

Цел 1. Решаване на въпросите за съответствието на националното законодателство с изискванията на Конвенцията на ООН за хората с увреждания

Проектозаконът е разработен и с цел изпълняване на националните ангажименти по прилагане на ратифицираната Конвенция за правата на хората с увреждания на ООН, в частност в изпълнение на стратегическа цел 8, т. 8. 2 от Плана за действие на Република България за прилагане на Конвенцията за правата на хората с увреждания (2015 – 2020).

Как е постигната тази цел:

Целите на проектозакона кореспондират с Конвенцията (чл. 1.):

„Чл. 2. Законът има за цел да:

1. насърчава, защитава и гарантира пълноценното и равноправно упражняване на правата и свободите на хората с увреждания;

2. създаде условия за социално приобщаване;

3. способства за зачитане на вътрешно присъщото им човешко достойнство;

4. предоставя подкрепа на хората с увреждания и техните семейства.

Основните принципи, които са обект на този проектозакон са в съответствие с Член 3 *Общи принципи* на Конвенцията:

„Чл. 4. Основните принципи на закона са:

1. личен избор и независимост на хората с увреждания и техните семейства;
2. равнопоставеност;
3. пълноценно и ефективно участие на хората с увреждания и техните семейства и приобщаването им в обществото;
4. достъпност.

Как са синхронизирани регулираните от проектозакона средства за оказване на подкрепа за хората с увреждания с цел социално приобщаване с изискванията на Конвенцията?

Медицинска, професионална, социална, трудова и психологическа рехабилитация

Тук силна страна на проектозакона е, че за първи път се включват освен медицинската и социалната рехабилитация, и професионалната, трудовата и психологическата рехабилитация, което отговаря на изискванията на чл. 26 от Конвенцията. Тук е реализиран нов подход, защото се обхваща организацията на система от услуги и програми в сферата здравеопазването, заетостта, образованието и социалните услуги.

Образование и професионално обучение

В областта на образованието, законът кореспондира със Закона за предучилищното и училищното образование и отговаря на изискванията на чл. 5 *Равенство и забрана на дискриминация,* с чл. 7 *Деца с увреждания*, с чл. 8 *Повишаване на общественото съзнание* и чл. 24 *Образование* на Конвенцията.

Заетост

Регламентирани са трудовата заетост и професионалното обучение, като е постигнато съответствие с чл. 27 „Работа и заетост“, както и с чл. 28 „Подходящ жизнен стандарт и социална закрила“ от Конвенцията, прокламиращ правото на подходящ жизнен стандарт и социална закрила. Включена е икономическата защита чрез данъчни преференции.

Нов важен момент е въвеждането за първи път в българската практика на уредба на института на защитената заетост.

В законодателството на ЕС и други европейски държави съществуват различни определения за защитена заетост. Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията от 17 юни 2014 г., за обявяване на някои категориите помощи за съвместими с вътрешния пазар в Приложение на членове 107 и 108 от Договора, определя защитената заетост в член 2, ал. 100, като "защитени работни места“ означава трудова заетост в предприятие, в което поне 30% от заетите са работещи с увреждания". Това е основна дефиниция, която се стреми да обхване различни национални определения за защитена заетост.

В испанското законодателство например според нормата на Закон 13/от 7 април 1982 г. за социална интеграция на хора с увреждания защитената заетост се дефинира като специална форма за работа, която се осъществява от хората с увреждания в Специализирани центрове за заетост. Самите Специализирани центрове за заетост се регламентират като такива, чиято основна цел е да извършват продуктивна дейност, участвайки редовно в операции на пазара, и които имат за цел осигуряване на платена работа и предоставянето на персонални и социални услуги на служителите с увреждания. Те представляват средство за трудова интеграция на по-голям брой хора с увреждания в сравнение с нормалния режим на работа.

Към настоящия момент в България не може да се говори за защитена заетост на хората с увреждания като нормативно и практически приложима форма за заетост. Тя не присъства никъде в нормативните актове с общ и специфичен характер, регламентиращи по някакъв начин трудовата заетост. С проекта на ЗХУ за първи път се прави целенасочен опит да се преодолее тази законодателна празнота.

Тази важна новост ни изправя пред друго предизвикателство. Разработването на модел за създаване, адаптиране и интегриране в България на специфична форма на

заетост за хора с увреждания, позната в теорията и практиката като „защитена" заетост изисква доста по-детайлна уредба. Конкретните регулации трябва да бъдат разработени в Правилника за приложение на ЗХУ на базата на съществуващи добри практики за постепенно внедряване на тази форма на заетост в българската институционална, социална и икономическа среда.

Достъпна среда и разумни улеснения. Достъпна информация. Осигуряване на лична мобилност.

С проекта на ЗХУ е регламентирано правото на хората с увреждания на равен достъп до физическата среда на живеене, труд и отдих, транспорт, информация и комуникации, включително до информационни и комуникационни системи и технологии и до всички останали удобства и услуги за обществено обслужване в урбанизираните територии. Тези цели отговарят на изискванията на чл.9 „*Достъпност*" на Конвенцията. Включени са нови мерки и изисквания за създаване и поддържане на достъпна среда. Създава се Фонд „ Мобилност и достъпна среда" към МРРБ, което има потенциал да се превърне в една от новите силни страни на закона с положителни резултати.

Разпоредбите за осигуряване на равни възможности за спорт, туризъм и участие в културния живот на хората с увреждания кореспондират с чл. 30 от Конвенцията, а в частта за достъпа до спортни и културни обекти – с нейния чл.9.

Достъп до правосъдие и правна защита

Това е съвсем нов раздел, създаването на който се изисква в изпълнение на чл. 13. *Достъп до правосъдие* на Конвенцията. Особено важно място тук заема разработената уредба на т.нар. подкрепено вземане на решения от хора с увреждания.

Финансова подкрепа

Заложените разпоредби съответстват на изискванията на Конвенцията и по-специално на нейния чл.28. *Подходящ жизнен стандарт и социална закрила.* По нов начин се определя месечната финансова подкрепа на основата на линията на бедността.

Тук проектозаконът решава и друг много болен проблем за хората с увреждания, които са принудени да доплащат сериозни суми за да получат нужните им медицински изделия и помощни средства. Считано от 01.01.2020 г. се предвижда финансирането на

медицинските изделия и помощните средства за хората с увреждания да премине към системата на здравеопазването, като се въвежда нов механизъм за тяхното финансиране и предоставяне (в натурално измерение), както и стандарти за качеството им.

Цел 2. Решаване на потребността от ясно, точно и конкретно определяне на координиращ център на процеса.

Както посочихме, по мнението на всички заинтересовани стани в действащия ЗИХУ за такъв център практически отсъства. Същевременно всички споделят тезата, че работата с хората с увреждания има хоризонтален (функционален) характер. Ето защо в нейното планиране и осъществяване трябва да участват различни функционално обособени субекти, разполагащи със собствени бюджет Именно за това ролята на координиращия център е от изключителна важност за недопускането на разпиляване на средства, за дублиране на дейности и най-важното - за насочване на ограничените публични ресурси в най-неотложните области, за задоволяване на приоритетните потребности на хората с увреждания.

Цел 3. Поетапно преодоляване на идентифицираните слабости на централизирания подход при решаване на проблемите на хората с увреждания чрез заместването му с децентрализиран подход.

Реализирането на тази цел ще даде възможност за:

Първо. Новосъздадените териториални структури да бъдат по–достъпни и близкостоящи до хората с увреждания.

Второ. Постигането на по-голяма прецизност при извършването на индивидуална оценка на потребностите и при определяне и изпълнение на конкретни мерки за изследване на потребността на всеки човек с увреждане.

Трето Определянето на адекватни мерки за подкрепа във всеки конкретен случай на индивидуална оценка.

Четвърто. Упражняването на по-ефективни и фокусирани инструменти при контролиране изпълнението на избраните мерки.

Пето. Постигане на значително по-добър ефект при консултиране и насочване относно трудовата реализация, образование, обучение и професионално ориентиране.

Шесто. Този подход определено ще доведе до намаляване на публичните и личните (когато са неизбежно необходими) финансови, времеви и други ресурсни

разходи, за извършване на оценките, изпълнение на избраните мерки и упражняването на контрола.

Седмо. Освен това този подход ще даде възможност рационално да се използва наличния по общини експертен потенциал на съответните институции, НПО и доставчици на услуги.

Цел 4. Максимално разширяване участието на организациите на и за хора с увреждания и на предприемачите-доставчици на социални услуги и защитени работни в процеса на защита на правата на хората с увреждания

Постигането на тази цел е гаранция за постигане на трайни положителни резултати. На първо място това е принципът „Нищо за хората с увреждане без хората с увреждания.", което означава включване на организациите на и за хората с увреждания при формирането и осъществяването на политиката за тях.

Възприемането на този принцип е не само израз на политическа воля, но и гаранция за:

- предотвратяване на ненужно социално напрежение;
- увеличаване на доверието между заинтересованите страни;
- осигуряване на така необходимата конкуренция при предоставяне на адекватни услуги за реализиране правата на хората с увреждане.

Цел 5. Разработването на нов модел на информационно обслужване и статистика за процесите, свързани с идентифицирането, управлението и решаването на проблемите на хората с увреждания.

Като отчита важността и основателността на тази цел, проекта на ЗХУ регламентира надграждането на съществуващия информационен капацитет, чрез разработването и поддържаните на глобална единна информационна система, нейните параметри, начин на управление и на финансиране.

Цел 6. Създаване на необходимите условия за предоставяне на нуждаещите се на паралелни възможности както за финансова подкрепа, предназначена за компенсиране на разходите, свързани с преодоляване на затрудненията, предизвикани от вида и степента на увреждане,така и институционална подкрепа

чрез въвеждане и използване на инструменти, които позволяват максимална персонализация на подкрепата към конкретен бенефициент.

Проектът на ЗХУ групира тези инструменти в следните шест големи групи, за които е предвидена подробна нормативна регулация:

- Медицинска, професионална, социална, трудова и психологическа рехабилитация;
- Образование и професионално обучение;
- Заетост;
- Достъпна среда и разумни улеснения;
- Достъпна информация. Осигуряване на лична мобилност;
- Достъп до правосъдие и правна защита.

Цел 7. Създаване на всички необходими правни и организационни предпоставки за формиране на политиката за правата на хората с увреждания въз основа на по-устойчива координация между министерствата, общините и неправителствения сектор и други заинтересовани институции.

В зависимост от вида и степента на увреждането различните хора с увреждания имат дефицити, които по обективни причини не могат да бъдат избегнати, а това създава често сериозни прегради пред техните носители за личностната им и обществена реализация. Преодоляването на дефицитите е специфична дейност, която следва да ангажира всички нива на държавното управление и в немалка степен неправителствения сектор и то в условията на максимална координация.

Цел 8. Въвеждането на нов модел на формиране на социална оценка на потребностите на хората с увреждания, както и на адаптиран индивидуален пакет от мерки за подкрепа, които да бъдат подготвени от експертни структури, които работят на територията и в средата, в която живее човека с увреждания, за когото се отнасят тези мерки.

Раздел IV

Възможните варианти за постигане на заложените цели, както и описание на варианта „Без действие"

1. Вариант 0 - Без действие:

Изложените по-горе аргументи сочат, че действащото в момента национално законодателство не отговаря на очакванията на хората с увреждани, на техните близки, на техните организации и въобще на общество за защита на правата им.

Липсата на посочения по-горе координационен механизъм ще продължи да спъва така необходимата и в голяма степен липсваща сега комуникация между различните държавни ведомства, агенции и структури в секторните политики, така че да се гарантира достъпа на хора с увреждания до публичния ресурс .

Непредприемането на действия би довело до ситуация, при която повече от шест години след ратификацията от България на Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН, страната ни ще продължава да не изпълнява националните ангажименти по прилагане на ратифицираната Конвенция. Непредприемането на действия ще означава и лишаване на хората с увреждания от редица нови и неприлагани в страната мерки за целенасочена подкрепа на хората с увреждания и техните семейства.

2. <u>Вариант 1 - Изготвяне на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за интеграция на хората с увреждания.</u>

По време на многобройните дискусии, експертни работни срещи, изготвяне на десетки становища, във фокуса на вниманието на заинтересованите страни беше и въпроса – възможно ли е констатираните дефицити в законодателството за правата на хората с увреждания да бъдат преодолени с изменение и допълнение на действащия закон. Вероятно подобен подход би бил по-приемлив преди около година. Какви са очакванията на обществото днес? Какви са пречките за постигане на Стратегическата и оперативните цели чрез прилагане на Вариант 1?

Първо. Както посочихме от момента на влизането в сила от 2005 г. до сега действащия Законът за интеграция на хората с увреждания е допълван и изменян над 30 пъти. Сам по себе си този факт доказва, че действащата правна уредба в значителна степен е изчерпила своя потенциал да решава възникващите проблеми. Това определено е една от причините довели да сегашната кризисна ситуация на значителен разход на публичен ресурс без осезаема полза за хората с увреждания.

Второ. По обща оценка на заинтересованите страни, на управленските структури, отговорни за решаването на тези въпроси, както и на независимите

експерти, сега действащият модел не съответства на очакванията за постигане на целите за социално приобщаване на хората с увреждания, чиито специфични потребности, произтичащи от тяхното състояние и съществуващи бариери не се отчитат. В действащото законодателство не е достатъчно застъпен, а в не малко случаи липсва индивидуалният подход при предоставянето на необходимата подкрепа.

Трето. Адекватното оценяване на увреждането и на възможностите за социално приобщаване изисква именно нов тип **индивидуална оценка на потребностите и подкрепа за социално приобщаване.** Тази водеща цел, поставена в Конвенцията не може да бъде постигната с частични промени и изменения на действащата правна уредба. Тя изисква цялостна преработка на националното законодателство с ясни акценти върху регулация за провеждане на оценката, издаване на решение за предоставяне на подкрепа, възможности за обжалване и процедури за получаване на необходимата подкрепа.

Четвърто. Несполучливата управленска практика да се създават съвършено нови структури (като Специализирания орган за хора с увреждания, комитет за наблюдение, новите звена в общините и др.) в рамките на действаща нормативна уредба води до:

- затруднена координация,
- дублиране на дейности,
- ненужно напрежение в отношенията между стари и нови институции.

Всичко това означава, че очакванията на хората с увреждания за нов подход при регулирането на техните права в значителна степен няма да се сбъднат в случай на избирането на този вариант за действие. Опитът с частична промяна в съществуващ правен документ да бъдат решавани натрупани през годините и нововъзникващи проблеми би довело до риск от липса от цялостно обоснована концепция за защита на правата на хората с увреждания, отчитаща техните особености и характеристики. Всичко това ще задълбочи растящото недоверие на хората с увреждания и техните семейства към „скърцащата“, въпреки поправките, система за защита на правата на тази част от обществото и както и към усилията на хората, работещи в нея.

Вариант 2 – Изготвяне на проект на нов Закон за хората с увреждания

Всички заинтересовани страни изразяват общата позиция, че за постигане на нова съвременна защита на правата на хората с увреждания е необходим нов закон, който да бъде съобразен изцяло с Конвенцията за правата на хората с увреждания на

ООН и с необходимите и очакваните от обществото реформи в тази област. По обща оценка на заинтересованите страни, на управленските структури, отговорни за решаването на тези въпроси, както и на независимите експерти, е необходима спешна промяна на действащият модел, който не съответства на очакванията за постигане на целите за приобщаване и социално включване на хората с увреждания, чиито специфични потребности, произтичащи от тяхното състояние и съществуващи бариери не се отчитат. Направените в обществото ни констатации на слабостите на сега действащия модел на организиране, предоставяне, финансиране, контрол и мониторинг на правата и интересите на хората с увреждания налагат той да бъде дълбоко усъвършенстван съобразно индивидуалните потребности на нуждаещите се.

Отчитайки комплексния и многостранен характер на мерките за гарантиране и признаване на пълноценното упражняване на всички права и основни свободи за хората с увреждания, трябва да признаем, че е неизбежно, необходимо и целесъобразно разработването на нов основен нормативен документ. Именно чрез нов ЗХУ могат да бъдат формулирани по нов начин приоритетните цели и мерки за насърчаване зачитането на правата на хората с увреждания във всички публични политики. Създаването на нов, на практика „рамков закон“ е очаквания инструмент, който ще притежава достатъчна правна сила за да осигури подобряване качеството на живот на хората с увреждания, недопускане на дискриминация по признак „увреждане”, гарантиране на тяхното пълноценно и активно участие във всички области на обществения живот.

С разработването на настоящия глобален по обхват проект на ЗХУ и в съответствие с философията на Закона за нормативните актове (обществени отношения от една и съща област се уреждат с един, а не с няколко нормативни актове от същата степен – чл.10, ал.1 от ЗНА), се слага началото на кодификационен процес, чиято крайна цел е трайно и всеобхватно да бъдат решени въпросите, свързани с правата на хората с увреждания.

Проектозаконът ще даде възможност да бъдат регламентирани нови форми на подкрепа на хората с увреждания, да бъде идентифициран техният принос за по-доброто социално приобщаване на тези особено значими уязвими групи в обществото, да бъдат регламентирани нови институционални ангажименти, мерки, обхват, цели.

Чрез законопроекта ще бъде създадена среда, която да благоприятства функционирането на нов модел за защита на правата и интересите на хората с увреждания и на техните семейства, осигуряващ тяхното социално приобщаване.

В новия проект на ЗХУ е силно застъпен индивидуалният подход при предоставянето на необходимата подкрепа, който отчита специфичните им потребности, произтичащи от тяхното състояние и съществуващи бариери.

В законопроекта, възприемайки опита на водещи в това отношение страни в ЕС, както и генералния принцип на развитие на ЕС чрез развитие на регионите се регулира и насърчава развитието на капацитета на общините и областите в тази проблемна сфера. Възприемането на този нов подход дава възможност новосъздадените териториални структури да бъдат по–достъпни и близкостоящи до конкретните хора с увреждания, които имат нужда от адекватна подкрепа.

Така новата уредба поетапно ще даде приоритет на принципа на децентрализацията, което помага за идентифицирането и решаването на регионалните измерения на проблемите.

Натрупаният опит пред последните години в разработването на политики и реализирането на правата на хората с увреждания показва наличието за осезаем недостиг на специализирана и статистическа информация, отнасяща се до техните проблеми.

При работата по законопроекта е отчетена една друга сериозна слабост - липсата на достатъчна леснодостъпна и систематизирана специализирана и обща статистическа информация по разглежданите проблеми на хората с увреждания. Тази реалност често се явява непреодолима бариера пред голяма част от тези граждани и допълнително ограничава възможностите за тяхната реализация. За да бъде преодолян този дефицит, проекта на ЗХУ регламентира надграждането на съществуващия информационен капацитет чрез разработването и поддържаните на глобална единна информационна система от бази данни, нейните параметри, начин на управление и на финансиране.

При реализирането на Вариант 2 следва да се има предвид, че въпреки положените усилия за синхронизиране и съгласуване с многообразната действаща нормативна уредба, с приемането на новия ЗХУ, е неизбежно последващо изменение и допълнения в редица други нормативни актове. Този процес не трябва да се разглежда

като еднократен акт. В съответствие с цялостното прилагане на регламентите на Конвенцията за правата на хората с увреждания ще произтекат поетапни промени в националното законодателство, което ще доведе и до следващи промени в следните актове:

Закон за предучилищното и училищното образование

Закон за висшето образование

Закон за медицинските изделия

Закон за здравето

Закон за насърчаване на заетостта

Закон за корпоративното подоходно облагане

Закон за данъците върху доходите на физически лица

Кодекс на труда

Кодекс за социално осигуряване

Закон за здравното осигуряване

Закон за устройство на територията

Закон за физическото възпитание и спорта

Закон за общинската собственост

Други.

Така описания нов модел на защита на правата на хората с увреждания изисква редица нормативни, управленски и организационни промени, началото на които се слага с приемането на Закона за хората с увреждания. Окончателните детайли на новия модел ще бъдат уредени в рамките на следващия етап на разработване на необходимата подзаконова уредба.

В това отношение особено важен етап е процеса на консултиране и съгласуване на тази нова уредба, регулираща управлението, финансирането и контрола на процеса с всички заинтересовани институции и преди всичко – с Министерството на финансите,

Министерството на здравеопазването, Агенцията за хората с увреждания, Агенцията за социално подпомагане.

Законопроектът съдържа и гаранции за изпълнение на предвидените задължения. При неспазване или неизпълнение на предвидените в закона задължения са предвидени имуществени санкции за отговорните физически или юридически лица в размер от 500 до 20 000 лв. в зависимост от вида и тежестта на нарушението.

Следва да се уточни, че предвидените административно-наказателни разпоредби, определят размера на санкциите пропорционално, в съответствие с обществения интерес, без да надвишават евентуалните негативни ефекти.

Предвидените в законопроекта санкции са напълно съизмерими с размера на глобите, определени за идентични нарушения в съответните специализирани закони.

Предлаганата нова уредба за защита на правата на хората с увреждания не е насочена директно към микро-, малките и средните предприятия. Същевременно се очаква новия закон да има положително въздействие върху тях, тъй като преобладаващата част от доставчиците на съответните услуги и други форми на подкрепа на хората с увреждания влизат в тази категория. Законопроектът ще разшири възможностите пред МСП за наемане на хора с увреждания, за развитие на техния потенциал с цел предоставяне на по-качествени услуги в конкурентна бизнес среда.

Като се ръководим от представените аргументи, препоръчваме реализирането на вариант № 2, тъй като с него се постигат описаните по-горе цели и желани ефекти.

Раздел V

Количествено и качествено измерение на всички значителни икономически и/или социални, и/или екологични въздействия най-малко за следващите три години, водещи до разходи, включително директни, за заинтересованите страни, за отделни икономически и социални сектори и/или групи предприятия - за една година, в левове и/или в други мерни единици, позволяващи съпоставяне за всеки вариант по Раздел IV

При възприемане на вариант № 2 се предвижда осъществяването на дейностите по новия закон да бъде в рамките на гласуваните след приемането на ЗХУ бюджети на изпълняващите институции.

Разбира се, регламентирането на нов модел на защита на правата на хората с увреждания, в т.ч въвеждането на нови мерки за подкрепа; увеличаването на размерите и видовете на материална и финансова подкрепа на хората с увреждания; разширяване на отговорностите на централната и местна изпълнителна власт; необходимостта от надграждане на съществуващия административен капацитет ще наложат в следващите бюджетни години осезаемо преструктуриране на държавния и общинските бюджети в това направление.

При реализиране на вариант № 2 са налице няколко вида разходи и негативни въздействия, които могат да се очакват:

- Разходи за създаване и функциониране на новосъздадените органи за индивидуална оценка, вкл. и с техните регионални структури. Експертни оценки на общините, ако индивидуалните оценки се организират децентрализирано това може да доведе до 10% ръст на административните разходите за определяне на подходящите подкрепящи мерки. Затова унифицирана структура, която действа по единна методология в цялата страна, ще доведе до по-малко разходи. Трябва да се обърне внимание и на внедряване на нови технологии, включително дистанционни и автоматизирани оценки, което да оптимизира разходите в бъдеще.
- В отделни случаи е възможно промените да се отразят негативно на някои доставчици, които са взели решение за предоставяне на услуги, планирайки своите бъдещи приходи въз основа на модела на финансиране, който действа преди промяната и които няма да могат да преструктурират източниците на ресурси, съобразно новия модел на финансиране. В тази връзка следва да се има предвид, че през 2016 г. е отчетено 25% увеличение в броя на регистрираните доставчици на социални услуги в сравнение с 2015 година.
- Допълнителни разходи се очакват и по създаването и функционирането на областните и общински координационни и информационни служби, натоварени със задачи относно защитата на правата на хората с увреждания.

- Ще бъде необходим и допълнителен ресурс за надграждане на капацитета на всички отговорни държавни и общински администрации и служби за адаптиране към новата система.
- Може да има първоначално объркване в гражданите, както и съпротива в някои от заинтересованите страни, свикнали със сегашната система. Това ще изиска допълнителни разходи за информационна кампания и обществени дискусии. Тези разходи ще са по-големи при услугите за деца, които са по-чувствителна тема в обществото в сравнение с други целеви групи.

Експертните разчети сочат, че прилагането на Вариант 2, при приблизително запазване на броя нуждаещите хора с увреждания с най-малко 50% трайно намалена работоспособност (около 490 000 души средногодишно) ще изисква бюджетен ресурс за 2019г. в размер около 332 милиона лв. годишно. Това означава, че в сравнение с 2018 год. ще бъдат необходими допълнително около 133 милиона лв. Разбира се, тази прогноза, в известна степен, е ориентировъчна поради неяснотата от днешна гледна точка, какво ще бъде окончателното законоустановено съдържание на индивидуалните оценки на потребностите на хората с увреждания, както и стойността на предвижданите мерки за подкрепа.

Същевременно предстои в хода на приемането на проектозакона да бъдат окончателно определени предложените етапи на влизане в действие на всички елементи на нови закон, което ще позволи разпределението на допълнителните бюджетни разходи в рамките на следващите 3 бюджетни години.

Влияние върху размерите на необходимите бюджетни средства (преди всичко в посока на минимизиране на нарастването на разходите) ще окаже и използването на част от съществуващия капацитет на Агенцията за социално подпомагане като основа за създаването на новите експертни и управленски структури, предвидени в проектозакона.

Върху размера на допълнителните бюджетни разходи влияние ще окаже и бъдещото решение за териториалното разпределение и разположение на специализираните звена, които ще извършват конкретните индивидуални оценки на хората с увреждания. Обсъжданите до настоящия момент варианти са следните:

А) на областно ниво – това е вариант, който изисква най-малко допълнителни н разходи с оглед управлението и функционирането на новия модел. Но, от гледна точка на хората с увреждания (особено тези, които живеят извън областния център), този

вариант ги натоварва със значителни усили и разходи, които в редица случаи могат да се превърнат в трудно преодолима бариера пред реализирането на техните права и ползването на необходимите им мерки за подкрепа.

Б) на общинско ниво – този вариант, вероятно ще изисква най-големи допълнителни разходи с оглед прилагането на новия модел във всички 265 общини. Същевременно от гледна точка на интересите на хората с увреждания, това е най-благоприятния вариант, осигуряващ максимално улеснен достъп до системата на индивидуалните оценки.

В) на ниво съществуващи в момента териториални структури на Агенцията за социално подпомагане - използването на капацитета (в т.ч. експертен персонал, сгради, оборудване, транспортни средства и др. под.) на съществуващите в момента 147 дирекции „Социално подпомагане“ ще създаде условия за разумен компромис между, от една страна, необходимостта от приближаване на входа в системата до нуждаещите се и от друга страна свеждането на допълнителните разходи за въвеждане в действие на новия модел до разумни допустими размери.

Съчетаването на вариант „Б“ и вариант „В“ поетапно през първите години на действие на новия ЗХУ, ще позволи преминаване без сътресения от сегашния към новия модел при неизбежно нарастване на разходите в размери, които републиканския и общинските бюджети могат да си позволят.

Същевременно, този процес има достатъчно възможности да бъде разумно управляван във времето и да не се допусне промяната да доведе до необходимост от извънредни, допълнителни финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба, които могат да я компрометират.

Целесъобразно е при разработката на новите мерки за подкрепа, ориентирани към постигането на резултати, предварително да бъде определено съотношението между ведомствените разходи и администрираните разходи по съответната мярка, което да има основополагащо значение при окончателното определяне на необходимия ресурс за финансиране. За целта е препоръчително да се установи приемлива степен на минимална и максимална граница на допустими ведомствени и администрирани разходи за всяка програма. Този процес не трябва да се разглежда като еднократен акт, а да се извършва периодично, като се прави съпоставяне на информацията през последните отчетни години между отделните програми на участниците в процеса по задоволяване на индивидуалните потребности на хората с увреждания. Минималните и максималните граници на ведомствените разходи могат да бъдат определени в

процентно отношение спрямо общите разходи на програмата (примерно от 5% до 20% спрямо общите разходи на програмата).

Хората с увреждания носят със себе си винаги определена специфика, произтичаща от увреждането. Компенсирането на това увреждане не винаги може да се диференцира строго между социални, здравни, поведенчески и други услуги. С оглед на това е целесъобразно да се разширява предоставянето на услуги с "интердисциплинарен" характер. Във връзка с това някои от услугите като цяло могат да се третират като социални, но в тяхното предоставяне да има достатъчно силно изразено медицинско присъствие. Така ще се създадат необходимите предпоставки за по-комплексно обслужване на хората с увреждания. Това също трябва да се отчита при формирането на бюджетите на съответните институции, които са отговорни за осигуряване на подкрепата.

При изпълнение на Вариант 2 няма да се създадат задължения от финансов характер за предприятията, които попаднат в обхвата на приложението на Закона.

При изпълнение на Вариант 0 се запазва съществуващата правна рамка и дейностите по законопроекта ще са общо взето, в рамките на досегашните бюджети на изпълняващите институции.

При изпълнение на Вариант 1 се очаква (в резултат на засилващия се обществен натиск) разходите да бъдат съизмерими с предвидените при вариант 2, но няма да се наблюдават ползите, които ще се реализират при прилагане на вариант 2.

Раздел VI

Количествено и качествено измерение на всички значителни икономически и/или социални, и/или екологични въздействия най-малко за следващите три години, водещи до ползи, включително директни, за заинтересованите страни, за отделни икономически и социални сектори и/или групи предприятия - за една година, в левове и/или в други мерни единици, позволяващи съпоставяне за всеки от вариантите по Раздел IV

1. <u>Количествено и качествено измерение на всички значителни икономически и/или социални, и/или екологични въздействия най-малко за следващите три години</u>

Новият модел на защита на правата на хората с увреждания е носител на ценности, които в голяма степен контрастират на мерките за строги икономии в условия на криза. Новият ЗХУ предвижда правата на хората с увреждания да се осъществяват, като се прилага индивидуален подход и оценка на потребностите на нуждаещия се чрез:

1. гарантиране на условия за равен достъп до образование и професионална квалификация;

2. гарантиране на възможности за заетост в обичайна, специализирана и защитена работна среда;

3. предоставяне на адекватна подкрепа за работещите хора с увреждания и техните работодателите.

Предвидените в ЗХУ механизми на функциониране на новия модел предполагат конструиране на нов тип взаимоотношения в процеса на оказването на необходимата подкрепа. Поради естеството на тези взаимодействия, именно при реализирането на новия модел на подкрепа на хората с увреждания социалната и икономическа политика са в най-тесни допирни точки , вкл. в рамките на социалната и солидарна икономика.

Разширяването на използването на бюджетни и икономически лостове и механизми за постигане на поставените със ЗХУ цели дава възможност за насърчаване и популяризиране на инициативи и дейности, които улесняват подкрепата за хората с увреждания в процеса на тяхното икономическо и социално приобщаване.

Въздействието на положителните резултати на пазара на труда, които се наблюдават в момента, не е равномерно разпространено сред населението, и най-вече не се установяват осезаемо сред хората с увреждания. В своите документи по отношение на социалното приобщаване на хората с увреждания Европейската комисия няколкократно подчертава, че този модел предизвиква измерима социална възвръщаемост. Въздействието в сферата на заетостта, жизненият стандарт и качеството на живот по отношение на уязвимите групи от хора е основен акцент в новия ЗХУ.

Една от най-силните страни на новия ЗХУ е, че за първи път се включват освен медицинската и социалната рехабилитация, и професионалната, трудовата и психологическата рехабилитация. Тук е реализиран нов подход, защото се обхваща организацията на система от услуги и програми в сферата здравеопазването, заетостта,

образованието и социалните услуги. В българската практика е характерно, че огромната част от тези подкрепящи мерки и услуги се извършват и предоставят на хората с увреждане от предприятия, в сферата на социалната икономика. Приемането на новия ЗХУ има потенциала да окаже значително благоприятно въздействие върху развитието на социалната икономика като инструмент за постигане на добри резултати за социално приобщаване на хората с увреждания чрез производство и доставка на услуги като медицинска, професионална, социална, трудова и психологическа рехабилитация, чрез образование и професионално обучение, чрез заетост, специализирано трудово посредничество и професионално ориентиране.

По данни от проведено през 2014 г. от НСИ статистическо изследване на принципа на самоопределянето – са се самоопределили 4800 социални предприятия в страната (от тях 2 194 предприятия с нестопанска цел и 2 526 нефинансови предприятия). Очакваният ръст за период от следващите три години и при наличието на изрична законодателна рамка, която да насърчи функционирането на този социален и икономически модел и да подобри взаимовръзките с институциите, с инвеститорите, с потребителите, с гражданите и други заинтересовани страни е около 30% при различен коефициент на растеж между количествени и качествени показатели.

По данни на НСИ броят на заетите в самоопределилите се като социални предприятия надхвърля 36 000 души или малко над 1% от общия брой на заетите през 2017 г. Видно е, че България може да осъществи напредък предвид общоевропейските данни от заетите в социалната и солидарна икономика – около 6,5%. Една значима част от заетите/наетите в българските предприятия са представители на уязвими групи като лица с увреждания, родители на деца с увреждания, членове на семейства , полагащи грижи за възрастен човек с увреждане и други. Отделно от приноса в сферата на заетостта анализът на наличните практики показва множество инициативи, в които социалните предприятия включват хора с увреждания, свързани с преодоляване на неравенствата, повишаване жизнения стандарт, професионалната квалификация, както и инициативи за регионално сближаване, запазване на екологичното равновесие и други проекти със социална насоченост.

2. <u>Ползи, включително директни, за заинтересованите страни, за отделни икономически и социални сектори и/или групи предприятия - за една година</u>

Една от характеристиките на настоящото ни икономическо развитие е тревогата на предприемачите от недостига на необходимата им работна сила.

По този повод стават все „по-силни гласовете“ за разширяване на възможностите за внос на работна сила от трети страни. Реализирането на тези намерения може да има не само позитивни, но и негативни последици, които все още не са изследвани. Новият ЗХУ има потенциала бързо да даде нови възможности за преодоляване на това предизвикателство от широк кръг икономически и социални сектори чрез осигуряване на подходяща форма на заетост, включително и защитена заетост за хора с увреждания. Тази значителна обществена група има своя капацитет, който може да бъде реализиран чрез предложените нови форми на подкрепа и да се превърне в значим реален резерв за националния пазар на труда.

Според неофициални данни, изготвени и предоставени от експерти на НСИ социалните предприятия участват с около 0,8 % от БВП на страната. В управленската програма на правителството е заложен количествен индикатор за нарастване на социалната и солидарна икономика до близо 2% от БВП. Изграждането на екосистема за развитие на социалните предприятия с подкрепата на новия ЗХУ има потенциал да допринесе за общото развитие на страната, като остойностяването на този принос за социалната и солидарна икономика условно може да бъде определен спрямо наличната информация и при отсъствието на отделен институционален сектор в националните сметки на около 2 000 млн. лева. Очакванията са растежът да е балансиран, стабилен и при ръст от около 20 % през първата година от приложението за проектозакона. Ползите ще се разпределят по цялата верига на доставките и между всички заинтересовани страни.

Законопроектът ще допринесе за ограничаване на регионалните диспропорции и постигане на регионално сближаване чрез развитието на регионалните аспекти на социалната и солидарна икономика, предвиждайки стимули за социални предприятия, работещи на територията на региони с висока степен на безработица.

Реализирането на Вариант 2 ще доведе до по-добро взаимодействие между всички заинтересовани страни чрез замяна на фрагментираната правна уредба с единен, цялостен закон. Положителните въздействия и ползи са както за самите хора с увреждания и техните семейства, така и за самите социални предприятия, за инвеститори и финансиращи организации, за държавните и местните структури на

властта, както и всички други заинтересовани от защитата на правата и интересите на хората с увреждания.

От прилагането на Вариант 2 произтичат редица положителни въздействия:

- Обективност – определени фактори (нормативи), заложени в модела, са отражение на практиката.
- Прозрачност – предложените стъпки за изграждане на модела са прости, ясни и разбираеми и всички заинтересовани ще имат ясна представа за различията в разходите и финансирането за отделните услуги и дейности.
- Възможност за лесно адаптиране на модела към промените в средата.
- Оптимизация и развиване на структурите на МТСП, АСП, общините, които имат отношение към процеса на защита на правата на хората с увреждания чрез предоставяне на съответните социални услуги и индивидуална подкрепа.
- Въвеждане на пазарни елементи, които заедно с регулациите в системата да постигнат оптимален хибрид на регулирани пазарни взаимоотношения.
- Предоставяне правото на нуждаещият се свободно да избира вида и доставчика на услугите, от които се нуждае.
- Размерът на финансовите ресурси от бюджета към доставчиците ще се определя от резултатите на тяхната дейност, т.е. от видовете услуги, тяхното количество и усилията за предоставянето им.
- По-голяма степен на независимост на отделните заинтересовани страни в процеса.
- Индивидуализация на услугите съобразно нуждите на потребителя.
- Редуциране на възможностите за конфликти на интереси.
- Оптимизация на разходите на публичната система и на основните заинтересовани страни – централна изпълнителна власт, общини и доставчици.
- Естествено въвеждане на стимули за подобряване на качеството от страна на доставчиците.
- Въвеждане на механизми за ефективно планиране от страна на общините.
- Редуциране броя на недофинансираните услуги.
- Подобряване на покритието и съответно достъпа до услуги на големи части от хората с увреждания на цялата територия на страната.
- Независимостта на структурите за оценка на индивидуалните потребности ще неутрализира потенциален конфликт на интереси, който в момента съществува,

поради факта, че оценките се правят или от финансиращи институции, или от доставчици на услуги.

При изпълнение на **Вариант 0** не се предвиждат ползи. Няма да се отговори на необходимостта от посочените по-горе обстоятелства.

При изпълнение на **Вариант 1** не се предвиждат ползи. Няма да се отговори в достатъчна степен на посочените по-горе обстоятелства и ще е налице продължаваща демотивация у голяма част от хората с увреждания.

Раздел VII

Промяна на административната тежест по отношение на заинтересованите страни за всеки от вариантите по Раздел IV, включително в случай на нови регулаторни режими и регистри.

Със законопроекта се предвижда преодоляването на един съществен дефицит - наличието за осезаем недостиг на специализирана и статистическа информация, отнасяща се до проблемите на хората с увреждане.

Недостатъчният обем на леснодостъпна и систематизирана информация по разглежданите проблеми е сериозна слабост, която често възпрепятства постигането на добри при решаването на проблемите на хората с увреждания. Тази реалност често се явява непреодолима бариера пред голяма част от тези граждани и допълнително ограничава възможностите за тяхната реализация. Практически всички заинтересовани страни в хода на разработване на проекта на ЗХУ препоръчваха разработването на нов модел на информационно обслужване и статистика за процесите, свързани с идентифицирането, управлението и решаването на проблемите на хората с увреждания. Като отчита важността и основателността на тези предложения, проекта на ЗХУ регламентира надграждането на съществуващия информационен капацитет чрез разработването и поддържаните но глобална единна информационна система от бази данни, нейните параметри, начин на управление и на финансиране. Такава система е изградена в АХУ, но проекта на ЗХУ предвижда да се повиши аналитичния й капацитет с цел пълноценното използване на постъпващата информация за анализиране и формиране на провежданите политики.

Целта е да се гарантира, че събраната по този начин информация за състоянието на правата на хората с увреждане е точна и пълна на национално ниво, както и с цел осъществяване на мониторинг на провежданите дейности и различни форми на подкрепа са в обществен интерес и съгласно държавната политика в тази област.

Като се отчитат специфичните трудности пред които са изправени хората с увреждания, трябва да се посочи, че ефектът от създаването на такава информационна система ще бъде още по-голям, ако на хората с увреждания се осигури максимално свободен достъп до нея чрез всички достъпни комуникационни канали.

Проектът на ЗХУ не предвижда такси за обработка на документи, за достъп до информацията в базите данни или друг вид финансова тежест.

Проектозаконът не предвижда други нови регулаторни режими и регистри.

Раздел VIII

Описание на негативните (разходите) и положителните (ползите) въздействия за всяка от заинтересованите страни, за всеки от вариантите по Раздел IV

При Вариант 0 - без действие, непредприемането на действия за въвеждане в правния мир на проекта на ЗХУ би означавало, че няма да се отговори на необходимостта дълбока реформа в защита на правата и интересите на тази значителна обществена група

По отношение на заинтересованите страни не се очакват ползи.

Няма да се изградят условия за изграждане на нов модел за подкрепа на хората с увреждания, която да им даде възможност да разгърнат своя потенциал.

При Вариант 1 - създаване на ЗИД на Закона за интеграция на хората с увреждания на практика в значителна степен ще се запазят идентифицираните проблемни области в сферата на правата на хората с увреждания.

Няма да се създадат възможности за цялостна правна регламентация на реда, по който ще бъдат защитени правата на хората с увреждания в съответствие с принципите на Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН, която е ратифицирана от България преди повече от шест години.

При Вариант 2 с приемането на законопроекта ще се осигури възможност за изрична регламентация и правно дефиниране на нов, съвременен модел на защита на правата и интересите на хората с увреждания, който напълно ще отговаря на очакванията на обществото и на европейските принципи.

По отношение на заинтересованите страни:

- ще се отговори на необходимостта от ясна правна уредба на новия модел.
- ще насочи вниманието на отговорните за разработването, реализирането и финансирането на индивидуалните пакети от подкрепящи мерки към много по-ефективно използване на бюджетните средства;
- ще осигури координирано и целенасочено развиване на политиката за защита на хората с увреждания;
- регламентиране на правилата за насърчаване и стимулиране доставчиците на подкрепящи мерки;
- не се предвиждат негативи за заинтересованите страни;
- разходите няма да надхвърлят очаквания положителен ефект.

Една от най-значимите характеристики на проекта на ЗХУ е, че всички държавни политики, произтичащи от този специализиран закон, насочват подкрепа пряко към хората с увреждания, включително и когато това се осъществява чрез предприятията, в които работят.

Раздел IX

Сравнение на вариантите въз основа на изчисленията и данните по Раздел V-VIII

Предвид гореизложеното, както и с оглед на липсата на възможност за извършване на точно остойностяване на разходите и ползите по отношение на предложените варианти, не е възможно да бъде представен точен количествен разчет. Препоръчително е въвеждане на Вариант 2, предвид очакваното по-високо ниво на ефективност при прилагане на нов Закон, свързан с защитата напраната и интересите на хората с увреждания

Въвеждането на Вариант 2 е напълно реалистична възможност Република България да отговори на изискванията на Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН.

Приемането на законопроекта е необходимо, защото за определени видове подкрепа и действия от финансов и друг характер са необходими правила, по които ще се осъществяват мерки и ще се осигуряват средства и целенасочена подкрепа. Ако липсват ясно дефинирани правила съществува риск от неясно и нецеленасочено оползотворяване на финансовите и други възможности с насърчителен характер.

С изготвянето и приемането на законопроекта ще се установи кръга на компетентните органи, както и ще се създаде специален ред, по който ще функционират новите форми на подкрепа, както и основанията и процедурите за тяхното предоставяне.

Приемането на законопроекта е възможност да поставим на по-високо равнище ролята на хората с увреждане в стопанския и социален живот на страната чрез регламентиране на нов модел за подкрепа. Така се създават условия за заздравяване на действащия социалния модел в обществото ни и за възраждане на ценности като солидарност, демократичност, справедливост.

Въвеждането на Вариант 1 не би могъл да постигне ефектите на Вариант 2, защото съществуващата правна регламентация отдавна не се ползва с доверието на нуждаещите се, за които е предназначена. При вариант 1 много трудно ще се институционализират дълбоко ерозиралите процеси на сътрудничество между заинтересованите страни и като цяло ще се ограничат възможното положително икономическо и социално въздействие.

При въвеждането на Вариант 0 основните елементи на системата за защита на правата на хората с увреждания ще останат в състоянието на разпокъсаност, водещо до неприемливи за обществото скъпоструващи резултати, със слабо социално въздействие, без да се отчитат индивидуалните потребности.

Раздел X

Обобщение на резултатите от проведените консултации по раздел V, включително на основните въпроси, приетите предложения и обосновка за неприетите становища и предложения на заинтересованите страни.

Министерство на труда и социалната политика прилага трайно установена политика на отворен диалог с всички заинтересовани страни.

Процесът на консултации при изготвянето на проекта на закон се разви в няколко етапа. По повод разработения ЗХУ са потърсени и са предоставени десетки

становища на министерства, местна власт, всички национално представени организации на и за хора с увреждания, организации на кооперативни съюзи и кооперации и на доставчици на социални услуги, социални предприятия, работодателски и синдикални организации, неправителствени организации, мрежи от десетки родителски организации, като почти всички от тях по принцип и със съответни уговорки, подкрепят разработването и приемането на проект на ЗПССИ.

През периода от средата на 2017 г. до сега се проведоха поредица от редовни и извънредни заседания на Националния съвет за хората с увреждания процедури в рамките, на които участниците имаха възможност да представят своите становища и предложения във връзка с актуализирания след всяка една от тях проект на закон. Приносът на този процес към окончателния проект към момента на изготвяне на цялостната оценка на въздействие е значителен.

По време на работата по проекта на ЗХУ десетки институции и заинтересовани страни представиха задълбочени и детайлни становища, както следва:

Агенция по заетостта (АЗ) - 2 бр.;
Асоциация на индустриалния капитал в България (АИКБ) - 3 бр.;
Асоциация на родители на деца с епилепсия (АРДЕ)– 1 бр.;
Агенция за социално подпомагане (АСП) – 2 бр.;
Агенция за хората с увреждания (АХУ) -2 бр.;
Сдружение „Българска асоциация за лица с интелектуални затруднения“ (БАЛИЗ) – 3 бр.;
Българска стопанска камара (БСК) – 1 бр.;
Българска търговско-промишлена палата (БТПП) – 1 бр.;
Граждани – 3;
Защита правата на хората с аутизъм (ЗПХА) – 4 бр.;
Комисия за защита от дискриминация (КЗД) – 1 бр.
Комисия за защита правата на децата – 1 бр.;
Министерство на енергетиката – 1;
Министерство на икономиката – 1;
Министерство на правосъдието – 1;
Министерство на регионалното развитие и благоустройство – 4;
Министерство на труда и социалната политика – 1;
Национален алианс за социална отговорност – НАСО – 4 бр. ;

Национално представителните организации в НСИХУ – 3 бр.;

Омбудсман на РБ – 6 бр.;

Сдружение аутизъм – 1 бр.;

Системата ни/ги убива – 17 бр.;

Сдружение „Съюз на слепите в България“ (ССБ) – 3 бр.;

Столична община – 1 бр.;

Сдружение „Национален съюз на трудово-производителните кооперации“ (НС на ТПК) – 5 бр.

Забележка: Представените становища са приложени към електронната версия на настоящия Доклад.

В началото на 2018 г. със заповед на министъра на труда и социалната политика бе създадена Междуведомствена работна група по разработване на проекта на ЗХУ. В междуведомствената работна група бяха включени 78 члена – представители на всички заинтересовани страни.

От пролетта на 2018 г. междуведомствена работна група проведе 11 работни заседания.

Благодарение на провежданите в различен формат дебати между представителите на заинтересованите страни, в крайна сметка се постигна сближаване на позициите по всички основни положения на проектозакона с цел да се изгради жизнеспособен модел, който да отговаря на изискванията на Конвенцията на за правата на хората с увреждания на ООН.

По предложение на членове на работната група, с цел изграждане на жизнеспособен модел, бяха приспособени част от вече съществуващи добри практики чрез тяхното надграждане, през призмата на все по фокусирана и адекватна подкрепа на хората с увреждания.

Бяха възприети предложения по отношение на подкрепящите и насърчителните мерки, по отношение на стриктно придържане към индивидуалния подход при определяне на потребностите на нуждаещите се, по отношение на данъчни облекчения за инвеститори в социални предприятия и други.

В рамките на консултациите се изтъкна необходимостта от баланс между насърчителни и санкциониращи мерки – този въпрос също намери решение в крайният вариант на проект на закон.

Като продължава своята постоянна политика на широк диалог по проблемите на социалната икономика, МТСП предвижда в рамките на общественото обсъждане на проектозакона да търси чрез директни консултации, кръгли маси, работни групи и др. под., мнението на всички заинтересовани страни, вкл. на неправителствените организации, неформални мрежи и обединения, представляващи интересите на хората с увреждания и техните семейства.

Раздел XI

Препоръчителен вариант и обосновка към него въз основа на сравнението на вариантите

С прилагането на Вариант № 2 ще се отговори на необходимостта от съвременно правно регламентиране на защитата на правата и интересите на хората с увреждане чрез:

- създаване на условия за изграждане на цялостна система, която да включваща политическа рамка, законодателна рамка, подкрепящи структури и дейности, регистрационен-сертифициращ режим, финансиращи организации;
- подобряване на правната регламентация чрез поетапно кодифициране на законодателството.

Сравнението на вариантите показва, че само единно, хармонизирано законодателство, което определя обществените отношения между заинтересованите страни може да осигури адекватна защита на правата на хората с увреждания и е в състояние да създаде условията, при които тези субекти да изразят своя потенциал за по-качествен живот и по-качествена заетост, както и да получат възможност като една от най-значимите уязвими групи от обществото за по-добро социално приобщаване.

Отлагането на приемането на подобен закон означава липса на целенасочено, координирано и обосновано изпълнение на социалния ангажимент на държавата по отношение на тази най-голяма група в уязвимо положение. По този начин самите лица с увреждания ще бъдат лишени от една от най-важните житейски възможности - да участват равноправно и овластено в създаването на общо благо и общ социален и икономически просперитет на държавата. Така ще се постигне и намаляване на неравенствата, подобряване качеството на живот и жизнения стандарт на хората с

увреждания чрез достойни работни места и достоен труд и по-висока икономическа активност със социална насоченост. Ще се подобрят и регионалните диспропорции в областта на пазара на труда и социалните неравенства.

Раздел XII

Препоръчителен срок за извършване на последваща оценка на въздействието.

Последващата оценка на въздействието следва да бъде извършена от екипа на Министерството на труда и социалната политика.

С оглед на обстоятелството, че постигането на заложените в законопроекта цели, изисква целенасочена държавна политика за развитието на нов модел на защита на правата на хората с увреждания, подходящият срок за извършване на последваща оценка на въздействие е в рамките **на 3 години** след влизането в сила на закона (въпреки, че Закона за нормативните актове допуска този срок да бъде по-дълъг – до 5 години)

По отношение на проекта на ЗХУ могат да се приложат следните критерии за последваща оценка на въздействието:

- Постигнат ли е търсеният ефект за по-добро социално включване на хората с увреждания
- Подобрено ли е качеството на сътрудничество между всички заинтересовани страни;
- Постигната ли е по-висока степен на удовлетвореност на нуждаещите се ;
- Постигнат ли е по-висок принос на доставчиците на подкрепящи мерки в по отношение на качеството на живот на хората с увреждания;
- Доколко са приспособени насърчителните мерки спрямо потребностите на хората с увреждания;
- Каква е възвръщаемостта чрез произведените положителни социални ефекти спрямо вложените ресурси в защитата на правата на хората с увреждания.

МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА
И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА
№ 0909-200
СОФИЯ 21. 09. 2018

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

Изх. № 04-12-84/ 21 -09- 2018

(моля цитирайте при отговор)

ДО

Г-Н АНГЕЛ ПЕТРОВ
ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И
СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

На Ваш № 9101-59 / 12.09.2018 г.

Относно: Справка за съответствието на проект на Закон за хората с увреждания с Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи на Съвета на Европа

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ГЛАВЕН СЕКРЕТАР,

Приложено изпращам Справка за съответствие на проекта на Закон за хората с увреждания с Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи на Съвета на Европа и с практиката на Европейския съд по правата на човека съгласно чл. 28, ал. 3 от ЗНА.

Приложение: съгласно текста.

ПРОФ. НИКОЛАЙ ПРОДАНОВ

Заместник-министър на правосъдието

Зам.-министър:
Заповед за заместване
№ ЛС-04-491 / 27.08.18г.
От 19.09. до 02.10.18г.

1040 София, ул. "Славянска" №1
тел.: 02/ 92 37 555, факс: 02/ 987 00 98
www.justice.government.bg

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

Изх. № 04-12-84 / 21-09-2018
/моля цитирайте при отговор/

С П Р А В К А

ОТНОСНО:

Съответствието на проекта на Закон за хората с увреждания с Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи на Съвета на Европа („Конвенцията“) и с практиката на Европейския съд по правата на човека („ЕСПЧ“) съгласно чл. 28, ал. 3 от ЗНА

В отговор на писмо с рег. № 9101-59 / 12.09.2018 г. на Министерство на труда и социалната политика относно проект на Закон за хората с увреждания и на основание чл. 28, ал. 3 от Закона за нормативните актове, дирекция „Процесуално представителство на Република България пред Европейския съд по правата на човека“ изразява становище, че предложеният законопроект не създава нормативни предпоставки за противоречие с разпоредбите на Конвенцията и практиката на ЕСПЧ.

ПРОФ. НИКОЛАЙ ПРОДАНОВ

Заместник-министър на правосъдието

Зам.-министър
Заповед за заместване
№ ЛС-04-491/22.08.18г.
От 19.09 до 02.10.18г.

1040 София, ул. "Славянска" №1
тел.: 02/ 92 37 555, факс: 02/ 987 00 98
www.justice.government.bg

СПРАВКА

за отразяване на становищата, получени след общественото обсъждане на проект на Закон за хората с увреждания

Участник в общественото обсъждане	Предложение/Мнение	Приема/ не приема предложението	Мотиви
1	2	3	4
Звезделин Асенов 28 август 2018 г. 14:28	Уважаеми г-жо, след като се запознах с параметрите на изготвения закон в раздела за финансова подкрепа има посочена дефиниция за подкрепа на лица (Над 90% с чужда помощ получаващи социална пенсия за инвалидност). Като определената финансова подкрепа е 57% на база на линия на бедност. Моите близки са с Телк над 90% с чужда помощ но получават пенсии (за инвалидност поради общо заболяване) като имат необходимия стаж изискван по закон. Интересувам се как според новия закон ще бъдат подкрепяни те. 100% слепи хора над 50г. които са работели преди повече от 20 години. Телк решенията с пожизнени. Защото има разлика между социална инвалидна пенсия и пенсия за инвалидност поради общо заболяване.	Няма конкретно предложение.	С предлагания проект на Закон за хората с увреждания се цели да се предостави от държавата необходимата и адекватна социално-икономическа подкрепа за хората с увреждания, чрез която да бъдат максимално приобщени в обществото. На законово ниво се предлага определянето на конкретните видове и размер на финансова подкрепа, която да се състои от два компонента: Първият компонент е месечна финансова подкрепа, която компенсира разходите, породени от увреждането и представлява определена сума, в зависимост от степента на увреждане. Вторият компонент да се състои от целеви помощи, съобразно вида на увреждането и в зависимост от потребностите на оценяваното лице. Съгласно § 2 от Преходните и заключителни разпоредби на

			законопроекта месечната финансова подкрепа ще бъде отпускана от 1 януари 2019 г., за да предостави възможност на хората с трайни увреждания да получат в кратки срокове по-високия размер на финансовата подкрепа. Текстовете в законопроекта са прецизирани, в конкретния случай в чл. 71.
Владислав Михайлов 29 август 2018 г. 11:52	Сега предлагам, след като темата за хората с увреждания се обсъжда из основи, вашият отдел да предложи промяна и в чл. 9, ал. 6 от Кодекса за социално осигуряване, за да се отстрани една несправедливост, която е фиксирана там. Там от кръга на лицата, които придобиват осигурителен стаж за пенсия, са изключени децата на хората с увреждания. Това е направено без някакво логическо обяснение. Чух за един вероятен мотив, който е странен за едно хуманно общество. С изключването авторите са искали да стимулират по-младите да си търсят работа в „полза на обществото“, а не да стоят в къщи при възрастните си и болни родители. Моят случай е точно такъв. Дълги години се грижих за болната си майка, без да мога да ги добавя към стажа си за пенсия.	Частично се приема.	Разпоредбата е прецизирана в преходните и заключителни разпоредби на законопроекта.
	И една промяна, която засяга всеки текст, който излиза от държавната администрация. Поискайте от	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	информационния отдел да определи един клавиш, с който да въвеждате знака „ѝ“, защото сега е 2018 г. Ползването на „й“ вместо „ѝ“ прави лошо впечатление. Това е безплатно. И още една. Предложете на същия отдел да инсталира на всякъде български шрифтове. Има много красиви български шрифтове, включително безплатни. Пак, защото сме вече 2018 г. И двете последни промени са елементарни и всеки може сам да ги направи от уважение към себе си, но е добре да се направят за цялата администрация.	Не се приема.	Използваните шрифтове са в съответствие с изискванията на общите правила за оформяне на документоборота в администрацията.
Живка 29 август 2018 г. 10:23:26	С приемането на новия закон не се създават условия за реализиране на хората с увреждания. С предлаганата нормативна уредба се търсят бързи решения и източници за финансиране, а не се постига предоставяне на необходимата и адекватна социално-икономическа подкрепа за хората с увреждания, чрез която да бъдат максимално приобщени в обществото. С предлаганата нормативна уредба не се гарантира равноправното и пълноценно упражняване на правата на хората с увреждания. Не се дефинират областите и средствата за необходимата подкрепа за социално приобщаване. Не се въвеждат принципи, които определят личния избор, независимост, равнопоставеност, достъпност, пълноценно и ефективно участие в обществения живот на хората с	Няма конкретно предложение.	Новият Закон за хората с увреждания гарантира равноправното и пълноценно упражняване на правата на хората с увреждания. С гарантиране на правата на хората с увреждания в Република България се създават условия за активното им участие във всички области на обществения живот, съобразяване с изискванията на Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН, с приоритетите на националните стратегически документи и обединяване на действията на ангажираните органи и институции за подобряване на качеството на живот на хората с увреждания и облекчаване на съществуващите административни процедури.

	увреждания и техните семейства.		
	Добивната, металургичната, а и друга индустрия имат специфични условия на труд, които са съществена пречка за реализация на хора с увреждания в предвидения в предложения за обсъждане проект. Над 90% от работещите са в условията на I-ва и II-ра категория труд, където назначаване на хора с увреждания е неприложимо и противоречи на други нормативни актове.	Няма конкретно предложение.	Реализацията на пазара на труда на хората с увреждания е ключов инструмент за приобщаването им във всички области на обществения живот. Заетостта в обичайна работна среда предполага най-бърза социализация на хората с трайни увреждания и същевременно е най-трудно приложима. В рамките на законопроекта се въвежда „квота на работната сила“, която да гарантира и увеличи заетостта на хората с трайни увреждания в обичайна работна среда. Законовите разпореждания се отнасят за публичната и за частната сфера. По този начин се създават по-добри условия и мотивация за хората с увреждания за включването им на пазара на труда, с оглед получаване на доходи от трудова дейност, наличие на осигурителен принос, социални контакти и др. с цел реалното им и пълноценно социално-икономическо приобщаване. Целта е да се създадат възможности за устойчива заетост. Квотата е синхронизирана с чл.9а от Закона за държавния служител, където са регламентирани квоти за заемане на длъжности в държавната администрация от хора с трайни увреждания. С квотата за работна сила се въвеждат същите регламенти и за частния сектор, като неспазването на квотните задължения води до изплащане на компенсационни вноски

			за работодателите. Квотният принцип ще се отнася за работодатели с численост на персонала от 50 и повече работници и служители. Взети са под внимание диференциацията в отделните отрасли, специфичните фактори с производствен или икономически характер, особеностите на регионалните пазари на труда и др., възпрепятстващи наемането на хора с трайни увреждания, както и обективната невъзможност при ползване на посреднически услуги в бюрата по труда или частни трудови посредници да бъдат намерени кандидати за работа от тази уязвима група. В тези случаи разпоредбата позволява да не бъдат наети необходимия брой хора с трайни увреждания, съобразно квотата. Регламентирано е прилагане на алтернативни мерки от страна на работодателите при неизпълнение на квотните задължения. На подзаконово ниво ще бъдат уредени условията, редът, процедурата за изпълнението на квотните задължения за работодателите, както и прилагането на алтернтивните мерки, вследствие на активен диалог с всички заинтересовани страни за постигане на рационални решения и прецизност в тази област.
Николай Тодоров 29 август 2018 г. 11:58:49	Част I Изразни средства Очаквам авторите на този закон да	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	използват термините последователно и да изписват думи на разбираем български език. В член 12 (1) срещаме думичката МОНИТОРИНГ моля на всякъде да бъде заменена с НАБЛЮДЕНИЕ.		
	В член 24 и на други места се използва терминът ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ и човек с увреждане а в член 25 (1) говорим вече за ЛИЦАТА по член 24 в който те бяха хора и човеци. Имам усещането че това са текстове писани от двама души много моля за последователност на използваните термини даже повече очаквам от хора на заплата задължени да КОВАТ закони и правни норми да ги изписват недвусмислено и точно.	Няма конкретно предложение.	Законопроектът е разработен от междуведомствена работна група в условията на публичност, отворен диалог и при зачитане мнението и становищата на всички заинтересовани страни, при спазване на действащата нормативна уредба и в съответствие с изискванията на Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН. Използваната терминология е съобразно спецификата на съответните текстове.
	Член 4 точка 2 да отпадне. Този текст казва че основен принцип на закона е хората с увреждания да са равнопоставени - нима те до сега не са били? Тук може би се има предвид да бъде осигурена равнопоставеност дължаща се на дефицита спрямо останалите. Ако това е така то трябва да се изпише коректно а не така защото така казано означава че хората с увреждания са били нервнопоставени във всеки смисъл което не е вярно.	Не се приема.	Целта на законопроекта е да се гарантира равноправното и пълноценно упражняване на правата на хората с увреждания. В тази връзка по нов начин са дефинирани областите и средствата за необходимата подкрепа за социално приобщаване. Нормативно са регламентирани основните принципи за личен избор, независимост, равнопоставеност, достъпност, с оглед пълноценно и ефективно участие на хората с увреждания и техните семейства в обществения живот.

	Да се прецизира член 24 точка 2 Член 4 от този законопроект прокламира независимост и равнопоставеност на хората с увреждания. В този смисъл точка 2 на член 24 му противоречи. Според тази норма РОДИТЕЛ на човек с увреждане дори над 18 годишна възраст би могъл да поиска индивидуална оценка (ами представете си това стане без знанието и въпреки волята на човека с увреждане). Бих приел че попечител на човек с увреждане със обективна невъзможност да изяви волята си да има право да поиска индивидуална оценка но на човек с увреждане който може да изрази волята си (при това този закон апелира за независимост) та човек с увреждане трябва самостоятелно по собствена воля да поиска такава оценка.	Частично се приема.	В проекта на Закон за хората с увреждания детайлно е прецизиран и същевременно е разширен кръгът на лицата, които могат да подадат искане за изготвяне на индивидуална оценка на потребностите, с оглед защитата на интереси и правата на хората с увреждания. Алтернативно са посочени по-широк кръг от хора, в т.ч. разбира се, собствената воля на човека с увреждане самостоятелно да поиска изготвяне на оценката.
	Това са част от коментарите ми ще пиша като дочета законопроекта. Като цяло мисля че документът е конюнктурен повече от колкото би ми се искало. Смятам че заменяме социална оценка с индивидуална оценка на потребностите но само като термин а иначе не виждам никаква разлика.	Няма конкретно предложение.	Индивидуалната оценка е комплексна и отразява потребностите на човека с увреждане. Тя изследва свързаните със здравословното състояние на човека с увреждания функционални затруднения и наличието на бариери при изпълнението на ежедневните и други дейности, както и вида на необходимата подкрепа. Чрез установяване на вида подкрепа, човекът с увреждане се насочва към компетентните институции и организации за реализиране на съответните му права. Действащата нормативна уредба урежда препоръчителния характер на

			социалната оценка единствено за отпускане на месечна добавка за социална интеграция за хората с увреждания. Социалната оценка се изготвя от консултативна комисия, сформирана от служители на различни институции, при което са установени трудности при провеждане на редовните им заседания, поради системни отсъствия на нейните членове. Често в по-малките населени места липсват лекари, психолози, педагози или експерти от дирекции „Бюро по труда“, които да бъдат включени в състава на комисиите. Налага се промяна в механизма за определяне на индивидуалните потребности, което да създаде необходимата основа за промяна в цялостния подход за приобщаване на хората с трайни увреждания и преценка на потребностите и възможностите им. Към настоящия момент, реалните възможности на хората с трайни увреждания на база образование, квалификация и професионална реализация, във връзка с условията на труд, и другите възможности за тяхното социално включване не са водещ фактор при извършване на оценката. Този модел на оценка не стимулира активността на хората с трайни увреждания и не създава необходимите условия за ефективност в процеса за социално приобщаване. Новият подход при изготвяне на индивидуалната оценка

			предвижда същата да се извършва от специализирани отдели към дирекции „Социално подпомагане“, в чиито функции ще бъде заложено основно да осъществяват тази дейност. Специализираните отдели ще бъдат сформирани от квалифицирани експерти, обучени за работа с хора с увреждания.
	Според член 11 се създава нов орган въпреки наличието на Агенцията за хора с увреждания. Дори и този орган да замени агенцията изпълнявайки същите функции тоест ПРОБЛЯКАЛ СЕ ИЛИЯ И КАТО СЕ ПОГЛЕДНАЛ ПАК В ТИЯ, не намирам никакъв смисъл във всичко това. Ако обаче този орган съществува съвместно с агенцията това е направо скандално. Моля разберете че не следва да раздуваме администрацията, а да я правим по ефективна.	Принципно се приема.	Със законопроекта се предвижда създаването на нова структура към Министерския съвет със статут на държавна агенция. Предвижда се Държавната агенция за хората с увреждания да осъществява дейности, свързани с изготвяне на индивидуалната оценка на потребностите и координиране на политиката за правата на хората с увреждания. Целта е единната структура да координира изпълнението на цялостната държавна политика за правата на хората с увреждания. Механизмът за координация предполага комуникация между различните държавни органи в секторните политики, така че да се гарантира достъпът на хората с увреждания до публичния ресурс. Новосъздадената държавна агенция ще ще започне да функционира от 1 януари 2021 г. Държавната агенция е универсален правоприемник на Агенцията за хората с увреждания. За създаването и функционирането на

			Държавната агенция за хората с увреждания се предвижда сформирането на екипи, които да извършват индивидуалната оценка на потребностите на хората с увреждания. За
	Част 2 **29 август 2018 г. 16:05:35** В член 25 предлагам създаване на алинея (1А)		
	(1А) Органът по този член (25) се снабдява с документите по точки 3 и 4 от алинея (1) по служебен път от РЕГИСТЪРЪТ ЗА ХОРА СЪС УВРЕЖДАНИЯ. В случай че те не са налични в регистърът, лицата по член 24 ги подават след допълнително поискване от органа по член 25. При все че алинея 3 говори за същото но е написано толкова декларативно и размито че не е ясно от кого какво се събира. Считам че алинея (3) страда от липса на конкретика и апелирам да бъде написана по подобие на алинея 1А предложена от мен.	Принципно се приема.	Отразено е в законопроекта.
	Предлагам създаването на алинея (2А)		
	Порталът за събиране на данни по алинея 2 точка 3 трябва да бъде достъпен за екранни четци (софтуер за хора със нулево зрение. Метода за определяне достъпността на уеб сайт или уеб портал и органът оценяващ уеб достъпността се определя от друг	Не се приема.	Проектозаконът не регламентира техническите изисквания при изграждане на регистъра. Тези изисквания се уреждат с подзаконова нормативна уредба.

	нормативен акт. Този акт следва да се приеме и обнародва 6 месеца след влизане на този закон в сила но не по-късно от 31 декември 2020 година. Може би мястото на тази норма не е тук в този член моля поставете я където трябва но ако искаме да има смисъл от точка 3 на алинея 2 то имаме нужда от тази норма. Част 3 30 август 2018 г. 11:50:48 Най-учтиво моля към член 56 (2) да се добави точка 1А Задължително уеднаквено озвучаване на светофарните уредби. В целия свят сме се разбрали за светлинната сигнализация на светофарите. Звуковата сигнализация за хората със нулево или слабо зрение дори и в България е различна за различните население места. Считам че всички светофарни уредби следва да бъдат озвучени задължително и то с еднакво озвучаване. Също така предлагам заключителна разпоредба с която да се направи промяна в нормативната уредба регулираща движението по пътищата и начина на работа на светофарните уредби. Мисля че тук е мястото да се допише и нова точка 7. Достъпност на уеб сайтове със екранни четци за хора с нулево зрение по WCAC стандарт. Методиката за определяне на уеб достъпността както и органа който ще я контролира и реда за контрол се определят с нормативен акт който следва да бъде обнародван 6	Не се приема.	Предложението засяга материя, която е предмет на регулиране от други органи и институции. Предложението не се отнася към предмета и съдържанието на законопроекта.

	месеца след приемане на този закон но не по-късно от 31 декември 2020 година. **Част 4** **04 септември 2018 г. 18:20:28** Според мен целите на Регистърът или регистрите в член 87 са разбити което поставя под въпрос нуждата от този регистър. Безцелното създаване на регистри не би довело до нищо положително за хората с увреждания. Освен обмен на данни между институциите, аз не виждам полза. Аз предлагам редакция на член 87 (1)Агенцията за хора с увреждания създава и поддържа Регистър на хората с увреждания със следното съдържание: 1. Лична информация за лицето - създава се и дерегистрира лице с своята лична информация от ТЕЛК или НЕЛК при издаване на Експертно решение за установяване на вид и степен на трайно увреждане. 2. Потребности на лицето с увреждане - допълва се от АСП при издаване на Оценка на потребностите (съдържа електронен вариант на оценката) 3. Образователни и професионални умения - попълва се от учебните заведения и центровете и организациите предлагащи преквалификация в случай че лицето е декларирало увреждането си. 4. Текуща месторабота на лице с увреждане - попълва се от НАП в случай че лицето е декларирало това обстоятелство при постъпване на работа. 5. Регистрация в Агенцията по заетостта в случай че	Принципно се приема.	Отразено е в законопроекта.

	лицето търсещо работа е декларирало увреждането си. 6. Членство в национално представени организации на и за хора с увреждания - попълва се от тези организации.		
Диян Господинов 30 август 2018 г. 17:00:52	Имам следните коментари и въпроси: В Глава трета ИНДИВИДУАЛНА ОЦЕНКА НА ПОТРЕБНОСТИТЕ Член 22 да се добави, че това е тотално грешно – Трябва да се състави план за осъществяване на индивидуалните потребности. Той трябва да се разглежда поне веднъж в годината, да се прави оценка на постигнатите цели по него, да се поставят нови и ако е нужно според целите да се променят мерките за подкрепа.	Не се приема	Индивидуалната оценка на потребностите има комплексен характер. Дефинирано е изготвяне на нова оценка при промяна в потребностите на човека с увреждане и заявено желание от лицата по чл. 23, т. 1 – 4, или издаване на ново експертно решение от ТЕЛК/НЕЛК преди изтичането на срока на действащото експертно решение. Оценката изследва обстоятелствата, свързани със здравословното му състояние, функционалните затруднения и наличието на бариери при изпълнение на ежедневните му дейности, както и вида на необходимата подкрепа. Чрез установяване на вида подкрепа, човекът с увреждане се насочва към компетентните институции и организации. Заключенията и направленията, определени в оценката са задължителни за всички органи и организации, отговорни за реализиране на правата на хората с увреждания.

	В проекта за закон се размива контролната и санкционираща функция. Правната практика на България за жалост говори, че наблюдателна функция не означава контрол и възможност за това компетентните органи да бъдат накарани да си свършат работата. Този механизъм на контрол и по-скоро липсата на такъв ще доведе до безконечно отлагане на не решените проблеми. Кой ще осъществява функцията за контрол?;	Няма конкретно предложение.	В законопроекта е регламентиран задължителният характер по приложение на заключенията и направленията, определени в индивидуалната оценка на потребностите. Дефинирани са случаите на санкциониране, при неизпълнение на задължения, свързани с гарантиране на правата на хората с увреждания и съответно органите с контролни функции, в зависимост от конкретната област.
	Как точно комитета за наблюдение ще изпълнява правомощията си, като и към момента не е извършен най-важният законодателен акт, свързан с конвенцията, а именно ратификацията на ФП. Най-първостепенната задача за законодателя е тази ратификация;	Няма конкретно предложение.	С правилник, приет от Съвета ще бъдат определени организацията и дейността на Съвета за наблюдение с оглед насърчаване, защита и наблюдение на прилагането на Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН.
	Ако техническите помощни средства минат към НЗОК, то дали доставката им ще се извършва по линия на обществени поръчки?;	Няма конкретно предложение.	В преходните и заключителни разпоредби от законопроекта от се предвижда от 01 януари 2020г. финансирането и предоставянето на помощните средства, приспособления, съоръжения и медицинските изделия (ПСПСМИ) за хората с увреждания да се осъществява от министерство на здравеопазването и/или НЗОК, като се

			въвежда нов механизъм за тяхното отпускане (в натурално измерение) и стандарти за качество. В тримесечен срок от влизането в сила на закона, министърът на здравеопазването и управителят на Националната здравноосигурителна каса изработват и утвърждават новия механизъм и стандарти за качество на ПСПСМИ за хората с увреждания. Как ще се осъществява доставката им е въпрос, който ще бъде уреден с внедряване на новия механизъм, при спазване на действащото законодателство.
	Дали чрез новият закон за социалните предприятия или по друг начин задължително трябва да се заложи създаването на сервизна база за изработка и преработка на средства за мобилност, според нуждите на лицата с увреждане.Тук се имат предвид, както обувки, протези и прочие, така и инвалидни колички, други средства за мобилност и такива подпомагащи достъпната среда.	Не се приема.	Въпросите, касаещи регламенти от Закона за предприятията на социалната и солидарна икономика са извън обхвата на разглеждания законопроект.
Николай Димов - гр.Варна	Закона за хората с увреждания/ЗХУ/ изменя изцяло Закона за интеграция на хората с увреждания/ЗИХУ/,именно за това мисля че трябва да се кажат няколко думи за ЗИХУ. За времето		
	когато ЗИХУ беше създаден той беше революция в сферата на обществените		

	отношения касаещи хората с увреждания. Много от текстовете ,които бяха отразени в ЗИХУ, наистина задаваха посоката и постигнаха до голяма степен целта - интеграция на хората с увреждания. Има разбира се и пропуски. Но този закон изигра съществена роля да се промени нагласата на обществото и администрацията към хората с увреждания. ЗИХУ бе добро начало, добра основа, но с днешна дата реалностите налагат и обществото очаква създаването на нов закон , който ще своеобразно продължение на стария ЗИХУ в подобрен вариант. Лично аз смятам , че работната група изготвила Закона за хората с увреждания е свършила доста добра работа за което ги поздравявам. Няколко думи за ЗИХУ и пробойните в него: Заявеното от законодателя в чл.42 на ЗИХУ ,касаещи добавките за социална интеграция, беше опорочено и подменено на моменти от подзаконови нормативни актове на изпълнителната власт, грубо орязващи правата на хората с увреждания. Веднага аргументите: 1.Масово се отказваше да се изплащат интеграционни добавки за транспорт ,ако инвалида е ползвал карта за градски транспорт ; с аргумента ,че същата добавка се е получавала на друго правно основание. Множество		

	решения на Върховния административен съд/ВАС/ обаче, недвусмислено отхвърлят тези съждения на Агенция социално подпомагане/АСП/,като решават делата-обжалвани по отделно от потърпевши право имащи лица в полза на това , че независимо , че инвалида получава от съответната община безплатна карта за градски транспорт, то същия следва да получава и интеграционна добавка за транспорт по чл.42 от ЗИХУ. Трябваше да минат много години АСП да преустанови тази незаконна и порочна практика и да изплаща въпросните интеграционни добавки на хората с увреждания . Риторичен въпрос: Къде бяха тогава Национално представителните организации на хората с увреждания да защитят правото на своите членове?? 2.Масово се отказваше да се изплащат-добавките за социална интеграция по чл.42 от ЗИХУ за лекарства с мотива ,че инвалида трябвало да предостави рецептурна книжка на хронично болния и бележка от лекар ,че ползвал лекарства .Отново обаче множество решения на Върховния административен съд, недвусмислено отхвърлят тези съждения на Агенция социално подпомагане/АСП/,като решават делата в посока на това ,че такова изискване закона не поставя. Най-накрая един адвокат от гр. Варна обжалва незаконосъобразната наредба		

	,която изискваше тези документи и тази порочна практика също се прекрати/почти/. Риторичен въпрос: Къде бяха тогава Национално представителните, организации да защитят правото на своите членове?? 3.Следствие на промяна в правилника за прилагане на ЗИХУ през м.юли 2014г., Масово се отказваше да се изплащат-добавките за социална интеграция по чл.42 от ЗИХУ за санаториално лечение с мотива ,че същото трябвало да се провежда само в заведения които отговаряли на "Наредба за физикална медицина….."отново незаконосъобразно, отново порочно, потвърдено с множество решения на Върховния административен съд. Трябваше една прокурорка от Върховна административна прокуратура да обжалва тези текстове пред ВАС, които разбира се паднаха. Риторичен въпрос: Къде бяха тогава Национално представителните, организации да защитят правото на своите членове?? 4.Изискването от страна на АСП на " документ за продължителността на обучението", като условие да се изплаща добавка за социална интеграция за обучение по чл.42 от ЗИХУ , също падна в съда съвсем в скоро време.Уважаеми Госпожи и Господа, давайки горните примери нямам за цел да търся конфронтация, а		

	да насоча вниманието Ви върху факта ,че колкото и добра да е волята на законодателя, ако един закон не се напише прецизно, ако не се изчистят детайлите ,то този закон става уязвим и може на по късен етап да се дерогира .Много се надявам че това няма да се случи с обсъждания Закон за хората с увреждания. Ето защо правя следните съображения и предложение по така предложения проект на Закона за хората с увреждания:		
	1. Чл.8 (1) Да се добави "доставчиците на социални услуги" и" социалните предприятия" или техни представители . Мотиви: За осъществяване на държавната политика за правата на хората с увреждания логично е да сътрудничат и доставчиците на социални услуги както и социалните предприятия , които работят пряко с хората с увреждания.	Частично се приема.	Текстовете в законопроекта са прецизирани. В разпоредбата е посочено „в сътрудничество с национално представителните организации на и за хората с увреждания, национално представителните организации на работодателите и национално представителните организации на работниците и служителите, които създават условия и съдействат за реализирането на програми и проекти в тази област.".
	2. Чл.12 (3) Да се добави "доставчиците на социални услуги" и" социалните предприятия" или техни представители . Мотиви : Виж точка първа. Във връзка с чл.13(8)	Частично се приема.	Разпоредбата е съобразена с чл. 33 от Конвенцията за правата на хората с увреждания, като в Съвета за наблюдение са включени за участие организации на и за хора с увреждания (сред които са и юридическите лица с

			нестопанска цел, които са доставчици на социални услуги и/или социални предприятия).
	3. Чл.24 т.5 Да се добави "или сезиране от юридически лица с нестопанска цел, организации на и за хора с увреждания, доставчици на социални услуги и социалните предприятия или техни представители". Мотиви: Гореспоменатите организации работят на терен с хората с увреждания и имат преки наблюдения относно техните потребности, логично е да имат право на сезиране.	Не се приема.	Тази възможност е предвидена в т. 4 - самосезиране на органа по оценка.
	4. Чл.27 (7) Моля да се обърне специално внимание, защото от така предложения текст следва ,че лицата след навършване на възраст по чл.68 от КСО както и лицата с намалена работоспособност,навършили възраст.....ще ползват правата по този закон пожизнено независимо от срока на експертното решение. Това означава че в даден момент дори и лицата по тази алинея да престанат да са хора с увреждания, то те ще продължават да ползват права по този закон. Неоправдано и без никаква логика е лицата , които не са с увреждания да се ползват от ЗХУ. Моля детайлно да се прегледа трета глава от закона, понеже тук се засяга едно от най-важните неща в Закона за хората с увреждания, а имено" Индивидуалната оценка на	Не се приема.	Специалната разпоредба по чл. 27, ал. 7 определя срока за ползване на правата по този закон. В конкретния случай - пожизнено независимо от определения в експертното решение срок за посочения кръг от правоимащи. Разпоредбата е съобразена с КСО. Правата се ползват въз основа на изготвената индивидуалната оценка на потребностите, която е със срок 5 години от датата на издаването ѝ, в случаите по ал. 7.

	потребностите на лицата с увреждания“, тук момента е много важен защото именно тази оценка ще бъде предшестващ акт , който ще е основа на подпомагането от страна на държавата с цел интеграция на хората с увреждания , на базата на този предшестващ акт ще бъде издадена и заповедта на длъжностното лице за подпомагане на лицата с увреждания под една и др.форма. Мисля също, че е оправдано още тук в закона да се определи срока в който трябва да се състави индивидуалната оценка на потребностите, както и момента на отпускане/изплащане на помощта от страна на държавата.Отпускането/изплащането на помощта трябва да бъде от дата на подаване на заявлението от заинтересованата страна а не от това кога административния орган ще се организира и ще придвижи и финализира преписката. Ако тези детайли се оставят да се определят от правилника за прилагане на закона, има опасност лесно да се лавира на подзаконово ниво , като по този начин правата на хората с увреждания ще останат уязвими. Такива случи сме срещали не малко в ЗИХУ.	Частично се приема.	Ще бъде уредено на подзаконово ниво. Предстои разработване на Методика за изготвяне на индивидуална оценка на потребностите, поради което към момента няма обективна възможност да се регламентират конкретни срокове, в които ще се извършва цялата процедура.
	Чл.68 Да се добави алинея (5) Лицата с увреждания се освобождават от държавни такси по дела водени по този закон, както и по дела водени по всички други закони вкл. Закон за защита от	Не се приема.	Противоречи на Гражданския процесуален кодекс. В българското законодателството са предвидени възможности за предоставянето на

	дискриминация, относно защита и във връзка с техните права относно увреждането им, водени във всички съдилища на Република България. Производствата по такъв вид дела са безплатни за хората с увреждания. Същите не заплащат и адвокатски и юрист-консулски възнаграждения при условия че загубят делата водени относно защита и във връзка с техните права относно увреждането им. Мотиви: Конституция на РБ Чл.1 (3) Старите хора, които нямат близки и не могат да се издържат от своето имущество, както и лицата с физически и психически увреждания, се намират под особена закрила на държавата и обществото.Смятам за да се осигури оптимален достъп до правосъдие е оправдано да се добави записаното по горе, то е напълно в унисон с текстовете от Конституцията на РБ и Закона за хората с увреждания. Дори и в момента при защита на обикновен гражданин по водено от него дело срещу административно-наказващ орган , същия е освободен от разноски по делото и адвокатски хонорари. Насочвам вниманието Ви върху факта , че при сега действащия ЗИХУ и така написания ЗХУ , при водене на дело от страна на лице с увреждания , ако същото загуби делото , то ще му се наложи да плати хонорар на адвокат или юрист на съответния административен или друг орган. Мисля че това не трябва да се допуска , ако		правна помощ на лица от рисковите групи, включително и на хора с увреждания.

	искаме да защитим правно хората с увреждания. Раздел VI. Финансова подкрепа. До сега в ЗИХУ добавките за социална интеграция(в този закон наричани финансова подкрепа) се изчисляваха въз основа на Гарантирания минимален доход/ГМД/ Притеснителен е факта , че от 2009 г. до 2018г.този ГМД не беше докосван , като по този начин неформално се ощетяваха хората с увреждания получаващи интеграционни добавки по ЗИХУ. Волята на законодателя тогава е била, тези интеграционни добавки да бъдат процент от ГМД .Аналогично обаче , имайки предвид ,че минималната работна заплата която през 2009г. е била 240 лв.....през 2018г. е 510 лв.,много лесно можем да изчислим колко голямо е разминаването. Именно за това смятам, че трябва много добре да се прецизира обвързването на финансовата подкрепа по Закона за хората с увреждания в този раздел с процент от линията на бедност. Ето защо предлагам финансовата подкрепа в този раздел да се обвърже с минималната работна заплата.По този начин ще се гарантира и стабилизира подкрепата от страна на държавата и до голяма степен ще се постигне прокламирането от обсъждания ЗХУ „компенсиране на разходите на лицата с увреждания свързани с преодоляването	Не се приема.	Месечната финансова подкрепа е предназначена за компенсиране на разходите, свързани с преодоляване на затрудненията, предизвикани от вида и степента на увреждане. При определяне на месечната финансова подкрепа за хората с трайни

	на затрудненията предизвикани от вида и степента на увреждане“. Предлагам да се въведе и подоходен критерий за получаване на финансовата подкрепа в този раздел. Пример: Лицето с увреждане получава доходи два пъти над линията на бедност, тогава то не получава финансова подкрепа от държавата. Обаче средствата предвидени в този раздел останали от този подоходен критерий да се разпределят пропорционално на останалите лица с увреждания. Мотиви: Стига с това раздаване на пари на „калпак“(извинявам се за израза),който има нужда, ще получи помощ ,който има достатъчно доходи ,съответно на него няма какво да му компенсира държавата и няма да получи помощ. Нека не забравяме , че според едно решение на ЕСПЧ ….“третирането на различни групи лица по един и същи начин също е дискриминация“.		увреждания над 18-годишна възраст, според степента на увреждането, са взети предвид и наличните бюджетни ограничения, съобразно Закона за държавния бюджет. База за изчисляване на размера на подкрепата е линията на бедност за съответната година (динамичен монетарен показател, който се определя с акт на МС). Новият подход гарантира индексиране на финансовата подкрепа ежегодно, отговаря на динамично променящата се икономическа среда и поставя правоимащите в по-добро финансово положение. Съгласно § 2 от Преходните и заключителни разпоредби на проектозакона месечната финансова подкрепа ще бъде отпусната от 1 януари 2019 г., за да предостави възможност на хората с трайни увреждания да получат в кратки срокове по-високия размер на финансовата подкрепа. Законопроектът не предвижда регламентиране на доходен критерий, предвид разпоредбата за предоставяне на тази подкрепа в зависимост от степента на увреждане.
	Предлагам също, помощните средства,приспособления, медицински изделия и др. описани в чл.74 да се раздават от държавата. Мотиви: Държавата може да договори много по изгодни отстъпки при доставките , както по този начин ще се	Принципно се приема.	Предвижда се създаване на нов механизъм и стандарти за качество на ПСПСМИ за хората с увреждания, с предоставянето и финансирането на ПСПСМИ за хората с увреждания от 01.01.2020 г., което да се осъществява

	намалят значително и злоупотребите.		от министерство на здравеопазването и/или НЗОК.
	Глава пета. Критерии за представителност Извинявам се, стига с тази хегемония на представителните организации на и за хората с увреждания. Тук няма никаква равнопоставеност. Има организации като Съюза на слепите, Съюза на глухонемите и др.,които съществуват още от соц.време ,които имат много материални бази ,влияние, инерция и какво ли още не. Кой може да се мери с такива организации? Нека те бъдат с някакъв специален статут или нещо такова. Не може да се поставят наравно с други организации , основани в по ново време и да вдигат летвата. Нека да има реверанс към новосъздадени организации. Например: Първата година 100 човека, втората година 130 и т.н. Показваш ,че можеш да вършиш работа, съответно получаваш субсидии. Да се гарантира и тук равнопоставеност. Субсидиите да се раздават на проектен принцип. Правиш нещо конкретно, одобрява се, разработва се проекта, след това се контролира стриктно харченето на субсидията. Така поставените критерии са непосилни за прохождащи организации, по този начин не се гарантира равнопоставеност, разнообразие на мнения , достъп на нови организации в	Частично се приема.	На законово ниво се въвеждат общите и специфични критерии за национална представителност на организациите на и за хората с увреждания и се дефинират условията за признаването им за национално представителни. Регламентират се финансовата подкрепа за национално представителните организации на и за хората с увреждания, осигурена под формата на субсидия от държавния бюджет, както и контролът по отношение на изпълнението на субсидираните от държавата дейности. Посочена е възможността юридическите лица с нестопанска цел, осъществяващи дейности в обществена полза в областта на правата за хората с увреждания да кандидатстват за осигуряване на финансиране от държавния бюджет на проекти, по реда на Закона за юридически лица с нестопанска цел. По този начин е налице предпоставка да се избегне неравнопоставеността между организациите и да се спомогне за насърчаване на сътрудничеството между тях и обединяване на усилията им за защита на правата на хората с увреждания.

	Националния съвет за интеграция на хора с увреждания .НСХУ се капсулира и става един сателит храненик на изпълнителната власт. Глава шеста. Финансиране Чл.101(2)т .2 Да се добави "доставчици на социални услуги и социалните предприятия". Глава седма. Административнонакзателни разпоредби. Чл.102 Да се добави алинея" на физическо ,юридическо или длъжностно лице което не изпълни съдебно решение по този закон се налага глоба 200 лв." Мотиви :имам предвид ако някъде откажат да пуснат "куче водач" на незрящ или дори орган на изпълнителна или общинска власт не изпълнят съдебно решение, то същите да си носят последствията. Все пак става въпрос за уязвими групи лица с увреждания , които са значително затруднени да си защитят правата. Коментар: Мисля че трябва да се помисли и в насока да се увеличат заплатите на социалните работници, понеже същите се натоварват със сериозна работа по този закон и др,закони ,които предстои да бъдат приети, отговорностите на социалните работници тепърва ще стават повече и повече. С трици	Не се приема.	Регламетирането на обществените отношения, свързани с ползването и предоставянето на социални услуги е предмет на бъдещия Закон за социалните услуги. Финансирането на социалните услуги и възнагражденията на социалните работници не са предмет на законопроекта. Текстовете по отношение на административнонаказателната отговорност са прецизирани в законопроекта.

	маймуни не можем да ловим с извинения .Относно социалните услуги ,мисля че на места има проблеми спрямо ползвателите. Подбират се хора "непроблемни", по-леки случаи, интегрирани, харчат се едни пари, пише се актив, докато има много хора които остават извън обхвата на интеграцията и социалните услуги. Трябва да има механизми да се привличат към социални услуги хора които до този момент не са били ползватели на никакви социални услуги .Интеграцията е постоянен и всеобхватен процес и това трябва да се гарантира от Закона за хората с увреждания.		
Българска асоциация на металургичната индустрия (БАМИ) по предложения Проект на ЗХУ bami 04 септември 2018 г. 13:17:21	- Няма разграничаване на лицата които до сега са имали ЕР на ТЕЛК с 50 и над 50% трайно намалена работоспособност и тези описани в §1, т. 2 от ЗХУ – „хора с трайни увреждания". - Липсата на дифиренцираност, съобразно вида на производството относно процента работни места, които ще бъдат определени за заемане от „хора с трайни увреждания", ще създаде значителни затруднения за работодателите в по-тежки производства. Наемане на значителен брой лица, които не биха могли пълноценно да изпълняват възложената им работа. - И към момента, съществуващото задължение на работодателите за определяне на ежегодна квота работни	Няма конкретно предложение Не се приема.	При регламентиране на квотата на работна сила в законопроекта са взети под внимание диференциацията в отделните отрасли, специфичните фактори с производствен или икономически характер, особеностите на регионалните пазари на труда, различията в демографския профил на отделните населени места и др., водещи до особена трудност за наемане на работници и служители с трайни увреждания, както и обективната невъзможност при ползване на посреднически услуги в

	места подходящи за трудоустрояване /чл. 315 от КТ/, създава особено големи проблеми за предприятията от преработващата промишленост, в случая – металургичния сектор, поради спецификата на производствената дейност. Естествената работната среда в този вид производства е не просто неподходяща, а дори е опасна за здравето на хора със сериозни здравословни проблеми. Тези работодатели имат единствената възможност да създават работни места свързани с извършването на административна дейност, която в повечето случаи изисква наличието на специфични квалификации, опит и степен на образование, от една страна, а от друга – необходимостта от работни позиции, които да извършват подобен тип дейности е ограничена до покриване на съответните нужди. Всякакъв тип създаване на административни работни места, потребността от които е ограничена, изправя работодателите пред необходимостта да създават ненужни длъжности, които освен, че представляват допълнителна и излишна финансова тежест за тях, такива работни места не могат да доведат и до търсения социален ефект за самите хора, за които се създават, от гледна точка на тяхната интеграция към работния процес, защото функциите на тези позиции са ненужни, изпразнени от съдържание и тази неефективност води		бюрата по труда или частни трудови посредници да бъдат намерени кандидати за работа от тази уязвима група. В тези случаи разпоредбата позволява да не бъдат наети необходимия брой хора с трайни увреждания, съобразно квотата. Регламентирано е прилагане на алтернативни мерки от страна на работодателите при неизпълнение на квотните задължения. На подзаконово ниво ще бъдат уредени условията, редът, процедурата за изпълнението на квотните задължения за работодателите, както и прилагането на алтернтивните мерки, вследствие на активен диалог с всички заинтересовани страни за постигане на рационални решения и прецизност в тази област. Следва да се разграничава принципа на трудоустрояване по КТ и заложената в проектозакона квота на работната сила за хора с трайни увреждания. Принципът на трудоустрояване е свързан с защита на правото на труд за работник или служител, за когото работодателят трябва да положи допълнителни усилия, за да го приобщи към работния процес, отчитайки променената му функционалност, предвид, че лицето е част от персонала на съответния икономически субект. С въвеждането на квотния принцип реално ще се повишат възможностите за наемане на лица с трайни

	до други психологически проблеми у хората, които ги заемат.		увреждания и ще се постигне ръст в равнището на заетост, чийто нива към момента са ниски. Квотата е взаимствана от международната практика в областта на заетостта за хора с увреждания.
	-По какъв начин ще се осъществи едновременното прилагане на ЗХУ, Наредба за експертизата на работоспособността и Наредба № 3 /1987 г.?	Няма конкретно предложение.	Проектът на Закон за хората с увреждания не противоречи на действащата нормативна уредба, поради което същият заедно с посочените наредби ще се прилагат паралелно.
	В металургичните компании около 90 % от заетите лица, работят при условията на i-ва и ii-ра категория труд и назначаването на хора с увреждания противоречи на други нормативни документи свързани със здравословни и безопасни условия на труд.	Няма конкретно предложение.	В законопроектът е посочено, че хората с трайни увреждания трябва да се наемат на работни места, които позволяват използване и развиване на уменията и знанията им. Работодателят е длъжен да пригоди работното място към нуждите на лицето с увреждане при неговото наемане (когато е необходимо, според конкретния случай), което не противоречи на нормативните документи и ще бъде съобразено със здравословното състояние на лицето.
Ани Георгиева 05.9.2018 г. 13:56	По повод Проектозакона за ХУ си позволявам да повдигна някои въпроси: 1.Навсякъде се използва изразът "лица с трайни увреждания с над 90 на сто намалена работоспособност с	Не се приема.	Законопроектът е специален закон, който не регламентира и не определя

	определена чужда помощ". Не следва ли тези,които са 100 % СЧП да са в отделна категория? За всеки е ясно,че това са лицата в най-тежко състояние, нуждаещи се от денонощна грижа. Защо тези хора с най-висока степен на увреждания са приравнени с такива, които са с макар и малко запазена работоспособност или такива,които се нуждаят от достъпна среда за да упражняват правото си на труд? Новият ЗХУ е прекрасна възможност да се обособят като отделна група тези със 100% СЧП.		различните видове проценти. Определените групи, визирани в него са съобразени с действащото законодателство в областта на здравеопазването. Лицата с над 90 на сто намалена работоспособност и с определена чужда помощ, включват и лицата със 100 % степен на увреждане.
	Така наречена Индивидуална оценка на потребностите, се основава и на самооценката на човека с увреждане,която е крайно субективна. В проектозакона е записано "Заключенията и направленията в индивидуалната оценка на потребностите се базират на самооценката на човека с увреждане ",което е предпоставка да се допусне несправедливост към точно тези най-уязвими лица с увреждане 100% СЧП,които са безпомощни като малки деца. Не е правилно да се "ревизира" решението на ТЕЛК чрез "самооценката на човека с увреждане". Всеки може да предявява претенции за всякакви неща,но не трябва да се забравя,че най-важният показател остава СТЕПЕН НА УВРЕЖДАНЕТО! От хуманна гледна точка точно те следва да бъдат в най-голяма степен защитени законово.И не мисля,че ще се намери човек или		В законопроекта не се предвижда "ревизиране" на ЕР на ТЕЛК чрез "самооценката на човека с увреждане". Индивидуалната оценка на потребностите изследва свързаните със здравословното състояние на човека с увреждане функционални затруднения и наличието на бариери при изпълнението на ежедневните и други дейности, както и вида на необходимата подкрепа. Предстои разработването на Методика за изготвяне на индивидуална оценка на потребностите от подкрепа на хората с увреждания и ще бъдат отчетени бележките. На законово ниво се предвижда определянето на конкретните видове и размер на финансова подкрепа, която се състои от два компонента. Първият

	организация,които да оспорят това. Самите критерии за оценка на тези лица също следва да са различни от тези на хората с по-малка степен на увреждане.При тях нуждата от интеграция е последна грижа. Тук влизат приковани на легло лица или с тежки психични увреждания и т.н.,така че идеята за социално включване звучи абсурдно. Какви са потребностите им - лекарства,хранителни добавки, памперси,отопление през зимата. Важно е тези неща да се вземат под внимание и да не се слагат под общ знаменател с хора с остатъчна работоспособност.		компонент е месечна финансова подкрепа, която да компенсира разходите, породени от увреждането и представлява определена сума, в зависимост от степента на увреждане. База за изчисляване на размера на подкрепата е линията на бедност за съответната година. Новият подход гарантира индексиране на финансовата подкрепа ежегодно. Предлаганият подход отговаря на динамично променящата се икономическа среда и безспорно поставя правоимащите в по-добро финансово положение. Вторият компонент се състои от целеви помощи съобразно вида на увреждането и в зависимост от потребностите на оценяваното лице. Целевите помощи се предоставят за осигуряване на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия (ПСПСМИ), покупка и/или приспособяване на лично моторно превозно средство, приспособяване на жилище, балнеолечение и/или рехабилитационни услуги и наем на общинско жилище.
	2,Относно Чл. 71. Право на месечна финансова подкрепа по чл. 70, т.1 имат хората с трайни увреждания над 18-годишна възраст, както следва: 1.от 50 до 70,99 % степен на увреждането в размер на 10 % от	Частично се приема.	Отразено е в законопроекта. Текстовете в законопроекта са прецизирани. При определянето на размера на

	линията на бедност; 2.от 71 до 90 % степен на увреждането в размер на 15 % от линията на бедност; 3.над 90 % степен на увреждането в размер на 25 % от линията на бедност; 4.над 90 % степен на увреждането с чужда помощ, които получават социална пенсия за инвалидност в размер на 57 % от линията на бедност. Ето Ви веднага пример как лицата 100% СЧП са оставени на заден план.Тези от тях,които не са със социална пенсия за инвалидност са пренебрегнати за сметка на онези,които я вземат! Основанието в случая е само и единствено протестът на "майките", на които след 930 лв. помощ до 16 годишна възраст,която между 16-19 годишна възраст скача на 1100 лв.,им се видя "несправедливо" след 19 годишна възраст децата им да получават "само" 281,50 лв. /включвам всичко-пенсия и двете добавки: 150+94+37,50/! Сред лицата с трайно намалена работоспособност от 71 до 90 на сто също има,получаващи социална пенсия за инвалидност в размер от 1 юли 2018 г. - 138,14 лв.,но на тях се дава колкото и на останалите хора от тази категория. Ето Ви едно просто сравнение: Лице с над 90 % степен на увреждането СЧП,което получава минималната пенсията за инвалидност поради общо заболяване от 1 юли 2018 г. - 238,74 лв., взема 88.74 лв. повече от тези със социална пенсия за инвалидност от 150 лв.Първият е над прага на достъп за		месечната финансова подкрепа са взети по внимание бюджетните ограничения съгласно Закона за държавния бюджет на Република България и неотложната необходимост от оказване на подкрепа за най-уязвимите лица. Права няма да бъдат отнемани, подкрепата ще се предоставя, като ще се прилага по-благоприятната за лицето подкрепа. В законопроекта е регламентира месечната финансова подкрепа, която правоимащите ще получават, според степента на увреждане. Всички издадени и влезли в сила индивидуални административни актове до 01 януари 2019 г. за отпускане на месечни добавки за социална интеграция за транспортни услуги, за информационнии телекомуникационни услуги, за обучение, за диетично хранене и лекарствени продукти и за достъпна информация и отпусната с начална дата до 31 декември 2014 г. и изплащана, на основание параграф 22т от преходните и заключителни разпоредби от Кодекса за социално осигуряване, социална пенсия за инвалидност, считано от 1 януари 2019 г., се трансформират във вид на месечна финансова подкрепа. В случай, че трансформираната месечна

	енергийна помощ,който за лице с трайно намалена работоспособност 90 и над 90 на сто е 297,88% от ГМД или 223,41 лв. Но тези, които получават социална пенсия за инвалидност от 150 лв.са с гарантиран достъп до енергийната помощ,тъй като ДЧП се изключва от дохода им. В проектозакона се залага лицата със социална пенсия за инвалидност да получават 57% от 348 лв.. Праг на бедност за 2019 г. или 198,36 лв. срещу 25% от ПБ за хората с пенсията за инвалидност поради общо заболяване или 87 лв.Разликата между 198,36 и 87 е 111,36 лв. повече за лицата със социална пенсия за инвалидност. Какво излиза едните вземат с 88,74 лв. по-голяма пенсия,но другите с по-голямата финансова помощ по чл.71 в крайна сметка ежемесечно ще получават 22,62 лв. повече + енергийната помощ!?Защо в Закона се залага подобна несправедливост? Лица с по-малка степен на увреждане ще получат повече!? Претенциите на група граждани,гледащи близки с увреждане не са никакво основание за осигуряване на подобни привилегии! Да се преразгледа този % финансова помощ, като се определи един за всички лица над 90 % степен на увреждането с чужда помощ! 3.Въпрос относно § 17. (2) (в сила от 01.01.2019 г.) - " Всички издадени и влезли в сила индивидуални административни актове до 01 януари		финансова подкрепа е в по-малък размер от досегашната, се отпуска по-благоприятната за лицето.

	2019 г. за отпускане на месечни добавки за социална интеграция за транспортни услуги, за информационни и телекомуникационни услуги, за обучение, за диетично хранене и лекарствени продукти и за достъпна информация и отпусната с начална дата до 31 декември 2014 г. и изплащана, на основание заличеното изречение второ на чл. 101, ал. 3а от Кодекса за социално осигуряване, социална пенсия за инвалидност, считано от 1 януари 2019 г., се трансформират във вид на месечна финансова подкрепа. (3) В случай, че трансформираната месечна финансова подкрепа е в по-малък размер от досегашната, се отпуска по-благоприятната за лицето.”Майка ми,която е 100 % СЧП получава Добавка за интеграция 37,50 и социална пенсия за инвалидност 33,90 лв. или става 71,40. Да разбирам ли,че на тяхно място ще получава 25% от Линията на бедност или 87 лв.? А какво става с § 22т. (Нов - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) от КСО "Социалните пенсии за инвалидност, отпуснати с начална дата до 31 декември 2014 г. и изплащани на основание заличеното изречение второ на чл. 101, ал. 3а, продължават да се получават в определения им към тази дата размер до изтичане на срока, за който са отпуснати." След като е пожизнено отпусната защо се отнема? Защо се предприема тази „трансформация”?		

	Дали не е заради израза "социална пенсия за инвалидност"? Защото заради нея би следвало тези лица също да получават финансова помощ в размер на 57 % от ЛБ! Но като се премахне тази " социална пенсия за инвалидност", вече такава зависимост няма и се отива на 25%! Вие как ,ако не като крайно непочтен,може да наречете този маньовър ? И е пример за дискриминация по възраст! 4,Чл. 84." Времето, през което лицата са полагали грижи за човек с трайно увреждане и не са били осигурявани, се зачита при условията и по реда на чл. 9, ал. 6 от Кодекса за социално осигуряване." Ето нещо,което приветствам,защото досега според КСО Чл.9 (6) "За осигурителен стаж при пенсиониране се зачита времето, през което са полагани грижи за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 90 на сто, които постоянно се нуждаят от чужда помощ,от техните съпруг (съпруга), родител (осиновител) или един от родителите на майката или бащата на лицето с увреждане." , като липсваха децата или братята/сестрите, които отделят години от живота си в грижа за своите близки с тежки увреждания. Но не се споменава ЗЗО Чл.40 (3) 9,който касае здравните вноски: "Осигуряват се за сметка на държавния бюджет, освен ако не са осигурени по реда на ал. 1:родителите,	Не се приема.	Това е специална регламентация, която е обект на други нормативни актове.

	осиновителите, съпрузите или един от родителите на майката или бащата, които полагат грижи за лице с увреждане със загубена работоспособност над 90 на сто, които постоянно се нуждаят от чужда помощ." Не следва ли и тук да се осигури равнопоставеност между близките на инвалиди с чужда помощ?		
	5.Улесняване на достъпа до получаване на помощни средства,тъй като лицето следва да занесе молбата лично или посредством пълномощник с нотариално заверено пълномощно. Така това право не може да бъде използвано от трудноподвижни лица. В нашия случай не можах да и осигуря антидекубитален дюшек.	Не се приема.	В законопроекта е предвидено въвеждането на нов механизъм за предоставянето и финансирането на медицинските изделия именно с цел улесняване на достъпа за получаването им. Също така нотариално заверено пълномощно при заявяваване на потребността не се изисква.
	6.Затруднен достъп до медицинска помощ.Всеки път липсват направления,а такова лице трябва с едно излизане от дома си да направи нужните консултации и изследвания. Искам от личната ѝ лекарка направления за кардиолог и невролог,а тя ме кара да избирам,защото може да даде само едно. За достъп до други специалисти,изобщо не можем и да мислим.Миналата година я заведох само на невролог,като се наложи да сменя датата на прегледа с няколко дни,пак заради липса на направления. Приготвих нужната сума за да посетим и специалист "уши,нос,гърло", но той	Не се приема.	По т. 6 и 7: Въпросите, касаещи достъпът до медицински и транспортни услуги са извън обхвата на законопроекта.

	не работеше в този ден.Запазих си парите,но ето че 14 месеца по-късно този преглед не е направен . Слухът ѝ е отслабнал,а едното ухо тече постоянно, понякога и кърви. Защо за тези лица с висока степен на увреждане да не се осигури диспансеризация за основните им заболявания,която да им дава веднъж годишно достъп до съответния специалист без нужда от направление? А за съпътстващи проблеми да могат да се искат и да има шанс да се получат направление от личния лекар? Този който е на крака може да обикаля кабинети,включително и в друго населено място да потърси специалист,затова обичам да казвам: "Трябва да си що годе здрав за да ходиш по лекари."		
	7.Защо не се предлага например услуга транспорт с бус с платформа за инвалидни колички? Да речем в размер 12 часа годишно,които могат да се ползват на 2,на 3 пъти при нужда. Записвам и час за лекар,след което давам заявка в Дирекция СП,че на еди коя си дата инвалидът се нуждае от превоз. В уречения ден и час колата,която е снабдена с инвалидна количка идва,шофьорът съдейства за извеждането на болния извън сградата,настанява се на количката и се качва в буса. Шофьорът помага и за качване или спускане по рампите за инвалиди,защото някои са доста стръмни.Хората ,които рядко напускат домовете си,не се нуждаят от количка	Не се приема.	

	постоянно. Ето нещо практично,полезно,което наистина би улеснило трудноподвижни лица с присъдена чужда помощ. 8,Облекчаване на цялата тази хамалогия по отношение лицата над 85 годишна възраст.Те не могат да чакат с години да минат тази оценка на потребностите.За тях времето се движи по-бързо. "Чл. 27. (8) Срокът на действие на индивидуалната оценка на потребностите, издадена въз основа на пожизнено експертно решение, е 5 години от датата на издаването ѝ. " Защо за тези възрастни хора тя да не важи пожизнено? При стартирането на въпросната индивидуална оценка на потребностите да се изработи график по възрастови групи,като се даде право на най-старите от тях,първи да минат.Тази група над 85 е и най-малобройната. В Проекта не открих нищо по отношение на възрастните лица с увреждания,а някои от тях имат десетилетна история на заболяванията си и увреждванията си. Най-голямото "облекчение" може би ще бъде просто на тези лица да им оставят само личните пенсии,та да не "тежат" на обществото. Казвам го заради всичко,което се прави в този сектор през последните 9 години, като постоянно инвалидите от третата възраст са дискриминирани спрямо	Не се приема.	Въпросът е в областта на функционална компетентност на министерство на здравеопазването, чийто органи издават експертните решения. Подкрепата по реда на законопроекта се оказва в зависимост от вида и степента на увреждане и трайно намалена работоспособност, като не се взема предвид възрастовата структура на правоимащите лица. В законопрокета е заложено, че индивидуалната оценка на потребностите се издава за срока, посочен в експертното решение за определяне процента на трайно намалената работоспособност или вида и степента на увреждане. Текстовете по тези разпоредбиса прецизирани
	другите лица с увреждане!Те получават най-малко финансова подкрепа към		

	днешна дата,а струвами се тенденцията е да става все по-малко. За сведение лице 100 % СЧП получава 165,40 лв.,в която сума влизат Добавка за ЧП 94 лв. + Добавка за интеграция 37,50 лв. + социална пенсия за инвалидност 33,90 лв.,което е съпоставимо само с помощта,получавана от лицата ,които са втора група със социална пенсия за инвалидност! Бих предложила и всички разходи по индивидуалната оценка на потребностите ИОП на 500 000 души да се поемат от "майките" от палатковия лагер,заради чиято алчност се прави всичко това. По своята същност тя / ИОП/ е аналогична със социалната оценка,която се прави понастоящем.От 11 години гледам майка си,която от 10 години е с призната 100% СЧП.За това време съм и била личен асистент по програма 15 месеца или от 8 години и 8 месеца съм извън програма, което значи,че аз я гледам,а тя ме издържа!Била съм за 13 месеца асистент и на баща ми,преди да почине,който също бе 100 % СЧП. Двете сме,няма друг!		
sgenova 12 септември 2018 г. 12:11:41/ 14:52:16	Предложения към Закона за хората с увреждания - към чл. 2, т. 3 – да се замени с "гарантира зачитане на човешкото достойнство и равенство на хората с увреждания в личния и обществения живот";	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	- към чл. 3 – да се премахне последното в края „на хората с увреждания“, вече е очевидно, че се говори за тях	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	- към чл.4, т. 2 – да се добави „и недискриминация“	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	- към чл. 4, т. 3 – да се промени със „социално приобщаване и пълноценно и ефективно участие на хората с увреждания и техните семейства в обществото;“	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	- Създаването на две структури с една целева група, с общи цели и донякъде сходни дейности е безумно – Агенция за хората с увреждания и Специализиран орган за правата на хората с увреждания? Практиката отдавна е доказала, че това не е успешен подход на управление и организация на дадена система. Конкретният пример са Агенция за социално подпомагане и Държавна агенция за закрила на детето – лош пример за „общи“ действия в уж различни конкретни направления на една система. Всички от системата за закрила на детето знаят, че двете агенции са в конфликт и всеки гледа да покаже кой върши по-голяма работа. Самата Агенция за хората с увреждания представлява сама по себе си специализиран орган за правата на хората с увреждания, нужно ли е да има отделен такъв, само че с главна буква отпред?. Не е ли възможно функциите на Специализирания орган да се влеят в	Приема се.	Законопроектът предвижда предоставянето на всички мерки на подкрепа да се осъществява от една структура – Държавна агенция за хората с увреждания, която ще започне да функционира от 1 януари 2021 г. Механизмът за координация предполага комуникация между различните държавни органи в секторните политики, така че да се гарантира достъпа на хората с увреждания до публичния ресурс. Държавната агенция е универсален правоприемник на Агенцията за хората с увреждания и ще има водеща роля при изготвянето на индивидуалната оценка на потребностите на хората с увреждания. Предвижда се Държавната агенция за хората с увреждания да осъществява дейности, свързани с изготвяне на индивидуалната оценка на потребностите и координиране на

	отделна дирекция в структурата на Агенция за хората с увреждания. Така ще се обменя информация много по-лесно, доколкото няма да се налага писане на писма, търсене на официални становища между двете агенции, а всичко ще е сведено до личен контакт между колеги и работни срещи между колеги. Защо се опитвате да затрудните административно работата. Накрая ще се получи ефектът на размитите функции и няма да е ясно кой за какво отговаря. Или другият ефект – всички правим едно и също - всеки поддържа едни и същи регистри /ДАЗД и АСП отново/, всеки анализира едни и същи проблеми /ДАЗД и АСП отново/, всеки представя едни и същи доклади и отчети на министъра /ДАЗД и АСП отново/. Кому е нужда отделна структура. Хората искат мерки и действия, не безброй структури и да се чудят към коя да се обърнат.		политиката за правата на хората с увреждания. За създаването и функционирането на Държавната агенция за хората с увреждания ее предвижда сформирането на екипи, които да извършват индивидуалната оценка на потребностите на хората с увреждания. За сформиране на екипите, от Агенция за социално подпомагане към държавната агенция ще бъдат пренасочени и трансформирани служители, които до настоящия момент изпълняват политиките по социално-икономическа защита на хората с увреждания.
	- по отношение на Специализирания орган за правата на хората с увреждания и неговите функции – дейностите и функциите, които са описани не предполагат създаване на някакъв постоянно функциониращ орган, а такъв с краткосрочно функциониране – колко често в крайна сметка ще се прави / разработва, апробира и усъвършенства, организира/ тази методология за оценка на потребностите? Та нали на нея се базира новият Закон, в крайна сметка колко време ще се изготвя и колко често ще се	Няма конкретно предложение.	Текстовете в законопроекта са прецизирани. Взето е под особено внимание становището на АСП.

	сменя? Не смятате ли, че е необходимо да има някакво постоянство и сигурност? Може да се прави преценка за промяна веднъж на една-две години. Законът все пак дава рамката. АХУ ще поддържа всички регистри за хората с увреждания, но информационната система за хората с трайни увреждания ще се поддържа само от този специален орган? Разпокъсвате работата. Идеята е все пак да се помогне на хората с увреждания, не да се създават много на брой администрации с отделни бюджети? В Глава втора „Органи на управление и наблюдение“ не е посочена функцията на АСП, а предвид че вменявате създаването на специализиран отдел в дирекциите „Социално подпомагане“, то е редно да се напише повече за агенцията. В становището на АСП към законопроекта е много добре описан проблемът,който ще се появи, а именно кадрови. От една страна ще се наложи промяна в Устройствения им правилник, в числеността на персонала, от там и на бюджета. Ще е необходима промяна в интегрираната информационна система. Ще е необходимо да се разработят и организират обучения. Съответно да се провеждат периодично предвид текучеството. Социалните работници работят за заплата 560-570 лв. бруто, според вас колко социални работници ще останат след като им се вменят допълнителни функции? В крайна		

	сметка нови служители ли ще се наемат за тези специализирани отдели или ще бъдат възложени тези функции на старите? Когато се говори за промяна на една политика и реформа в дадена област е добре да се оцени човешкия ресурс най-малкото, т.е. основата върху която да се стъпи. В момента това ви е едно от най-слабите звена. Социалните работници работят при изключително лоши материални условия в дирекциите, ниски заплати, липса на обучения, неуважително отношение към тях, непрекъснато променящи се нормативни изисквания и правила и безброй контролни органи, които да ги наказват. Както и да промените законодателството, човекът, който го изпълнява и свежда до отделния нуждаещ се е социалният работник. Ако не инвестирате в него, а само вменявате задължения и задължения, то резултатът ще е влошаване качеството на услугите. И най-добрият служител би влошил изпълнението на задълженията си, когато те станат прекалено много. Все пак е необходим и времеви ресурс за изпълнението на всяка задача. Или подгответе съвместно всички ангажирани институции някаква програма/стратегия за подкрепа на социалните работници или от сега се откажете, защото обричате на неуспех реформата в тази област.		
Стайко Стаев 14 септември 2018 16:42	Необходимо е рязко увеличаване на финансовата месечна помощ за хората с	Не се приема.	При определяне на месечната

	трайни увреждания (30-35)процента от прага на бедност за наличен ТЕЛК от 71-91 процента! Да се определят в закона и необходимите рехабилитации в зависимост от уврежданията от диабета!		финансова подкрепа за хората с трайни увреждания над 18-годишна възраст са взети предвид наличните бюджетни ограничения съобразно Закона за държавния бюджет. База за изчисляване на размера на подкрепата е линията на бедност за съответната година. Новият подход гарантира индексиране на финансовата подкрепа ежегодно, отговаря на динамично променящата се икономическа среда и безспорно поставя правоимащите в по-добро финансово положение. Регламентирано е правото на предоставяне на рехабилитационни услуги, в зависимост от потребностите на човека с увреждане, съобразно индивидуалната оценка, което респективно вкл. и рехабилитации при Диабет, когато е съотносимо.
Българска стопанска камара 17 септември 2018 г. 19:17:47	Становището на БСК по проекта на Закон за хората с увреждания е публикувано на адрес https://www.bia-bg.com/standpoint/view/24617/: Социалната и трудова интеграция на хората с увреждания е изключително значим обществен и икономически проблем, който не получи адекватно решение в рамките на досегашното законодателство и компетентни институции. За огромно съжаление, проблемите в тази, а и редица други области през последното десетилетие се натрупват и изострят, а практическото		

	им решаване става все по-трудно, сложно и при завишени очаквания към необходимите публични и частни ресурси. Решаването на тези проблеми изисква аргументирани, последователни, интегрирани и ефективни широкообхватни мерки, насочени към устойчиви резултати, удовлетворяващи хората с увреждания и цялото общество. 1. По глава втора Органи за управление Предвидено е изграждане на изключително тежка, скъпа като издръжка, неефективна организационна структура, включваща множество органи с общо описани и дублиращи се функции, задължения и взаимовръзки. За много от тях тепърва предстои приемането на подзаконова правна уредба, която следва да изясни техния статут, функции и финансиране. Този подход ще затрудни разработването, координацията и изпълнението на навременни, непротиворечиви, работещи и ефективни политики, програми и мерки за хората с увреждания. По-конкретно, регламентирани са функционални отговорности на МС, МТСП, функционалните и отраслови министерства, АХУ, заместващия от 01.01.2021 г. т. нар. Специализиран орган (?) за правата на хората с увреждания, Съвет за наблюдение, Национален съвет за интеграция на хората с увреждания към МС,	Приема се.	Отразено в законопроекта.

	координатори по правата на хората с увреждания към централните и териториалните органи на изпълнителната власт, областни съвети на регионално ниво за провеждане на политиката за правата на хората с увреждания, специализиран фонд „Заетост на хората с увреждания“, фонд „Мобилност и достъпна среда“ и др. В тази връзка, подкрепяме вече изразените становища, че координацията и надзорът по изпълнението на политиките изискват регламентиране на опростени и непротиворечиви функционални отговорности, пълна прозрачност на дейността, публичен достъп до действащите информационни системи и агрегирани данни, ускоряване на изграждането на т. нар. Е-правителство, ясни процедури за комуникация между всички ангажирани страни, а не форматиране на нови дублиращи се органи, за които липсва административен и финансов ресурс, и адекватно кадрово осигуряване. 2. Глава трета Индивидуална оценка на потребностите Отново изразяваме категорично становище за радикална промяна на подхода при реформиране на медицинската експертиза. Както е известно, ТЕЛК се произнасят въз основа на предоставената медицинска документация. Последните изменения на Наредбата за медицинската	Принципно се приема.	Реформата в областта на медицинската експертиза не е предмет на законопроекта.

	експертиза предвиждат, когато съответната документация не обективизира напълно здравословното състояние на лицето, да се осъществява клиничен преглед и да се назначават допълнителни изследвания и консултации. Действащият архаичен подход, върху който се основава оценката на общата функционалност, вида и степента на увреждания за конкретно лице, игнорира изцяло съвременната методология, прилагана от водещите държави-членки на ЕС, и по-конкретно - приетата през 2001 г. Международна класификация на функционалността, уврежданията и здравето - International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) на Световната здравна организация (СЗО). Същевременно, чл. 22, ал. 1 на законопроекта предвижда индивидуалната оценка на потребностите да „изследва обстоятелствата около здравословното състояние на човека с увреждане и свързаните с него функционални затруднения“. Повече от очевидно е, че се разчита изцяло на медицинската експертиза, респ. - на съответните експертни решения на ТЕЛК. Тук стои основен въпрос, на който законопроектът не дава отговор - ще бъдат ли в състояние органите по изготвяне на индивидуалната оценка (специализирани отдели в дирекциите		Предстои разработване на Методика за изготвяне на индивидуална оценка на потребностите от подкрепа на хората с увреждания и ще бъдат взети под внимание коментарите.

	„Социално подпомагане“ към Агенцията за социално подпомагане), да изпълняват пълноценно, обективно и безпристрастно своите задължения, и ще бъде ли осигурен квалифициран персонал с необходимото медицинско образование, компетенции и професионален опит за да изследват „обстоятелствата около здравословното състояние на човека с увреждане и свързаните с него функционални затруднения“. Резултатът от оценката за функционалност, вид и степен на увреждането е изходна основа към втория етап на оценка на конкретните потребности, вкл. за „наличието на бариери при изпълнението на ежедневните и други дейности, както и вида на необходимата подкрепа“. Очевидно, първият компонент на оценката влиза във функционалните отговорности на институциите в здравеопазването и следва да бъде вменен в компетенциите на органите за медицинска експертиза, като същевременно бъде променен подходът и използваната методология. В тази връзка, отново настояваме индивидуалната оценка в частта на „здравословното състояние на човека с увреждане и свързаните с него функционални затруднения“ да се извършва изцяло на базата на Международната класификация на функционалността, уврежданията и здравето. Следва да бъдат официално приети и прилагани достъпните		Към настоящия момент не може да се препраща към Международната класификация за функционирането на човека, уврежданията и здравето (ICF). Преводът на ICF е резултат от изпълнението на Процедура 1 по

	електронни модули на СЗО, които обвързват кодовете от Международната статистическа класификация на болестите и проблемите, свързани със здравето (ICD) на СЗО за съответните заболявания, с и персонализирана оценка и верификация на функционалността, вида и степента на увреждания на отделните лица. В тази връзка, Международната класификация на функционалността, уврежданията и здравето следва да бъде реферирана в текста на чл. 26, т. 3, чл. 28 и чл. 29 на проекта на ЗХУ. Следва да бъдат регламентирани допълнителни изисквания към органите за медицинска експертиза, към методологията за оценка и формата на експертните решения на ТЕЛК. Предлагаме, също така, лицензираният превод на класификацията (ICF) и свързаните електронни модули, налични в МТСП и МЗ, да бъдат публикувани незабавно в Интернет за обществен достъп и консултиране преди тяхното официално приемане с акт на МС. Следва да бъде възложен незабавно превод на български език на придружаващите методологически и обучителни модули на СЗО, и стартирано обучение на органите за медицинска експертиза, отговорния персонал на дирекциите за социално подпомагане към АСП и АХУ.		проект BG05M9OP001-3.010 „Експертиза на работоспособността“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“2014-2020, с бенефициент Министерството на труда и социалната политика, с партньори - Министерство на здравеопазването и Националния осигурителен институт. Основните дейности по проекта са свързани с Концепцията за реформиране на системата за експертиза на работоспособността и предвиждат осигуряване на експертна подкрепа за интегриране на стандартите на ICF на СЗО в дейността на Комисиите за медицинската експертиза (КМЕ) и Комисиите за експертиза на работоспособността (КЕР); осигуряване на експертна подкрепа за разработване на методики за работа на КМЕ и КЕР, както и обучение на служителите в КМЕ и КЕР за работа с новите методики. В изпълнение на Дейност 1 е проведено проучване на опита на държави-членки на ЕС (Франция и Италия), които прилагат ICF стандартите на СЗО и са ратифицирали Конвенция № 37 на МОТ относно осигуровката за инвалидност (индустрия и др.), 1933г. Следващ етап е получаване на одобрение от СЗО, с която е сключено

			споразумение в този аспект, за предоставяне на правата за публикуване. За целта е необходимо преводът на документите технически да се оформи във формат, съответстващ на изискванията на СЗО. След представянето им в офиса на СЗО в гр. Женева и получаването на одобрение, материалите ще бъдат отпечатани в договорения тираж. Едва след получаване на одобрение от СЗО е допустимо прилагането на тези стандартите и тяхното разпространение на национално ниво.
	3. По Глава четвърта Подкрепа за социално приобщаване В условията на растящ дефицит на работна сила, преобладаващата част от българските работодатели възприемат хората с увреждания като значим човешки капитал, чиито знания и умения следва да бъдат оползотворени максимално и пълноценно от пазара на труда. Редица компании приемат и прилагат социално отговорни политики, насочени към различни каузи, към своите служители и обществото като цяло. Не са малко и работодателите, които изпитват икономически затруднения и полагат изключителни усилия да оцелеят на съответните пазарни ниши. Същевременно, реализирането на допълнителни социални ангажименти от страна на работодателите следва да бъде основано	Частично се приема.	Отразено е в законопроекта. Текстовете са прецизирани. Законовите разпореждания се отнасят за публичната и за частната сфера. Квотата е синхронизирана с чл.9а от Закона за държавния служител, където са регламентирани квоти за заемане на длъжности в държавната администрация от хора с трайни увреждания. С квотата за работна сила се въвеждат същите регламенти и за частния сектор (за работодатели с численост на персонала от 50 и повече работници и служители), като неспазването на квотните задължения води до изплащане на компенсационни вноски за работодателите. Взети са под внимание диференциацията в отделните отрасли, специфичните фактори с производствен или

	единствено върху доброволни начала, осигурено право на избор и ефективни механизми за насърчаване (данъчни облекчения и др. подходящи мерки, напр. закупуване на стоки, произведени от специализирани предприятия за хора с увреждания, каквито предложения БСК е отправяла многократно, и др.), а не чрез налагане на финансови задължения и санкции. В тази връзка, регламентираните в чл. 41, ал. 2 на проекта на ЗХУ, задължения за наемане на лица с увреждания, обвързани с „месечна компенсационна вноска“ за неизпълнение в размер на 30% от минималната работна заплата, дължима за неограничен период от време, при неясни условия, са категорично неприемливи. Предложените задължителни квоти игнорират, както браншовата специфика, икономически профил (дял на трудовите разходи, генерирана добавена стойност и др.) и размер на предприятията, така и особеностите на регионалните пазари на труда, различията в демографския профил на отделните населени места и общини и др. Налагането на квоти за заетост на лица с трайни увреждания е изключително неудачен подход, несъобразен с общото ниво на икономическо развитие и особености на пазара на труда. Изпълнението на новите квоти за заетост, в допълнение на вече съществуващите по чл. 315 от Кодекса на труда, е невъзможно в повечето		икономически характер, особеностите на регионалните пазари на труда и др., възпрепятстващи наемането на работници и служители с трайни увреждания, както и обективната невъзможност при ползване на посреднически услуги в бюрата по труда или частни трудови посредници да бъдат намерени кандидати за работа от тази уязвима група. В тези случаи разпоредбата позволява да не бъдат наети необходимия брой хора с трайни увреждания, съобразно квотата. Регламентирано е прилагане на алтернативни мерки от страна на работодателите при неизпълнение на квотните задължения. На подзаконово ниво ще бъдат уредени условията, редът, процедурата за изпълнението на квотните задължения за работодателите, както и прилагането на алтернтивните мерки, вследствие на активен диалог с всички заинтересовани страни за постигане на рационални решения и прецизност в тази област. В законопроекта са регламентирани механизми за насърчаване. Следва да се разграничават двата принципа- трудоустрояване по КТ и заложената в проектозакона квота на

	икономически дейности и предприятия със специфични условия на труд и високо ниво на риск в работната среда, работа в нощен режим и на открито (напр., металургия, строителство и мн. др.). За тях се прилагат редица други нормативни изисквания, вкл. категоризация на труда в зависимост от условията на труд за значителна част от персонала (често над 90%) и за превенция - като намалено работно време, допълнителен отпуск, предпазна безплатна храна и др., поради което са крайно неподходящи за хора с увреждания. Изпълнението на предложените нови задължения в много от предприятията ще наложат освобождаване на персонал и назначаване на овакантените позиции или увеличаване на броя на длъжностните позиции свръх определената потребност при съответното равнище на производителност, организация на труда и натоварване на мощностите. При наемане на персонал за един работодател са от основно значение наличните способности, знания, умения, опит и квалификация на персонала, при едновременно поддържане на конкурентни позиции на съответния пазар и недопускане на дублиращи се функции и работни места. В тази връзка, не става ясно как се процедира при неявяване на кандидати – лица с увреждания, спрямо обявените свободни места със специфичен професионален		работната сила за хора с трайни увреждания. Принципът на трудоустрояване е свързан с защита на правото на труд за работник или служител, за когото работодателят трябва да положи допълнителни усилия, за да го приобщи към работния процес, отчитайки променената му функционалност, предвид, че лицето е част от персонала на съответния икономически субект. С въвеждането на квотния принцип реално ще се повишат възможностите за наемане на лица с трайни увреждания и ще се постигне ръст в равнището на заетост, чийто нива към момента са ниски. При разработването на законопроекта са взети по внимание спецификите на различните икономически сектори (изискванията за заемане на отделни длъжности) и работни позиции и са отчетени евентуалните рискове и проблематика при въвеждане на квотата. Квотата е взаимствана от международната практика в областта на заетостта за хора с увреждания. При положение, че дадено лице отговаря на изискванията за заемане не следва да има пречка за неговото наемане.

	профил и изисквани компетенции. В допълнение, когато се насочват лица за трудоустрояване при даден работодател задължително трябва да бъдат съобразени 2 условия: лицето да има необходимата квалификация и опит за съответното работно място; да има задължително медицинско заключение за здравна пригодност за съответната длъжност и конкретни медицински предписания относно характера на работата и условията на труд. Следва да се подчертае и необходимостта от промени в досегашната практика, когато се насочва едно лице за задължително трудоустрояване, да бъдат изброявани противопоказания, които са свързани освен с административни затруднения, а много често и с невъзможност да бъдат осигурени съответни условия от страна на работодателя. Остават неясни аргументите да бъдат определени най-високи квоти за предприятия с малоброен персонал, които имат най-ограничени възможности за адаптиране на работните места спрямо индивидуалните потребности на хората с увреждания. Спорна е и заложената прогресия, която на практика наказва увеличението на заетостта в предприятия с над 25 и с над 50 заети		

	лица, видно от разпределението на квотите по чл. 41, ал. 2: задължителна квота за назначаване на едно лице с трайно увреждане от работодател с 26 работници и служители, т.е. 3,8% от средно списъчния състав, съответно - 2% от средно списъчния състав за работодател с 50 работници и служители; две лица с трайно увреждане за работодател с 51 работници и служители – или 3,9% от средно списъчния състав; 2% от средно списъчния състав за работодатели с 99 или повече работници и служители. В тази връзка, категорично неверни са твърденията от представената оценка на въздействие (стр. 50), че "Предлаганата нова уредба за защита на правата на хората с увреждания не е насочена директно към микро-, малките и средните предприятия. Същевременно се очаква новия закон да има положително въздействие върху тях...". Напълно безотговорно е и твърдението на стр. 54, че „няма да се създадат задължения от финансов характер за предприятията, които попаднат в обхвата на приложението на Закона." Нещо повече, липсва какъвто и да било опит да бъдат остойностени очакваните положителни и отрицателни ефекти от действието на предложените квоти и месечните компенсационни вноски при неизпълнение на задълженията. Досегашната практиката показва, че		

	рестриктивният подход и прекомерна защита в трудовите отношения по същество възпира заетостта, води до укриване на информация при кандидатстване за работа или в хода на самия производствен процес, и излага на висок риск, както личната безопасност и здраве на наетите лица, така и работодателите по отношение на общата безопасност и тяхната наказателна и финансова отговорност. Настояваме също и за преосмисляне на концепцията за специализирания фонд „Заетост на хората с увреждания“, доколкото се предвижда основен източник на средства да бъдат да бъдат т. нар. месечни компенсационни вноски от работодателите, а предвиденият проектен принцип на разпределение на средствата не е в състояние да осигури пълно покритие на очакваните потребности. Предвидените регулярни глоби и имуществени санкции по чл. 103, ал. 1 за длъжностни лица при неизпълнение на изискванията на законопроекта, заедно с компенсационните такси при неизпълнение на предвидените квоти за заетост, отварят нови възможности за корумпиране на контролните органи, генерират допълнителни финансови и данъчни задължения за бизнеса, и в крайна сметка влошават значително стопанската и инвестиционна среда в страната. Тези позиции са изразени и от редица представители на браншови сдружения, както при проведените		Предложението за създаване на фонда се оттегля от законопроекта. Текстовете са прецизирани, вкл. и по отношение на административнонаказателната отговорност. Бележките се вземат под внимание.

	работни обсъждания, така и в официални позиции, изпратени до БСК. По предвидените преференциални режими за специализирани предприятия на хора с увреждания. Считаме, че предвидените насърчителни мерки и режими следва да бъдат разширени, като се отчита сравнително ниското ниво на заетост в тези предприятия, която вероятно не надхвърля 2 хил. души, при над 55 хил. души до 1989 г. Обръщаме внимание още веднъж, че прехвърлянето на проблеми от една група в обществото върху друга не ги решава, а противопоставя тези групи помежду им.	Приема се.	Предвиден е по-голям финансов ресурс във финансовата обосновка.
Агенция за социално подпомагане официално писмо от 18.09.2018г.	Във връзка с получен на 15.08.2018 г. по електронната поща Проект на Закон за хората с увреждания (ЗХУ) и след проведено на 16.08.2018 г. заседание на работната група, както и в допълнение на становище с изх. №04-00-1065/09.08.2018 г. изразявам следното становище на Агенцията за социално подпомагане (АСП): С разпоредбата на чл. 6 се регламентира правото на подкрепа за чужденци с увреждане. Необходимо е да се уточни обаче от кои органи на	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	медицинската експертиза следва да е установено увреждането - в чужбина или в България. До сега посочената целева група също ползва правата на лица с увреждания по ЗИХУ, като същите трябва да са освидетелствани от органите на медицинската експертиза в Република България и да имат постоянен или настоящ адрес на територията на страната.		
	В чл. 9, ал. 2 думите „специализирана дирекция в администрацията" да се заменят с „дирекция в специализираната администрация". Мотиви: Прецизиране на текста с оглед разпоредбите в Закона за администрацията.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	В чл. 10, ал. 4, т. 3 „Министерството" да се замени с „министъра".	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	В чл. 11, ал. 4, т. 1 да се прецизира текста, като думите „разработва" и „апробира" отпаднат. Мотиви: Съгласно сроковете, заложени в Преходни и заключителни разпоредби на ЗХУ, индивидуалната оценка на потребностите на хората с увреждания ще се извършва от специализирани отдели в дирекции „Социално подпомагане" към АСП по Методика за извършване на индивидуална оценка на потребностите от подкрепа на хората с увреждания, утвърдена от министъра на труда и социалната политика. Допреминаване на .тази дейност към	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	Специализирания орган (01.01.2021 г.), посочените за изпълнение функции ще са реализирани и ще подлежат на усъвършенстване, освен ако не се предвижда разработването на нова Методика.		
	В чл. 13, ал. 5, във връзка с ал. 1 и ал. 3, да се конкретизира кой от двамата представители на институцията, която администрира дейността на Съвета, ще е негов председател.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	В чл. 13, ал. 8 думата „дейността" да се замени със „заседанията".	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	В чл. 21 от ЗХУ се предвижда хората с трайни увреждания да имат право на подкрепа по реда на този закон съобразно индивидуалната оценка на потребностите. Изхождайки от дефиницията за лице с трайни увреждания, считам, че е необходимо в чл. 25, ал. 1, т. 3 да се конкретизират медицинските документи, които се прилагат, като се посочи и ЕР на ТЕЛК/НЕЛК. Текстът „медицински документи" не кореспондира и с разпоредбите в чл. 27, където за срок на индивидуалната оценка се посочва срокът на ЕР на ТЕЛК/НЕЛК или 5 години, при пожизнени ЕР на	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	ТЕЛК/НЕЛК. В чл. 25 да се добави нова алинея със следния текст: „Националната агенция за приходите предоставя на Агенцията за социално подпомагане и дирекциите „Социално подпомагане" необходимата данъчна и осигурителна информация за целите на изпълнението на държавната политика за подкрепа на хората с увреждания след писмено искане от изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане и дирекциите „Социално подпомагане". Мотиви: Чрез предложената нова алинея ще се създаде нормативно основание АСП законосъобразно да получава по служебен път от Национална агенция за приходите (НАП) данъчна и осигурителна информация (ДОИ) за лицата за отпускане на целеви помощи по реда на чл. 75 и чл. 76 от ЗХУ. Към настоящия момент АСП не е сред изброените в чл. 74, ал. 1 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс субекти и липсва нормативно основание за законосъобразно разкриване на ДОИ. Данните, съставляващи ДОИ, са	Принципно се приема.	Отразено е в законопрокета. Разпоредбата е прецизирана.

	получавани въз основа на представяне на отделно писмено съгласие от лицата. Тези хартиени носители на писмените съгласия, придружени със списъци, съдържащи лични данни на потенциалните получатели на помощи ежемесечно се изпращат в териториалните структури на НАП, за да могат дирекциите „Социално подпомагане" да получат обратно необходимата им информация, която е от значение при определяне правото на целевата помощ. С отпадане на изискването за даване на допълнително писмено съгласие за разкриване на ДОИ ще се облекчи както административната тежест за гражданите, така и ще бъде преустановено движението на множество хартиени носители, съдържащи лични данни, между териториалните структури на двете администрации.		
	Като се имат предвид елементите на индивидуалната оценка на потребностите, е целесъобразно в чл. 27, ал. 4 да се конкретизират компетентните институции и организации, за които оценката има	Не се приема.	Институциите и организациите, съобразно областта на своята функционална компетентност са длъжни да предоставят съответната подкрепа въз основа на направленията в индивидуалната оценка на

	задължителен характер. В противен случай съществува риск същите да не се припознаят като компетентни и хората с увреждания да не могат да ползват правата си.		потребностите на човека с увреждане.
	Текстът в чл. 40, ал. 2 да се прецизира, като след думата „заетостта" думите „за хората" да отпаднат.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	В Раздел VI „Финансова подкрепа" се използва различна терминология - хора с трайни увреждания" и „лица с трайни увреждания". Предлагам да бъде използван един термин във всички текстове на ЗХУ.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	Съгласно ЗИХУ през месец юли 2018 г. месечна добавка за социална интеграция е изплатена на 497 932 лица, като според определените процент (%) трайно намалена работоспособност или вид и степен на увреждане, са както следва:Предоставянето на месечна финансова подкрепа по реда на новия закон ще бъде по-неблагоприятно за целевата група с определени от 71 до 90% ТНР или ВСУ, т.е. за 275 839 лица. За да бъде определен кой размер е по-благоприятен за лицето, всяко от тях е необходимо да подаде заявление след		

	01.01.2019 г. в ДСП по настоящ адрес. През месец януари 2019 г. не всички лица ще успеят да посетят ДСП, което ги поставя в невъзможност да се възползват от правото си в началото на годината. В същото време по силата на §16 от Преходни и заключителни разпоредби на закона, изплащането на получаваните от тях 25% от социалната пенсия за инвалидност ще бъде прекратено от 01.01.2019 г.От друга страна, от месечна финансова подкрепа ще се възползват лица с определени от 50 до 70,99 % ТНР или ВСУ, които до настоящия момент не са получавали месечна добавка за социална интеграция и не са имали право и на социална пенсия за инвалидност. АСП не разполага с информация за техния брой, но по неофициални данни на Агенцията за хората с увреждания, лицата с трайни увреждания са около 740 000 бр., от което може да се направи обосновано предположение, че е възможно е около 200 000 лица с трайни увреждания да изразят волята си за получаване на месечна финансова подкрепа.		

	Обработването на всички заявления през месец януари 2019 г. е физически невъзможно. Това от своя страна е предпоставка за възникване на напрежение и в тази връзка считам, че е необходимо в Преходни и заключителни разпоредби да се включи следния текст: „Правото на месечна финансова подкрепа по чл. 70, т. 1 възниква от 1 януари 2019 г., при условие, че заявлението е подадено до 1 юни 2019 г., а в останалите случаи - от 1-во число на месеца на подаване на заявлението за месечна финансова подкрепа". В сега действащият закон право на целеви помощи за помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия (ПСПСМИ) имат хората с увреждания. В проекта на ЗХУ се предвижда това право да се ползва само от хората с трайни увреждания. В същото време в чл. 74, ал. 2 се регламентира задължението на ТЕЛК, НЕЛК и ЛКК да се произнасят за необходимостта от ПСПСМИ. Следва да се има предвид, че в специалното законодателство - Правилник за	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	устройството и организацията на работата на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки по медицинска експертиза и Наредба за медицинската експертиза, ЛКК нямат правомощия да се произнасят по трайно намалената работоспособност. Според така предвидените разпоредби ЛКК ще могат да се произнасят за необходимостта от ПСПСМИ, само ако лицата преди това имат установена трайно намалена работоспособност от ТЕЛК и НЕЛК. Тъй като липсва регламент, че правото на целева помощ се удостоверява с приложен документ от органите на медицинската експертиза, предлагам чл. 74, ал. 2 да се промени така: „Целева помощ по чл. 74, ал. 1 се получава при представяне на медицински документ, издаден от ЛКК, ТЕЛК или НЕЛК, удостоверяващ необходимостта от помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия и техния вид, съобразно конкретните нужди на човека с увреждане".	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	Предлагам да се регламентира подробен механизъм за възстановяването на целевите помощи за помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия в случаите на неизползването им по предназначение. Мотиви: Практиката показва, че текстът не се тълкува еднозначно от районните съдилища в България, което понижава събираемостта на тези задължения. АСП е отправяла писмени предложения за включването на подобен механизъм.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	В чл. 75 и чл. 76 навсякъде след думите „линията на бедност" да се добавят думите „за съответната година". Мотиви: Прецизиране на текстовете с оглед на това, че линията на бедност е динамичен монетарен показател.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	В чл. 75 е регламентирано правото на целева помощ за покупка и/или приспособяване на лично моторно превозно средство на хората с трайни увреждания, като в т. 2 е посочено допълнително условие - да са обучаващи се. Тъй като не е посочена дефиниция за „обучаващ се", следва да се има предвид, че по този начин се разширява обхвата на целевата група.		

	Условието дава възможност за записване на обучителен курс за кратък период, което от своя страна не гарантира, че целевата помощ ще бъде предоставяна на лица, чиито потребности включват покупка и/или приспособяване на лично моторно превозна средство. Предлагам „обучаващ се" да се замени със сега действащия текст „учащ" или да се поясни какво включва понятието.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	В чл. 77, ал. 3 думите „определена чужда помощ" да се заменят с „определена потребност от чужда помощ". Мотиви: Синхронизиране с разпоредбите на чл. 61 от Наредбата за медицинската експертиза.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	В чл. 79 препратката към чл. 22 не е точна - специализирания отдел за изготвяне на индивидуалната оценка на потребностите е посочен в чл. 23. Също така текста задължава целевите помощи по чл. 74, чл. 75 и чл. 76 от ЗХУ да се отпускат въз основа на заключенията и/или направленията от индивидуалната оценка на потребностите за подкрепа. Това на	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	практика означава, че на лицата с увреждания трябва да се изготви индивидуалната оценка на потребностите и едва тогава ще могат да получат целева помощ за ПСПСМИ. В случаите на спешна необходимост това ще е невъзможно, поради по-бавна административна процедура, поради което считам, че следва да има възможност за прилагане на друг механизъм за отпускане на целевите помощи за ПСПСМИ.	Приема се.	Ще бъде уредено на подзаконово ниво.
	В чл. 83, ал. 3 след думата „удръжки" да се постави запетая и да се добави текста: „освен за: 1. надвзети средства за финансова подкрепа в резултат на счетоводно- техническа грешка; 2. недобросъвестно получени суми".	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	В чл. 83 да се регламентира възможност за получаване на отпусната, но неполучена поради смърт месечна финансова подкрепа от наследници, по аналогия на чл. 91 от Наредба за пенсиите и осигурителния стаж.	Не се приема.	Правото на ползване на подкрепа по реда на този закон е лично и е свързано със задоволяване на индивидуални потребности на човека с увреждания. Отказът от това право, както и прехвърлянето му са недействителни.
	Мотиви: В случай на запазване на действащия механизъм на изплащане по		

	реда на ЗИХУ, месечната финансова подкрепа ще се изплаща до края на месеца, следващ месеца, за който се отпуска. Тъй като социалните плащания не са част от наследствената маса съгласно Закона за наследството, но касаят период, в който лицето е било правоимащо, считам, че този въпрос трябва да се регламентира в ЗХУ.		
	В чл. 84 да се прецизира текста, като се поясни за какво се зачита времето, през което лицата са полагали грижи за човек с трайно увреждане и не са били осигурявани.	Приема се.	Отразено е в преходните и заключителни разпоредби на законопроекта.
	В раздел VII „Регистри" да се добави, че данните се събират и обработват при спазване на Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27.04.2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	В чл. 91, т. 2 след думата „прекратяване" да се добави думата „дейността".	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	В чл. 93, ал. 8 след думата „проверява"	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	да се добавят думите „за достоверността на".		
	В чл. 96, ал. 1, т. 3 след думата „при" да се добави думата „установено".	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	В чл. 103 е регламентирана глоба в един и същи размер при първо и при повторно нарушение. Тъй като налагането на глоба при първо нарушение има и дисциплиниращ характер, считам, че глобата при повторно нарушение е удачно да е в по-голям размер.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	В „Допълнителни разпоредби" е необходимо да се регламентира „доходи за отпускане на целеви помощи", както и кои доходи не се вземат предвид при отпускането на целеви помощи.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	В § 18, ал. 1 и ал. 2 след думите „помощни средства" да се добавят думите „приспособления и съоръжения".	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	Да се прецизира текстът на §19, тъй като индивидуалните административни актове не се изплащат.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	В отделен параграф да се регламентира, че лицата, получили месечна добавка за социална интеграция за балнеолечение и/или рехабилитационни услуги за	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	съответната година, не могат да ползват правото на целева помощ за балнеолечение и рехабилитационни услуги по реда на чл. 73, т. 5 за същата година.		
Агенция за хората с увреждания официално писмо от 19.09.2018г.	По чл.5 в ал. 1 следва да се добави нова точка със следното съдържание „Достъпна архитектурна и урбанизирана среда“ в ал.2 следва да се включат „услуги подпомагащи намирането и започването на работа“ вместо заетост и да се добави нова точка „универсален дизайн“ По чл.9 В ал.1 следва да отпаднат думите „разработва“ Мотиви: Държавната политика за хората с увреждания е хоризонтална политика и нейното разработване е отговорност на всички ведомства. Подобен запис даже надхвърля отговорностите на МТСП, които са разписани подробно в следващите текстове ва закона. Създава се погрешното впечатление от самото начало на закона, че политиката за хората с увреждания ще се прави от едно ведомство. Нещо повече, следващите точки на ал.1 не дават отговор на въпроса как МТСП ще „разработва“ и „осъществява“ тази политика. Очевидно те визират	Приема се. Приема се. Приема се.	Отразено е в законопроекта. Отразено е в законопроекта. Отразено е в законопроекта.

	единствено неговите координиращи функции. По чл.13 Ал.1 следва да придобие следната редакция „Членовете на съвета са седем, един представител на Омбудсмана на Република България, един представител на Комисията за защита от дискриминация, четирима представители на представителните организации на хората с увреждания, определени от тях и един представител на академичната общност определен от Българската академия на науките. Мотиви: Не е необходимо двама души да защитават една позиция било тя на Омбудстмана или на КЗД. Подобен текст предполага противопоставяне в определен момент на правозащитни институции на НПО и поради това се търси паритет между тези членове на Съвета. Считаме, че подобна логика противоречи на самата идея на мониторинга и неговото провеждане. Самият мониторинг няма подобно „блоково“ разделение на гледните точки. Става въпрос за отразяване на позициите на всички членове на съвета в съответствие с техните компетенции и възможности за това как и до колко се спазват нормите и принципите залегнали в КПХУ. Цензурирането на едно или друго мнение на млен от съвета чрез гласуване е недопустимо. Подобна практика, акот тя се допусне веднага ще намери отзвук в	Не се приема.	Регламентираната разпоредба е с оглед спазване на принципа за равнопоставеност.

	алтернативните доклади и това ще се отрази негаивно на доверието както към мониторинговия доклад на страната, така и към мониторинговия механизъм като цяло както в страната така и в ООН.		
	Ал.3 следва да отпадне като се замени с нов текст „Дейността на Съвета за наблюдение се администрира чрез постоянно действащ секретариат“	Не се приема.	Разпоредбата не е в противоречие с чл.33 т.3 от Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН.
	Мотиви: Подобен текст ще даде възможност на НПО „пълноценно“ да участват в процеса на мониториране на Конвенцията за правата на хората с увреждания, така както го изисква чл.33, т.3.		
	Мотивът, че администрирането на дейността се осъществява от друг ги лишава от право да председателстват съвета е несъстоятелен. Освен това непрекъснатата промяна на администрацията от една институция в друга не е предпоставка за устойчивост на процеса, не води да генериране на административен капацитет и формиране на трайни административни практики в това число и свързани с управление на финансовите средства и техният контрол.		
	Ако се приеме новият текст на ал.3 предлагаме и нов текст на ал.5 - Съветът се председателства от представител на Омбудсмана на Република България,	Не се приема.	Предложеният текст е в съответствие с разпоредбата на чл. 33, т.3 от Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН. Организации на и за хора с увреждания трябва активно да са включени и пълноценно да участват в процеса по наблюдение.
	представител на КЗД или представител на представителните организации на и за хора с увреждания на ротационен		

	принцип за срок от четири година. По чл.17 В ал.4 следва да се добави след думите „ал.2“ следния текст „ чл.13, ал.3 По чл.21 Чл.21, ал.1 т.6 следва да отпадне. Мотиви: този запис не кореспондира с текст в ал.1 „право на подкрепа по този закон“	Приема се. Частично се приема.	Текстът по ал.4 се оттегля от законопроекта. Текстовете са прецизирани. В законопроекта е уредено правото на хората с трайни увреждания на ползване на социални услуги, съобразно индивидуалните им потребности, установени в оценката. Редът и условията за ползване на социални услуги се уреждат със Закона за социално подпомагане. (съобразно действащото законодателство). Правото на ползване на лична помощ също е съобразно индивидуалните потребности, установени в оценката. Редът, условията и обхватът за ползването на лична помощ се уреждат в отделен закон. Предвижда се индивидуалната оценка на потребностите, включително критериите и оценката на броя часове за ползването на лична помощ и необходимостта от ползване на социални услуги, да се изготвя по Методика за извършване на индивидуална оценка на потребностите от подкрепа на хората с увреждания, утвърдена от министъра на труда и социалната политика.
	Предлагаме чл.41, ал.2, т.1 да отпадне Мотиви: предвид състоянието на пазара	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	на труда както и възможностите на малките фирми да осигурят работа на хора с увреждания считаме, че на този начален етап би било целесъобразно квотния принцип да се прилага за фирми с 50 и повече работници и служители. Поради това чл.41, ал.2, т.2 става т.1, а числото 51 се заменя с числото 50 Чл.41, ал.2, т.3 става т.2 като „2%“ се заменя с „4%“ Мотиви: подобен е процента и на хората с увреждания в групата от 50-99 работници и служители	Не се приема.	Квотният принцип е синхронизиран с чл.9а от Закона за държавния служител, където са регламентирани квоти за заемане на длъжности в държавната администрация от хора с трайни увреждания. С квотата за работна сила по реда на този закон се въвеждат същите регламенти и за частния сектор. Квотният принцип ще се отнася за работодатели с численост на персонала от 50 и повече работници и служители. На подзаконово ниво ще бъдат уредени условията, редът, процедурата за изпълнението на квотните задължения за работодателите, както и прилагането на алтернативни мерки при неизпълнение, вследствие на активен диалог с всички заинтересовани страни за постигане на рационални решения и прецизност в тази област.
	По чл.44 чл.44, ал.1 следва да отпадне Мотиви: Подобен текст ще блокира квотния принцип и ще създаде много казуси по неговото прилагане.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	Предлагаме да се създаде нов чл.44 „а“ със следното съдържание - чл.44 „а“„Работодател , който създаде производствено звено или сектор в който работят 5 и повече хора с увреждания може да ползва правата по чл.51 и чл.53, ал.1 за тези производствени структури и работещите в тях хора с увреждани“ Мотиви: това ще стимулира работодателите да обособяват сектори без да е необходимо да регистрират специализирано предприятие	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	По раздел VII „Регистри“ Ново заглавие „Информационна система и регистри“	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	В „допълнителни разпоредби“ нов § „В Закона за държавния служител Обн., ДВ, бр. 67 от 27.07.1999 г., в сила от 28.08.1999 г., изм., бр. 1 от 4.01.2000 г., изм. и доп., бр. 25 от 16.03.2001 г., в сила от 1.09.2000 г., бр. 99 от 20.11.2001 г., в сила от 20.11.2001 г., изм., бр. 110 от 21.12.2001 г., в сила от 1.01.2002 г., бр. 45 от 30.04.2002 г., изм. и доп., бр. 95 от-28.10.2003 г., изм., бр. 70 от 10.08.2004 г., в сила от 1.08.2004 г., изм. и доп., бр. 19 от 1.03.2005 г., бр. 24 от 21.03.2006 г., бр. 30 от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г., бр. 102 от 19.12.2006 г., изм., бр. 59 от 20.07.2007 г., в сила от 1.03.2008 г., бр. 64 от 7.08.2007 г., изм. и доп., бр. 43 от 29.04.2008 г., бр. 94 от 31.10.2008 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 108 от	Не се приема.	Квотите за наемане на хора с трайни увреждания са уеднаквени за публичния и частния сектор. Застъпен е принципа за равнопоставеност. С прилагането на квота от 4% ще се създаде по-голяма тежест за бизнеса и публичната администрация. Текстовете в раздел „Заетост“ са прецизирани.

	19.12.2008 г., изм., бр. 35 от 12.05.2009 г., в сила от 12.05.2009 г., изм. и доп., бр. 42 от 5.06.2009 г., изм., бр. 74 от 15.09.2009 г., в сила от 15.09.2009 г., доп., бр. 103 от 29.12.2009 г., в сила от 29.12.2009 г., изм., бр. 15 от 23.02.2010 г., доп., бр. 46 от 18.06.2010 г., в сила от 18.06.2010 г., изм. и доп., бр. 58 от 30.07.2010 г., в сила от 30.07.2010 г., бр. 77 от 1.10.2010 г.; Решение № 12 на КС на РБ от 11.11.2010 г. - бр. 91 от 19.11.2010 г.; изм., бр. 97 от 10.12.2010 г., в сила от 10.12.2010 г., бр. 1 от 4.01.2011 г., в сила от 4.01.2011 г., изм. и доп., бр. 18 от 1.03.2011 г., в сила от 1.03.2011 г., бр. 100 от 20.12.2011 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 15 от 21.02.2012 г., изм., бр. 20 от 9.03.2012 г., в сила от 10.06.2012 г., изм. и доп., бр. 38 от 18.05.2012 г., в сила от 1.07.2012 г., доп., бр. 82 от 26.10.2012 г., изм., бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 1.01.2014 г., бр. 68 от 2.08.2013 г., в сила от 2.08.2013 г., доп., бр. 14 от 20.02.2015 г., в сила от 1.04.2015 г., изм. и доп., бр. 24 от 31.03.2015 г., доп., бр. 54 от 17.07.2015 г., в сила от 17.07.2015 г., изм. и доп., бр. 98 от 15.12.2015 г., в сила от 1.01.2016 г.; Решение № 5 на КС на РБ от 12.05.2016 г. - бр. 38 от 20.05.2016 г.; изм. и доп., бр. 57 от 22.07.2016 г., доп., бр. 81 от 14.10.2016 г., в сила от 14.10.2016 г., изм. и доп., бр. 105 от 30.12.2016 г., в сила от 1.01.2017 г., изм., бр. 86 от 27.10.2017 г.,		

	бр. 103 от 28.12.2017 г., в сила от 1.01.2018 г., изм. и доп., бр. 7 от 19.01.2018 г., изм., бр. 30 от 3.04.2018 г., в сила от 1.07.2018 г., бр. 38 от 8.05.2018 г., в сила от 30.04.2018 г., бр. 77 от 18.09.2018 г., в сила от 1.01.2019 г.“ В чл.9а, ал.1, т.1 думите „две на сто „ се заменят с „четири на сто“ Мотиви: Държавата е най-големия работодател и е нормално тя да поеме същата тежест както и частния сектор.		
Национално представителни отганизации на и за хора с увреждания	Ние правим следните предложения: I. В Чл. 3. Думата „способства” да се замени с „осигурява”. Мотиви: Предложеният глагол „осигурява“ има по ясно изразен императивен характер, което повишава качеството и задължителността на правната норма. II. В Чл.5, ал 1. 1. да бъде записана нова точка 5: „урбанизирани територии и обществени сгради”. 2. Предложената т.5 “транспорт” да стане т.6 и следващите да се преномерират. Мотиви: В текста са определени областите за подкрепа за хората с увреждания. Ние считаме, че е	Приема се. Приема се. Приема се.	Отразено в законопроекта. Отразено в законопроекта. Отразено в законопроекта.

	пропусната една изключително важна област, без която не може да се гарантира успех на интеграционния процес а именно достъпността на урбанизираните територии и обществени сгради. Тъй като осигуряването на достъпност е средство за реализацията на права, ние предлагаме като област за юридическа интервенция да бъде посочена „урбанизирани територии и обществени сгради". Това кореспондира със следващи текстове на проекто – закона и със цялостната правна уредба на тази материя в серия от нормативни актове от различен порядък. Важно: В чл.5, ал.1, т.9 като област на подкрепа е посочена „политически живот". Това кореспондира с чл. 29 от Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания. При разработката на проекто-закона е допуснат съществен пропуск изразяващ се в липсата на базови текстове, които регламентират основни конституционни права като: правото да избираш, правото да бъдеш избиран, правото да ти бъде осигурен достъп до изборния процес чрез осигуряване на достъп до сгради, секции, подвижни урни и т.н. Аргумента, че тази материя е развита в изборния кодекс и не е необходимо да бъде регламентирана в този закон е необоснована. За всяка от посочените в този закон области на подкрепа има специализирано законодателство, което не пречи в този закон да бъдат посочени		

	основните принципи и жалони на политиката за приобщаване на хората с увреждания в конкретната област: здравеопазване, образование, заетост, транспорт и други. С оглед изложеното предлагаме в Глава IV да бъде разработен нов раздел VI –Политически живот.	Не се приема.	Тези обществени отношения са подробно уредени в действащата нормативна уредба, поради което считаме, че не е целесъобразно разгръщането им в този специален закон.
	III. В Чл.9, ал.1, т.5 предлагаме пред думите "представителни организации на и за хората с увреждания" да се запише думата „национално"; Мотиви: Поради факта, че в този текст за първи път се използва термина "представителни организации на и за хората с увреждания", ние ще изразим нашето принципно становище по този въпрос, което трябва да бъде отразено в целият закон: Правото на гражданите свободно да се сдружават е провъзгласено в чл.44 на Конституцията на РБългария. Всяко обществено, политическо, икономическо и друг вид юридическо формирование създадено по реда на нормативен акт, представлява определена група граждани с цел защита на конкретни права и интереси. Изхождайки от това съждение, всички юридически лица с нестопанска цел, в които членуват хора с увреждания, имат представителни функции пред различните държавни, общинеки и други институции, което е записано в тяхните Учредителни актове. Чл.29 от Конвенцията на ООН за	Приема се.	Отразено в законопроекта.

	правата на хората с увреждания, отразявайки житейската ситуация, ясно определя равнищата на представителност: IV. В „Чл.29 „... б) ii) създаване на или членуване във организации на хора с увреждания, които да представляват хората с увреждания на международно, национално, регионално и местно равнище." Ние считаме, че е абсолютно задължително нивата на представителност да бъдат обозначени, което дава възможност на институциите и обществото да се ориентира в териториалният обхват и значимостта на дейноста на отделните правни субекти. В потвърждение на тази гледна точка европейските граждани с увреждания, включително и тези от България се представляват пред европейските институции не от националните си здружения, а от международните организации, в които членуваме като: Европейския форум на инвалидите, Европейския съюз на слепите, Европейския съюз на глухите и много други. На национално равнище хората с увреждания могат да бъдат представлявани само от сдружения, които имат обществено значими цели и дейност, голям териториален обхват и численост. Това гарантира в общественият дебат да участват субекти, които представляват големи социални групи и базови интереси. Държавата има право чрез законодателството си да определи		

	критериите, на които трябва да отговарят нейните социални партньори, с които да обсъжда политиката в дадения обществен сектор. На тази база с решение на Министерски съвет тя признава статут на своите партньори и участници в социалния диалог: • Национално представителни организации на работниците и служителите; • Национално представителни организации на работодателите; • Национално сдружение на общините и други…. Поради факта, че политиката за хората с увреждания има мултидисциплинарен характер и засяга правата и интересите на голяма обществена група от 1996г. със Закон за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите е въведен термина "национално представителни организации на и за хора с увреждания". Това позволява на правителството да посочи своите партньори в тази област избрани между десетките-хиляди НПО, записали в своите устави, че ще работят в областа на защита правата на хората с увреждания. Утвърдените критерии и процедура за придобиване на статут на Национално представителна организация на/за хора с увреждания, са доказали своята жизнена устойчивост и		
	обществена целесъобразност. Стремежът да се угоди на моментни необосновани претенции чрез		

	отпадането на думата „национално„ не дава решение, а поражда нов кръг от проблеми. Възниква въпроса, след като всяка организация представлява обединение на граждани, как едните ще са представителни, а другите по-представителни? Национално представителните организации на и за хора с увреждания, категорично заявяваме волята си да недопуснем промяна на статута Национално представителни! VI. В Чл.13 ал.3 Предлагаме два варианта на нова редакция в зависимост от решенията на правителството, изложени в нашите мотиви: Вариант 1 - Дейността на Съвета за наблюдение се администрира чрез администрацията на Омбудсмана на Република България и на Комисията за защита от дискриминация на ротационен принцип за срок от две години. За тази си дейност те не получават допълнително финансиране. Вариант 2 - Дейността на Съвета за наблюдение се администрира от секретариат, за което се получава финансиране от държавния бюджет. Секретариатът се ръководи на ротационен принцип за срок от две години - от Омбудсмана или от председателя на Комисията за защита от дискриминация.	Приема се. Приема се.	Текстовете в законопроекта са прецизирани. Отразено в законопроекта.
	Мотиви: Считаме, че посоченият срок от 4 год. е явна фактическа грешка.		

	Предлагаме в законът да се изясни дали Омбудсмана или Комисията за защита от дискриминация ще получат допълнително финансиране, в резултат на нововъзложените им функции. Поради факта, че дейността на Съвета за наблюдение се свежда основно до изготвяне на мониторинговия доклад ние считаме, че посочените институции не трябва да получат допълнително финансиране. В случай, че Правителството вземе противоположно становище и осигури допълнителни средства за дейността на съвета за наблюдение, по-ефективно ще бъде той да има малка обособена администрация (секретариат). Това ще позволи устойчивост и висока експертиза на екипа, а също така и независимост от администрациите на Омбудсмана и КЗД. Наличието на секретариат ще минимизира проблемите, които биха възникнали при двугодишната ротация на администрациите. VII. В Чл. 21 ал. 2 - Предлагаме следната редакция: (2) Редът и условията за ползването на социални услуги по ал. 1, т. 6 се уреждат с отделен закон. Мотиви: На всички е известно, че активно се работи и в следващите няколко месеца предстои приемането на Закон за социалните услуги. Регулацията на тази материя ще отпадне от Закона за социално подпомагане. С цел избягването на последващо	Частично се приема.	Текстовете са прецизирани. В законопроекта е уредено правото на хората с трайни увреждания на ползване на социални услуги, съобразно индивидуалните им потребности, установени в оценката. Редът и условията за ползване на социални услуги се уреждат със Закона за социално подпомагане. (съобразно действащото законодателство). Правото на ползване на лична помощ също е съобразно

	скорощно изменение на Закона за хората с увреждания, предлагаме да се възползваме от правната техника в ал. 3, а именно „Отделен закон" без да цитираме наименованието на юридическия акт, който все още не е част от правната система на страната.		индивидуалните потребности, установени в оценката. Редът, условията и обхватът за ползването на лична помощ се уреждат в отделен закон. Предвижда се индивидуалната оценка на потребностите, включително критериите и оценката на броя часове за ползването на лична помощ и необходимостта от ползване на социални услуги, да се изготвя по Методика за извършване на индивидуална оценка на потребностите от подкрепа на хората с увреждания, утвърдена от министъра на труда и социалната политика.
	VIII. В Чл. 49 Предлагаме следната редакция: Ал.2 Управителният съвет на фонда се състои от седем членове, в т.ч. председател, които са представители на: 1. Министерство на финансите - един член. 2. Министерство на труда и социалната политика - един член. 3. Агенция по заетостта - един член. 4. Агенция за хора с увреждания - един член. 5. Национално представителните организации на работодателите - един член.	Приема се.	Отразено е в проектозакона. Текстовете са прецизирани. Предложението за създаване на извънбюджетен фонд се оттегля от законопроекта. Текстовете са прецизирани с оглед регламентиране на целесъобразна подкрепа в областта на заетостта.
	6. Национално представителни организации на и за хора с увреждания -		

	двама членове. Ал.3 „Представителите на национално представителните организации на работодателите и Национално представителните организации на и за хора с увреждания се определят по отделно на съвместни техни заседания, за което се съставят протоколи, а представителите на министерствата и изпълнителните агенции - от ресорните министри и изпълнителни директори" Мотиви: Трудовата реализация е венецът на сложният интеграционен процес. Ние считаме, че в Управителния съвет на новосъздадения фонд „Заетост за хора с увреждания" трябва да участват представители на Национално представителните организации на и за хора с увреждания, тъй като: 1. Политиката за заетост на хората с увреждания е наша главна цел; 2. Разполагаме с необходимата експертиза за изработване на политика в тази област. 3. Някои от Национално представителните организации като Работодателските са тясно специализирани в тази сфера, което им дава възможност да познават проблемите и решенията на терен. 4. Разполагаме с информация за добрите европейски практики в областта на заетостта на хората с увреждания, които трябва да бъдат част		

	от политиката на фонда; 5. Трябва да упражняваме контрол за целесъобразно и ефективно използване на набраните средства във фонда и за да бъдат формулирани правилно моментните му приоритети. В случай, че предложението ни за седем члена на Управителния съвет не бъде прието предлагаме: посочената като пети член „национално представителните организации на работодателите“ да отпадне и на нейно място да се запише „национално представителните организации на и за хора с увреждания“. Ал.3 трябва да се коригира в същият контекст. IX. В Чл. 50 ал. 1 Предлагаме следната редакция: (1) Специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания са тези, които отговарят на следните условия: 1. регистрирани са по Търговския закон или по Закона за кооперациите; 2. имат относителен дял на лицата с трайни увреждания, както следва: а) не по-малко от 20 на сто от списъчния брой на персонала за специализирани предприятия и кооперации за слепи и слабо виждащи лица или лица с интелектуални затруднения или психични разстройства	Не се приема.	Текстовете в законопроекта не противоречат на отправените бележки. Не се налага икономичност на редакцията.
	б) не по-малко от 30 на сто от списъчния брой на персонала- за		

	специализирани предприятия и кооперации на лица с други увреждания Мотиви: Направеното предложение произтича от стремеж за икономичност и яснота на редакцията, без това да се отразява на законодателната воля. Чл.50 ал.2 да добие следната редакция: /2/ Работещите по трудово правоотношение лица в специализираните предприятия, трудово-лечебни бази и кооперации на хора с увреждания подпомагат хората с увреждания в трудовия им процес и са подкрепящ персонал. Мотиви: Здравите лица от списъчния състав на персонала подпомагат хората с увреждания в трудовия процес и извършват работа, която не може да бъде изпълнявана от тях. Освен това хората с увреждания боледуват и отсъстват често, което налага тези лиза да изпълняват поетите от специализираните предприятия и кооперации договорни задължения, извършвайки непосилна по обем и тежест работа. Това създава неравнопоставеност и напрежение в персонала. По същество подкрепящият персонал компенсира намалената работоспособност на работещите хора с увреждания.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	1. Чл.53 ал.2 накрая да се добавят думите „и подкрепящия ги персонал“	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	Мотиви: Преотстъпените средства да могат да се използват целево, както за хората с увреждания, така и за подпомагащия ги подкрепящ персонал, който е натоварен повече от обичайното в трудовия процес. 2. Чл.53 ал.4 накрая да се добави и „Кодекса за социално осигуряване“ Мотиви: Предложението правим във връзка с освобождаване на специализираните предприятия, трудово-лечебни бази и кооперации от заплащане на обезщетението за първите 3 дни от временната нетрудоспособност за лицата назначени по трудово правоотношение при тях като това се постигне чрез изменение на чл.40 от КСО.	Не се приема.	Подобни регламенти влизат в противоречие с КСО. В законопроекта не са предвидени изменения, реферирaщи към КСО в този аспект.
	Х. В Чл.71 да се запише нова точка 4 със следния текст: „над 90 % степен на увреждането с чужда помощ в размер на 35 % от линията на бедност”; Точка 4 да стане точка 5 Мотиви: Предложеният текст узаконява една явна несправедливост. Тя се изразява във факта, че лица със степен на увреждане над 90% с чужда помощ, които са полагали труд и имат вноски в осигурителната система, ще получат по-малък доход (пенсия за инвалидност поради общо заболяване + финансова подкрепа 25% от линията на бедност),	Частично се приема.	Текстовете по отношение на месечната финансова подкрепа в законопроекта са прецизирани. Предвижда се месечната финансова подкрепа да компенсира разходите, породени от увреждането и да представлява определена сума, в зависимост от степента на увреждане. При определянето на размера на месечната финансова подкрепа са взети по внимание и бюджетните ограничения, съгласно Закона за държавния бюджет на Република България и неотложната необходимост

	спрямо лицата които са със степен на увреждане над 90% с чужда помощ на социална пенсия за инвалидност и получаващи финансова подкрепа в размер на 57% от линията на бедност. Цифрите показват следното: 238лв. (средна пенсия за инвалидност поради общо заболяване) + 87лв. (25% от линията на бедност за 2019г) = 325лв. 150лв. (социална пенсия за инвалидност) + 198.36лв. (57% от линията на бедност за 2019г.) = 348.36лв.Лицата с увреждания, които имат принос в осигурителната система ще получат 23,36лв. по-малък доход от тези, които получават социална пенсия за инвалидност. Лицата с увреждания, които са със степен на увреждане над 90% с чужда помощ и получават социална пенсия за инвалидност са 14 000. В случай, че бъде прието нашето предложение трябва да бъде осигурен допълнителен годишен бюджетен ресурс изчислен на следната база: 66 000 (лица със степен на увреждане над 90% с чужда помощ, получаващи пенсия за инвалидност поради общо заболяване) x 417.60лв. (годишен допълнителен разход на едно лице в резултат на предложените допълнителни 10%) = 27 561 600лв. В случай, че бъде отпусната цитираната допълнителна сума картината в цифри е следната: 238лв. (средна пенсия за инвалидност		от оказване на подкрепа за най-уязвимите лица. Във финансовата обосновка на законопроекта са направени индикативни разчети в този аспект.

	поради общо заболяване) + 121,8лв. (35% от линията на бедност за 2019г) = 359,8 лв. 150лв. (социална пенсия за инвалидност) + 198.36лв. (57% от линията на бедност за 2019г.) = 348.36лв. Лицата с увреждания, които имат принос в осигурителната система, ще получат 11,44лв. по-голям доход от тези, които получават социална пенсия за инвалидност. Това ще представлява по- социално справедливо съотношение на доходите на сравняваните групи. Ние категорично считаме, че финансовата подкрепа не трябва да бъде обвързана със: - подоходен тест; - трудова заетост на лицето с увреждане; - размер на получаваното трудово възнаграждение; - и други от подобен характер. Съгласно Чл.69 (2) „Подкрепата е предназначена за компенсиране на разходите, свързани с преодоляване на затрудненията, предизвикани от вида и степента на увреждане". Безпорен е фата, че лицата с увреждания особенно тези които полагат усилия за личностната си обществена и трудова реализация е необходимо да правят допълнително разходи за:		
	- подържане на квалификацията си с цел да бъдат конкурентни спрямо		

	здравите работници и служители; - преквалификация или придобиване на ново образование с цел намиране на нова работа; - транспорт и мобилност; - системни медицински изследвания за контрол на здравето и медикаментозно лечение; - медицинска, професионална, социална, трудова и психологическа рехабилитация; - адаптиране на жилище и транспортно средство; - ползване на личен асистент, придружител, преводач на жестомимичен език и други; - допълнително обучение при незрящите за овладяване на областите в IT технологии; - и много други. Лица с увреждания, получаващи доходи над средните за страната са изключителна рядкост. Те са в резултат на висока лична мотивация, много труд, голяма експертиза и отговорно изпълнение на възложените задачи от работодателите с което допринасят за развитие на компанията в която работят. Техните разходи обаче свързани с увреждането не намаляват. Напротив-подложени в стресов режим на работа имат нужда от системна профилактика и подкрепа за да запазят		

	функционалността си. Считаме за крайно несправедливо малкото лица с увреждания, които са развили значим интеграционен потенциал да бъдат санкционирани с лишаване от правото на финансова подкрепа, която в този си вид е твърде символична. Европейската практика показва, че всички лица с увреждания получават базова финансова подкрепа в зависимост от степента на увреждането.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	XI. В Чл.97, ал.1 Чл. 97. (1) Организациите на и за хората с увреждания, които желаят да бъдат признати за представителни, трябва да отговарят на следните общи критерии за представителност: 1. да са вписани като юридически лица в обществена полза по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или по Закона за кооперациите най-малко пет години преди подаване на искането за признаване на представителност; 2. да имат уставни цели, задачи и дейности в областта на социалното приобщаване на хората с увреждания не по-малко от пет години считано от датата на вписването им като юридическо лице по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или по Закона за кооперациите; 3. да имат най-малко 5-годишен доказан опит в областта на социалното	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	приобщаване на хората с увреждания. Мотиви: Считаме, че трябва да продължи да действа досегащният критерий от 5 години, поради следните аргументи: 1.В зависимост от интелектуалния капацитет на своите създатели и осигуреният стартов финансов ресурс, всяко сдружение през първите 1-2 години от създаването си изгражда своите структури, кадрови потенциал, материална база и набира членове. В този период НПО не функционира в пълен обем. 2. Предложеният 5 годишен срок е възможно най-малкият през който едно новоучредено сдружение може да докаже значимостта на своите цели и чрез реалната си дейност да се утвърди като правозащитна организация на национално равнище.		
	XII. В Чл. 101. (2) т.1, Второ изречение: „Предназначението, реда и условията за предоставяне на субсидията се уреждат с правилника за прилагане на закона" да отпадне думата „предназначението" и текста да придобие следната редакция: „Реда и условията за предоставяне на субсидията се уреждат с правилника за прилагане на закона" Мотиви: Ние считаме, че предназначението на средствата не трябва да бъде упоменато в Правилника за приложение на закона, тъй като това ще представлява опит за предварително	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	канализиране на дейностите на Национално представителните организации на и за хора с увреждания. Подобен опит е обречен на неуспех, тъй като се касае за самоорганизиращи се гражданско-правни субекти, които в своите учредителни актове (Устави), свободно и независимо от държавата, определят своите цели и предмет на дейност. Предвидените задачи и услуги за всички организации са различни и са в пряка корелация с тяхната специфика, пораждана от вида и степента на увреждането на сдружилите се граждани и техните проблеми в процеса на интеграция. Дейностите, които развиваме са динамична величина и се променят в зависимост от постоянно нарастващите потребности на членовете ни. Те се определят от фактори като: - натрупаният опит в процеса на собствено развитие или взаимстванията от сродни организации; - новите услуги, които се налага да предлагаме в резултат на промени в обкръжаващата ни технологична, медицинска, образователна, културно-спортна и друга среда. Не е възможно дейноста на всички Национално представителни организации да бъде поставена в един калъп, който ще бъде неефективен и непригоден за хората с различен вид увреждания. Предназначението на средствата ние излагаме по дейности в новата методика		

	за заявяване на субсидии от държавният бюджет. Там са включени: Приложение №1 -ПРОЕКТ на субсидиите и другите текущи трасфери/капиталови трансфери; Приложение №2 - Показатели за полза/ефект и целеви стойности за дейностите по компонент 2 и 3 от Приложение № 1 Приложение №3 - Доклад за размера на субсидии и други текущи трансфери/капиталови трансфери 2019 г. Посочените документи се представят пред Министерството на труда и социалната политика и Министерство на финансите. Те са публични и са достатъчна база за оценка на целесъобразността и ефективността на изразходвания публичен-финансов ресурс и постигнатите резултати. Действа ефективна система за контрол за законосъобразност чрез: задължително представяне на тримесечни отчети пред Министерството на труда и социалната политика, Сметна палата и Министерство на финансите. Същевременно Национално представителние организации подлежат на системни проверки от Сметна палата и Държавна финансова инспекция.		
	XIII. В Чл. 101. (2) т.2. „Финансиране от държавния бюджет въз основа на		

	одобрени проекти на юридическите лица с нестопанска цел, осъществяващи дейности в обществена полза в областта на правата за хората с увреждания" да придобие следната редакция: „Финансиране от държавния бюджет по реда на чл.4 от ЗЮЛНЦ, въз основа на одобрени проекти на юридическите лица с нестопанска цел, осъществяващи дейности в обществена полза в областта на правата за хората с увреждания". Мотиви: Чрез предложената редакция става ясен механизамът по който всички граждански организации, включително и тези на хора с увреждания, които нямат статут на Национално представителни ще могат да ползват средства от държавният бюджет на проектен принцип при доказани значими цели и дейност. Подобна политика кореспондира със заявеното желание за развитие на гражданското общество и ангажиментите за подкрепа от страна на държавата.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	II. В Допълнителните разпоредби се създава нова т.23 със следното съдържание: 23. Подкрепата и насърчителните мерки по силата на този закон или произтичащите от него такива, имат социален характер по смисъла на Регламент № 1407/2013 г. и Регламент № 651/2014 г. и се считат за съвместими с вътрешния пазар съгласно чл.107 и чл.108 от Договора за функционирането на Европейския съюз,	Не се приема.	В Регламент № 1407/2013 г. не съществува разпоредба съгласно, която е заложен социален характер или дадени субекти, упражняващи стопанска дейност са освободени от кумулиране на помощта „de minimis". Целесъобразно е да се запази таванът от 200 000 EUR като размер на помощта de minimis, която едно и

	поради което не се включват в помощта „de minimis“ Мотиви: Всички държавни политики, произтичащи от закона, са за насърчаване и подкрепа пряко на хората с увреждания, като само в отделни случаи това става чрез предприятията, в които работят. Нито една форма на държавна помощ, произтичаща от този закон, не може да се възприема като насочена към предприятия, които могат да повлияят благоприятно въз основа на нея своята пазарна позиция или икономически резултати, с което да се нарушат пазарните принципи. XII. В Преходни и заключителни разпоредби предлагаме: В точка: 14. Предлагаме следния текст: Организации на хора с увреждания са тези, в които членуват повече от 50% хора с увреждания.	Приема се.	също предприятие може да получи от една държава-членка за всеки период от три години. Този таван е все още необходим, за да може да се гарантира, че всички мерки, попадащи в приложното поле на регламента, могат да се разглеждат като неоказващи въздействие върху търговията между държавите-членки и ненарушаващи или незаплашващи конкуренцията. По отношение на Регламент № 651/2014 г. са дефинирани определени категории държавни помощи в подкрепа на заетостта на хората с увреждания и приспособяване на работните места с такава цел, но същите се предоставят до регламентиран максимален интензитет. Всяка институция, предоставяща насърчителни режими в подкрепа интеграцията на пазара на труда за хората с увреждания, съобразява разходването на тези средства с действащите нормативни актове и условията за тяхното предоставяне, в това число и в съответствие с цитираните регламенти, когато е приложимо. Отразено е в законопроекта.
	Мотиви: Предложеното определение е по-правилно, поради следните причини:		

	1. Целите, задачите и приоритетните дейности на едно сдружение са в пряка връзка със вида на доминиращата група негови членове. 2. Организации „на“ хора с увреждания се ръководят от хора с увреждания. 3. Термина „ръководство“ е неясен. Закона за юридическите лица с нестопанска цел предвижда два задължителни колективни органа: Общо събрание и Управителен съвет и един едноличен-председател. В тях хората с увреждания могат да бъдат в различна числена комбинация в зависимост от кадровия потенциал на сдружението, териториалният му обхват и др. фактори. Съществуват организации на хора с увреждания, които приемат лица без увреждания, с цел ускоряване на процеса на интеграция още на ниво общност, както и за повишаване на експертизата си. С времето лицата без увреждания доказват своята преданост на каузата за защита правата на хората с увреждания и попадат в ръководните органи на организацията. Този факт е само от полза за хората с увреждания. Точка:18. „Кучета, водачи на хора с увреждания“ …… Предлагаме следната редакция: „Кучета, водачи или асистенти на хора с увреждания“ са кучета, обучени в специализирани училища, което се доказва със сертификат за преминато	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	обучение, отличителна служебна екипировка и знаци. Мотиви: определението на термина трябва да кореспондира със законовият текст. Кучетата-водачи или кучетата асистенти обслужват хора с различен вид увреждания, изпълняват различни функции и подлежат на различно обучение.		
	Точка:21. „Защитена заетост“ е форма на заетост за хора с тежки и множествени увреждания в центрове за защитена заетост, съпроводена с пакет от подкрепящи услуги. Мотиви: Терминът „тежки“ увреждания се ползва на едно място в законопроекта. Вероятно той ще намери приложение в Закона за социалните услуги в частта „лична помощ“. Поради тези причини той се нуждае от точно определение в законодателството ни, тъй като вероятно в някои случаи лица с тежки увреждания ще имат права от друг порядък.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	В преходни и заключителни разпоредби е необходимо да се фиксира датата, от която ще започнат да функционират: 1. Създаденият по силата на чл.48 от проектозакона фонд „Заетост на хората с увреждания“; 2. Създаденият по силата на чл.65 фонд „Мобилност и достъпна среда“; Мотиви: В преходните и заключителните разпоредби на	Приема се.	Предложенията за създаване на цитираните фондове се оттеглят от законопропекта. Текстовете са прецизирани, като е регламентирана подкрепа за хората с увреждания в областите на достъпност и заетост.

	проектозакона са фиксирани началните срокове, от които започват да функционират някои нови институции или ще бъдат приети допълнителни нормативни актове като правилници за приложение и други. Правилните намерения да бъдат създадени цитираните два фонда изискват ясно да бъдат фиксирани началните срокове на тяхното функциониране, което ще наложи изработването на необходимите правилници за дейността им. § 24. В Кодекса за социално осигуряване/ изброяват се всички изменения и допълнения към него/, в чл.40 се правят следните допълнения: Ал. 6 добива следното съдържание: / 6/ Специализираните предприятия, трудово-лечебни бази и кооперации на хора с увреждания, регистрирани в Агенцията за хора с увреждания, които са осигурители на работещи по трудово правоотношение лица, се освобождават от заплащане на обезщетението по ал.5 за първите три дни от временната им неработоспособност. Мотиви: За да се преодолее противоречието с КСО, предлагаме изменение на чл. 40 на КСО в Преходни и заключителни разпоредби на ЗХУ, което ще възстанови предходна законова разпоредба отнета с временна мярка, но придобила постоянен характер. Изплащането на това обезщетение е	Не се приема.	Предложението противоречи на КСО. С предложения законопроект не се предвижда изменение на разпоредби в КСО. В законопроекта са предвидени финансови облекчения и икономически стимули в подкрепа на специализираните предприятия, трудово-лечебни бази и кооперации на хора с увреждания, с оглед повишаване на производителност на труда.

	непосилно бреме за специализираните предприятия и кооперации на хора с увреждания, тъй като работещите в тях лица с увреждания много по-често боледуват и ползват отпуск по болест, а средства за това липсват. Молим да включите горните предложения в общото становище на национално- представителните организации по време на общественото обсъждане на законопроекта за хората с увреждания. XIV. В Преходни и заключителни разпоредби § 23, т.1: а) „(7) Работник или служител, който към момента на възникване на трудовото правоотношение е с трайно намалена работоспособност 50 и над 50 на сто или боледуващ от болест, определена в наредба по ал. 1, т. 3, не се ползва от закрилата по ал. 1.“. трябва да отпадне или да бъде съществено преработен. Мотиви: Ние бяхме инициатори на предложеният текст, ръководени единствено от стремежа да наложим квотният принцип. Считаме, че всеки нает работник с увреждане трябва да изпълнява отговорно своите задължения и да допринася за развитието на фирмата, която му е гласувала доверие и предоставила шанс за себеутвърждаване. Същевременно не трябва да бъдат поощрявани безотговорните, недобросъвестните и неповишаващи квалификацията си работници и служители дори и те да са с	Приема се.	Предложението е оттеглено от законопроекта.

	увреждане. Изхождайки от тези добри намерения обаче не сме съобразили множество житейски ситуации в които отпадането на защитата по чл.333 от КТ би поставила работника в неизгодно дори дискриминационно положение като: ползване на болнични, налагаща се адаптация на работното място изискваща допълнителни разходи, необходимост от допълнителна квалификация в резултат на увреждането, по-ниска мобилност при промяна профила на производство, с произтичаща от това по-ниска производителност на труда за определен период и други. Посочените факти могат да послужат като аргумент на работодателя да освободи работника без негова обективна вина, което налага да съществува режимът на защита. Когато формирахме мнението си по този въпрос ние изхождахме и от позицията си, че беше предвидена санкция в размер на 80% от минималната работна заплата при ненаемане на работник с трайно увреждане. Във проектозакона за хората с увреждане предложен за обществено обсъждане такса е чувствително занижена на 30%. Необходимо е чрез спешен и активен диалог със всички заинтересовани страни да намерим вярното решение, за да може квотния принцип да стане част от нашата правна система. Същевременно трябва да създадем необходимите гаранции човекът с трайно увреждане да бъде пълноценен		

	работник спрямо който неможе да се упражнява административен произвол и психически тормоз. Квотния принцип трябва да стане началото на превръщане на хората с увреждания в значим национален, социален капитал, допринасящ за развитието на фирмите в България.		
НАСО 21 септември 2018 г. 15:43:14 15:50:31 15:51:06	ПРЕДЛОЖЕНИЯ ПО ПРОЕКТА НА ЗАКОН ЗА ХОРАТА С УВРЕЖДАНИЯ 1. В член 11, ал. 1, годината за влизане в сила да се запише (В сила от 01.01.2020 г.) Мотиви: Двегодишния срок прекалено отлага и забавя процеса на реформите. Едногодишния срок е достатъчен за създаване на тази нова структура.	Не се приема.	Законопроектът предвижда създаване на единна структура, която да подпомага адекватно хората с увреждания и да създава възможност на държавата по-ефективно да организира и координира политиката по приобщаването им. Механизмът за координация предполага комуникация между различните държавни органи в секторните политики, така че да се гарантира достъпа на хората с увреждания до публичния ресурс. Предвижда се Държавната агенция за хората с увреждания да осъществява дейности, свързани с изготвяне на индивидуалната оценка на потребностите и координиране на политиката за правата на хората с увреждания. Целта е единната структура да координира изпълнението

			на цялостната държавна политика за правата на хората с увреждания. След влизането в сила на законопроекта ще е необходимо технологично време, за да започне да функционира държавната агенция и за налагане на тези промени се изисква по-дългосрочен период.
	2. Член 38 да придобие следната редакция: Заетостта на хората с увреждания се осъществява като подкрепена заетост в обичайна среда или специализирана заетост в защитена работна среда. Мотиви: В европейската и световна практика съществуват два модела на заетост: подкрепена заетост, в обичайна среда като най-съвременна, силно развиваща се форма на заетост при интегрирана среда, в съответствие с Конвенцията на ООН, и защитена заетост, преминаваща към модел на социални предприятия, и осигуряваща специализирани условия на труд. Неоправдано и нелогично е да въвеждаме „защитена заетост“, когато светът отрича и премахва този модел в практиката като дискриминационен. В България съществува модела на специализирана работна среда, което е	Частично се приема.	Не са цитирани конкретни регламенти, практики или легални дефиниции, уредени в нормативни актове. Разпоредбите в законопроекта не влизат в противоречие с отправеното предложение. Законопроектът предвижда осигуряване на възможности и условия за заетост на хората с увреждания в обичайна, специализирана и защитена работна среда.

	форма на защитена работна среда.		
	3. В съответствие с член 39, ал.1, който регламентира, че МТСП и Агенция по заетостта, осъществяват политиката по заетостта на хората с увреждания, предлагаме във всички текстове в раздел „Заетост“ думите Агенция за хора с увреждания да се заменят с думите „Агенция по заетостта“. Мотиви: Към мотивите ни от предходните ни предложения можем да добавим и още един мотив, свързан със създаването на специализиран орган от 2020г. като правоприемник на Агенцията за хора с увреждания, за който подобна дейност ще бъде неприсъща и в конфликт с функциите на Агенция по заетостта.	Не се приема.	Към момента статутът, дейността и функциите на Агенция по заетостта и Агенция за хора с увреждания са уредени в отделни нормативни актове. В цитираната разпоредба Министерството на труда и социалната политика и Агенцията по заетостта, осъществяват политиката по заетостта на хората с увреждания, като разработват програми, проекти и насърчителни мерки за хора с трайни увреждания, с оглед тяхната социално-икономическа интеграция, по реда и условията на Закона за насърчаване на заетостта. От друга страна Агенцията за хората с увреждания предоставя целеви насърчителни режими по реда на действащия Закон за интеграция на хората с увреждания, вследствие на което не е обосновано преминаването на тези функции към Агенция по заетостта.
	4. В Раздел III „Заетост“ във всички текстове, съдържащи думите: „Специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания“ се заменят с думите „Социални предприятия за хора с увреждания“. 4. А) В допълнителните разпоредби да се запише нова точка със следния текст: „Социални предприятия за хора с увреждания“ са предприятия, трудово-лечебни бази, кооперации и	Не се приема.	Социалните предприятия са предмет на отделен закон и попадат извън обхвата на предложения законопроект.

	неправителствени организации, реализиращи търговска дейност със социални цели и осигуряващи специализирана заетост за хора с увреждания в защитена работна среда. Мотиви: Предложението цели актуализиране на терминологията, в съответствие със съвременните международни процеси и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания. Във всички области на обществения живот специализираните институции се премахват като някои от тях се заменят със социални такива. Предложението цели и разширяване на обхвата и подобряване на работата на тези предприятия, повишаване подкрепата за тях, с цел завишаване на тяхната ефективност и техния принос за повече заетост за хората с увреждания. Предложението включва и възможност за създаване на такива звена към неправителствените организации, които реализират стопанска дейност и осигуряват заетост на хора с увреждания.		
	5. Член 46, ал.1 думите „с проекти“ да отпаднат. Мотиви: Ал.6 на същият член 46 определя, че редът за кандидатстване и отпускане на средствата се определя с Правилника за прилагане на закона. Във връзка с това именно в Правилника може да се определи дали да се кандидатства с проекти или по друг начин за да се постигне по-облекчена и	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	ефективно действаща система и ред, стимулираща и облекчаваща ефективността на мярката и намаляваща административната тежест и цена.		
	6. В член 46, ал.4 срокът да бъде две години. Мотиви: Три години са прекалено дълъг срок в условията на съвременните динамични промени. Няма друг вид процедура, отнасяща се за работодателите, със срок по-голям от две години. Срокът от две години в по-голяма степен съответства на степента и размера на подкрепата, която работодателят може да получи.	Не се приема.	Изпълнението на тези насърчителни мерки преди всичко цели да се създаде устойчива заетост на наетите лица.
	7. В член 47, ал.1, т.1 думите „30 на сто“ да се замени с „50 на сто“. Мотиви: 30 на сто е относително много малък, граничещ с незначителен стимул и не е в синхрон с останалите подкрепящи мерки в закона. Процедурата по реализация, отчитане и контрол е много по-тежка и скъпа от размера на преференцията, което я прави неефективна и неприложима.	Не се приема.	Това е възможна преференция за работодатели, които са одобрени за финансиране на дейности по приспособяване и/или оборудване на работни места и осигуряване при необходимост на достъп до тях, с цел стимулирането и подпомагането им за наемане на хора с трайни увреждания. Останалите преференции, за които е твърдението, че не са в синхрон в законопроекта, се отнасят за специализирани предприятия и кооперации, чиято производствена среда, капацитет, възможности и брой работници и служители с увреждания, значително се разграничават от работодателите в реалния сектор,

			поради което не се предвижда уеднаквяване на икономическите стимули и облекчения в законопроекта.
	8. Член 50, ал.1, т.1 да придобие следната редакция: „Регистрирани са по Търговския закон, Закона за кооперациите или Закона за юридическите лица с нестопанска цел. Мотиви: Предложението цели разширяване на кръга от субекти и включване като възможност на неправителствените организации, които реализират стопанска дейност и осигуряват заетост да работят като специализирани субекти.	Не се приема.	Прилага се действащата практика. Законопроектът не предвижда разширяване на кръга от стопански субекти.
	9. Член 51 да придобие следната редакция: „Работодателите могат да бъдат финансирани от Агенцията за хора с увреждания по ред, определен в Правилника за прилагане на закона“. Мотиви: Предложението цели осигуряване на възможност за финансиране и стимулиране на възможно най-голям принос на работодателите за осигуряване на работни места, независимо от техния статут, по ред определен в Правилника за прилагане на закона.	Не се приема.	Разпоредбата е насочена към подобряване на работната среда на специализираните предприятия и кооперации с цел повишаване на тяхната производителност и конкурентоспособност. В раздел Заетост са отразени други насърчителни мерки и преференции за подпомагане на обичайни работодатели.
	10. Към член 53 да се създаде нова ал. 2, със следния текст: „На работодателите се преотстъпват 50 на сто от дължимите осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване, задължително здравно осигуряване и	Не се приема.	Коментар по-горе.

	допълнително задължително пенсионно осигуряване на наетите хора с увреждания.“ В същия член 53 ал. 2, ал. 3, 4, 5 стават съответно ал. 3,4,5, 6. Мотиви: Този текст внася справедливост и съответствие между ангажиментите на специализираните предприятия, на които се преотстъпват 50% от осигурителните вноски на всички работещи по трудово правоотношение лица, и от друга страна обичайните работодатели, които вече са натоварени със задължителни квоти за разкриване на работни места, на които се преотстъпва 50 на сто от осигурителните вноски само за наетите хора с увреждания. Въведените задължителни квоти по чл. 41 изискват и съответстващи облекчения, които да стимулират работодателите да ги изпълняват, а не да търсят начини да ги заобикалят. 11. В член 53, ал.4 текстът да придобие следната редакция: „Работодателите на хора с увреждания ползват данъчни преференции, уредени в Закона за корпоративното подоходно облагане и Закона за данъците върху доходите на физически лица.“ Мотиви: Тази формулировка ще даде възможност в посочените закони да се включат и регламентират различни облекчения и стимули за различните работодатели, според техния принос, в това число специализирани, обичайни и	Не се приема.	Предложението се отнася до разпоредби на други нормативни актове.

	други. Тази възможност е и в отговор на необходимостта за подкрепа на работодателите, натоварени с отговорности по чл.41. 12. Член 54 и член 55 да отпаднат. Мотиви: Както вече посочихме по-горе специализираната среда е вид защитена заетост. Предложените текстове се отнасят и включват дейности от сектора на социалните услуги, във връзка с което предлагаме те да бъдат включени по подходящ начин в Проекта на Закона за социалните услуги. От друга страна въвеждането на тези текстове ще иска значими финансови ресурси, които могат да бъдат насочени по-ефективно за същата целева група към специализираните предприятия.	Частично се приема.	Отразено е в законопроекта и във финансовата обосновка. В рамките на законопроекта се въвежда нова форма на заетост-защитена заетост за хора с трайни и множество увреждания. Предвижда се създаване на центрове за защитена заетост към специализираните предприятия и кооперации на хора с увреждания и трудово-лечебни бази, като механизъм в подкрепа на трудовата интеграция на хора с трайни и множество увреждания с основна цел осигуряване на условия за извършване на продуктивна дейност, платена работа и предоставяне на персонални подкрепящи услуги. Това не е социална услуга.
	13. Във връзка с включването в проекта на критерии за представителност на организациите на и за хората с увреждания предлагаме: А) Критериите за представителност да отпаднат от проекта и да бъдат включени в правилника. Б) Ако критериите за представителност останат като част от закона: - Да се възприеме определението	Не се приема.	Отразено е в законопроекта. На законово ниво се въвеждат общите и специфични критерии за национална представителност на организациите на и за хората с увреждания. Регламентират се също финансовата подкрепа за национално представителните организации на и за

	„Национално представителни организации“. - Да не се допускат промени в сега действащите критерии без ясна и аргументирана дискусия и обсъждане. В настоящата ситуация време за такова обсъждане липсва.	Приема се. Приема се.	хората с увреждания, осигурена под формата на субсидия от държавния бюджет, както и контролът по отношение на изпълнението на субсидираните от държавата дейности. Посочена е и възможността юридическите лица с нестопанска цел, осъществяващи дейности в обществена полза в областта на правата за хората с увреждания да кандидатстват за осигуряване на финансиране от държавния бюджет на проекти, по реда на Закона за юридически лица с нестопанска цел. По този начин е налице предпоставка да се избегне неравнопоставеността между организациите и да се спомогне за насърчаване на сътрудничеството между тях и обединяване на усилията им за защита на правата на хората с увреждания.
	- Да отпадне единствено включената до момента промяна: Думите „включително подкрепящ персонал“ от чл. 97, ал.2, т.4. Мотиви: Този добавен текст ще доведе до увеличаване броя на персонала и за сметка на това силно намаляване на броя на работните места за хората с увреждания. Това е нелогично и недопустимо! Категорично настояваме за премахване на този добавен текст в чл.97, ал.2, т.4 „включително подкрепящ персонал“. Ако е необходимо за персонала може да	Частично се приема.	Подкрепящ персонал са работещите лица по трудово правоотношение в специализираните предприятия, трудово-лечебни бази и кооперации на хора с увреждания, които подпомагат хората с увреждания в трудовия им процес и извършват работа, непосилна по обем и тежест да бъде изпълнявана от тях. Предложението е съгласувано в рамките на междуведомствената работна група, като е взета под

	бъде определена друга цифра, извън 800, така както е записано в т. 5 на същата алинея и същия член.		внимание бележката на НАСО.
Омбудсман на Република България 21.09.2018 г.	Важно условие за успех в очакваната и започната реформа за правата на хората с увреждания е обсъждането и приемането на законите за правата на хората с увреждания в пакет - Закона за хората с увреждания, Закона за личната помощ и Закона за социалните услуги. Законът за хората с увреждания е изключително важен поради това, че той е основен за правата на хората с увреждания и че с него се търси максимално съответствие с изискванията Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания. Омбудсманът като обществен защитник е силно ангажиран с правата на хората с увреждания, във връзка с което изразявам следното становище по проекта на Закон за хората с увреждания, публикуван за обществено обсъждане от Министерството на труда и социалната политика: В публикувания проект са включени голяма част от предложенията, които направих по време на изработването на проекта и които многократно настоявах да бъдат приети. Това са предложенията за: 1. въвеждането на индивидуалния подход и задължителност на заключенията и направленията от индивидуалната оценка за всички		

	български власти и институции; 2. преминаването към нов механизъм за финансиране и предоставяне на помощните средства и медицинските изделия в системата на здравеопазването и предвиждане на процедура за отпускането им в натура в съответствие със стандарт за качество; 3. създаването на орган за мониторинг и предвиждането на орган за координация на политиките за хората с увреждания, съгласно изискванията на чл. 33 от Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания; 4. гарантирането на механизма за личната помощ; 5. създаването на механизми за осигуряване на достъпност на средата и за подкрепа на трудовата заетост на хората с увреждания; 6. осигуряването на по-добра финансова подкрепа за всички хора с увреждания и обвързването на размера на средствата с показател, който се актуализира ежегодно; 7. отпускането на месечната финансова подкрепа още от 01.01.2019г. Изброените въпроси са от огромно значение за всеки човек с увреждане и затова предложенията бяха подкрепени от хората с увреждания и от техните организации. В проекта обаче не са отразени други предложения и не е дадено решение на проблеми, които са		

	важни за правата на хората с увреждания: 1. Сроковете за влизане на законопроекта в сила • Трябва да се предвиди по-кратък срок за влизане на закона в сила. Отлагането на влизането в сила на нормативния акт с шест месеца е необосновано дълъг период. • Още повече, че след шестия месец от обнародването на проекта тепърва започва извършването на оценките на потребностите, което означава, че голяма част от хората с увреждания и техните семейства за дълго време няма да имат възможност да се ползват от всичките си права. 2. Личната помощ • В чл. 20 следва да се предвиди възможност за хората с увреждания, които нямат комплексна оценка по Закона за хората с увреждания и желаят да ползват лична помощ, да им бъде извършена оценка на потребностите от лична помощ изцяло по Закона за личната помощ. • В чл. 20, ал. 1 е добре да бъде отделено ползването на личната помощ в отделна точка.	Не се приема. Приема се.	Необходимо е технологично време за въвеждане на регламентите на новия закон и свързаните с него подзаконови нормативни актове. Текстовете в законопроекта са прецизирани. В законопроекта е уредено правото на хората с трайни увреждания за ползване на лична помощ, съобразно индивидуалните им потребности, установени в оценката. Редът, условията и обхватът за ползването на лична помощ се уреждат в отделен закон. Предвижда се индивидуалната оценка на потребностите, включително критериите и оценката на броя часове за ползването на лична помощ и необходимостта от ползване на социални услуги, да се изготвят по Методика, утвърдена от министъра на труда и социалната политика. Финансовите ангажименти в този

	3. Финансовата подкрепа • Необходимо е да се регламентира изрично, че хората с увреждания над 90 на сто с чужда помощ, които не получават социална пенсия за инвалидност, а друг вид пенсия за инвалидност, ще получават подкрепа в размер - 25 на сто от линията на бедността.	Приема се.	аспект са остойностени и отразенени във финансовата обосновка. Текстовете са прецизирани. Според разпоредбата в законопроекта „Право на месечна финансова подкрепа по чл. 71, т.1 имат хората с трайни увреждания над 18-годишна възраст, както следва: 1. от 50 до 70,99 на сто степен на увреждането в размер на 7 на сто от линията на бедност; 2. от 71 до 90 на сто степен на увреждането в размер на 15 на сто от линията на бедност; 3. над 90 на сто степен на увреждането в размер на 25 на сто от линията на бедност; 4. над 90 на сто степен на увреждането с определена чужда помощ, които получават пенсия за инвалидност поради общо заболяване или поради трудова злополука или професионална болест в размер на 30 на сто от линията на бедност; 5. над 90 на сто степен на увреждането с определена чужда помощ, които получават социална пенсия за инвалидност в размер на 57 на сто от линията на бедност.“
	• За да е възможно хората с увреждания да получават новия размер на месечната финансова подкрепа по чл.	Приема се.	Отразено е в преходните и заключителни разпоредби на

	70, т. 1 още от 01.01.2019 г., е необходимо месечната подкрепа да се извади от оценката на потребностите. Предвидено е тя да се получава само според степента на увреждане, което към момента се установява с ЕР на ТЕЛК;		законопроекта.
	• В проекта на закона е предвидено, че месечната финансова подкрепа се отпуска не съобразно индивидуалните потребности, а съобразно степента на увреждане. За да се отговори на изискванията на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания и да бъде спазен водещият принцип за индивидуален подход, следва в Преходните и заключителни разпоредби да се регламентира конкретен срок за въвеждане на индивидуален подход и при определянето на размера на месечната подкрепа.	Приема се.	В преходните и заключителни разпоредби е дефиниран срок за разработване на Методика за изготвяне на индивидуална оценка на потребностите, утвърдена от министъра на труда и социалната политика. Индивидуалната оценка на потребностите, включително критериите и оценката на броя часове за ползването на лична помощ и необходимостта от ползване на социални услуги, е предвидено да се изготвят по тази Методика. В законопроекта е регламентирани правото на хората с трайни увреждания на финансова подкрепа в зависимост от потребностите им, установени в индивидуалната оценка
	• Смятам, че е неправилно целевата помощ за покупка и/или приспособяване на лично моторно превозно средство да бъде обвързана и с някое от условията - човекът с увреждане да е работещ или обучаващ се (чл. 75, ал. 2, т. 2). В много от случаите адаптираният личен автомобил е предварително условие, за да е възможно човекът с увреждане да работи или да посещава учебно	Не се приема.	Разпоредбата е с фокус към активно включване на пазара на труда и участие в образователната система с оглед реална социална-икономическа интеграция на хората с увреждания. Предложената правна норма е насочена към създаване на гаранции за недопускане на евентуални злоупотреби с право.

	заведение.		
	• В чл. 76 по отношение на помощта за преустройство на жилище не става ясно дали подкрепата може да се ползва за преустройство на всяко жилище, независимо дали е собствено или наето. Следва да се предвидят възможности за получаване на помощта при преместване поради наложителни причини или след определен период в друго жилище, както е например решен въпросът с приспособяването на моторно превозно средство (чл. 75, ал. 3).	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	• В проекта на закона следва да се изпълнят многобройните препоръки на омбудсмана и да се промени процедурата за изплащане на целевите помощи за балнеолечение и/или рехабилитационни услуги (чл. 77), като средствата започнат да се превеждат директно от държавата на заведенията, в които са осъществявани процедурите, както е например при паричните помощи за профилактика и рехабилитация, изплащани от Националния осигурителен институт. По същия начин следва да се измени редът за осигуряване на подкрепата за наем (чл. 78), която трябва да се изплаща от държавата директно на общината, която настанява човека с увреждане.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	• Добре е да се обмисли механизъм за подпомагане на хората с увреждания, които са с определени от 50 до 70, 99 % степен на увреждането, регистрирани са в дирекция „Бюро по труда“ като безработни и не са отказали подходяща работа и които нямат пенсия и други доходи. Поради факта, че тези хора с увреждания не отговарят на изискванията за отпускане на социална пенсия за инвалидност (нямат повече от 70, 99 % степен на увреждането), според предложения проект те са оставени единствено с финансовата подкрепа в размер от 10 % от линията на бедност или 34, 8 лв.	Не се приема.	Месечната финансова подкрепа е предназначена да компенсира разходите, свързани с преодоляване на затрудненията, предизвикани от вида и степента на увреждане. Целта е да бъдат подпомогнати най-уязвимите лица. Механизмите за подпомагане на безработни хора с увреждания са уредени в друг нормативен акт. Когато регистрирано в дирекция „Бюро по труда“ безработно лице откаже подходяща работа, на същото му се прекратява регистрацията съгласно Закона за насърчаване на заетостта. В случай, че лицето приеме предложената подходяща работа, той/тя се счита за устроен/а на пазара на труда, започва да получава доходи от труд, респективно има осигурителен принос, поради което се ползва с правата по КТ и КСО.
	4. Осигурителни и здравноосигурителни права • В чл. 84 е отпаднало правото на гражданите да бъдат здравноосигурени за времето, през което са полагали грижи за човек с трайно увреждане и не са били осигурявани. Това право е изрично предвидено в чл. 46 от действащия Закон за интеграция на хората с увреждания и следва да остане като гаранция за гражданите, които полагат грижи за хора с увреждания и	Не се приема.	Чл. 9, ал. 6 от Кодекса за социално осигуряване, съдържа действаща разпоредба, според която за осигурителен стаж при пенсиониране се зачита времето, през което са полагани грижи за лице с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 90 на сто, което постоянно се нуждае от чужда помощ. Стажът се зачита на едно от

	които поради една или друга причина не са включени в механизма на личната помощ или в друга асистентска услуга. Изречението в чл. 84 е недовършено и е „Времето, през което лицата са полагали грижи за човек с трайно увреждане и не са били осигурявани, се зачита при условията и по реда на чл. 9, ал. 6 от Кодекса за социално осигуряване.		следните лица: съпруг (съпруга), родител (осиновител) или един от родителите намайката или бащата на лицето с увреждане. Осигурителен стаж се зачита, при условие че за това време лицето, полагало грижите, не е било осигурено и не е получавало лична пенсия. В Закона за здравноосигуряване са уредени здравното осигуряване в Република България и свързаните с него обществени отношения. Необосновано е дублирането на тези разпоредби в законопроекта.
	• Необходимо е да се предвидят изменения в чл. 84 от проекта и в чл. 9, ал. 6 от Кодекса за социално осигуряване, въз основа на които времето, през което лицата са полагали грижи за човек с трайно увреждане и не са били осигурявани, да се зачита освен за осигурителен стаж при пенсиониране, но и за осигурителен стаж за останалите осигурителни рискове по Кодекса за социално осигуряване.	Частично се приема	Предложението е в противоречие с Кодекса за социалното осигуряване. Със законопроекта е предвидено изменение в Кодекса за социално осигуряване, във връзка със зачитане за осигурителен стаж при пенсиониране времето, през което са полагани грижи за лице с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 90 на сто, както и за дете с определена чужда помощ, което се нуждае постоянно от чужда помощ.
	• Необходимо е в чл. 9, ал. 6 от Кодекса за социално осигуряване да се включат и децата с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане под 90 на сто, които	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	постоянно се нуждаят от чужда помощ. 5. Индивидуалната оценка на потребностите • Отпаднала е предвидената в предходни варианти на проекта възможност социалните работници да приемат изискваните документи за изготвяне на индивидуалната оценка в дома на човека с увреждане. Това е важно условие хората с увреждания, които са без близки и роднини и са неподвижни, да подадат искането за извършване на оценката на потребностите и останалите необходими документи и да бъдат подкрепени.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	6. Достъпна среда и Фонд „Мобилност и достъпна среда“ • Достъпната среда следва изрично да се изведе като област на подкрепа в чл. 5 от проекта. • Следва изрично да се предвиди, че хората с увреждания като физически лица имат право да кандидатстват и да получават подкрепа от фонда за осигуряване на необходимата им достъпност. • Функциите на фонда следва да се регламентират в Закона за хората с увреждания, а не в правилника за прилагане на закона.	Приема се.	Отразено е в законопроекта. Предложението за създаване на фонда се оттегля от законопроекта. Текстовете са прецизирани, като е уредена подкрепата за хората с увреждания в тази област, вкл. правото на кандидатстване за финансиране за осигуряване на необходимата им достъпна среда.
	7. Специалната закрила по чл. 333	Приема се.	Отразено е в законопроекта

	от Кодекса на труда • Омбудсманът е против отпадането на специалната закрила за всички хора с увреждания, които са наети на работа. • В случай че предложението за отпадането на специалната закрила бъде оставено в проекта на закона, то следва да бъде изрично предвидено, че ще действа само за трудови договори, сключени след влизане в сила на закона. • За заварените трудови правоотношения ще бъде справедливо закрилата да остане. 8. Специализираният орган за правата на хората с увреждания • Специализираният орган не е ясно разписан. Неправилно е статутът, устройството и функциите на органа да бъде оставено за разрешаване в подзаконов нормативен акт, какъвто е правилника за прилагане на закона. • Не е уточнено кой ще отпуска и ще изплаща финансовата подкрепа на хората с увреждания, след като специализираният орган започне дейността си. 9. Координационният механизъм • Не е ясна структурата на координационния механизъм и как ще функционира.	Приема се. Приема се.	Отразено е в законопроекта. Отразено е в законопроекта.
	• Не ясна каква ще е ролята на Агенцията за хората с увреждания в		

	този процес, както и съответно на новия Специализиран орган за правата на хората с увреждания в него. 10. Достъп до правосъдие и правна защита • В Раздел V, „Достъп до правосъдие и правна защита“, чл. 67 не е уточнено кой орган ще определя мерките за подкрепа и какъв ще е редът за предоставяне на подкрепата. • Ако не се конкретизират текстовете, може да се добави препращане към отделен закон (закона за физическите лица и мерките за подкрепа)	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	11. Медицинските изделия и помощните средства • В чл. 61 е предвидено, че министърът на труда и социалната политика съгласувано с министъра на здравеопазването утвърждава ежегодно списъци на помощните средства, приспособления и съоръжения и медицинските изделия за хората с увреждания. Добре е до влизането в сила на новия механизъм за финансиране и предоставяне на помощните средства, приспособления и съоръжения и медицинските изделия изрично да се предвиди, че списъците ще бъдат предварително обсъждани с представители на хората с увреждания.	Частично се приема.	Уредено е в законопроекта. Това е действаща практика.
	• Условията за контрол на дейностите по предоставяне и ремонт на помощни средства, приспособления,		Законопроектът урежда обществените отношения, които касаят основните права на хората с увреждания, а редът

	съоръжения и медицински изделия, предназначени за хора с увреждания, са оставени за определяне с наредба на министъра на труда и социалната политика (чл. 94, ал. 9). Те следва да са в закона. • Не е ясно как се определят сроковете, за които се отпускат целевите помощи, условията и редът за изплащането средствата, като няма препращане към правилника за прилагане на закона. 12. Приобщаващото образование • Сериозен проблем, който не е намерил решение в проекта на закона, е достъпът до образователната система на децата с увреждания, приети за по-дълго лечение в лечебни заведения. • Оказва се на практика, че след затварянето на болничните училища децата с увреждания срещат затруднения да получават необходимото им обучение. Пример са децата с церебрална парализа в Момин проход. • В тази връзка в проекта на закона и в Закона за предучилищното и училищното образование следва да се предвиди гъвкав механизъм, който да гарантира достъп на всички деца с увреждания до образование. 13. „Представителните организации“	Принципно се приема. Частично се приема.	и условията се уреждат с правилник за прилагане на закона. Законопоректът предвижда редът и условията за отпускане, изменяне, спиране, прекратяване и възобновяване на финансовата подкрепа да се уредят с правилника за прилагане на закона. Бележката е извън обхвата на законопроекта. На законово ниво се въвеждат общите и специфични критерии за национална представителност на организациите на
	• Предназначението и условията за финансиране на „представителните		и за хората с увреждания и се дефинират условията за признаването

	организации“ следва да са в закона, • Необходимо е изрично да се предвидят задължения за финансираните от държавата организации за публичност и прозрачност при разходването на отпуснатите им средства. • В проекта на закона следва да се разпишат ясни механизми за контрол на отпусканите от държавата средства. Други бележки по законопроекта: 14. В чл. 5, ал. 2, т. 4 достъпността и разумните улеснения не следва да се ограничават само до тези в домашна, учебна и трудова среда“. Неправилно е	Приема се.	им за национално представителни. Регламентират се финансовата подкрепа за национално представителните организации на и за хората с увреждания, осигурена под формата на субсидия от държавния бюджет, както и контролът по отношение на изпълнението на субсидираните от държавата дейности. Посочена е възможността юридическите лица с нестопанска цел, осъществяващи дейности в обществена полза в областта на правата за хората с увреждания да кандидатстват за осигуряване на финансиране от държавния бюджет на проекти, по реда на Закона за юридически лица с нестопанска цел. По този начин е налице предпоставка да се избегне неравнопоставеността между организациите и да се спомогне за насърчаване на сътрудничеството между тях и обединяване на усилията им за защита на правата на хората с увреждания. Редът и условията за предоставяне на субсидиите ще бъдат уредени на подзаконово ниво. Отразено е в законопроекта.

	пропуснато изграждането на достъпност и поставянето на разумни улеснения в транспорта, в социалните служби, в болниците и т.н. Предлагам да отпадне изброяването, като остане само „достъпност и разумни улеснения“.		
	15. В чл. 6 по отношение на чужденците с увреждания не е посочено как се установява увреждането им.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	16. В чл. 9, ал. 1, т. 8 следва да се изясни, като към „координира и отговаря за изпълнението на националните ангажименти по прилагане на Конвенцията за правата на хората с увреждания, както и за международното законодателство“, се добави международното законодателство във връзка с правата на хората с увреждания.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	17. В чл. 10, ал. 4, т. 5 текстът следва да е „Агенцията за хората с увреждания извършва постоянен контрол на дейностите по предоставяне и ремонт на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия, предназначени за хора с увреждания“, а не на шест месеца както сега е регламентирано. Може да се регламентира представяне на отчети по извършваната контролна дейност.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	18. В чл. 10, ал. 4, т. 8 е предвидено, че Агенцията за хората с увреждания разработва програми и финансира проекти за стимулиране на стопанската инициатива в интерес на хората с увреждания. Следва да се добави, че се	Не се приема.	Уредено е в законопроекта. Стопанската инициатива в интерес на хората с увреждания обхваща насърчителни режими за осигуряване на условия и възможности за заетост в обичайна и специализирана работна

	разработват и програми за заетост в обичайна среда и специализирани предприятия.		среда.
	19. В чл. 11, ал. 4, т. 8 е предвидено, че специализираният орган участва в механизма за координиране на политиката за правата на хората с увреждане и в случаите на нарушение докладва на компетентните институции за предприемане на действия. Необходимо е да се предвиди, че органът може и да сезира компетентните институции. Не е изяснен статута на органа в механизма за координиране.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	20. В чл. 12 е необходимо да се коригира изписването на чл. 33, т. 3, което да се замени с параграф 3 от Конвенцията за правата на хората с увреждания. Омбудсманът на Република България се изписва с малко „о“.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	21. В чл. 13 е подходящо да се предвиди възможност омбудсманът и Комисията за защита от дискриминация да се договарят относно срока за администриране на дейността от съответната институция.	Не се приема.	Дейността на Съвета за наблюдение се администрира чрез администрацията на Омбудсмана на Република България и на Комисията за защита от дискриминация на ротационен принцип за срок от две години. Организацията и дейността на Съвета за наблюдение ще се определят с правилник, приет от Съвета.
	22. В чл. 15 е добре да се използва по-общ термин - напр. само „консултации“, а не „технически	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	консултации“. Да се преподредят точките съобразно значимостта на изброените дейности,		
	23. Областните съвети в чл. 20 не са ясно разписани като дейност и няма препращане към правилника за прилагане на закона.	Не се приема.	Уредено е в законопроекта.
	24. В чл. 23 следва да се уточни как чужденците с увреждания и лицата с двойно гражданство подават искане за извършване на оценката на потребностите и как се установява вида и степента на увреждането им.	Не се приема.	Отразено е в законопроекта. Редът и условията са еднакви за всички правоимащи.
	25. В чл. 24, т. 2 трябва да се поясни, че родителят (осиновителят), настойникът или попечителят на човек с увреждане могат да направят искането за извършване на оценка на потребностите, когато става въпрос за деца или лица с ограничена дееспособност.	Не се приема.	В контретната разпоредба е посочен кръгът от хората имащи правото да инициират изготвяне на индивидуалната оценка на потребностите, а определянето на попечител или настойник на лицата с ограничена дееспособност е обект на други нормативни актове.
	26. В чл. 25, ал. 2, т. 3 е необходимо да се допълни, че документите могат да се подават по електронен път при спазване на Закона за електронните съобщения.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	27. В чл. 26, т. 10 следва да се уточни какво се разбира под „наличие на допълнителни проблеми“.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	28. В чл. 27, ал. 1, т. 2 следва да се	Приема се.	

	добави към „констатации за наличните функционални дефицити на човека с увреждане на база на събраната информация по чл. 26 и поставяне на цел/ цели“ и „за обкръжаващата среда“. 29. В чл. 29 е подходящо да се отбележат и стандарти (като ICF или други стандарти), които ще бъдат използвани за създаване на методиката за индивидуалната оценка.	Приема се по принцип.	Отразено е в законопроекта. Към настоящия момент не може да се препраща към Международната класификация за функционирането на човека, увреждането и здравето (ICF). Преводът на ICF е резултат от изпълнението на Процедура 1 по проект BG05M9OP001-3.010 „Експертиза на работоспособността“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“2014-2020, с бенефициент Министерството на труда и социалната политика, с партньори - Министерство на здравеопазването и Националния осигурителен институт. Основните дейности по проекта са свързани с Концепцията за реформиране на системата за експертиза на работоспособността и предвиждат осигуряване на експертна подкрепа за интегриране на стандартите на ICF на СЗО в дейността на Комисиите за медицинската експертиза (КМЕ) и Комисиите за експертиза на работоспособността (КЕР); осигуряване на експертна подкрепа за разработване на методики за работа на КМЕ и КЕР, както и обучение на

			служителите в КМЕ и КЕР за работа с новите методики. В изпълнение на Дейност 1 е проведено проучване на опита на държави-членки на ЕС (Франция и Италия), които прилагат ICF стандартите на СЗО и са ратифицирали Конвенция № 37 на МОТ относно осигуровката за инвалидност (индустрия и др.), 1933г. Следващ етап е получаване на одобрение от СЗО, с която е сключено споразумение в този аспект, за предоставяне на правата за публикуване. За целта е необходимо преводът на документите технически да се оформи във формат, съответстващ на изискванията на СЗО. След представянето им в офиса на СЗО в гр. Женева и получаването на одобрение, материалите ще бъдат отпечатани в договорения тираж. Едва след получаване на одобрение от СЗО е допустимо прилагането на тези стандартите и тяхното разпространение на национално ниво.
	30. В чл. 49 не става ясно защо във фонд „Заетост на хората с увреждания“ са включени представители на Национално представителните организации на работодателите, а са пропуснати представителите на хората с	Приема се.	Предложението се оттегля от законопроекта. Текстовете са прецизирани.

	увреждания.		
	31. В чл. 49 не е ясно кой назначава директора на фонд „Заетост на хората с увреждания“ и той какви правомощия има.	Приема се.	Предложението се оттегля от законопроекта. Текстовете са прецизирани.
	32. В чл. 50, ал. 2 е предвидено, че специализираните предприятия осигуряват подкрепящ персонал, но не е дадена дефиниция на „подкрепящ персонал“ и не е уточнено какъв следва да е процентът на този персонал.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	33. В чл. 56, ал. 2, т. 1 в примерното изброяване да се включат и сфетофарните уредби; В отделен текст или в подзаконовия акт да се гарантира, че озвучаването на светофарните уредби ще е стандартизирано в цялата страна. Към момента звуковата сигнализация на светофарните уредби за хората със нулево или слабо зрение е различна за различните населени места в България. Нещо повече, когато звукът е еднакъв за цвят Зелено за всички озвучени посоки на пресичане на едно кръстовище, озвучаването води до объркване и представлява сериозна опасност за злополуки.	Не се приема.	Предложението е извън обхвата на законопроекта.
	34. В чл. 56, ал. 2, т. 6 следва да се допълни „на Брайл и лесна за четене версия“.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	35. В чл. 58 е добре да се добави и „специализиран транспорт за хората с увреждания“.	Не се приема.	В законопроекта е уредена разпоредба за осигуряване на достъпен транспорт за обществено ползване за хората с увреждания.

	36. В чл. 64, във връзка с ангажиментите на Българската национална телевизия, Българското национално радио и Българската телеграфна агенция, не се включват задължения за използване жестовия език, лесната за четене информация, Брайла и достъпната електронна информация (там където е приложимо).	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
Сдружение "Защита на правата на хората с аутизъм в България" относно проекта на Закон за хората с увреждания.	С настоящото бихме искали отново да изразим своето становище относно проекта на Закон за хората с увреждания, който е предложен за обществено обсъжане и необходимостта от цялостна реформа в сферата на хората с увреждания. Оценяваме усилията на МТСП и всички участници в работните групи настоящия проектозакон да отговаря на изискванията на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, както и заложените положителни промени във финансовата подкрепа за ХУ, но няма как да не отбележим, че липсата на основните задължителни промени, които следва да предхождат създаването на този закон, като например: • ратифициране на Факултативния протокол към Конвенцията и респективно синхронизиране на цялото законодателство, което се отлага вече няколко години • синхронизирането на		

	утвърдените международни стандарти на СЗО • методика за оценяване на степента на увреждане и в социален контекст, • методика за оценка на потребностите от подкрепа, т.е. био-психосоциалния модел, • адекватни условия за труд, разнообразна лична помощ с установен механизъм на предоставяне и т.н. води до изготвянето на един противоречив проект, пълен с препратки и отложени срокове, който като цяло не отговаря на изисквания на Конвенцията, който сам по себе си не е реформа и може да бъде само отправна точка за реализиране на правилните реформи. За да е налице поне това условие, следва да се извършат необходимите предварителни промени, така че законът реално да бъде приведен в съответствие с Конвенцията и да постави началото на необходимите реални реформи в политиките, насочени към деца и възрастни с увреждания, за които настояваме от години. I. Основни несъответствия на проекта с Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания А. Обхват и определения, съгласно чл. 1 от Конвенцията	Няма конкретно предложение.	Законопроектът е разработен в съответствие с изискванията на Конвенцията за правата на хората с
	Още в своята същност и основа проектозаконът противоречи на		

	Конвенцията с определението за хора с трайни увреждания. Самото определение на „хора с трайни увреждания“ („на които медицинската експертиза е установила вид и степен на увреждане 50 и над 50 на сто увреждане“) изключва хора с по-ниска степен на увреждане съгласно ЕР на ТЕЛК, въпреки че то също може да е трайно и да води до "трайна физическа, психическа, интелектуална и сетивна недостатъчност, която при взаимодействие с обкръжаващата ги среда би могла да възпрепятства тяхното пълноценно и ефективно участие в обществото, равноправно с останалите", както е определението за „хора с увреждания“ по Конвенция. Оттук насетне следва, че законът е само за хората с ЕР на ТЕЛК над 50%: "Чл. 21. (1) Хората с трайни увреждания съобразно индивидуалната оценка на потребностите имат право на подкрепа по реда на този закон:". Така формулиран, този текст обезсмисля индивидуалната оценка на потребностите за останалите „хора с увреждания“ по Конвенция - т.е. законът така ограничава правото на всички хора с увреждания да получат необходимата им подкрепа. Всичко това се дължи на следните факти: 1. Факта, че медицинската експертиза и в този нов закон продължава да е основният документ,		увреждания на ООН и с действащото законодателство.

	база за реализиране на правата на хората с увреждания и подкрепа за премахване на бариерите пред тях, а не документ, който отразява само медицинският аспект на увреждането. 2. Факта, че медицинската експертиза във вида, в който се извършва в момента установява само степен на увреждане от медицинска гледна точка, като автоматично приравнява степента на работоспособност към тази степен на увреждане, без да се взема под внимание оценката на функционалността на човека. В резултат човекът с увреждане получава процент негодност, от който почти директно зависи и какъв комплекс от подкрепа ще получи, т.е., за да получи някаква компенсация за увреждането си, човекът трябва да бъде обявен за неработоспособен, дори и да може да работи и функционира в някаква степен. Важно е да се разбере, че Медицинската оценка трябва да се съдържа в една разширена епикриза, съобразена с Концептуалната Рамка за Здравеопазване на Световната Здравна Организация, т.е. класификациите на СЗО - ICD, ICF, ICHI & ISO 9999 и взаимовръзките между тях. Медицинската оценка трябва да се използва като база за комплексна индивидуална оценка по био-психо-социалния модел, заложен в Конвенцията, която включва нуждата от	Принципно се приема.	Медицинската експертиза не е предмет на този законопроект. Към настоящия момент не може да се препраща към Международната класификация за функционирането на човека, уврежданията и здравето (ICF). Преводът на ICF е резултат от изпълнението на Процедура 1 по проект BG05M9OP001-3.010 „Експертиза на работоспособността“ по Оперативна програма „Развитие на

	рехабилитация, технически помощни средства, медицински изделия, лична помощ, адаптиране на жилище или лично превозно средство, помощ в дома, в училище, на работното място. При био-психо-социалния модел на оценка на потребностите е избегнато класифицирането на човека като увреден, а се оценяват потребностите от подкрепа, които състоянието му налага. Така се прилага Конвенцията, която отхвърля представата за увреждането като характеристика на личността, а го разбира като резултат от срещата на човека със социални бариери. Този модел за организация на достъпа до социална подкрепа гарантира равнопоставеността на човека с увреждане чрез обективността на процедурите и методиката за оценка на потребностите. Гарантира се обществената справедливост, че всяко лице ще получава подкрепата, от която се нуждае, за да се компенсират ограниченията, свързани с увреждането или състоянието му, без да получава повече от колкото му е необходимо. Всичко това няма как да стане в ситуация, в която нямаме дори превод на международните стандарти, които определят критериите за тази медицинска оценка и служителите на ТЕЛК не са обучени как да боравят с тези международни стандарти. Идентично е положението и със служителите на АСП, за които се планира да изпълняват индивидуалните		човешките ресурси“2014-2020, с бенефициент Министерството на труда и социалната политика, с партньори - Министерство на здравеопазването и Националния осигурителен институт. Основните дейности по проекта са свързани с Концепцията за реформиране на системата за експертиза на работоспособността и предвиждат осигуряване на експертна подкрепа за интегриране на стандартите на ICF на СЗО в дейността на Комисиите за медицинската експертиза (КМЕ) и Комисиите за експертиза на работоспособността (КЕР); осигуряване на експертна подкрепа за разработване на методики за работа на КМЕ и КЕР, както и обучение на служителите в КМЕ и КЕР за работа с новите методики. В изпълнение на Дейност 1 е проведено проучване на опита на държави-членки на ЕС (Франция и Италия), които прилагат ICF стандартите на СЗО и са ратифицирали Конвенция № 37 на МОТ относно осигуровката за инвалидност (индустрия и др.), 1933г. Следващ етап е получаване на одобрение от СЗО, с която е сключено споразумение в този аспект, за предоставяне на правата за публикуване. За целта е необходимо

	оценки. В ситуация, в която искаме да модернизираме цялата система, за да изведем реформата за децата и хората с увреждане до нивото на 21 век, сами се поставяме в парадокс, който създава административен и нормативен абсурд и в който е невъзможно практически да се работи ефективно. В тази връзка би следвало основа за ползване на всички права по този закон да е Индивидуалната оценка на потребностите – резултатите от нея. Нивото/ степента на потребностите на хората с увреждания е това, което би следвало да определя необходимата индивидуална подкрепа. Поради посочените по-горе мотиви, предлагаме следните конкретни изменения в текстовете: В така разписания чл. 71 финансовата подкрепа зависи изцяло от степента на увреждането, определена в медицинската експертиза за нетрудоспособност и по никакъв начин не е съобразена с индивидуалните потребности на човека с увреждане, което е в противоречие с чл. 69. Напълно е възможно да се окаже, че финансовите разходи, произтичащи от увреждането, които извършва едно лице с по-висока степен на увреждане, съгласно оценката от медицинската експертиза, са значително по-ниски от тези на лице с по-висока степен на увреждане съгласно същата оценка поради вида на увреждането му и		преводът на документите технически да се оформи във формат, съответстващ на изискванията на СЗО. След представянето им в офиса на СЗО в гр. Женева и получаването на одобрение, материалите ще бъдат отпечатани в договорения тираж. Едва след получаване на одобрение от СЗО е допустимо прилагането на тези стандартите и тяхното разпространение на национално ниво.

	конкретните потребности. В тези случаи се изпада в ситуация на дискриминация, аналогично на случая с „дискриминационните интеграционни добавки“. Отчитаме факта, че към момента липсва готовност размерът на месечната финансова подкрепа да се определи въз основа на оценка на индивидуалните потребности, затова настояваме чл. 71 да приеме следния вид: Чл. 71. (в сила от 01.01.2019 г.) До изготвяне на индивидуална оценка на потребностите по чл. 21, право на месечна финансова подкрепа по чл. 70, т.1 имат хората с трайни увреждания над 18-годишна възраст, както следва: 1. от 50 до 70,99 % степен на увреждането в размер на 10 % от линията на бедност; 2. от 71 до 90 % степен на увреждането в размер на 15 % от линията на бедност; 3. над 90 % степен на увреждането, вкл. с чужда помощ, в размер на 25 % от линията на бедност; 4. над 90 % степен на увреждането с чужда помощ, които получават социална пенсия за инвалидност в размер на 57 % от линията на бедност. § 17. (1) – да отпадне	Не се приема.	Систематичнното място на разпоредбата е в Преходните и заключителни разпоредби на законопроекта.
	2. Налице е реална опасност хора (над 18г.) с увреждания с от 50% до 70%		

	нетрудоспособност, които нямат трудов стаж, да останат с месечен доход в размер на 34.8 лв. Те нямат право на социална пенсия, но и на практика изключително рядко успяват да си намерят работа поради стигматизирането им. Настояваме в периода, в който тези хора не получават доходи от трудова заетост, те да получават финансова подкрепа, гарантираща минимума за тяхното съществуване. В съответствие с гореизложеното настояваме за следната промяна: Създава се нов член 71а (1) Хората с трайни увреждания над 18 г., които не получават доходи от трудова заетост имат право на финансова помощ за компенсиране на липсата на доходи от трудова заетост в размер на 40% от размера на линията на бедност при следните условия: 1. не получават социална пенсия за инвалидност по реда на КСО 2. не получават обезщетение за безработица по реда на КСО 3. не получават месечна финансова помощ по чл. 8д от Закона за семейни помощи за деца 4. имат регистрация като безработни в Агенцията по заетостта и са в процес на активно търсене на работа (2) Изплащането на финансовата помощ	Не се приема.	Предложението не кореспондира с разпоредбата. Налице е противоречие с разпоредбите на КСО. Месечната финансова подкрепа е предназначена да компенсира разходите, свързани с преодоляване на затрудненията, предизвикани от вида и степента на увреждане. Механизмите за подпомагане на безработни хора с увреждания са уредени в друг нормативен акт. Подобен вид подпомагане е регламентиран в Закона за социалното подпомагане.

	по ал. 1 се прекратява при: 1. започване на трудова дейност, за която лицето подлежи на задължително осигуряване по КСО 2. прекратяване на регистрацията в Агенцията по заетостта Остава неясен въпросът кой ще изплаща финансовата подкрепа след създаването на Специализирания орган – предлагаме това да бъдат неговите звена. В. Лична помощ, съгласно чл. 19 от Конвенцията В проекта на Закон за хората с увреждания се въвежда лична помощ, съгласно чл. 19 на Конвенцията, но отново в противоречие на същността на личната помощ като право на хората с увреждания с приравняването ѝ към социалните услуги, каквото не е тя всъщност. Настояваме личната помощ да се разграничи от социалните услуги. Поради това, предлагаме следните конкретни предложения по текстовете: Чл. 21 да приеме следния вид: Чл. 21. (1) Хората с трайни увреждания съобразно индивидуалната оценка на потребностите имат право на подкрепа по реда на този закон: 1. осигуряване на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия;	Приема се. Приема се.	Ще бъде уредено на подзаконово ниво. Отразено е в законопроекта. Текстовете са прецизирани.
	2. покупка и/или приспособяване на лично моторно превозно средство;		

	3. приспособяване на жилище; 4. балнеолечение и/или рехабилитационни услуги; 5. наем на общинско жилище; 6. ползване на социални услуги 7. месечна финансова подкрепа. 8. лична помощ (2) Редът и условията за ползването на социални услуги по ал. 1, т. 6 се уреждат със Закона за социалното подпомагане. (3) Обхватът, критериите и оценката на броя часове за предоставяне на лична помощ по ал. 1, т. 6 се уреждат по реда и условията на Закон за личната помощ С. Достъпност и лична мобилност, съгласно чл. 9 от Конвенцията Особено внимание следва да се обърне на осигуряването на достъпност и личната мобилност с цел премахване на физическите бариери пред хората с увреждания. Именно достъпността и личната мобилност са основните предпоставки за възможността хората с увреждания да излязат от домовете си, да могат да се социализират, да се образоват и включат в пазара на труда. В проекта на ЗХУ обаче продължава порочната практика с отпускане на помощни средства и медицински изделия за хората с увреждания. В България все още са най-ниските лимити, на които се реимбурсират		

	медицинските изделия и помощни средства за хората с увреждания в ЕС. Предоставянето на паричен еквивалент за закупуване на помощни средства е доказана порочна практика за неефективно разходване на средства и обогатяване на всички звена по веригата за сметка на лицата с увреждания. Предложенията ни в тази насока винаги са били: • Отпускането на помощни средства и медицинските изделия да бъде делегирано на МЗ, като то съблюдава и качество и предписанията на лекуващия лекар относно вида и модела. • Да се осигури безвъзмезден достъп до всички видове помощни средства в натурално измерение, списъците с ПСПСМИ да включват всякакви устройства ниско- и високотехнологични, които компенсират дефицита на човешкото тяло и сетива, предизвикан от заболяването/увреждането. • Възможност семействата да подпомагат с поносим депозит стойността на ПС (каквато е например практиката в Израел), който да се възстановява при изчерпване на необходимостта от ползване на ПС; • Да бъде дадена възможност на АХУ да организира приемането на използвани и вече ненужни ПС, ремонта и рециклирането им и предоставянето	Частично се приема.	С цел усъвършенстване на механизма за отпускането и заплащането на медицинските изделия, приспособления, съоръжения и помощни средства, от страна на Министерството на здравеопазването са предприети действия за законодателни промени в сферата на здравеопазването. ПСПСМИ ще се предоставят и финансират от органите на здравеопзването, предвид тяхната функционална компетентност. Считано от 01 януари 2020 г. се предвижда финансирането и предоставянето на ПСПСМИ за хората с увреждания да се осъществява от Министерството на здравеопазването и/или Националната здравноосигурителна каса и да се въведе нов механизъм за тяхното отпускане (в натурално измерение) и стандарти за качество. В тримесечен

	им на други потребители; • Да се предоставят правомощия на АХУ да координира дейността по насърчаване на собствено българско производство на ПС. Да се предостави подпомагане за осъществяването на тази дейност от социални предприятия на лица с увреждания. Промяна в механизма за финансиране и отпускане на ПСПСМИ е въведена от 01.01.2020 г. в проектозакона едва в § 18 ПЗР. Създаването на адекватен работещ механизъм в тази сфера може да се извърши при използване на вече утвърдени практики и взаимовръзки между класификаторите и стандартите на СЗО, които следва да се внедрят и в България. Тук отново възниква несигурност по отношение на адекватното прилагане на тази разпоредба, разписана в този най-общ вид в проектозакона. D. Координиращ механизъм, съгласно чл. 33 от Конвенцията В проекта на Закон за хората с увреждания в изпълнение на изискванията на чл. 33 от Конвенцията се въвеждат орган за мониторинг (Съвет за наблюдение) и орган за координация (специализиран орган). И този основен закон обаче се изготвя основно от МТСП и Министърът на труда и социалната политика продължава и в него да е отговорният орган за разработване, координиране и осъществяване на държавната политика	Няма конкретно предложение.	срок от влизането в сила на закона, Министърът на здравеопазването и управителят на Националната здравноосигурителна каса трябва да изработят и утвърдят новия механизъм и стандарти за качество на ПСПСМИ за хората с увреждания. Законопроектът е разработен в съответствие с изискванията на Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН. Законопроектът предвижда предоставянето на всички мерки на подкрепа да се осъществява от една структура, която да подпомага адекватно хората с увреждания и да създава възможност на държавата по-ефективно да организира и координира политиката по приобщаването им. Механизмът за

	за хората с увреждания, както и за координирането й на хоризонтално ниво. На специализираният орган, който се създава в съответствие с изискването чл. 33 на Конвенцията за „създаването или определянето на координиращ механизъм в държавната администрация за улесняване провеждането на свързани дейности в различни сектори и на различни равнища“, и на който би трявало да се делегират тези функции по координация, се вменяват основно функциите по изготвяне на индивидуалната оценка и консултативни функции по отношение на провежданите политики. Това отново е в противоречие с изискванията на Конвенцията и няма да доведе до необходимите резултати и посочваните цели. Е. Работа и заетост, съгласно чл 27 от Конвенцията В проектозакона се предвиждат ангажименти за работодателите - квоти за наемане на хора с увреждания, както и санкции за неизпълнение, но реално липсва механизъм за подкрепа на работодателите за ефективно и устойчиво действие на тези мерки. Квотите по сега действащия механизъм на НМЕ ще бъдат запълвани от хора с ТЕЛК решения, а не от „хора с увреждания“ и няма да има никакъв ефект от тези мерки. Да не говорим, че тези задължителни условия, вместо да	Няма конкретно предложение.	координация предполага комуникация между различните държавни органи в секторните политики, така че да се гарантира достъпа на хората с увреждания до публичния ресурс.

	подпомагат хората с увреждания, в този си вид само ще доведат до тяхното унижение, поставени в светлината на задължително наемане без осигуряване на необходимата подкрепа. В този аспект също считаме, че разделът няма да отговари на изискванията на Конвенцията, поради факта, че отново насоките са към хора с ЕР на ТЕЛК над 50%, а не на хора с увреждания, които имат нужда от подкрепа за преодоляване на бариери в средата. F. Участие в политическия и обществения живот, съгласно чл. 28 от Конвенцията В проекта на Закон за хората с увреждания няма никаква промяна по отношение на националното представителство и субсидирането на НП НПО, съобразно нашите искания, което е в противоречие с условието за равнопоставено участие на хората с увреждания в обществения и политически живот, съгласно чл. 28 и чл. 33, т. 3 на Конвенцията В последните години се доказа, че Национално представителните неправителствени организации (НП НПО) на и за хората с увреждания, въпреки че сред тях има родителски такива, не могат да представляват и защитават правата на огромна част от децата и младежите с увреждания, както и нас, техните родители. Привилегиите на НП НПО изземват и нарушават правото на пряк диалог с		

	институционалната власт, което се полага на всеки човек, семейство и организация. Това беше доказано на работната група за новия Проект за ЗХУ, където до срещата с Министър-Председателя на Република България не беше взето под внимание нито едно от основателните ни предложения. Налице е доказано изразходване на субсидиите за организационна издръжка, за проекти за лични ползи на ръководствата и/или близки потребители на услуги, но не и на общността, която би трябвало да представляват. Освен това, привилегиите на НП НПО поставят в неравнопоставеност останалите Неправителствен организации (НПО), работещи в защита на правата на хората с увреждания. Това доказва наличието на скрита дискриминация и ги превръща в административен придатък за обслужване на административните интереси на МТСП, а не на хората с увреждания. Това условие би следвало да се промени с цел създаване на адекватни политики в областта на хората с увреждания, които не се определят от лични финансови интереси Поради посочените по-горе мотиви, предлагаме следните конкретни изменения в текстовете: 1. Навсякъде в текста терминът „национално представителни организации на и за хората с увреждания“ и терминът „представителни организации на и за	Не се приема.	Термините са съобразени с насоките на Комитета на ООН за правата на хората с увреждания. По-горе обосновани мотиви на

	хората с увреждания“ да се замени с „организации на хора с увреждания“		национално представителните организации на и за хора с увреждания.
	2. Чл. 9. (1) т. 5 да отпадне	Не се приема.	Заложена функция на министъра на труда и социалната политика.
	3. В Допълнителните разпоредби §1 да се промени така: т. 13. Да отпадне, а т. 14 да има следния вид:		
	т. 14 „Организации на хора с увреждания“ са юридически лица с нестопанска цел в обществена полза, чиито цели и дейност са в сферата на защита на правата на хората с увреждания, в т.ч. организации на хора с увреждания и организации на представители (роднини или близки) на хора с увреждания	Частично се приема.	Определенията са съобразени с насоките на Комитета на ООН за правата на хората с увреждания и Конвенцията за правата на хоратас увреждания.
	4. Чл. 18 (3) да се промени така: Чл. 18 (3) Националният съвет е консултативен орган, в който участват представители на държавата, определени от Министерския съвет, организации на хора с увреждания, национално представителните организации на работниците и служителите, национално представителните организации на работодателите и Националното сдружение на общините в Република България.	Частично се приема.	Уредено е в законопроекта.
	добавят нови алинеи, както следва: (3а) В състава на съвета се включват до		

	20 организации на хора с увреждания (3б) Членството на организации на хора с увреждания в Националния съвет е с мандат от 2 години и се извършва на квотен и ротационен принцип. Изборът на организации на хората с увреждания се извършва чрез гласуване от всички кандидатстващи организации, като всяка кандидатстваща организация се задължава да гласува едновременно за себе си и за още една кандидатстваща организация. За членове на Националния съвет се избират организациите с най-много гласове, до запълване на квотата. (3в) След изтичането на мандата, членството на съответната организация се прекратява и тя няма право да се кандидатира на избори за Национален съвет в срок от две години. (3г) Избори на нови членове на Националния съвет от организациите на хората с увреждания се провеждат през две години. (7) Членовете на Националния съвет не получават възнаграждение за участието си в него. Настояваме да отпаднат критериите за представителност на организациите, а да се въведат критерии за участие в Националния съвет. В тази връзка да се направят следните промени в текстовете:	Не се приема. Приема се.	Предложението е дискриминативно. В НСИХУ могат да участват всички организации на и за хора с увреждания, които отговарят на критеритите и имат призната национална представителност. Останалите бележки ще бъдат взети под внимание при разработване на подзаконовата нормативна уредба. В досегашната практика членовете на НСИХУ не получават възнаграждение за участието си в него.

	5. Глава пета да приеме следното наименование: КРИТЕРИИ ЗА УЧАСТИЕ В НАЦИОНАЛНИЯ СЪВЕТ ЗА ИНЕГРАЦИЯ НА ХОРАТА С УВРЕЖДАНИЯ 6. Чл 97 да се промени така: Чл. 97. (1) Организациите на хората с увреждания, които желаят да бъдат членове на Националния съвет, трябва да отговарят на следните общи критерии: 1. да са вписани като юридически лица в обществена полза по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или по Закона за кооперациите най-малко три години преди датата на кандидатстване. 2. да имат уставни цели, задачи и дейности с национално значение в областта на защитата на правата и подкрепата на хората с увреждания 3. да имат най-малко 3-годишен доказан опит в областта на защитата на правата и подкрепата на хората с увреждания ал. 2, 3, 4,5 – да отпаднат 7. Чл. 101 да се промени така: Чл. 101. (1) Държавата осигурява финансова подкрепа на организациите на хората с увреждания: 1. Под формата на финансиране от държавния бюджет въз основа на одобрени проекти в областта на правата	Частично се приема. Частично се приема.	На законово ниво се въвеждат общите и специфични критерии за национална представителност на организациите на и за хората с увреждания. Регламентират се също финансовата подкрепа за национално представителните организации на и за хора с увреждания, осигурена под формата на субсидия от държавния бюджет, както и контролът по отношение на изпълнението на субсидираните от държавата дейности. Посочена е и възможността юридическите лица с нестопанска цел, осъществяващи дейности в обществена полза в областта на правата за хората с увреждания да кандидатстват за осигуряване на финансиране от държавния бюджет на проекти, по реда на Закона за юридически лица с нестопанска цел. По този начин е налице предпоставка да се избегне неравнопоставеността между организациите и да се спомогне за насърчаване на сътрудничеството между тях и обединяване на усилията им за защита на правата на хората с увреждания.

	за хората с увреждания. 2. Под формата на финансиране от европейските фондове по програми и проекти, насочени към хората с увреждания. II. Други конкретни предложения за промени по текстове Чл. 84 да се промени така: Чл. 84. Времето, през което лицата са полагали грижи за човек с трайно увреждане и не са били осигурявани, се зачита за осигурителен стаж при пенсиониране при условията и по реда на чл. 9, ал. 6 от Кодекса за социално осигуряване. За същия период лицата се ползват с правата по реда на чл. 40, ал. 3 от Закона за здравното осигуряване.	Частично се приема.	Предложението е в противоречие с Кодекса за социалното осигуряване. Чл. 9, ал. 6 от Кодекса за социално осигуряване, съдържа действаща разпоредба, според която за осигурителен стаж при пенсиониране се зачита времето, през което са полагани грижи за лице с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 90 на сто, което постоянно се нуждае от чужда помощ. Стажът се зачита на едно от следните лица: съпруг (съпруга), родител (осиновител) или един от родителите намайката или бащата на лицето с увреждане. Осигурителен стаж се зачита, при условие че за това време лицето, полагало грижите, не е било осигурено и не е получавало лична пенсия. В Закона за здравноосигуряване са уредени здравното осигуряване в Република България и свързаните с него обществени отношения. Необосновано е дублирането на тези разпоредби в законопроекта. Със законопроекта е предвидено изменение в Кодекса за социално

			осигуряване, във връзка със зачитане за осигурителен стаж при пенсиониране времето, през което са полагани грижи за лице с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 90 на сто, както и за дете с определена чужда помощ, което се нуждае постоянно от чужда помощ.
Конфедерация за защита правата на децата	С настоящото бихме искали отново да изразим своето становище относно проекта на Закон за хората с увреждания, който е предложен за обществено обсъждане и необходимостта от цялостна реформа в сферата на хората с увреждания. Оценяваме усилията на МТСП и всички участници в работните групи настоящия проектозакон да отговаря на изискванията на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, както и заложените положителни промени във финансовата подкрепа за ХУ, но няма как да не отбележим, че липсата на основните задължителни промени, които следва да предхождат създаването на този закон, като например: • ратифициране на Факултативния протокол към Конвенцията и респективно синхронизиране на цялото законодателство, което се отлага вече няколко години		Предложенията са идентични с изложените от Сдружение „Защита на правата на хората с аутизъм в България“. По-горе мотиви.
	• синхронизирането на утвърдените международни стандарти		

	на СЗО • методика за оценяване на степента на увреждане и в социален контекст, • методика за оценка на потребностите от подкрепа, т.е. био-психосоциалния модел, • адекватни условия за труд, разнообразна лична помощ с установен механизъм на предоставяне и т.н. води до изготвянето на един противоречив проект, пълен с препратки и отложени срокове, който като цяло не отговаря на изисквания на Конвенцията, който сам по себе си не е реформа и може да бъде само отправна точка за реализиране на правилните реформи. За да е налице поне това условие, следва да се извършат необходимите предварителни промени, така че законът реално да бъде приведен в съответствие с Конвенцията и да постави началото на необходимите реални реформи в политиките, насочени към деца и възрастни с увреждания, за които настояваме от години. I. Основни несъответствия на проекта с Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания А. Обхват и определения, съгласно чл. 1 от Конвенцията Още в своята същност и основа проектозаконът противоречи на Конвенцията с определението за хора с		

	трайни увреждания. Самото определение на „хора с трайни увреждания“ („...//« които медицинската експертиза е установила вид и степен на увреждане 50 и над 50 на сто увреждане“) изключва хора с по-ниска степен на увреждане съгласно ЕР на ТЕЛК, въпреки че то също може да е трайно и да води до "трайна физическа, психическа, интелектуална и сетивна недостатъчност, която при взаимодействие с обкръжаващата ги среда би могла да възпрепятства тяхното пълноценно и ефективно участие в обществото, равноправно с останалите", както е определението за „хора с увреждания“ по Конвенция. Оттук насетне следва, че законът е само за хората е ЕР на ТЕЛК над 50%: "Чл. 21. (1) Хората с трайни увреждания съобразно индивидуалната оценка на потребностите имат право на подкрепа по реда на този закон:". Така формулиран, този текст обезсмисля индивидуалната оценка на потребностите за останалите „хора с увреждания“ по Конвенция - т.е. законът така ограничава правото на всички хора с увреждания да получат необходимата им подкрепа. Всичко това се дължи на следните факти: 1. Факта, че медицинската експертиза и в този нов закон продължава да е основният документ, база за реализиране на правата на		

	хората с увреждания и подкрепа за премахване на бариерите пред тях, а не документ, който отразява само медицинският аспект на увреждането. 2. Факта, че медицинската експертиза във вида, в който се извършва в момента установява само степен на увреждане от медицинска гледна точка, като автоматично приравнява степента на работоспособност към тази степен на увреждане, без да се взема под внимание оценката на функционалността на човека. В резултат човекът с увреждане получава процент негодност, от който почти директно зависи и какъв комплекс от подкрепа ще получи, т.е., за да получи някаква компенсация за увреждането си, човекът трябва да бъде обявен за неработоспособен, дори и да може да работи и функционира в някаква степен. Важно е да се разбере, че Медицинската оценка трябва да се съдържа в една разширена епикриза, съобразена с Концептуалната Рамка за Здравеопазване на Световната Здравна Организация, т.е. класификациите на СЗО - ICD, ICF, ICHI & ISO 9999 и взаимовръзките между тях. Медицинската оценка трябва да се използва като база за комплексна индивидуална оценка по био-психо-социалния модел, заложен в Конвенцията, която включва нуждата от рехабилитация, технически помощни		

	средства, медицински изделия, лична помощ, адаптиране на жилище или лично превозно средство, помощ в дома, в училище, на работното място. При био-психо-социалния модел на оценка на потребностите е избегнато класифицирането на човека като увреден, а се оценяват потребностите от подкрепа, които състоянието му налага. Така се прилага Конвенцията, която отхвърля представата за увреждането като характеристика на личността, а го разбира като резултат от срещата на човека със социални бариери. Този модел за организация на достъпа до социална подкрепа гарантира равнопоставеността на човека с увреждане чрез обективността на процедурите и методиката за оценка на потребностите. Гарантира се обществената справедливост, че всяко лице ще получава подкрепата, от която се нуждае, за да се компенсират ограниченията, свързани с увреждането или състоянието му, без да получава повече от колкото му е необходимо. Всичко това няма как да стане в ситуация, в която нямаме дори превод на международните стандарти, които определят критериите за тази медицинска оценка и служителите на ТЕЛК не са обучени как да боравят с тези международни стандарти. Идентично е положението и със служителите на АСП, за които се планира да изпълняват индивидуалните		

	оценки. В ситуация, в която искаме да модернизираме цялата система, за да изведем реформата за децата и хората с увреждане до нивото на 21 век, сами се поставяме в парадокс, който създава административен и нормативен абсурд и в който е невъзможно практически да се работи ефективно. В тази връзка би следвало основа за ползване на всички права по този закон да е Индивидуалната оценка на потребностите - резултатите от нея. Нивото/ степента на потребностите на хората с увреждания е това, което би следвало да определя необходимата индивидуална подкрепа. Поради посочените по-горе мотиви, предлагаме следните конкретни изменения в текстовете: В така разписания чл. 71 финансовата подкрепа зависи изцяло от степента на увреждането, определена в медицинската експертиза за нетрудоспособност и по никакъв начин не е съобразена с индивидуалните потребности на човека с увреждане, което е в противоречие с чл. 69. Напълно е възможно да се окаже, че финансовите разходи, произтичащи от увреждането, които извършва едно лице с по-висока степен на увреждане, съгласно оценката от медицинската експертиза, са значително по-ниски от тези на лице с по-висока степен на увреждане съгласно същата оценка		

	поради вида на увреждането му и конкретните потребности. В тези случаи се изпада в ситуация на дискриминация, аналогично на случая с „дискриминационните интеграционни добавки“. Отчитаме факта, че към момента липсва готовност размерът на месечната финансова подкрепа да се определи въз основа на оценка на индивидуалните потребности, затова настояваме чл. 71 да приеме следния вид: Чл. 71. (в сила от 01.01.2019 г.) До изготвяне на индивидуална оценка на потребностите по чл. 21, право на месечна финансова подкрепа по чл. 70, т. 1 имат хората с трайни увреждания над 18-годишна възраст, както следва: 1. от 50 до 70,99 % степен на увреждането в размер на 10 % от линията на бедност; 2. от 71 до 90 % степен на увреждането в размер на 15 % от линията на бедност; 3. над 90 % степен на увреждането, вкл. с чужда помощ, в размер на 25 % от линията на бедност; 4. над 90 % степен на увреждането с чужда помощ, които получават социална пенсия за инвалидност в размер на 57 % от линията на бедност.		
	§ 17. (1) - да отпадне 2. Налице е реална опасност хора		

	(над 18г.) с увреждания с от 50% до 70% нетрудоспособност, които нямат трудов стаж, да останат с месечен доход в размер на 34.8 лв. Те нямат право на социална пенсия, но и на практика изключително рядко успяват да си намерят работа поради стигматизирането им. Настояваме в периода, в който тези хора не получават доходи от трудова заетост, те да получават финансова подкрепа, гарантираща минимума за тяхното съществуване. В съответствие с гореизложеното настояваме за следната промяна: Създава се нов член 71а (1) Хората с трайни увреждания над 18 г., които не получават доходи от трудова заетост имат право на финансова помощ за компенсиране на липсата на доходи от трудова заетост в размер на 40% от размера на линията на бедност при следните условия: 1. не получават социална пенсия за инвалидност по реда на КСО 2. не получават обезщетение за безработица по реда на КСО 3. не получават месечна финансова помощ по чл. 8д от Закона за семейни помощи за деца 4. имат регистрация като безработни в Агенцията по заетостта и са в процес на активно търсене на работа		

	(2) Изплащането на финансовата помощ по ал. 1 се прекратява при: 1. започване на трудова дейност, за която лицето подлежи на задължително осигуряване по КСО 2. прекратяване на регистрацията в Агенцията по заетостта Остава неясен въпросът кой ще изплаща финансовата подкрепа след създаването на Специализирания орган - предлагаме това да бъдат неговите звена. В. Лична помощ, съгласно чл. 19 от Конвенцията В проекта на Закон за хората с увреждания се въвежда лична помощ, съгласно чл. 19 на Конвенцията, но отново в противоречие на същността на личната помощ като право на хората с увреждания с приравняването й към социалните услуги, каквото не е тя всъщност. Настояваме личната помощ да се разграничи от социалните услуги. Поради това, предлагаме следните конкретни предложения по текстовете: Чл. 21 да приеме следния вид: Чл. 21. (1) Хората с трайни увреждания съобразно индивидуалната оценка на потребностите имат право на подкрепа по реда на този закон: 1. осигуряване на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия; 2. покупка и/или приспособяване		

	на лично моторно превозно средство; 3. приспособяване на жилище; 4. балнеолечение и/или рехабилитационни услуги; 5. наем на общинско жилище; 6. ползване на социални услуги 7. месечна финансова подкрепа. 8. лична помощ (2) Редът и условията за ползването на социални услуги по ал. 1, т. 6 се уреждат със Закона за социалното подпомагане. (3) Обхватът, критериите и оценката на броя часове за предоставяне на лична помощ по ал. 1, т. 6 се уреждат по реда и условията на Закон за личната помощ С. Достъпност и лична мобилност, съгласно чл. 9 от Конвенцията Особено внимание следва да се обърне на осигуряването на достъпност и личната мобилност с цел премахване на физическите бариери пред хората с увреждания. Именно достъпността и личната мобилност са основните предпоставки за възможността хората с увреждания да излязат от домовете си, да могат да се социализират, да се образоват и включат в пазара на труда. В проекта на ЗХУ обаче продължава порочната практика с отпускане на		
	помощни средства и медицински изделия за хората с увреждания. В България все още са най-ниските		

	лимити, на които се реимбурсират медицинските изделия и помощни средства за хората с увреждания в ЕС. Предоставянето на паричен еквивалент за закупуване на помощни средства е доказана порочна практика за неефективно разходване на средства и обогатяване на всички звена по веригата за сметка на лицата с увреждания. Предложенията ни в тази насока винаги са били: • Отпускането на помощни средства и медицинските изделия да бъде делегирано на МЗ, като то съблюдава и качество и предписанията на лекуващия лекар относно вида и модела. • Да се осигури безвъзмезден достъп до всички видове помощни средства в натурално измерение, списъците с ПСПСМИ да включват всякакви устройства ниско- и високотехнологични, които компенсират дефицита на човешкото тяло и сетива, предизвикан от заболя ването/у вреждането. • Възможност семействата да подпомагат с поносим депозит стойността на ПС (каквато е например практиката в Израел), който да се възстановява при изчерпване на необходимостта от ползване на ПС; • Да бъде дадена възможност на АХУ да организира приемането на използвани и вече ненужни ПС, ремонта и рециклирането им и предоставянето		

	им на други потребители; • Да се предоставят правомощия на АХУ да координира дейността по насърчаване на собствено българско производство на ПС. Да се предостави подпомагане за осъществяването на тази дейност от социални предприятия на лица с увреждания. Промяна в механизма за финансиране и отпускане на ПСПСМИ е въведена от 01.01.2020 г. в проектозакона едва в § 18 ПЗР. Създаването на адекватен работещ механизъм в тази сфера може да се извърши при използване на вече утвърдени практики и взаимовръзки между класификаторите и стандартите на СЗО, които следва да се внедрят и в България. Тук отново възниква несигурност по отношение на адекватното прилагане на тази разпоредба, разписана в този най-общ вид в проектозакона. D. Координиращ механизъм, съгласно чл. 33 от Конвенцията В проекта на Закон за хората с увреждания в изпълнение на изискванията на чл. 33 от Конвенцията се въвеждат орган за мониторинг (Съвет за наблюдение) и орган за координация (специализиран орган). И този основен закон обаче се изготвя основно от МТСП и Министърът на труда и социалната политика продължава и в него да е отговорният орган за разработване, координиране и осъществяване на държавната политика		

	за хората с увреждания, както и за координирането й на хоризонтално ниво. На специализираният орган, който се създава в съответствие с изискването чл. 33 на Конвенцията за „създаването или определянето на координиращ механизъм в държавната администрация за улесняване провеждането на свързани дейности в различни сектори и на различни равнища“, и на който би трявало да се делегират тези функции по координация, се вменяват основно функциите по изготвяне на индивидуалната оценка и консултативни функции по отношение на провежданите политики. Това отново е в противоречие с изискванията на Конвенцията и няма да доведе до необходимите резултати и посочваните цели. Е. Работа и заетост, съгласно чл 27 от Конвенцията В проектозакона се предвиждат ангажименти за работодателите - квоти за наемане на хора с увреждания, както и санкции за неизпълнение, но реално липсва механизъм за подкрепа на работодателите за ефективно и устойчиво действие на тези мерки. Квотите по сега действащия механизъм на НМЕ ще бъдат запълвани от хора с ТЕЛК решения, а не от „хора с увреждания“ и няма да има никакъв ефект от тези мерки. Да не говорим, че		
	тези задължителни условия, вместо да подпомагат хората с увреждания, в този		

	си вид само ще доведат до тяхното унижение, поставени в светлината на задължително наемане без осигуряване на необходимата подкрепа. В този аспект също считаме, че разделът няма да отговори на изискванията на Конвенцията, поради факта, че отново насоките са към хора с ЕР на ТЕЛК над 50%, а не на хора с увреждания, които имат нужда от подкрепа за преодоляване на бариери в средата. F. Участие в политическия и обществения живот, съгласно чл. 28 от Конвенцията В проекта на Закон за хората с увреждания няма никаква промяна по отношение на националното представителство и субсидирането на НП НПО, съобразно нашите искания, което е в противоречие с условието за равнопоставено участие на хората с увреждания в обществения и политически живот, съгласно чл. 28 и чл. 33, т. 3 на Конвенцията В последните години се доказа, че Национално представителните неправителствени организации (НП НПО) на и за хората с увреждания, въпреки че сред тях има родителски такива, не могат да представляват и защитават правата на огромна част от децата и младежите с увреждания, както и нас, техните родители. Привилегиите на НП НПО изземват и нарушават правото на пряк диалог с		

	институционалната власт, което се полага на всеки човек, семейство и организация. Това беше доказано на работната група за новия Проект за ЗХУ, където до срещата с Министър-Председателя на Република България не беше взето под внимание нито едно от основателните ни предложения. Налице е доказано изразходване на субсидиите за организационна издръжка, за проекти за лични ползи на ръководствата и/или близки потребители на услуги, но не и на общността, която би трябвало да представляват. Освен това, привилегиите на НП НПО поставят в неравнопоставеност останалите Неправителствен организации (НПО), работещи в защита на правата на хората с увреждания. Това доказва наличието на скрита дискриминация и ги превръща в административен придатък за обслужване на административните интереси на МТСП, а не на хората с увреждания. Това условие би следвало да се промени с цел създаване на адекватни политики в областта на хората с увреждания, които не се определят от лични финансови интереси Поради посочените по-горе мотиви, предлагаме следните конкретни изменения в текстовете: 1. Навсякъде в текста –терминът „национално представителни организации на и за хората с увреждания“ и терминът		

	„представителни организации на и за хората с увреждания“ да се замени с „организации на хора с увреждания“ 2. Чл. 9. (1) т. 5 да отпадне 3. В Допълнителните разпоредби §1 да се промени така: т. 13. Да отпадне, а т. 14 да има следния вид: т. 14 „Организации на хора с увреждания“ са юридически лица с нестопанска цел в обществена полза, чиито цели и дейност са в сферата на защита на правата на хората с увреждания, в т.ч. организации на хора с увреждания и организации на представители (роднини или близки) на хора с увреждания 4. Чл. 18 (3) да се промени така: Чл. 18 (3) Националният съвет е консултативен орган, в който участват представители на държавата, определени от Министерския съвет, организации на хора с увреждания, национално представителните организации на работниците и служителите, национално представителните организации на работодателите и Националното сдружение на общините в Република България. добавят нови алинеи, както следва: (3а) В състава на съвета се включват до 20 организации на хора с увреждания (3б) Членството на организации на хора		

	с увреждания в Националния съвет е с мандат от 2 години и се извършва на квотен и ротационен принцип. Изборът на организации на хората с увреждания се извършва чрез гласуване от всички кандидатстващи организации, като всяка кандидатстваща организация се задължава да гласува едновременно за себе си и за още една кандидатстваща организация. За членове на Националния съвет се избират организациите с най- много гласове, до запълване на квотата. (3в) След изтичането на мандата, членството на съответната организация се прекратява и тя няма право да се кандидатира на избори за Национален съвет в срок от две години. (3г) Избори на нови членове на Националния съвет от организациите на хората с увреждания се провеждат през две години. (7) Членовете на Националния съвет не получават възнаграждение за участието си в него. Настояваме да отпаднат критериите за представителност на организациите, а да се въведат критерии за участие в Националния съвет. В тази връзка да се направят следните промени в текстовете: 5. Глава пета да приеме следното наименование:		
	КРИТЕРИИ ЗА УЧАСТИЕ В НАЦИОНАЛНИЯ СЪВЕТ ЗА		

	ИНЕГРАЦИЯ НА ХОРАТА С УВРЕЖДАНИЯ 6. Чл 97 да се промени така: Чл. 97. (1) Организациите на хората с увреждания, които желаят да бъдат членове на Националния съвет, трябва да отговарят на следните общи критерии: 1. да са вписани като юридически лица в обществена полза по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или по Закона за кооперациите най-малко три години преди датата на кандидатстване. 2. да имат уставни цели, задачи и дейности с национално значение в областта на защитата на правата и подкрепата на хората с увреждания 3. да имат най-малко 3-годишен доказан опит в областта на защитата на правата и подкрепата на хората с увреждания ал. 2,3, 4,5 - да отпаднат 7. Чл. 101 да се промени така: Чл. 101.(1) Държавата осигурява финансова подкрепа на организациите на хората с увреждания: 1. Под формата на финансиране от държавния бюджет въз основа на одобрени проекти в областта на правата за хората с увреждания.		
	2. Под формата на финансиране от европейските фондове по програми и		

	проекти, насочени към хората е увреждания. II. Други конкретни предложения за промени по текстове Чл. 84 да се промени така: Чл. 84. Времето, през което лицата са полагали грижи за човек с трайно увреждане и не са били осигурявани, се зачита за осигурителен стаж при пенсиониране при условията и по реда на чл. 9, ал. 6 от Кодекса за социално осигуряване. За същия период лицата се ползват с правата по реда на чл. 40, ал. 3 от Закона за здравното осигуряване.		
Галин - 25 септември 2018 г. 10:34:44 gig1884	Защо в България повечето хора смятат че когато говорим за хора с увреждания (с инвалиднос) си представяме само хора в инвалидни колички или с патерици? Проектът не е лош, може да се променят, добавят и взаимстват много неща, но за това е по-добре вносителите да се консултират с хора с увреждания не само на територията на България, но и в чужбина, по този начин нещата ще се направят по-добре.	Няма конкретно предложение.	При разработването на законопроекта са взети под внимание и са коментирани практики от чужбина.
25 септември 2018 г. 13:23:18 solidarnabulgaria	**Отпадане на защитата за хора с увреждания** Сдружение "Солидарна България" настоява да отпадне предложението за нова ал. 7 в чл. 333 на Кодекса на труда, записано в Преходните и заключителните разпоредби на Проекта на Закон за хората с увреждания! „(7) Работник или служител, който към	Приема се.	Предложението се оттегля от законопроекта.

	момента на възникване на трудовото правоотношение е с трайно намалена работоспособност 50 и над 50 на сто или боледуващ от болест, определена в наредба по ал. 1, т. 3, не се ползва от закрилата по ал. 1.“ Работник с епилепсия, множествена склероза, диабет или дискова херния има нужда от болнични по-често, отколкото здрав служител. Временна нетрудоспособност означава човек по-малко в производствения процес, а той често няма с кого да бъде заменен, защото работодателите „оптимизират“ броя на наетите. Т.е. не само не наемат повече хора, които да могат да поемат работата на хора в отпуск, болнични, майчинство, командировка, но и често се налага „в мирно време“ един служител да изпълнява дейности, характерни за няколко длъжности. Следователно останалите работници биват натоварени непропорционално повече, за да компенсират липсата на човека в болничен. Затова работодателите избягват да наемат хора с увреждания, затова отказват да наемат и майки на малки деца - на тях също им се налага по-често да взимат болнични. Поради което пък нерядко кандидатите за свободно работно място крият, че имат ТЕЛК. Това е и причината да съществува закрилата от уволнение, която гарантира, че желанието за освобождаване на работника е резултат		
	от несправянето със служебните задължения, а не е продиктувано от		

	същата тази „оптимизация“ на заетите. Отпадането на закрилата от уволнение на хората с увреждания често се мотивира с въвеждането на квоти за работодателите за наемане на такива служители. Комбинацията от двете мерки може и да увеличи броя на наеманите хора с увреждания, но няма да помогне за запазването на заетостта.		
25 септември 2018 г. 13:34:47 solidarnabulgaria	**Максимални размери на целевите помощи за помощни средства** Сдружение "Солидарна България" намира за изключително порочна практика прилагането на максимални размери на целевите помощи за помощни средства и медицински изделия, без налагане на таван на цените, по които тези помощни средства се продават от т.нар. доставчици. Чл. 74 (3) Максималните размери на целевите помощи за изработване, покупка и ремонт на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия се определят и актуализират със заповед на министъра на труда и социалната политика, съгласувано с министъра на финансите и министъра на здравеопазването. (4) Лицата, неизползвали целевата помощ по предназначение възстановяват пълната ѝ стойност ведно с лихвата по реда за събиране на държавните вземания. За пореден път законодателят	Принципно се приема.	Отразено е в законопроекта. По-горе са отразени мотивите относно предоставяне и финансиране на ПСПСМИ за хората с увреждания в рамките на системата на здравеопазването.

	предвижда строг контрол и санкции за уязвимите български граждани, но продължава да позволява на частните фирми да формират огромни печалби на гърба на същите тези граждани. Ако ние, като данъкоплатци, отпускаме по 500 лв. за закупуване на инвалидна количка например, а търговецът я продава по 2000 лв., семейството на човека с увреждане трябва да намери още 1500 лв. И това се повтаря за всички останали помощни средства, които са нужни в конкретния случай. Законът за хората с увреждания следва да се грижи за хората с увреждания и данъкоплатците, не за финансовото благоденствие на "доставчиците". Сдружение "Солидарна България" настоява в Закона за хората с увреждания да бъде уреден начинът за налагане на максимални цени на помощните средства, приспособленията, съоръженията и медицинските изделия.		
ASSIST foundation 25 септември 2018 г. 21:19:21	Предложения от фондация "АСИСТ - Помагащи технологии" В съответствие с Конвенцията за правата на хората с увреждания, предлагаме да се включат текстове, които гарантират правата на хората с увреждания (които са със затруднения в комуникацията) по отношение на свободата им на изразяване на мнение, възможността им да общуват и да се обучават.		
	1/Наименованието "Раздел IV. Достъпна среда и разумни улеснения. Достъпна		

	информация. Осигуряване на лична мобилност." да се промени на Раздел IV. Достъпна среда и разумни улеснения. Достъпна информация. Осигуряване на лична мобилност. Свобода на изразяване на мнение. 2/ Чл. 56. (1) да се промени така: Чл. 56. (1) Хората с увреждания имат право на равен достъп до физическата среда на живеене, труд и отдих, лична мобилност, транспорт, информация и комуникации, включително до информационни и комуникационни системи и технологии и до всички останали удобства и услуги за обществено обслужване в урбанизираните територии, както и право на свобода на изразяване на мнение. 3/Към чл. 56 (2) да се добави т. 7 7. създаване на условия за комуникация, общуване и свобода на изразяване на мнения от хората с увреждания със затруднения в комуникацията, включително чрез използване на средства за допълваща и алтернативна комуникация 4/Към чл. 56 (5) да се добави т. 8 8. подпомагане достъпа на хората с увреждания до нови технолгии и обучения за допълваща и алтернативна комуникация, даващи възможност за независимост, общуване и свобода на изразяване на мнение.	Принципно се приема.	Отразено е в законопроекта. Конвенцията за правата на хората с увреждванията на ООН е приета със закон и е част от вътрешното право на Република България. Законопроектът е разработен в съответствие с Конвенцията. Регламентираните текстове в раздел IV не са в противоречие с отправените предложения, поради което не се налага редакция в текстовете. Свободата на изразяване на мнение е конситуционно право на всеки български гражданин.

Веселин Станчев **25 септември 2018 г. 22:38:11** **veselin.st**	На първо четене виждам два основни проблема в този проектозакон. Най-важното, предложеното отпадане на защитата от уволнение на хората с увреждания е напълно лишено от логика в социално-икономически аспект. Нещо повече, от това предложения направо лъха на лобизъм в полза на големите работодателски организации, които по принцип изключително много ненавиждат всички законови регулации и социално ангажирани организации, като синдикатите и т.н., "принуждаващи" ги да спазват една нормална и про-европейска рамка на правоотношенията на пазара на труда. Второ, изобщо не е ясна и прозрачна схемата на съществуване и финансиране на тези фирми - доставчици на социални услуги. Във всеки сектор, дотиран по някакъв начин от европейски или национални субсидии, има кухи фирми, създадени единствено с цел източване на въпросните източници на финансиране. Каква е гаранцията, че и тук случаят не е същият? Кой е	Няма конкретни предложения.	

	контролният орган, и дали този орган е неподатлив на политически и бизнес влияние?		
Николай Тодоров 26 септември 2018 г. 10:34:54 NikolayTodorov	Реакция на Николай Тодоров относно предложението на Алеансът за соицална отговорност по член 38. Моля не вземайте предвид исканата поправка в член 38. Така предложен текстът не дава възможност на хората с увреждания да робят на всякъде, а само с специализирани предприятия. Поводът за това предложение според мен са квотите срещу които съм и самият аз, понеже човек трябва да бъде наеман на работа заради способностите му а не заради увреждането му Залитането обае в другата посока е точно толкова неприемливо. Текстът ще ме лиши от работа за работя вече над 20 години и не съм нает защото имам зрително увреждане а сега СОЦИАЛНО ОТГОВОРНАТА АСОЦИАЦИЯ иска да ми вземе препиатието и аз логично възразявам.	Няма конкретно предложение.	
26 септември 2018 г. 14:50:56 NNC Предлдожения на Национална мрежа за децата - част 1	Национална мрежа за децата приветства изработването на нов Закон за хората с увреждания, който да постави на дневен ред разрешаването на ситуацията с хората с уреждания, да подпомогне тяхната социална и икономическа интеграция и да осигури реалното им приобщаване в българското общество.	Няма конкретни предложения.	

	Водещ принцип в Конституцията на Световната здравна организация е, че ползването на най-високия достижим стандарт на здраве е едно от основните права на всяко човешко същество, без разлика на раса, религия, политически убеждения, икономическо или социално положение. Също така, основен принцип в Конвенцията на ООН за правата на детето (чл. 6) е държавите-страни да признаят, че всяко дете има присъщо право на живот и следва да осигуряват в максимална възможна степен оцеляването и развитието на всяко дете. Всяко дете се нуждае от семейство, за да развие своя потенциал в пълна степен. Благосъстоянието на детето е в пряка връзка с благосъстоянието на семейството. Правото на семейство е основополагащо за развитието на детето и до голяма степен свързано с това в какъв възрастен ще се превърне то. Конвенцията на за правата на детето също така изрично регламентира задължението на държавите да оказват помощ на родителите, законните настойници и разширените семейства при осъществяване на тяхната отговорност за отглеждане на децата (чл. 18, п. 2 и 3), включително подпомагане при осигуряване на условия за живот, необходими за развитието на детето (чл. 27, п. 2) и гарантиране, че децата получават необходимата закрила и грижи (чл. 3, п. 2). Допълнително, съгласно		

	Конвенцията, държавите-страни следва да гарантират пълноценен и достоен живот на децата с увреждания, да признаят правото им на специални грижи, да насърчават и осигуряват оказването на подкрепа (чл. 23, п. 1 и 2). В тази връзка, бихме искали да насочим вниманието към използването на социалния модел на работа със семействата или полагащите грижа за деца с увреждания и семейно-ориентирания подход, като, според нас проектът на Закон за хората с увреждания, следва да акцентира и върху: гарантирането на правата на децата с увреждания, използване на интегриран, междусекторен и интердисциплинарен подход, използване на силните страни на родителите и/или полагащите грижи за деца, използване на индивидуализирани и интензивни подходи на работа с децата и семействата им, превенция на институционализирането на деца с увреждания, осигуряване и предоставяне на социални, здравни и образователни услуги, в зависимост от индивидуалните потребности на детето. Конституция на СЗО- http://www.who.int/governance/eb/who_constitution_en.pdf		
26 септември 2018 г. 14:54:51 NNC Предложения на Национална мрежа за децата - част 2	26 септември 2018 г. 14:54:51 Конкретни коментари: 1. Деца с увреждания и забавяне в развитието		

	В проекта на Закон за хората с увреждания, децата с увреждания се споменават от гледна точка на извършване на индивидуална оценка по искане на съответните лица, които полагат грижи за него и в глава четвърта „Подкрепа за социално приобщаване“, раздел „Образование и професионално обучение“. Според нас, правата на децата с увреждания следва да бъдат разгърнати и в този закон, въпреки наличието на специализирания нормативен акт – Закон за закрила на детето. Децата с увреждания са специфична група, която не случайно е включена в определението за дете в риск. От друга страна, третирането на дете с увреждания като дете в риск, с цел осигуряване на достъп до услуги, е неправилен подход, който поставя децата и семействата им в ограничителна ситуация и противоречи на поетите промени за осигуряване на универсални услуги и достъп до тях за всички деца и семейства. Затова, според нас, периодът на ранното детство следва да бъде сериозно застъпен в проекта на Закон през призмата на правата на деца с увреждания и/или със забавяне в развитието и предприеманите мерки за подкрепа на семейството и превенция на изоставянето и институционализирането им.		
	В тази връзка предлагаме, в проекта на Закон да залегнат текстове, които да		

	регламентират ранната детска интервенция (РДИ) като основен модел за работа с цел подкрепа на родителите на децата с увреждания, със забавяне в развитието, с поведенчески проблеми или с нужди за подкрепа на психичното здраве, така че да се създадат условия за разгръщане на пълния потенциал на детето. Като дефиниция, която да бъде заложена в Допълнителните разпоредби предлагаме: ранната детска интервенция е интердисциплинарна, междусекторна и координирана система от индивидуализирани и интензивни услуги за родителите или полагащите грижи за деца в ранна възраст, които се намират в рискови ситуации, със забавяне в развитието, с увреждания, или с поведенчески проблеми или с нужди за подкрепа на психичното здраве. Услугите за РДИ винаги включват пълноценното участие на секторите: · здраве, хранене и санитарни/хигиенни условия; · образование и култура; · права и закрила на детето. За да бъдат ефективни, услугите за РДИ трябва да бъдат интегрирани, което по същество означава, че са изцяло междусекторни. Всеки сектор играе важна роля в услугите за РДИ и следва да работи безпроблемно с другите сектори, за да се гарантира, че всяко дете и семейство получава услугите, които са му необходими, за да може	Не се приема.	Предложението е предмет на регламентация в друг нормативен акт.

	детето до постигне своя пълен потенциал. Горецитираното е посочено от д-р Емили Варгас Барон, международно признат консултант по ранна детска интервенция, която подпомага различни държави по света да изградят своите системи за ранна детска интервенция. Повече информация можете да откриете тук. 2. Относно Глава втора „Органи на управление и наблюдение“ Прави впечатление създаването на система от органи и държавни институции, отговорни за разработването, приемането и прилагането на законодателството и политиките, насочени към хората с увреждания. Към момента, в проекта на Закон са изброени 7 възможни органа, на национално, регионално и местно ниво, с описани функции и задължения, включително които се и дублират. Ние, от Национална мрежа за децата, отправяме предложението за ясно отграничаване на функциите и компетентностите на предвидените структури, както и предвиждане разработването на механизми за взаимодействие и координация между тях, с ясно изведени ръководни и мониториращи функции на водещото звено, включително и отговорности. Не на последно място, следва да бъде отбелязана и нуждата от ресурсното обезпечаване – експертно,	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	административно и финансово, за да могат да бъдат изпълнявани адекватно целите, заложени в обсъждания проект на Закон, в другите нормативни актове, в предвидените политики и мерки, насочени към хората с увреждания. 3. Относно Глава трета „Индивидуална оценка на потребностите“ За нас, индивидуалната оценка на потребностите следва да съдържа оценка на функционалността, затрудненията пред функционирането на деца и хора с увреждания и да посочва начините, по които да бъдат подкрепени в ежедневието им чрез предоставяне на различни услуги: социални, здравни, образователни, интегрирани и др., съгласно Международната класификация за функционалността, уврежданията и здравето.	Принципно се приема.	Към настоящия момент не може да се препраща към Международната класификация за функционирането на човека, уврежданията и здравето (ICF). Преводът на ICF е резултат от изпълнението на Процедура 1 по проект BG05M9OP001-3.010 „Експертиза на работоспособността“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“2014-2020, с бенефициент Министерството на труда и социалната политика, с партньори - Министерство на здравеопазването и Националния осигурителен институт. Основните дейности по проекта са свързани с Концепцията за реформиране на системата за експертиза на работоспособността и предвиждат осигуряване на експертна подкрепа за интегриране на стандартите на ICF на СЗО в дейността на Комисиите за медицинската експертиза (КМЕ) и Комисиите за експертиза на работоспособността (КЕР); осигуряване

			на експертна подкрепа за разработване на методики за работа на КМЕ и КЕР, както и обучение на служителите в КМЕ и КЕР за работа с новите методики. В изпълнение на Дейност 1 е проведено проучване на опита на държави-членки на ЕС (Франция и Италия), които прилагат ICF стандартите на СЗО и са ратифицирали Конвенция № 37 на МОТ относно осигуровката за инвалидност (индустрия и др.), 1933г. Следващ етап е получаване на одобрение от СЗО, с която е сключено споразумение в този аспект, за предоставяне на правата за публикуване. За целта е необходимо преводът на документите технически да се оформи във формат, съответстващ на изискванията на СЗО. След представянето им в офиса на СЗО в гр. Женева и получаването на одобрение, материалите ще бъдат отпечатани в договорения тираж. Едва след получаване на одобрение от СЗО е допустимо прилагането на тези стандартите и тяхното разпространение на национално ниво.
26 септември 2018 г. 15:41:27 prosthetic Д-р Даниела Данчева Асоциация на шофьорите инвалиди	Предлагам чл. 75 и чл. 76 (целеви помощи за моторно превозно средство и за преустройство на жилище) да отпаднат. От самото създаване на Закона за защита, рехабилитация и социална	Не се приема.	Целевите помощи способстват за реалната социално-икономическа интеграция на хората с увреждания и за осигуряване на улеснения в

Медико-техническа лаборатория Център за протезиране ООД	интеграция на инвалидите през 1995 г. тези текстове са неработещи. Въпреки направените през 2010, 2011 и 2012 г. анализи, констатации и препоръки от Съвета за Административна Реформа на Министерския Съвет, тези текстове не са коригирани и продължават да бъдат цели 23 години пример за законодателство, което си остава само на хартия, без практическо приложение. (вж. по-долу1.) Критериите за отпускане на тези целеви помощи са абсурдни и неизпълними. (вж. по-долу2.) Няма как човек хем да работи, хем изискуемият доход (243 лв.) да е по-нисък от минималната работна заплата. И ако все пак с този доход успее да си купи кола, няма как да сипва бензин и да я кара. 1.План за изпълнение на мерките за оптимизация на държавната администрация (2010-2011 г.) Мярка 242 Приемане на молби-декларации за отпускане на еднократна целева помощ в размер до 600 лв. за преустройство на жилище на хора с трайни увреждания. Предвид твърде малкия брой лица, които са ползвали услугата, да се прецени възможността за намаляване на изискванията и разширяване на достъпа до услугата от целевата група 30.06.2011 г. МТСП Мярка 243 Приемане на молби-декларации за отпускане на еднократна целева помощ на лица с трайни		домашна среда. С предлагания законопроект се предлага база за изчисляване на размера на подкрепата да бъде линията на бедност за съответната година. Новият подход гарантира индексиране на финансовата подкрепа ежегодно. Предлаганият подход отговаря на динамично променящата се икономическа среда и безспорно поставя правоимащите в по-добро положение.

	увреждания за покупка и/или приспособяване на лично моторно превозно средство в размер 1200 лв. Фактът, че услугата е предоставена само 4 пъти през годината, може да означава, че или няма интерес към услугата и че тя не е достатъчно популяризирана, или че критериите за предоставянето й са прекалено завишени и много малко лица отговарят на изискванията. Предлага се да прецизират изискванията по отношение на лицата, които имат право да кандидатстват. 30.06.2011 г. МТСП Отчет на плана за изпълнение на мерките за оптимизация на държавната администрация Август 2010 – Февруари 2012 г. Мярка 242: Приемане на молби-декларации за отпускане на еднократна целева помощ в размер до 600 лв. за преустройство на жилище на хора с трайни увреждания Услугата е представена само 15 пъти за 2010 г. и 9 пъти за 2011 г. Достъпът до услугата е крайно ограничен и министерството следва на намери резерви в бюджета си или чрез средства от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, за да разшири и осигури достъп до услугата на по-широк кръг лица.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	Мярка 243: Приемане на молби-декларации за отпускане на еднократна		

	целева помощ на лица с трайни увреждания за покупка и/или приспособяване на лично моторно превозно средство в размер 1200 лв. Услугата е представена само 2 пъти за 2010 г. и 3 пъти за 2011 г. Достъпът до услугата е крайно ограничен и министерството следва на намери резерви в бюджета си или чрез средства от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, за да разшири и осигури достъп до услугата на по-широк кръг лица.		
6 септември 2018 г. 15:46:16 prosthetic Д-р Даниела Данчева - продължение	2. ПРОЕКТ ЗХУ Чл. 75. (1) Хората с трайни увреждания, чието придвижване е затруднено, имат право на целева помощ за покупка и/или приспособяване на лично моторно превозно средство до четирикратния размер от линията на бедност, ако средномесечният доход на член от семейството за последните 12 месеца е равен или по-нисък от 70 % от линията на бедност. (2) Хората с трайни увреждания получават целевата помощ по ал. 1, ако отговарят и на следните допълнителни условия: 1. да имат определена от ТЕЛК/НЕЛК над 90 на сто трайно намалена работоспособност или вид и степен на увреждане;	Няма конкретно предложение.	Цитирани са разпоредби от законопроекта.

	2. да са работещи или обучаващи се. (3) Помощта по ал. 1 може да се ползва повторно след изтичането на 5-годишен срок от предишното й получаване, при установена потребност от това. Чл. 76. Хората с трайни увреждания с над 90 на сто трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане и децата с определени вид и степен на увреждане, които се придвижват с инвалидна количка, имат право на еднократна целева помощ до двукратния размер от линията на бедност за преустройство на жилище, ако средномесечният доход на член от семейството за последните 12 месеца е равен или по-нисък от линията на бедност.		
6 септември 2018 г. 17:36:36 Център за независим живот	Становище на Център за независим живот по предложения нов закон за хората с увреждания - www.cil.bg/userfiles/Stanovishte-CIL.doc 1. Необходимостта от нов закон за увреждaнията е повече от очевидна. Не само Конвенцията на ООН за правата на хората с уреждания, която България е ратифицирала още през 2012 година, но цялата правна рамка на Европейския съюз – също страна по Конвенцията като регионална организация – поставя българските закони и социални практики в тази сфера извън съвременните механизми за социално включване и борба с бедността сред малцинствените групи, каквато група	Няма конкретно предложение.	

	представляват хората с увреждания. 2. Процесът на изработване на проектозакона за хората с увреждания беше напрегнат, интензивен, консултативен, но и много зле структуриран, без отчетливо лидерство и визия за истинска, пълноценна реформа. В резултат на това крайният продукт е белязан с недъзите на действащия Закон за интеграция на хората с увреждания (ЗИХУ) и с философията на статуквото. Проектът НЕ ПРЕДПОЛАГА СИСТЕМНА ПРОМЯНА!!! Това е най-големият му недостатък. Статутът на ТЕЛК-решенията се запазва (универсален ключ към всички системи и „билет“ за всички придобивки), „интеграционни добавки“ ще се раздават все така на калпак, но в по-големи размери, специализираните предприятия и кооперации си остават под закрила като частни търговски дружества, които не могат да бъдат контролирани от държавата по отношение на управлението им, резултатите или на каквито и да било икономически показатели. Механизмът за предоставяне на технически помощни средства и медицински изделия остава непроменен – Законът не съдържа разписан регламент, но може да се очаква, че ще има списък с позиции и лимитни цени за финансиране. И не на последно място по важност, съхранен е статутът на национално представителство на организации на и	Няма конкретно предложение.	

	за хора с увреждания. Всички недъзи на досегашния закон са съхранени в тяхната цялост.		
	3. В последния вариант на законопроекта са отчетени някои коментари и предложения, правени в хода на разработването му (областите на подкрепа и средствата за подкрепа), но повечето идеи са игнорирани. Възприета е индивидуалната оценка на потребностите, но в твърде изкривен вид и с неясен статут. Отчетени са и коментарите по заетостта, но само в частта на „процентите задължителна заетост на хора с увреждания“, които са намалени.	Няма конкретно предложение.	
	4. Записите в предложения законодателен акт водят до тежък ИНСТИТУЦИОНАЛЕН РАЗГУЛ – органите по този проектозакон са: съществуващите – МТСП, АСП, АХУ, НСИХУ, доказали своята неефективност; нови – Специализиран орган за правата на хората с увреждания с неясни функции (от 2021 година!), Съвет за наблюдение, областни съвети – съвсем неясни като цели, функции и дейности.	Няма конкретно предложение.	
	5. Подкрепата за социално приобщаване е дефинирана през различните форми на рехабилитация, което е архаично и ограничено разглеждане на материята, защото акцентът пада върху човека с увреждане, който трябва да бъде „рехабилитиран“, за да се впише в	Няма конкретно предложение.	

	средата. Ефективното социално включване изисква комбинация от мерки и действия, които са насочени както към индивида, така и към средата. Проектозаконът не съдържа задължителни мерки и действия, насочени към средата. Например, образованието е оставено изцяло в системата на образованието, което има логика по отношение на научаването, но не и по отношение на средата и средствата за подкрепа на детето с увреждания, което трябва да учи заедно с връстниците си. В сферата на заетостта пък е обърната формулата: всички усилия са насочени към „средата“ – има както стимули, така и санкции за работодателите, но няма никаква целенасочена подкрепа за хората с увреждания, които могат и трябва да се включат в пазара на труда.		
	6. Механизмите за заетост са подложени на сериозна и аргументирана критика от всички работодатели и техните организации.	Няма конкретно предложение.	
	7. Начинът, по който се чете и интерпретира Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания е изключително порочен и говори за крайна управленска некомпетентност. Всички безсмислени записи в законопроекта се „аргументират“ с Конвенцията, която задължава държавите-членки да водят политики по	Няма конкретно предложение.	
	увреждванията, които ще направят средата по-достъпна и дружелюбна за		

	хората с увреждания, а те – хората с увреждания – ще получат достъп до ресурса, който е необходим за компенсиране на дефицита, предизвикан от увреждането. Последното означава: (а) индивидуална оценка на потребностите, последвана от целеви ресурс за всеки индивид; (б) компетентна институция с правомощия да прави индивидуални оценки и да предоставя целеви ресурс на всеки индивид; (в) отворени системи за здравеопазване, образование, заетост, култура, спорт, правораздаване и прочее с гарантиран достъп до тях и на хората с увреждания; (г) определяне на „една или повече оперативни единици (focal points)“ за прилагане на Конвенцията, както и „създаване или определяне на КООРДИНАЦИОНЕН МЕХАНИЗЪМ в рамките на правителството, за стимулиране на действия в различните сектори и на различните нива“. В Конвенцията никъде не се говори за „национално представителни организации на и за хора с увреждания“, а „хора с увреждания и представителни за тях организации“, които трябва да участват в процеса на наблюдение на политиките.		
	8. Като цяло може да се каже, че представеният законопроект не въвежда никакви системни промени – това е действащият закон с ново име и куп излишни органи, които ще отговарят за изпълнението на „новия“ закон. Това може да породи само и единствено хаос	Няма конкретно предложение.	

	в средата, още повече проблеми за хората с увреждания и 150 млн. лв. допълнителни разходи (заявени за 2019 година).		
Национален съюз на трудово-производителните кооперации.	Повече от 120 години, трудово-производителните кооперации в България осигуряват възможност за удовлетворяване на социалните и културни потребности на своите членове единствено чрез пазарно реализиране на резултатите от техния труд. През последните сто години, Националният съюз на трудово-производителните кооперации подпомага развитието на българското кооперативно движение с активната си позиция както в страната, така и в международните кооперативни структури. Националният съюз на трудово-производителните кооперации участва активно в работната група по Законопроекта. Свидетели бяхме на генезиса на текстовете, дебатите в отделните му сегменти, експертната защита на различните тези на участниците. Членуващите в НС на ТПК кооперации и в частност тези, специализирани в осигуряването на работа за хора с увреждания формират богатия (над 70 г) опит в областта на заетостта, рехабилитацията и интеграцията на хората с увреждания на Съюза. От тази своя позиция НС на		
	ТПК счита, че предложения на обществено обсъждане проект на Закон		

	за хората с увреждания надгражда положително държавната политика, регламентирана в сега действащата нормативна уредба. Считаме, че е необходима логическа обвързаност с възприетата в работната група концептуалната рамка. Качеството на нормативните текстове в законопроекта ще бъде затвърдено само с последователност и градивен подход. Приемаме за изключително важни, направените предложения в общото становище на национално-представителните организации на и за хора с увреждания, депозирано на 26.09.2018 г. Основано на тези наши разбирания акцентираме върху следното: Специализираните предприятия на хора с увреждания са специфичен икономически модел, който осигурява устойчива заетост на хора с увреждания. Особеностите на тези стопански организации са: - значим относителен дял на хора с увреждания в общия средносписъчен състав (често надхвърлящ 50%); - повишено трудово натоварване на здравите работници и служители, които компенсират ниската производителност на труда на хората с увреждания и честите им отсъствия свързани с техните увреждания; - пазарен способ за издръжка и		

	развитие на цялостната дейност на тези организации, което определя и правната им форма (регламентирана в Търговския закон и Закона за кооперациите); Този особен вид предприятия се идентифицират по Законопроекта като „Специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания“. Същевременно съгласно разпоредбите на Законопроекта за предприятията на социалната и солидарна икономика (ЗПССИ) те се разпознават като субекти на социалната и солидарна икономика. В случаите, когато специализираните предприятия и кооперации на хора с увреждания отговарят на изискванията на чл. 7 от ЗПССИ, те имат възможност да се идентифицират като „социални предприятия“. Във връзка с особеностите на специализираните предприятия и кооперации на хора с увреждания, считаме за изключително правилна възприетата от Министерство на труда и социалната политика (МТСП) формулировка на чл. 49 (3) в редакцията на текста от 09.08.2018г. Предлагаме с тази редакция да се измени чл. 50 ал.2, а именно: „Работещите по трудово правоотношение лица в специализираните предприятия и кооперации на хора с увреждания подпомагат хората с увреждания в	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	трудовия им процес и са подкрепящ персонал." Този текст регламентира ясно ролята и социалния принос на здравите работещи в специализираните предприятия. Експертите от работната група правилно прецизираха понятията свързани с работната среда на хората с увреждания, като направените определения в §1 на Допълнителните разпоредби на Законопроекта ясно и недвусмислено я определят в т.16 и 17. Посочените текстове наследяват правния смисъл на използваните понятия от съществуващата нормативна база, с което улесняват приложението на законопроекта. Подкрепяме предложените текстове на §1 на Допълнителните разпоредби на Законопроекта в т.16 и т.17. а именно: „т. 16 „Обичайна работна среда" е работна среда във всяко предприятие от националната икономика. т.17 „Специализирана работна среда“ е работната среда в специализираните предприятия, приспособена за хора със съответни увреждания“ Последователната политика за развитие на специализираните предприятия и кооперации на хора с увреждания формулира конкретни насърчителни мерки отразени в чл. 51, 52 и 53. Демонстрираното с предложения от Министерството на труда и социалната политика в текста на Законопроекта		

	осъзнаване на значимостта на тези предприятия мотивира предложението ни за допълнение на разпоредбите на Законопроекта както следва:		
	- чл. 53 (2), в края на текста да се добави „и подкрепящия персонал“;	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	- чл. 53 (4), да се допълни в края с текста „и Кодекса за социално осигуряване“.	Не се приема.	В Кодекса за социално осигуряване липсват подобни регламентации.
	Силно положително оценяваме регламентирането на защитената заетост в предложената редакция на чл.54 и 55. Считаме, че с това се надгражда в качествено отношение нормативната уредба,като се доближава в голяма степен до необходимото законово идентифициране на цялостната екосистема в сектора заетост на хора с увреждания. Това в пълна степен отразява духа и разбиранията на Конвенцията за защита на правата на хората с увреждания.		
	Считаме, че аргументираната експертна дискусия в рамките на работната група, в унисон с обществения дебат през последните месеци сформираха принципен консенсус за прозрачност и обоснованост на критериите за представителност на Национално представителните организации на и за хора с увреждания. Предвид това, считаме, че разпоредбите на чл. 97 точно отразяват становището на експертите от работната група, при		

	гарантиране на обществения интерес. От съображения за прецизност, предлагаме да се обърне внимание на становището на Национално представителните организации на и за хора с увреждания от 26.09.2018 г., в което се обосновават специфични особености на критериите за представителност на групи хора със специфични увреждания (например сляпо-глухите лица).	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	С цел улесняване приложението на Законопроекта е целесъобразно в Преходните и заключителни разпоредби да се добави нов параграф след §20 със следния текст: Всички насърчителни мерки по този закон или произтичащи от него се осъществяват под Формата на схеми за държавна помощ при спазване на изискванията на Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията от 17 юни 2014 г. за обявяването на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (ОВ, L 187/1 от 26 юни 2014 г.).“. Солидарни сме с общото становище на национално представителните организации на и за хора с увреждания. Оценяваме усилията на МТСП да развива държавната политика в подкрепа на хората с увреждания, изразяваме признателност към труда на експертите в работната група.	Не се приема.	Предложението е противоречиво. В Регламент № 651/2014 г. са дефинирани държавни помощи в подкрепа на заетостта на хората с увреждания и приспособяване на работните места, но същия се предоставя до регламентирания максимален интензитет. Всяка институция, предоставяща насърчителни режими за интеграция на пазара на труда за хората с увреждания съобразява разходването на средствата с действащите нормативни актове и условията за тяхното предоставяне, в това число и в съответствие с цитирания регламент, когато е приложимо. Интензитетът на помощта и праговете за размера на помощта следва да бъдат определени на равнища, при които се постига възможно най-малко нарушаване на

			конкуренцията в подпомагания сектор и в същото време по подходящ начин се разрешава проблемът, свързан с пазарната неефективност или със сближаването. При изчисляването на интензитета на помощта се включват само допустимите разходи. По смисъла на регламента от задължението за уведомяване не следва да бъдат освободени помощи, надхвърлящи съответния интензитет на помощта в резултат на включването на недопустими разходи. Определянето на допустимите разходи следва да бъде подкрепено с ясни, конкретни и актуални документни доказателства.
Държавна агенция „Електронно управление“	Бележки по Раздел VII от Проект на Закон за хората с увреждания Проектозаконът е публикуван за обществено обсъждане до 26.09.2018 г. По чл. 87, ал. 4 Не става ясно дали регламентираният в чл. 87, ал. 4 служебен обмен на данни е свързан с предоставянето на данни от органите, задължени по чл. 87, ал. 3. Следва да се прецизира както начинът, по който се извършва обменът, така и участниците в него. Съгласно чл. 4 от Закона за електронното управление (ЗЕУ), служебният обмен на данни се извършва автоматично по електронен път като вътрешна електронна административна услуга. По чл. 87, ал. 5	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	Следва да се допълни като се предвиди използването на регламентираните налични средства за електронна идентификация в периода до въвеждането на националната схема. В тази връзка да се има предвид Постановление № 164 от 06.08.2018 г., с което се изменя параграф 5 от Преходните и заключителни разпоредби на Наредбата за общите изисквания към информационните системи, регистрите и електронните административни услуги (НОИИСРЕАУ). По чл. 87, ал. 7	Приема се.	Отразено е в законопроекта
	Следва да се прецизира текстът „публично оповестена и достъпна следната информация“, с оглед изясняване дали посочената информация е публична или/и с оторизиран достъп. По отношение на т. 1 не е ясно разграничението, което е направено на справките, а именно информационни и таблични. Системата и регистрите, които се предвижда да се създадат и поддържат, следва да отговарят на изискванията на ЗЕУ и НОИРИСЕАУ, и да предоставят възможност за генериране на различни справки и експортирането им в различни файлови формати. По чл. 88, ал. 4	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	Уместно е да се направи допълнителен преглед на възможностите посоченият в ал. 4 документ да се изисква по служебен ред, в съответствие с изискванията на чл. 2 и чл. 3 на ЗЕУ, и	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	да се създаде допълнителна разпоредба за това. По чл. 88, ал. 5 и чл. 93, ал. 6 Посочената възможност за заявяване на услугата по електронен път следва да се конкретизира, като се вземе предвид и Системата за електронно връчване (е-Връчване), поддържана от ДАЕУ, която позволява изпращане и/или получаване и съхраняване на електронни документи за/от публични органи, физически и юридически лица. Комуникацията чрез системата за е-Връчване замества класическия метод за доставка на писма и е в съответствие с чл. 43 от Регламент (ЕС) № 910/2014, и чл. 26, ал.2 и ал.4 от ЗЕУ. Следва да се предвиди регистрация на профил в системата. По чл. 90, ал. 2 Необходимо е да се направи преглед на възможностите доказването на обстоятелствата да се извършва по служебен ред, в съответствие с изискванията на чл. 2 и чл. 3 на Закона за електронното управление, и да се създаде допълнителна разпоредба за това. Следва изрично да се разпише възможност лицата да подават заявления/уведомяват по електронен път, както следва: в чл. 90, ал. 2 – за промени в обстоятелствата, вписани в регистъра; в чл. 91, ал. 1, т. 1 и чл. 96, ал. 1, т. 1 – за заличаване на регистрация;	Приема се. Приема се.	Отразено е в законопроекта. Отразено е в законопроекта.

	в чл. 91, ал. 3; 94, ал. 7 и чл. 96, ал. 3 – при обжалване.		
Съюз за стопанска инициатива	В отговор на Ваше писмо 9104-14.0 „от 26:09.2018г. Ви информираме, че Съюзът за стопанска инициатива няма да има възможност да бъде представен на работната среща. Във връзка с направените-предложения за въвеждането на „Квота на работната сила“, изразяваме следното становище: „Предложените мерки за социално приобщаване и гарантиране на заетостта на хора с трайни увреждания в обичайна работна среда, свързани с определяне на квоти на работна сила са неприемливи за малките и средни предприятия. Вмененото с чл. 41 (2) задължение на работодателите да назначават хора с увреждания е порочно и преднамерено натоварва малките и средни предприятия, защото не се отчитат секторни, регионални и др. обективни фактори, възпрепятстващи изпълнението на задължението за назначаване на хора с увреждания. Санкциите, заложени в чл 102 (1) налагащи ежемесечна компенсационна вноска в размер на 30 % от минималната работна заплата за работел, който не е назначил човек с трайно увреждане, не допринасят за преодоляване на проблема със заетостта	Няма конкретни предложения.	Бележките са взети под внимание при прецизиране на текстовете в законопроекта.

	на хората с увреждания. Желанието на работодателя да наеме определен човек в условията на остър недостиг на работна сила, се определя от професионалните знания и умения и личните качества. Затова, тези санкции могат да се разглеждат единствено като форма на допълнителна тежест за работодателите и ще допринесат за спад на чуждестранните и местни инвестиции и загуба на конкурентноспособност на бизнес средата в България. Възможностите за наемане на хора с увреждания се възпрепятстват и от обстоятелства извън сферата на отговорносите на работодателите. Като основно препятствие за хората с увреждания се идентифицира липсата на достъпна публична среда, която не позволява човека с увреждане да достигне безпроблемно до работното си място. Достъпната обществена среда е една от най - важните области на подкрепа, която не е залегнала в чл. 5 (1) на законопроекта, затова пък образованието е припознато и като област на подкрепа и като средства.		
УНИЦЕФ	УНИЦЕФ подкрепя усилията на правителството на Р. България за реформа на законодателството относно правата на хората с увреждания и оценява предложения проект на Закон за хората с увреждания като важна стъпка в посока хармонизиране на националната правна рамка и практика с европейските и международните		

	стандарти за гарантиране правата на децата и хората с увреждания. УНИЦЕФ приветства формулираните цели на законопректа, предложените принципи, области на подкрепа и средства за оказване на подкрепа, които следват Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ), както и създаването на орган с функции по насърчаване, защита и мониторинг на прилагането на Конвенцията. В същото време отбелязваме наличието на някои празнини и несъответствия със стандартите на КПХУ и Конвенцията на ООН за правата на детето (КПД). На първо място, наред с постиженията на законопроекта на ниво цели и принципи, се запазва медицинският подход за дефиниране на увреждането и подкрепата за последиците от него, който не е в съответствие с КПХУ. Съгласно предложения текст "Човек с трайно увреждане" е лице, което в резултат на анатомично, физиологично или психическо увреждане е с трайно намалени възможности да изпълнява дейности по начин и в степен, възможни за здравия човек, и за което органите на медицинската експертиза са установили степен на намалена работоспособност или са определили вид и степен на увреждане 50 и над 50 на сто. Предвидената индивидуална оценка на потребностите, която би следвало да изследва какви функционални ограничения среща човекът и какви са бариерите за изпълнение на		Дефиницията хора с трайни увреждания е съобразена, както с действащото законодателство в тази област, така и с изискванията на КПХУ. Предстои разработване на Методика за изготвяне на индивидуална оценка на потребностите от подкрепа на хората с увреждания и бележките ще бъдат взети под особено внимание.

	ежедневните дейности и участие, реално няма съществена роля, макар и да е посочена като предварително условие за достъп до финансова помощ, тъй като не изследва бариериерите пред изпълнието на ежедневни дейности и от нейното провеждане не следва индивидуализация на подкрепата. Реално така заложената индивидуална оценка запазва административния характер, който имаше социалната оценка, провеждана по реда на Закона за интеграция на хората с увреждания. Наред с горните разпоредби следва да се разгледа внимателно и начинът за определяне на финансова помощ. В предложението финансовата помощ е строго дефинирана спрямо установената от медицинската експертиза степен на увреждане, а достъпът до личната помощ и социалните услуги е регламентиран по друг ред в отделни закони. Необходимо е да се изгради връзка между оценката на реалните ограничения в живота на човека в резултат на заболяване или състояние и финансовата помощ, от която се нуждае за преодоляването им.		
	В тази връзка предлагаме доразвиване на индивидуалната оценка и нейното регламентиране въз основава на био-психо-социалния подход, заложен в Международната класификация на човешкото функциониране, увреждане и здраве на Световната здравна организация. Това би позволило заместването на медицинския модел на	Принципно се приема.	Към настоящия момент не може да се препраща към Международната класификация за функционирането на човека, уврежданията и здравето (ICF). Преводът на ICF е резултат от изпълнението на Процедура 1 по проект BG05M9OP001-3.010

	увреждането с био- психо-социалния подход, предвиден в КПХУ и би гарантирало предоставянето на подкрепа, която адресира индивидуалните потребности и бариери пред участието на всеки човек.		„Експертиза на работоспособността“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“2014-2020, с бенефициент Министерството на труда и социалната политика, с партньори - Министерство на здравеопазването и Националния осигурителен институт. Основните дейности по проекта са свързани с Концепцията за реформиране на системата за експертиза на работоспособността и предвиждат осигуряване на експертна подкрепа за интегриране на стандартите на ICF на СЗО в дейността на Комисиите за медицинската експертиза (КМЕ) и Комисиите за експертиза на работоспособността (КЕР); осигуряване на експертна подкрепа за разработване на методики за работа на КМЕ и КЕР, както и обучение на служителите в КМЕ и КЕР за работа с новите методики. В изпълнение на Дейност 1 е проведено проучване на опита на държави-членки на ЕС (Франция и Италия), които прилагат ICF стандартите на СЗО и са ратифицирали Конвенция № 37 на МОТ относно осигуровката за инвалидност (индустрия и др.), 1933г. Следващ етап е получаване на одобрение от СЗО, с която е сключено споразумение в този аспект, за

			предоставяне на правата за публикуване. За целта е необходимо преводът на документите технически да се оформи във формат, съответстващ на изискванията на СЗО. След представянето им в офиса на СЗО в гр. Женева и получаването на одобрение, материалите ще бъдат отпечатани в договорения тираж. Едва след получаване на одобрение от СЗО е допустимо прилагането на тези стандартите и тяхното разпространение на национално ниво.
	Децата с увреждания, са разпознати от КПХУ в чл. 7 като специфична и особено уязвима група. В предложения проект на Закон за хората с увреждания децата и техните специфични потребности са само частично обхванати - основно в контекста на медицинската рехабилитация, приобщаващото образование, мерките за насърчаване на спорта и целевите финансови помощи. Законопроектът не обхваща всички важни въпроси, свързани с реализирането на правата на децата с увреждания, както и възможните средства за подкрепа. Изследванията и международната практика подчертават ключовата роля на ранната интервенция за превенция на увреждането, както и за развиване на потенциала на децата, при които има установено увреждане. Обхващането на децата в риск от увреждане в социални		

	услуги и форми за ранно образование, подкрепата за родителите на деца с увреждания от най-ранна възраст, осигуряването на координирани и мулти-секторни услуги, насочени към цялостна подкрепа на детето в контекста на неговото семейство, допринасят за развитие на индивидуалните възможности, изграждане на умения за живот, повишава благосъстоянието на детето и го подготвя за успешно включване в образователната система. Предвидената в Раздел VII „Регистри“ информационна система е изключително важна за целите на ранната интервенция, за проследяването и координирането на мерките за превенция на увреждането. В настоящия текста на Закона липсва регламентация на специфични за децата индикатори, което ще доведе до невъзможност да се постигнат заложените в чл. 87, ал. 7 цели на информационната система, а именно - изготвяне на демографски анализ на динамиката на уврежданията. Във връзка с горното предлагаме: • Децата с увреждания и техните потребности да бъдат изведени като специфична целева група в Закона, вкл. в принципите и всички приложими области на подкрепа. Въпреки че децата с увреждания фигурират в Закона за закрила на детето като деца в риск, необходимо е те да бъдат специфично	Не се приема.	Предложението не е предмет на този законопроект.

	посочени като целева група на Закона за хората с увреждания в изпълнение на духа и принципите на Конвенцията на ООН за правата на детето и Конвенцията за правата на хората с увреждания; • Да се възприеме по-широко тълкуване на понятието увреждане, особено в контекста на ранната детска възраст и превенцията, което включва както деца с установено увреждане, така и деца при които не е установена диагноза или се наблюдава забавяне в развитието. Обвързването на подкрепата, предоставяна по реда на този закон с наличието на установено трайно увреждане, не позволява да се осигури превенция и навременна подкрепа за дете, при което е налице състояние или заболяване, което може да се развие и да доведе до увреждане. Съвременна практика категорично показва, че ранната интервенция в първите години от живота на детето може да предотврати появата или да намали тежестта на възможно увреждане и да допринесе за развитие на потенциала на детето. Да бъдат разширени предвидените мерки в секция Раздел I. Медицинска, професионална, социална, трудова и психологическа рехабилитация с включването на мерки за ранна интервенция. Ранната интервенция не е дейност, която се ограничава до медицинската рехабилитация, а	Не се приема.	Мерките по закрила и интервенция в ранна детска възраст и съотносимите към тях услуги не са предмет на законопроекта.

	представлява интердисциплинарна, междусекторна и координирана система от индивидуализирани и интензивни услуги, които имат за цел да подобрят детското развитие, да засилят компетенциите на родителите и тяхното взаимодействие с детето и да подпомогнат социалното приобщаване на семейството и детето. Тя се базира на „социалния модел“ към увреждането, който е основополагащ принцип в Конвенцията за правата на хората с увреждания. По отношение на ранната интервенция да се посочи как точно се организира предоставянето ѝ чрез социални услуги, както и да се фиксират ангажиментите на свързаните физически лица, организации и институции с навременната ѝ организация. В раздел II. “Образование и професионално обучение“ да се посочи изрично значението, което има навременното обхващане на децата със затруднения в развитието или с увреждане в институциите на образователната система. Необходимо е да се осигури предимство при обхващането им в институциите на системата на образованието, тъй като това е от ключово значение за превенция на социалното изключване. Да се посочи задължението на всички институции в системата на образованието да развиват обучителни подходи, методи на комуникация и да	Приема се.	Отразено е в законопроекта.

	осигуряват достъпна среда за интегрирането на деца със затруднения в развитието и с увреждания. В същия раздел в чл. 32, ал. 2 да се прецизира, че индивидуалната оценка се провежда, съгласно Закона за предучилищното и училищно образование и стандартите за приложението му. Настоящият текст поражда двусмислие и възможност за смесване с индивидуалната оценка по реда на ЗХУ. Да се разширят целевите финансови помощи като се осигури по-голяма свобода и възможност за тяхното предоставяне, например помощта за заплащане на наем за жилище на семейства с деца с увреждания да не се предоставя само в случай на общинско жилище. • Да се предвиди целева финансова помощ за транспортни разходи при лечение и рехабилитация на деца с увреждания или затруднения в развитието.	Частично се приема. Не се приема.	Разпоредбата е прецизирана. Разширен е кръгът на правоимащите лица. Предвидено е право на целева помощ за балнеолечение и/или рехабилитационни услуги да имат и децата с трайни увреждания. Към настоящият момент се предоставя целева помощ за транспортни разходи при реализиране правото на получаване на медицински изделия. Лечението на деца с увреждания не е предмет на законопроекта.
	• Да се заложат специфични индикатори за данни за деца с	Частично се приема.	Текстовете в Раздел Информационна система и регистри са прецизирани.

	увреждания и деца със затруднения в развитието, които да се събират от информационната система по чл. 87 от законопроекта. Считаме, че следва да се събира, обработва и анализира информация не само за установени с решение на ТЕЛК степен на увреждане над 50 %. Това би позволило регистрирането и проследяването на заболявания, които потенциално водят до състояние на увреждане, както и наблюдението и проследяването на развитието на децата. Такъв регистър е необходимо да се води още от раждането и установяването на увреждане или затрудение в развитието. В него следва да се вписват и деца с хронични заболявания, които може да доведат до увреждане. • В чл. 87, ал. 3 да се допълнят изброените ангажирани институции по отношение на информационната система с отделенията по неонатология, личните лекари и териториалните структури на Агенцията за социално подпомагане - Дирекциите „Социално подпомагане“и по-специално отделите „Закрила на детето“. В заключение считаме, че законопроектът представлява много важна стъпка в процеса на реформа, но нейното реализиране изисква промяна на цялостния подход към увреждането и замяна на медицинския модел при дефиниране на увреждането със социален. Медицинската експертиза е	Не се приема.	В регистрите се получават данни от ТЕЛК, НЕЛК и Националния център по обществено здраве и анализи.

	важен елемент от оценката на потребностите на човека е увреждания, но тя трябва да бъде допълнена от комплексна оценка на функционирането и затрудненията за изпълнение на различните дейности, която да изведе специфичните бариери и пужди на всеки отделен човек с оглед на неговото пълноценно участие във всички сфери на живота. УНИЦЕФ заявява своята готовност да продължи да подкрепя усилията на правителството на Република България за хармонизиране на законодателството и практиките по отношение на децата и хората с увреждания с европейските и международни стандарти в тази област и при необходимост.		
Национално сдружение на общините в Република България	НСОРБ счита за необходимо по-добро законово уреждане на обществените отношения за ио-адекватиа подкрепа от страна на държавата на хората с увреждания, включително и в изпълнение на ангажиментите по ратифицираната през 2012 г. Конвенция за правата на хората с увреждания. В тази връзка сме съгласни, че правната уредба в тази област в значителна степен е изчерпила своя потенциал (действащият Закон за интеграция на хората с увреждания в сила от 2005 г. досега е допълван и изменян над 30 пъти). Необходимосгга от нов закон произтича не само от намерението на централната власт той да бъде съобразен с Конвенцията за правата на		

	хората с увреждания на ООН. но и да отговори на очакваните от обществото реформи в тази област. Държим да отбележим обаче, че Националното сдружение на общините в Република България не е участвало в дискусиите и в изработването на законопроекта за хората с увреждания. Съгласни сме е мотивите на вносителите законът да насърчава, защитава и гарантира пълноценното и равноправно упражняване на всички права па човека и основни свободи от хората с у вреждания и да способства за зачитане на вътрешно присъщото им човешко достойнство. На тези основания и след съгласуване с общините, правим следните:принципни коментари и предложения: - Позовавайки се на чл. 4. т. 2 от Конвенцията, а именно че „По отношение на икономическите, социалните и културните права всяка държава-страна по Конвенцията, се задължава да предприема мерки, използвайки в максимална степен своите налични ресурси, и косато това е необходимо, в рамките на международно сътрудничество, за постепенното постилане на пълноценното упражняване на тези права, без оглед на и в допълнение към задълженията по настоящата конвенция, които са незабавно приложими в съответствие с международното право. ", държим да отбележим, че възлаганите		

	на местните власти нови ангажименти с проектозакона не са ресурсно обезпечени. Проектът не указва по какъв начин тези ангажименти ще бъдат финансирани от държавния бюджет.В същото време по много от предвидените текстове, засягащи дейността на общините има действаща нормативна уредба, която би могло да бъде развита по- добре. В този смисъл не подкрепяме дублирането на изисквания и ангажименти, които вече са разписани на систематичното им място в законодателството. Пример за това са вече установените съгласно чл. 169. аз. 6 от ЗУТ изисквания за разработването от органите на изпълнителната власт ежегодни програми с мерки за привеждане на урбанизираната територия и на съществуващи отделни сгради и съоръжения в нея в съответствие с изискванията за достъпна среда, което се припокрива отчасти с изискванията на чл. 56. ал. 5 и чл. 63 от законопроекта. Считаме, че законопроектът не осигурява достатъчно условия за гарантиране основополагащи принципи като равенството и забраната на дискриминация, в духа на чл. 5. т. 3 и 4 от Конвенцията. В него не са обхванати всички необходими стъпки, за да осигурят разумни улеснения на хората е увреждания, не се предвиждат конкретни мерки, необходими за ускоряване или постигане па фактическо равенство на хората с		

	увреждания, не се предвижда! задължения към останалите доставчици на обществени услуги. Предлаганите задължения за държавните органи не са изготвени въз основа на реално и обосновано идентифициране на всякакви пречки и прегради пред достъпността, отнасящи се до сгради, пътища, транспортни и всякакви други открити и закрити съоръжения, включително училища, жилищни постройки, здравни заведения и работни места, както и до информационни, комуникационни и други услуги, включително информационни системи и услуги за спешна помощ. Считаме, че законопроектът следва ясно да определи водещият държавен орган, подходът и процедурата за подобно идентифициране и дефиниране на следващите стъпки за премахване на установените пречки и прегради пред достъпността. В допълнение мобилността на хората с увреждания до голяма степен зависи и от помощните технически средства и съоръжения и от увеличаването на целевата помощ за това. По отношение на вече установените в Закона за движение по пътищата права за ползване на карта за паркиране на местата, определени за превозните средства, обслужващи хора с трайни увреждания и използване на улеснения при паркиране не откриваме подходяща уредба, която да позволи надграждане на тези работещи на местно ниво		

	политики, вкл. и чрез съвместна работа е Министерство на вътрешните работи. Според публикуваната оценка на въздействието, чрез новите регулации се очаква да бъде насърчено развитието на капацитета на областно и общинско ниво в тази проблемна сфера, на базата на опита на водещи страни в ЕС, както и на генералния принцип на развитие на ЕС чрез развитие на регионите. В мотивите пък е посочено, че се предвижда прилагане на децентрализиран подход, чрез който да се осигури по-устойчива координация между министерствата, общините и неправителствения сектор и други заинтересовани институции, както и по-рационалното използване на наличния по общини експертен потенциал. На практика обаче, не всички описани в мотивите и в оценката на въздействието очаквания могат да бъдат открити в текстовете на законопроекта. Няма и съществена промяна в предвидения в законопроекта подход, спрямо до сега установения по ЗИХУ. II. Конкретни предложения: 1. Да се определи ясен регламент за осигуряване на механизъм за финансова подкрепа от държавата за общините при реализирането на новите дейности, особено по отношение на осигуряването на равен достъп, вкл. до всички съществуващи сгради. 2. Чл. 63 да придобие следната	Не се приема.	Финансирането на органите на местно самоуправление не е предмет на законопроекта. Съобразно действащата нормативна уредба държавата оказва съответното финансиране на местните

	редакция: Чл. 63. Органите на местното самоуправление задължително осигуряват в рамките на предоставената им компетентност: 1. изграждането и поддържането на елементите на достъпната среда в урбанизираната територия и на достъпната среда в сградите и съоръженията, съгласно изискванията на Закона за устройство на територията и чл. 57. 2. достъпът на хората с увреждания до предоставяни от общината транспортни, информационни и комуникационни услуги съгласно изискванията по чл. 58. 3. достъп на хората с увреждания, придружени от кучета водачи на слепи и кучета асистенти на хора с двигателни и други увреждания, до местата за обществено ползване; 4. специални транспортни услуги за хората с увреждания; 5. необходимите условия за осъществяване на социални контакти на хората с увреждания чрез предоставяните от общината социални услуги, по реда на Закона за социално подпомагане; 6. условия за подпомагане на извънучилищни детски и младежки дейности, при условията на чл. 35. “ 3. Да се предвидят разпоредби,	Частично се приема.	администрации. Отразено е в законопроекта. Разпоредбата е съобразена с действащото законодателство и предвижда конкретни ангажименти на органите на местно самоуправление в рамките на предоставената им компетентност.

	осигуряващи ясни правила за приоритизиране и достатъчен преходен период за фактическото осигуряване на изискванията за изграждането и поддържането на елементите на достъпната среда в урбанизираната територия и на достъпната среда в сградите и съоръженията общинска собственост.	Не се приема.	Предложението е извън обхвата на законопроекта.
	4. Да се предвиди разпоредба, дефинираща условията и реда за финансиране изпълнението на приоритетните програми, проекти и дейности в процеса па осигуряване на достъпна среда и други мерки, подкрепящи мобилността на хората с увреждания от новия Фонд „Мобилност и достъпна среда“, съответно достъпът па общините до този фонд.	Приема се.	Предложението за създаването на фонда е оттеглено от законопроекта. Текстовете са прецизирани, като е уредена подкрепата в тази област.
	5. Да се предвиди разпоредба, дефинираща условията, реда и формата за обмен па данни от и за информационната система за хората е трайни увреждания, по-конкретно какво се събира, обобщава, докладва и публикува от органите на местното самоуправление.	Приема се.	Отразено е в законопроекта.
	6. Да се гарантира създаването на административен капацитет на местно и областно ниво, като се определят условията за провеждане на обучение на специалистите и служителите, работещи с хора с увреждания с оглед по-доброто предоставяне на помощта и услугите. На местно ниво отчитаме сериозен	Не се приема.	Създаването на административен капацитет на местно и областно ниво и неговото подобряване не е предмет на законопроекта.

	недостиг на квалифицирани експерти, които да обезпечат предвиденото изготвяне на планове и контрол, както и осигуряването на необходимите справки и информация за целите на компетентните държавни органи. 7. В чл. 19. ал. 1 да отпадне думата „ръководни", с цел ефективно изпълнение на възложените нови функции на ангажираните служители. Тези функции на дирекциите и отделите могат да бъдат определени в устройст вените правилници, а персоналните изисквания - е длъжностните характеристики. За разлика от формалния подход на изпълнение (чрез еднократна заповед), подобна по-обща уредба ще осигури условия за по-устойчиво изграждане на административен капацитет и ще гарантира по-добра прозрачност и информираност на самите хора с увреждания. Запазваме си правото в хода на обсъждането на законопроекта да правим допълнителни предложения по законопроекта съгласно Закона за нормативните актове и Правилника за организацията на дейността на Народното събрание.	Не се приема.	Текстовете са прецизирани. Предложението е предвидено с цел постигане на по-голяма ефективност на мярката и възможност за възлагане на тези функции на определените отговорни служители. С проекта на закона се предвижда въвеждане на функции на координатори, като за целта няма да бъдат назначавани нови служители, а само допълнително ще бъдат възлагани задължения, които ще се включат в длъжностните характеристики/ заповедите на органа по назначаването на държавна служба на определените служители на ръководни длъжности. Определянето на координатори е с оглед хоризонталния характер на политиката за правата на хората с увреждания и всички секторни политики, които следва да бъдат ангажирани при оказване на подкрепата за хората с увреждания.

ЕВГЕНИ ГОГУШЕВ

ЗА ГЛАВЕН СЕКРЕТАР
Съгл. Заповед № РД01-836/ 10.10.2018 г.

Р Е П У Б Л И К А Б Ъ Л Г А Р И Я
М И Н И С Т Е Р С К И С Ъ В Е Т

Препис

Р Е Ш Е Н И Е № 748

от 18 октомври 2018 година

ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА ЗАКОНОПРОЕКТ

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България

М И Н И С Т Е Р С К И Я Т С Ъ В Е Т
Р Е Ш И:

1. Одобрява проекта на Закон за хората с увреждания.

2. Предлага на Народното събрание да разгледа и приеме законопроекта по т. 1.

3. Министърът на труда и социалната политика да представи законопроекта по т. 1 в Народното събрание.

ЗА МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ: /п/ Томислав Дончев

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ Веселин Даков

Вярно,

ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ
“ПРАВИТЕЛСТВЕНА КАНЦЕЛАРИЯ”:
/Апостол Михов/

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх. No 802-01-41
Дата 18 / 10 2018 г.

16 48

Р Е П У Б Л И К А Б Ъ Л Г А Р И Я
М И Н И С Т Е Р С К И С Ъ В Е Т

№ 02.01-117
18 октомври 2018 г.

ДО

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

г-жа ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО КАРАЯНЧЕВА,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България изпращам Ви одобрения с Решение № 748 на Министерския съвет от 2018 г. проект на Закон за хората с увреждания.

Приложения:

1. Мотиви към проекта на Закон за хората с увреждания.
2. Цялостна оценка на въздействието.
3. Справка от Министерството на правосъдието за съответствие с Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи и с практиката на Европейския съд по правата на човека.
4. Справка за постъпилите предложения от обществените консултации.

ЗА МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Томислав Дончев)

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

РАЗПОРЕЖДАНЕ

НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

N 850-01-237/19.10. **2018 г.**

На основание чл. 8, ал. 1, т. 1 и чл. 77, ал. 1 и 2 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание

РАЗПОРЕЖДАМ:

Разпределям законопроект за хората с увреждания, № 802-01-41, внесен от Министерски съвет на 18.10.2018 г., на следните постоянни комисии:

Водеща комисия:

- Комисия по труда, социалната и демографската политика

Комисии:

- Комисия по регионална политика, благоустройство и местно самоуправление
- Комисия по здравеопазването
- Комисия по икономическа политика и туризъм
- Комисия по бюджет и финанси
- Комисия по взаимодействието с неправителствените организации и жалбите на гражданите

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:

ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА